

Bo mogoče uiti atomski vojni?

Kaže, da so ZDA in ZSSR sklenile sporazum, ki ju bo varoval atomske vojne zaradi naključne jedrske nesreče

Nimeiri edini kandidat

Štirje milijoni Sudancev bodo danes volili predsednika republike

KARTUM, 14. sept. (Reuter). — Štirje milijoni volivci bodo jutri v Sudanu volili predsednika republike. Edini kandidat je 42-letni general Džafar Nimeiri, ki bo prvi izvoljen sudanski predsednik.

NEW YORK, 14. sept. — (Tanjug). — Kakor kaže so ZDA in ZSSR sklenile sporazum, ki ju bo varoval atomske vojne zaradi naključne jedrske nesreče. Poročilo o tem sporazumu je izšlo v New York Timesu in londonskem Observerju, vendar novica doslej ni bila uradno ne potrjena ne demantirana.

Morda bosta besedilo podpisala zunanja ministra Gro-miko in Rogers na 26. zasedanju generalne skupščine, ki se bo začelo v torek. Ni se znano, ali k podpisu sporazuma nameravajo pritegniti tudi druge jedrske sile.

Ce bi se zgodila kakšna jedrska nesreča, bosta veseli skušali zadevo urediti po novem ardeem telefonatu Washington-Moskva.

„Nixon močna osebnost“

Senator Edward Kennedy govori na londonski televiziji

LONDON, 14. sept. (Reuter). — Senator Edward Kennedy je sinoči po londonski televiziji izjavil, da je predsednik Nixon s svojo odločitvijo, da poje v Peking, in z dramatičnimi gospodarskimi ukrepi postal bolj priljubljen med ameriški volilci. „Mislim, da bo Richard Nixon na prihodnjih predsedniških volitvah zelo močna osebnost, čeprav v nekaterih vprašanjih ranljiv, je dejal Kennedy.

Kar zadeva uganjane o njegovi kandidaturi, pa je Edward Kennedy ponovno izjavil, da ne misli kandidirati na predsedniških volitvah in da kandidature ne bi sprejel, tudi če bi to zahtevali od njega.

Kennedy je prišel v Britanijo proučiti njen zdravstveni sistem.

Jahja Kan na obisku v Teheranu

TEHERAN, 14. sept. (AP). — Pakistanski predsednik Jahja Kan je popoldne dva dni dopotoval v Teheran.

SEJA IZVRŠNEGA BIROJA — V Zagrebu je bila včeraj seja izvršnega biroja predsedstva ZKJ. Na njej so proučili program dela predsedstva in izvršnega biroja v naslednjem obdobju, predvsem v okviru političnih priprav na drugo konferenco ZKJ. Govorili so tudi o aktualnih mednarodnih vprašanjih.

Telefoto: Tanjug

Štiri točke EGS

Ministri Evropske gospodarske skupnosti so uskladili stališča o bodočem mednarodnem monetarnem sistemu

BRUSELJ, 14. sept. (Tanjug). Finančni ministri EGS so po enajsturnem zasedanju vendarle uskladili stališča o bodočem mednarodnem monetarnem sistemu ter o vlogi, ki jo bodo v njem imeli dolar, zlato in posebne pravice do črpanja sredstev iz mednarodnega monetarnega sklada.

FERRARI-AGGRADI: drseči tečaj do dolarja

hkrati s krepitvijo vloge posebnih pravic do črpanja. Ministri šestih držav so ZDA neposredno pozvali, naj odpravijo dodatne 10-odstotne uvozne davke. Drseči tečaj do dolarja bodo morda uvedli

tudi tiste države EGS, ki tega doslej še niso storile, je izjavil italijanski minister Ferrarri-Aggradi. Veljal bi toliko časa, dokler z Washingtonom ne bi sklenili sporazuma o širši reviziji uradnih tečajev.

Kriza v hiši „hroščev“

Odstopil generalni direktor avtomobilskega giganta v Wolfsburgu

OD NASEGA BONSKEGA DOPISNIKA

BONN, 14. sept. — Največja zahodnonemška gospodarska organizacija, tovarna avtomobilov „Volkswagen“, je ostala brez generalnega direktorja. Nenadni odstop 59-letnega profesorja Kurta Lotza je potisnil v ozadje celotno dnevno politično dogajanje.

Dnevni tisk je menjal, da je Lotza odstopil zaradi delno zgrešene poslovne politike, zaradi katere so se zmanjšali dobički koncerna približevali ničli in v idejnopoličnih nesoglasjih med konzervativnim in opozicijskim vladnim Lotzom ter večino v devetletnem upravnem odboru, SLAVKO FRAS

Več za obratna sredstva

Mariborski odborniki o uresničevanju stabilizacijskih ukrepov

MARIBOR, 14. sept. — Danes sta se sestala oba zborni mariborske občinske skupščine. Razpravljala sta o gospodarskih gibanjih ter o uresničevanju stabilizacijskih ukrepov v mariborski občini.

Odborniki so poudarili, da terjajo problem neukovitosti kompleksno rešitev. Občinska skupščina je zato priporočila gospodarskim organizacijam, naj do konca letošnjega leta na račun skladov ne poslabšajo delitvenega razmerja. Zato naj pri sprejemanju samoupravnih sporazumov vodijo takšno politiko, da bodo povečevala lastna obratna sredstva. To naj bo hkrati njihov prispevek k reševanju iz neukovitosti.

Tri načela do sosed

Nakasone predlaga nova načela zblizovanja med Japonsko in LR Kitajsko

TOKIO, 14. sept. (Reuter). — Jasuhiro Nakasone, eden od voditeljev vladajoče liberalne demokratske stranke, je danes objavil razglas o treh načelih, na katere naj bi se opirilo približevanje Japonske republik Kitajski.

Nakasone, ki je potencialni naslednik premiera Sato, sodi, da je LR Kitajska zločona gospodarica Kitajske, da Kitajska mora dobiti predstavnik v varnostnem svetu in da je Taiwan del Kitajske.

Opazovalci sodijo, da Nakasone s tem razglasom hotel podreti pregrado med Japonsko in Kitajsko v bližnji razpravi o Kitajski ter premiero Sato olajšati morebitno spremembo politike do močne sosed.

Poslanici Indiji in Pakistanu

Avstralski premijer zahteva strpnost Indije v odnosih do Pakistana

CANBERRA, 14. sept. (AP). — Avstralski premijer William McMahon je poslal Indiji Gandhi poslanico, v kateri zahteva, naj bo Indija strpnost v odnosih s Pakistanom, pakistanskemu predsedniku Jahi Kanu pa poslanico, v kateri se zavzema za obnovitev demokracije v Pakistanu.

McMAHON: posrednik v sporu

Bela hiša noče popustiti

Finančni minister Connally ne bo privolil v zahtevo Skupnega trga

WASHINGTON, 14. septembra (Reuter). — Finančni minister ZDA Connally po tukajšnjih napovedih v Londonu ne bo privolil v zahtevo EGS, naj bi ZDA dolar uradno devalvirale in odpravile dodatne 10-odstotne uvozne takse.

Nov kanal

Prekop naj bi povezoval tri največje veletoke na področju Južne Amerike

LIMA, 14. sept. (Tanjug). — Venezueli je sprožila pobudo za enega najboljših velkopoznatih načrtov sedanega časa. Gre za prekop, ki bi povezoval tri največje reke Južne Amerike. Ideja se je pravzaprav porodila že leta 1939, ko je neki argentinski inženir, prevzet od lepot veličastnih rek Amazona, Orinoca in La Plate, prišel na misel, da bi jih bilo treba povezati s prekopom. Potem pa je prišla druga svetovna vojna in iz te ideje ni bilo nič. Nedavno pa se je nekdo v Caracasu spet spomnil nanjo. Prekop bi omogočil, da bi lahko izkoristili naravne bogastvo širokih prostorov. Prekop bi bil tudi prometna pot, ki bi povezovala vse južnoameriške države razen Čila in Ekvadorja. Uresničenje tega načrta je sicer zelo draga, kaže pa, da se bodo zanjo ogreli vsi.

Grivas se mudi na Cipru

Tako je izjavil ciprski minister za zunanje zadeve Kiprianu

NIKOZIJA, 14. sept. (Reuter). — Ciprski zunanji minister Kiprianu je izjavil, da je general Grivas, ki je pred dnevi izginil iz Aten, na Cipru. Ciprska vlada ne ve, kakšne načrte ima, vendar ne upa, da se ne bo spjel s tistim, ki rovarijo.

Kdaj spremembe?

Kdaj bomo prišli do tako dolgo obetanih sprememb našega zunanjetrgovinskega sistema? Vprašanje je nenehno aktualno in odgovor nanj gospodarstvo težko pričakuje. V zadnjem času je v svojih govorih nanj večkrat opozoril tudi predsednik Tito. V nedavnem pogovoru s aktivom kopriškiške občine je dejal, da moramo hitreje izpopolnjevati bančni in devizni sistem, ne glede na to, če se kdo upira. Vprašanje deviznega sistema je namreč eno bistvenih za nadaljnji razvoj naše proizvodnje in za krepitev samoupravljanja. V pogovoru z direktorji v Zagrebu pa je dejal, da bi to vprašanje morali rešiti do konca leta.

Kje je potemtakem ovira, da se stvar ne premakne naprej hitreje? Reči je treba, da je bilo v vsebinskem pogledu verjetno na redkokaterem področju pripravljenega toliko gradiva, kot prav na področju zunanjetrgovinskega in deviznega sistema. Pri tem mislimo predvsem na delo zvezne skupščinske komisije za revizijo zakonov s področja deviznega in carinskega sistema. Ta komisija je doslej opravila obsežno delo. Če pred počitnicami je v skladu s sprejetimi obveznostmi sprejela in dala v javno razpravo predloga dveh programov, to je predlog programa za uveljavljanje deviznega tržišča in predlog programa uresničevanja konvertibilnosti dinarja. Pripravi pa bi bilo treba še tretji program, to je program liberalizacije ekonomskih odnosov s tujino. Ker gre pri tem predvsem za razvojno politiko, bi morali po mnenju predstavnikov komisije tretjo nalogo opraviti pristojni upravni organi, v glavnem zavod za plan. Na podlagi tako izdelanih programov, seveda če bi jih pristojni zvezni organi oziroma medrepubliški organi sprejeli, bi komisija lahko začela pripravljati predloge predpisov. Omejeni programi bi morali seveda postati tudi sestavni del novega srednjeročnega plana.

Kot je znano, so stališča zvezne skupščinske komisije imela doslej v naši javnosti dokajšen odmev. Nato so se v različnih organih porajali tudi drugačni koncepti. Če doslej kljub obseznemu opravljenemu delu na področju sprememb zunanjetrgovinskega in deviznega sistema še ni konkretnih rezultatov, je poglavitni vzrok predvsem v različnih ekonomskih interesih, ki jih posamezna stališča nedvomno odsevajo. Tu bi morali biti seveda v ospredju predvsem interesi nadaljnega povečanja izvoza in interesi samega gospodarstva, kar je tudi bistvo koncepta skupščinske komisije. Glede na obstoječa različna stališča in interese, pa bi se vsekakor morali čimprej odločiti za usklajen vsebinski in časovni program potrebnih sprememb, na podlagi katerega bi bilo mogoče začeti pripravljati ustrezne predpise.

A. JAVORNIK

Shod CIES

Takoj na začetku zasedanja so obso-dili gospodarske ukrepe Washingtona

MEXICO, 14. sept. (Tanjug). Predstavniki 22 latinsko-ameriških držav so se zbrali danes na rednem zasedanju ameriškega gospodarskega sveta (CIES) v Panami.

Takoj na začetku zasedanja so obso-dili gospodarske ukrepe Washingtona, češ da spodbujajo temelje medameriškega sistema, ki je tako in tako niso kdove kako trdni. Ameriški predstavnik, državni podsekretar za gospodarstvo Nathaniel Samuels je skušal pomiriti duhove z daja-

njem drobnih koncesij in z zvečnimi obljubami. Rekel je, da Nixonovi ukrepi za zmanjšanje ameriške pomoči tujini niso bodo veljavni za latinsko Ameriko, da pa glede 10% dodatne uvozne takse ne more biti nihče izven, vendar da bodo ta ukrep razveljavili, kakor hitro bo mogoče.

Ugoden avgust

V avgustu je bila industrijska proizvodnja v SRS za 9,2 odst. večja, izvoz pa za 4,4 odst. večji kot avgusta lani

Gradivo za javno razpravo

Vodstva družno-političnih organizacij obveščamo in opozarjamo, da objavljamo v današnji številki CELOTNO GRADIVO ZA JAVNO RAZPRAVO O OSNUTKU AMANDMAJEV K REPUBLIKI USTAVU. Besedilo je pripravljeno kot poseben snop in ga lahko naročite po ceni 1 dinar na telefonsko številko 311-871.

Danes sestanek v Džedi

Tjakaj sta že odpotovali palestinska in jordan-ska delegacija

KAIRO, 14. septembra (UPI). — Posebni egiptovski odposlanec Hasan Sabri el Koli je odpotoval iz Kaira v Džedo, kjer se bo jutri začela pomirljena konferenca med palestinskim gibanjem in jordan-skim režimom. Delegaciji obeh strani sta že odpotovali. F.S

Pokol jetnikov

Policija in vojska vdrl v za pore v Attici — V spopadu je bilo mrtvih 28 zapornikov in 9 jetniških stražarjev

NEW YORK, 14. sept. — (Tanjug). — V zaporu Attica v bližini New Yorka sta včeraj vojska in policija krvavo obračunala z zaporniki. Padlo je 28 jetnikov in 9 jetniških stražarjev.

Vojski in policiji so vdrl v kaznilnico, v kateri se je že od prejšnjega četrtka zabarikadiralo kakšnih 1200 upornih jetnikov, večinoma črnci in Portoricanov. Guverner države New York Nelson Rockefeller je av celoti podprl napad na zapor. (Več o tem objavljamo na 4. strani)

Četverčki rojeni v Sydneyu

Do sedaj še niso sporočili nobenih podrobnosti o porodnici

SYDNEY, 14. sept. (UPI). — V tukajšnji bolnišnici je neka žena rodila četverčke, tri dečke in deklico. Rodili so se štiri tedne prezgodaj. Za zdaj niso sporočili nobenih drugih podrobnosti.

RAZDEJANJE V KAZNILNICI — Eden največjih uporov v zgodovini ZDA je doživel tragični epilog. Potem ko uporni jetniki v zaporih v Attici niso sprejeli ultimata policije, je le-ta v krvi zadušila upor.

Telefoto: UPI

ZAGREBSKI JESENSKI VELESEJEM

Bel E M B A L A Ž A

belišče

OBISČITE PAVILJON V/G RAZSTAVNI PROSTOR ŠTEV. 133

Pohvalna ocena stališč

Sekcija SZDL Slovenije o dolgoročnem razvoju republike

LJUBLJANA, 14. sept. — Stališča o dolgoročnem razvoju Slovenije dobro upoštevajo dolgoročne in temeljne interese delavskega razreda in delovnih ljudi, so danes menili v posebni sekciji republiške konference SZDL Slovenije.

Podrobno poročilo objavlja-mo na 2. strani.

Naskok na mesto Paksong

Za zdaj še ni podrobnosti o ofenzivi laoskih vladnih čet

VIENTIANE, 14. septembra (AP). — Laoske vladne čete nasikakujejo mesto Paksong v južnem Laosu. Včeraj se je v bližini mesta izkazalo iz helikopterjev več enot, druge čete pa so se približali mestu od zahoda in severozahoda. Za zdaj ni podrobnosti o po-ročilu o bojih.

EXCORRADO

TONIC WATER

Denarja manjka gradnja zastaja

Partner iz NDR bi prispeval dodatna sredstva za tovarno titanovega belila, če jih zagotove tudi naše banke

— potem ko bo to potrdil še

Predstavniki Cinkarne si se danes prizadevajo prepričati oba domača partnerja o resnosti situacije in da sveto obveznost izpolnita. Čakanje na več pomoči, saj bi to pomenilo odgoditev začetka obratovanja tovarne, ki je bilo predvideno sredi prihodnjega leta. Tudi tuji partner je več kot zainteresiran, da tovarna začne čim prej obratovati, ker potrebuje za svojo nadaljnjo reprodukcijo titanov dioksidi. Predstavniki vzhodnonemškega koncerna pridejo 27. septembra v Celje, kjer se želijo prepričati o najnovejši izjavi in delu, ki ga ureditvi vseh finančnih pogojev, ki so po krivdi dveh jugoslovanskih partnerjev še odprta.

vanja tovarne, ki je bilo predvideno sredi prihodnjega leta. Tudi tujl partner je več kot zainteresiran, da tovarna začne čim prej obratovati, ker potrebuje za svojo nadaljnjo reprodukcijo titanov dioksidi. Predstavniki vzhodnonemškega koncerna pridejo 27. septembra v Celje, kjer se želijo prepričati o najnovejšem izvajanju del ter urediti vseh finančnih problemov, ki so po krivdi dveh jugoslovanskih partnerjev še odprta.

Izvajalci del zmanjšujejo dejavnost

ni in ne bo nikdar ustvarjala svoje nacionalne politike na razmerju večina—manjšina, temveč izhaja iz tega, da se vsi narodni in narodnostno-politiški interesi, ki so v

Londonska drama

Finančni ministrom šestih članic EGS se je v Bruslju posrečilo zgraditi skupno slišče ob mednarodni monetarni krizi na najmanjšem skupnem imenovalcu. Tako so pripravili oder za današnji sestanek ministrov iz kluba desetih finančnih velebitov v Londonu: oder za soočenje, v katerem se po vsem videzu ne bo izteklo niti dejanja, kaj šele drama.

Igra in protigrigla namreč se vedno tečeta druga mimo druge — ali pa se tako vsaj zdi. Evropska gospodarska skupnost je pripravila kopico predlogov za reformo mednarodnega denarstva, katerih glavni elementi so naslednji.

Prvič, devalvirati bi bilo tre. ba dolar.

Drugič, zmerno bi bilo treba razširiti pasove, v katerih bi tekoče cene posameznih valut smele nihati okrog uradnih tečajev.

Tretjič, razširiti bi bilo treba vlogo, ki jo v skupnem obsegu svetovnih monetarnih rezerv opravlja mednarodno uravnane rezervne enote, tako imenovane SDR (Special Drawing Rights — posebne pravice do črpanja) ali spajirno zlatos. Kar zadeva pravo zlato, bi le-to obdržalo svoje stare funkcije, s SDR pa bi postopoma nadomeščali le rezervno nlogo nacionalnih valut (se pravi dolarja).

Četrto, ZDA bi morale ukiniti dodatni davek na uvoz, ki so ga uveljavile 16. avgusta.

Te štiri točke sestavljajo srž skupne pozicije EGS. Z njimi se strinjata tudi Britanija in Japonska. Zato je mogoče reči, da se je na tem obsegu soglasju zgradil približno enoten blok zahodnih partnerjev, ki jih danes čaka soočenje z ZDA.

Ameriški finančni minister John Connally je prišel v London s prijago, v kateri prinaša posem drugačne zahteve.

Glavna postavka ameriške pozicije, washingtonski conditio sine qua non, je naslednje. Vse gospodarske odnose med ZDA in zahodnimi razvojnimi državami je treba urediti tako, da ameriški plačilni primanjkljajev ne bo več. Tej zahtevi je podrejeno vse drugo, česar pa je zelo veliko. Na primer:

ZDA so v načelu za preureditev paritetnih tečajev, to da brez devalvacije dolarja. Dodatni davek na uvoz v ZDA bo odpravljen šele tedaj, ko bo konec — zanzljivo ter trajno konec — ameriškega plačilnega primanjkljaja.

Zavezniki morajo odpraviti zaščitno aparaturu in predpise, ki omejujejo dostop ameriškega blaga na njihove trge. To velja zlasti za ameriške, ki se vedno veljajo na Japonskem, ter za dobrih del zaščitnih instrumentov v EGS.

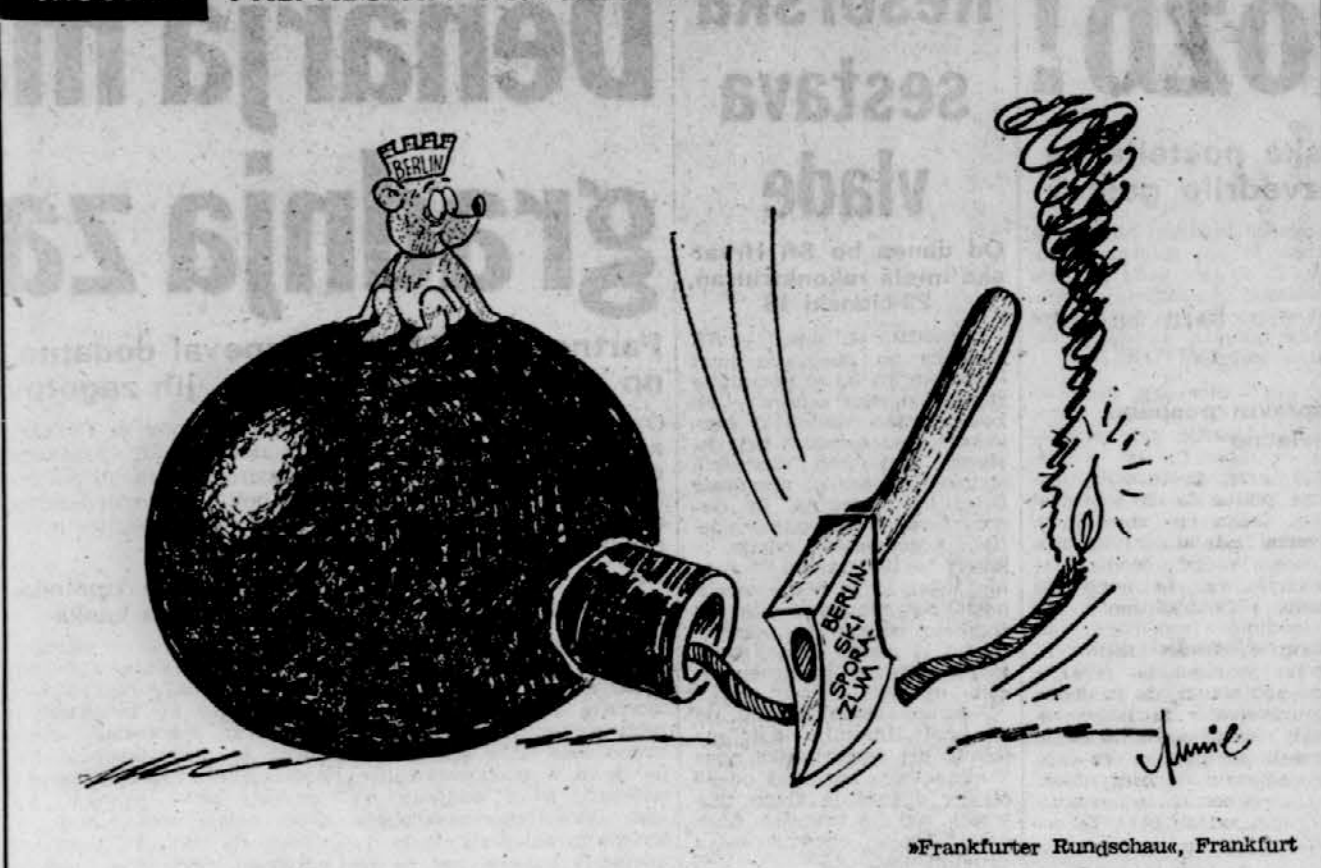
Zavezniki morajo prevzeti večji del stroškov za skupno obrambo.

Iz štirih temeljnih točk, okrog katerih so se uradno zedinili člani EGS, neuradno pa še Britanija in Japonska, ter iz petih temeljnih točk, ki sestavljajo ameriško pozicijo, je razvidno, da se londonski sestanek v klubu desetih začetnih in znamenitih nesoglasja, ki sega globoko v temelje medsebojnih odnosov vsaj ob najsplošnejši značilnosti obeh pozicij. Zahodna Evropa in Japonska se želita pogajati o prilagoditvi mednarodnega denarstva in o pravici nove ameriške pregrade mednarodni trgovini. Združene države Amerike pa se želijo pogajati o koncu svojega plačilnega primanjkljaja; kar poleg denarstva in trgovine zajema praktično vse druge gospodarske sfere, in kar dejansko sega tudi prek gospodarskih meja v vojaške in politične odnose. Ali z drugimi besedami: zahodna Evropa in Japonska se želita pogajati in postavljata zahteve le tam, kjer se je likov medsebojnih odnosov na trgalo le najbolj neposredno — ZDA pa se hočejo pogajati o prihodnosti notranjih odnosov v razvitem Zahodu na vsej fronti, od gospodarstva prek vojaškega sektorja do politike. ZA ZDA sta dodatni davek in začasna nezamenljivost dolarja le ostri, s katerima želijo spodbosti pogajalca konja v dir po mnogo širšem hipodromu, Washington hoče v resnici temeljito reorganizirati ves zahodni tabor.

Zato igra in protigrigla se vedno tečeta druga mimo druge; in zato so v klubu desetih sedaj potekla le epizoda, najbrž ne za dosti več.

D. DOLINAR

MUSSIL: PREPREČENA EKSPLOZIJA

»Frankfurter Rundschau«, Frankfurt

Priznanje s pogoji

ZRN in NDR naj priznata finsko nevtralnost, skleneta s Finsko sporazum o nenapadanju ter ji povrneti škodo, ki jo je naredil Hitler

OD NASEGA STOCKHOLMSKEGA DOPISNIKA

STOCKHOLM, septembra (Po telefonu). V slovesnem televizijskem govoru, ki so ga spremljali odlomki iz vojaške koračnice, je predsednik finske republike Kekkonen napovedal, da je Finska pripravljena začeti pogajanja za diplomatsko priznanje obeh Nemčij. V pismu, ki ga je finska vlada že poslala Bonnu in Vzhodnemu Berlinu, so omenjeni trije pogoji.

Nemčiji morata priznati finsko nevtralnost. Nemčiji morata s Finsko skleniti sporazum o nenapadanju. Nemčiji morata povrneti škodo, ki so jo na Finskem povzročile Hitlerjeve čete v drugi svetovni vojni. Sebe, ko bodo ti trije pogoji izpolnjeni, je Finska pripravljena priznati NDR in ZRN.

Predlog iz Helsinkov pomeni, da je Finska opustila svojo dosedanja zadržanost v obravnavanju nemškega vprašanja. Finska namreč nima diplomatskih odnosov z nobeno Nemčijo, medtem ko Švedska in druge nordijske države priznavajo samo ZRN.

URHO KEKKONEN: pogoji za ZRN in NDR

Rasizma ni!

Minister Schmidt zavrača obtožbe o diskriminaciji črnih vojakov v ZRN

BONN, 14. sept. (Tanjug). Zahodnonemški obrambni minister Helmut Schmidt je v izjavi, ki jo je objavil informativni bilten obrambnega ministrstva, ponovno zavrnil obtožbe o splošni diskriminaciji, ki jo izvajajo lastniki barov in stanovanj nad temnopoltimi ameriški vojniki. Minister Schmidt pa je priznal, da je v nekaterih primerih, ki nbi jih bilo treba obžalovati, opaziti tako diskriminacijo.

Akcijsko o tem, kakšen je v Zahodni Nemčiji odnos do ameriških črnih vojakov, so že julija prvi sprožili člani newyorškega nacionalnega združenja za pomoč nebelim prebivalcem. V ZRN so tedaj ustanovili prvo podružnico tega združenja; raziskala naj bi vse pritožbe črnih vojakov glede krivic, ki so jim jih prizadejali nemški gostitelji in tuje vojaške oblasti. Minister Schmidt je izjavil, da so v večini primerov, ko so se črni vojaki pritožili proti hišnim lastnikom, ugotovili, da jim niso hoteli dati stanovanja zaradi tega, ker so imeli veliko družine, tega pa ni mogoče jemati kot diskriminacijo. Lastniki barov, ki niso hoteli postreči

črnim vojakom, pa so najpogosteje izjavljali, da so takoj ravnali na zahteve svojih gostov, belih ameriških vojakov; ti so govorili, da bodo zapustili lokal, če bodo v njem stregli tudi črncem.

Taki incidenti so po ministrovemu mnenju vredni obžalovanja in škodujejo ameriško — nemškim stikom. Schmidt je zahteval od lokalnih oblasti, da še posebej pozorno spremljajo razmere, v katerih žive vojaki — črnci. Zahodnonemška vlada pa, tako kot ameriška, nima zakonitih možnosti, da bi prisilila hišne lastnike naj od dajo stanovanja črncem, če tega nečelja, je na koncu dejal Schmidt.

hodno Nemčijo. Sovjetska zveza in NDR sta večkrat neuradno in uradno pozvali finsko vlado, naj prizna vzhodno Nemčijo. Tem pozivom so se pogosto pridružili tudi pritski levičarski strank v sami Finski, toda predsednik republike Kekkonen in finska vlada sta vedno odgovarjala negativno, češ da mednarodni politični položaj še ni zrel za tako diplomatsko potezo. To ravnotežje stališča do Nemčij je seveda posledica temeljne usmeritve finske zunanje politike: nevtralnost v spore med veleislami. V tej finski potezi lahko najdemo vrsto izredno zanimivih momentov. Najbolj zanimivo je, da Finska ni čakala na celovito rešitev nemškega vprašanja.

V finskem mirovnem sporazumu po drugi svetovni vojni je zapisano, da mora Finska počakati poprejšnjo odločitve velesil, preden lo sama sklenila mirovni sporazum z Nemčijo. Ko bo berlinsko vprašanje rešeno, diplomatski odnos z Nemčijo normalizirani in ko bo prišlo do konference o evropski varnosti, je realistično ne pričakovati, da bo vrsta držav priznala Nemčijo. Bona vlada je že večkrat jasno povedala, da nasprotuje enostranskim pobudam zahodnih in nevtralnih držav o nemškem vprašanju, saj bi pritegle zahodnonemški program za normalizacijo odnosov z NDR. Zato ni presenetljivo, da je finska poteza delena uspeh za NDR in težave za ZRN. To se je pokazalo že v prvih reakcijah po objavi finske poteze: iz Vzhodnega Berlina so prišli pohvalni komentarji, iz Bona pa nejevoljni. Druga zanimivost je, da so nordijski zunanji ministri v začetku prejšnjega tedna na sestanku v Københavnu izjavili, da je prezgodnja misliti na nordijsko priznanje Vzhodne Nemčije.

Tretja zanimivost finske poteze je, da vlada v Helsinkih postavlja kot pogoj za priznanje Nemčij povrnilo vojne škode, ki so jo umikale se Hitlerjeve čete naredile na severu Finske ob koncu leta 1944 in v začetku leta 1945. To je namreč prvič, da kakšna država hkrati zahteva od obeh nemških držav, da povrneti škodo iz druge svetovne vojne. NDR je doslej vedno zavračala takšne zahteve z utemeljitvijo, da se ne čuti odgovorna za nacistične zločine.

Finska poteza bo navsezadnje vplivala na sovjetsko-finski sporazum o prijateljstvu, sodelovanju in vzajemni pomoči iz leta 1948, ki je bil lani v izvirnem besedilu podaljšan za 20 let. S tem sporazumom je s posebnimi in natančno določenimi pogoji predvidena sovjetska pomoč Finski v primeru neposredne in vojaške nemške agresije na Sovjetsko zvezo čez finsko ozemlje.

MITJA JERMOL

Obsodba sile

Rimskokatoliška cerkev na Irskem napadla surovost britanske vojske

BELFAST, 14. sept. (AP, UPI). Rimskokatoliški nadškof iz Severne Irske so objavili sporočilo, v katerem obsodijo vsako nasilje.

»Problem te razdeljene skupnosti ne bo rešen, dokler ne bodo uresničene korenite reforme demokracije in institucij, ker matematična vladna večina kratkoročno ne more delovati v okoliščini, kakršno je to, poudarjajo nadškofi.

To dramatično potezo rimskokatoliške cerkve, ki je obsodila tudi surovost britanskih vojakov v zaščiti protestantske večine, je sinoči spremljalo več novih sporov. Nekoga, za katerega trdijo, da je bil privrženec ilegalne Irske republikanske armade, je ubil električni tok, ko je poskušal podreti drog daljnovoda.

V Londonderryu je množica katolikov napadla dve postaji britanskih enot. Ta napad so izvedli po pogrebu 3-letnega dečka, ki ga je povzročila britanska vojaška vozila.

z uporniki, »spodbudili jetnike, naj se upro oblastem. Baje so jih nagovarjali, naj vztrajajo, dokler jetniške in državne oblasti ne bodo izpolnile vseh njihovih zahtev, tudi popolno amnestijo in odstop upravnika zaporov.

V skupini pogajalcev je bilo 28 članov, govorice pa ne omenjajo, kateri izmed njih so jetnike nagovarjali k uporu. Večera jutraj so zaporniki zavrnili ultimatum, naj se predajo v eni uri. Baje so pred tem odpadle vse možnosti za mirno rešitev. Nekateri iz skupine, ki se je pogajala s jetniki, pa ostro kritizirajo guvernerja Rockefellerja, ker ni prišel v zapor, čeprav so ga klicali jetniki in pogajalci.

Med pogajalci je bilo tudi nekaj uglednih ljudi. Senator Herman Dabillio, ki je sinoči pet dni skoraj ves čas prebil v zaporu, je novinarjem izjavil: »Hotel smo videti guvernerja. Zavedali smo se, da je najpomembnejše pridobiti čas. Po našem mnenju je veliko vplivalo na potek dogodkov, ker guverner ni prišel na pogovore.

V vsej tej zgodbi pa manjka, morda ne po vsem na konkludju, neka podrobnost: kdo so pravzaprav uporniški jetni-

Homov predlog

Britanski zunanji minister za mirovne čete na Bližnjem vzhodu v okviru Organizacije združenih narodov

KAIRO, 14. sept. (Reuter). Velika Britanija se je sinoči ponovno ponudila, da bi v okviru OZN tudi ona na Bližnji vzhod poslala svoje mirovne čete. Ta predlog je izrazil zunanji minister Alec Douglas-Home med slovesno večerjo v Kairu, kamor je včeraj prišel na uradni obisk.

Velika Britanija se zmeraj soti, da je resolucija varnostnega sveta o Bližnjem vzhodu (s dne 22. novembra 1967) bistveno izhodišče za reševanje bližnjevzhodne krize, je rekel Home. Izrael bi svoje čete moral umakniti z vseh ozemelj, ki jih je zasedel leta 1967. Država, ki so se zapletle v oborožen spopad, pa bi morale dati poročila, da se je vojno stanje končalo.

Britanski zunanji minister je egiptovskemu predsedniku Sadatu izrazil priznanje za njegovo februarjsko podporo pobudi Gamalja Abdinaga, katere cilj je bil mirovni sporazum med Egiptom in Izraelom — s pogojem, da bi se Izrael obvezal umakniti svoje čete z zasedenih ozemelj. »Mi bi bili takšno potezo Izraela pozdravili, vendar Izrael takrat ni pokazal, da je kaj takega pripravljen storiti,« je rekel britanski zunanji minister.

Douglas Home je hkrati pozdravil pripravljenost Egipta, da sprejme začasno rešitev ter dovoli obnovo pločbe po Sueškem prekopu. Po britanski oceni, je rekel Home, bi kmalu lahko prešli k neposrednemu dogovoru o pogojih za obnovo pločbe po prekopu.

DOUGLAS—HOME: izlet h Keopsovi piramidi.

Nemci so „iskreni Evropejci“

Francosi so v zadnjem času, kot kažejo statistike in ankete, nekoliko manj zaupljivi do Nemcev, ter bolj kot prej domnijo, ali so načrti in nameni njihovih vzhodnih sosedov zares iskreni. Največ pomislekov imajo v zvezi z gospodarsko denarno in evropsko politiko. Manj kot polovica Francozov (49 odstotkov) misli, da so Nemci iskreni Evropejci, ki jim je mogoče zaupati.

Danes vse več Francozov (38 odstotkov) soti, da Zahodni Nemci izražajo Evropo za to, da bi zagospodarili nad svojimi sosedmi. Kljub temu je večina (54 odstotkov) evropskega prebivalstva, da Nemčija kot velika država mora imeti pomembno vlogo v Evropi.

Ali bo Zahodna Nemčija spet kdaj postala nevarna za Francijo? Na to vprašanje je 41 odstotkov državljanskih odgovorilo pritrdilno, 42 odstotkov pa jih je izjavilo, da takšne nevarnosti ni.

Anketa je bila pridobena v času, ko francoska javna oblika in mnogi politiki izražajo nezadovoljstvo zaradi stališča Zahodne Nemčije v sedanji denarni krizi.

Osumljen vohunstva

PARIZ, 14. sept. (Tanjug). Sinoči so v Parizu aretirali Dimitrija Volkova, francoskega državljan ruskega rodu, obtoženega sodelovanja s sovjetsko obveščevalno službo. Volkov je delal v nekem francoskem združenju za jedrske raziskave in je baje podatke o delu svoje ustanove dajal sovjetski obveščevalni službi. Verjetno mu bo sodilo sodišče za zaščito državne varnosti.

Konferenca

Commonwealtha

KUALA LUMPUR, 14. sept. (Reuter). V malezijskem glavni mestu se je začela danes parlamentarna konferenca britanske skupnosti narodov, na kateri je najpomembnejša točka dnevnega reda varnost v Indijski oceanu in v jugovzhodni Aziji. Predstavniki 25 držav bodo obravnavali tudi vrsto drugih problemov, ki so posredno ali neposredno povezani s to skupnostjo. Med temi problemi so položaj na Bližnjem vzhodu in v Sredozemlju, kriza v Vzhodnem Pakistanu in položaj v rasiistični Južni Afriki.

KULTURNA SKUPNOST SLOVENIJE

LJUBLJANA, Župančičeva 3 tel. 21-040

razpisuje prosta delovna mesta

TAJNIKA ODBOROV visoka izobrazba, družboslovne vede

STROKOVNEGA SVETOVALCA za kulturne dejavnosti visoka izobrazba, družboslovne vede

STROKOVNEGA SVETOVALCA ekonomist visoka izobrazba, ekonomska fakulteta

STROKOVNEGA SODELAVCA za opravljanje upravne računovodskih poslov srednja izobrazba in ustrezne delovne izkušnje

Prijave s opisom dosežanj dela in dokazilom o izobrazbi sprejemamo do 24. septembra 1971. 8137

Kri v kaznilnici

Pokol jetnikov v newyorškem zaporu je najbolj krvavi dogodek v vsej zgodovini jetniških zaporov v ZDA

NEW YORK, 14. sept. (Tanjug). Zapor Attica v bližini New Yorka je bil danes zavrt v oblake solzinega plina, ki so že od daleč opozarjali na najbolj krvavi dogodek v zgodovini jetniških uporov v ZDA. V Attici je bilo včeraj mrtvih 28 jetnikov in 9 jetniških stražarjev.

Krivo za prelivanje krvi na dvajsetih hektarjih je ječe je guverner države New York Nelson Rockefeller zvalil na prevolucionalno taktiko upornikov. Ni pa omenil, kaj je bilo povod za tako taktiko.

Napad na ječo je bil dobro pripravljen. Najprej so se založili z velikimi zalogami streliva in solzinega plina, potem pa sta vojska in policija pod okriljem plinskega oblaka vdrli v zapor, ki ga je že prejšnji četrtke zasedlo približno 1200 upornih jetnikov, večina črnci v Portoricanov. Tako se je začela najbolj krvava epizoda v zgodovini jetniških uporov v Ameriki. Pokol so doživeli z najpristojnejšega mesta.

Guverner Rockefeller je s vsem podpiral napad na ječo. Predsednik Nixon mu je telefonsko in se strinjal z načrtom, kako zatreti upor. Rockefeller je izjavil, da je taktiko izvajala »izredno revolucionarna taktika upornikov, ki so zavrnili vse prizadevanja za mirno rešitev, izvali spopad in se odločili za hladnokrvno pobijanje, s katerim so grozili že od vsega začetka.

»Naša srca so z družinami talcev, ki so izgubili življenje v Attici,« je patetično izjavil svojim volivcem guverner Rockefeller. Z vseh strani dežujo opravila za surovo akcijo vojakov in policistov. Omenjajo na primer, da so

enega izmed devetih ubitih talcev pred smrtjo kastrirali in da so dva ubili že pred tremi ali štirimi dnevi, tedaj, ko so »pogajanja se trajala. Guverner se seveda ne more zadovoljiti s takim opravičevanjem. Ukazal je »temeljito preiskavo o uporih, ki naj bi pojasnila tudi svrglo sil zunaj upora. Pri tem Rockefeller najbrž upa, da bo lahko v svojo zadevo vpletel ilegalne organizacije, ki se bojujejo za pravice nebelih Američanov. Vodeciji ene izmed teh organizacij — »Črni panterjevi — je že v sodelju opozoril javnost, da Attici grozi pokol. Med novinarji pa krožijo govorice, da so nekateri iz skupine, ki se je pogajala

Generalni zastopnik za SFRJ: INTERIMPEX — SKOPJE

IZVOZNIK:

TRANSPORTMASCHINEN EXPORT-IMPORT VOLKSEIGENER AUSSENHANDELSBETRIEB-DDR 100 BERLIN

GRELICI NA OLJE IN BENCIN

Z visokokalorično vrednostjo od 1200—15000 kcal), dovršena konstrukcija, lahko vgrajljivi v vsa motorna vozila; široka uporaba v osebnih vozilih, voznikih kabinah tovornih vozil, posebnih vozil, posebno pa v avtobusih. Grelci z imenom »SIROKKO« so znani širom po svetu.

DONIT

Festival narodnih plesov

V Ptuj bodo 26. septembra nastopile številne folklorne skupine

Sto in sto let je gojilo slovensko ljudstvo sredi nenehnega dela in trpljenja svoje občine, od katerih so se mnogi ohranili kljub naglo naraščajoči industrializaciji po osvoboditvi vse do današnjih dni. Največ pa se jih je ohranilo na vsem Slovenskem v obrobni pokrajini.

Da ti občine ne bi docela izumrli, je naša dolžnost ohranjati in oživljati lepe sege, navade, narodne plesne in noše ter zbirati in proučevati narodno blago kot dokaz narodne samobitnosti, ki vzbuja in krepi narodno zavest in ponos. Zato je treba priti jati folklorne festivale in druge podobne prireditve zlasti v turistično prometnih krajih in nuditi prirediteljem moralno in materialno podporo. Prvi razveseljivo je, da smo v letošnjem letu zabeležili več folklornih prireditev po vsej Sloveniji. Ene takih prireditev narodnih plesov bo tudi v Ptuj v nedeljo, 26. septembra ob 15. uri na dvorišču minoritskega samostana. Nastopile bodo folklorne skupine s svojimi ljudskimi plesi iz Markovca na Pukskem polju, iz Nedeljske pri Čakovcu, iz Cirkove pri Ptuj, Belincev, s Pobrežja pri Ptuj in še več drugih skupin.

NARODNI PLESI — Prikazali jih bodo v Ptuj 26. septembra.

Foto: Host, Ormož

Zaskrbljena podjetja

Seja občinske skupščine v Gornji Radgoni o letošnjem polletnem gospodarjenju — V nekaterih podjetjih vse bolj zaskrbljeni zaradi nelikvidnosti

GORNJA RADGONA, 14. sept. Položaj delovnih organizacij v radgonski občini po besedah Viljema Juda, predsednika sveta za gospodarstvo, nikakor ni rožnat, ker je nelikvidnost v večini podjetij dosegla tako stopnjo, da je vprašanje nadaljnjega gospodarjenja v podjetjih Elrad, Avtoremont in drugod resnično na tehtnici.

Nepopravne obveznosti dolžnikov presegajo dolgove domačih podjetij že za več kot stiriideset milijonov dinarjev, kar predstavlja za sorazmerno veliko gospodarstvo v tej manjši občini domala nepremostljivo oviro. Po mnenju dipl. ekonomista Jožeta Postraka, direktorja podjetja Elrad, poglavlja nelikvidnost predvsem trgovska podjetja, ki da večkrat na leto obnejo denar svojih dobaviteljev, poleg tega pa izsiljuje tudi razne druge ugodnosti.

Odločni ukrepi Radenske

V zdravilišču, Radenska, kjer so prav tako v precepu nelikvidnosti, so se temu zlu odločno uprli. Kljub hudi konkurenci med statinskimi podjetji so začeli brezkompromisno s sodnimi izterjavami.

Čeprav so v radgonski občini s 43-odstotno stopnjo porasta celotnega dohodka v prvem polletju zadovoljni, ta podatek zaradi močnega naraščanja proizvodnih stroškov in 10-odstotnega povečanja zaposlenosti (302 novi zaposlitvi) ni realen in znaša vsega dvajset odstotkov. Po tem ključu se je vrednost družbenega bruto proizvoda povečala za okrog sedem do osem odstotkov, kar je v skladu s sprejetimi nalogami.

Brez stabilizacijskih programov

Odborniki so na današnji seji ostro reagirali ob podatku, da so v podjetjih povsem zanemarili izdelavo lastnih stabilizacijskih programov. Tak program so doslej oblikovali samo v zdravilišču Radenska in v podjetju Avtoremont. Po mnenju predstavnika SDK Jožeta Horvata bi morali v delovnih organizacijah bolj upoštevati podatke te službe. Tudi sekretar občinskega komiteja ZK Drago Mastinek je menil, da v podjetjih pri oblikovanju stabilizacijskih programov nimajo globalnega vploga, zato pogostokrat prepozno reagirajo na naglo naraščanje proizvodnih in drugih stroškov. Prav tu pa je iskati tudi enega od glavnih varčkov za manjšanje akumulacije, kar se kaže predvsem v krutnem pomanjkanju obratnih sredstev.

SOS kmetijev

Položaj kmetijstva, kljub sedanji prizadevanjem družbe za normalizacijo razmer v tej panogi, po mnenju odgovornikov ni dober. Zaradi letošnje katastrofalne suše so se znašli v skrajno neugodnem položaju tudi kmetije-koperanti, katerih dohodki do so daleč pod ravni zaposlenih v delovnih organizacijah, je dejal inž. Tone Sivčar, direktor vinogradnega gospodarstva Kapela. Po besedah inž. Milka Kranjca, direktorja radgonskega kmetijskega kombinata pa utegne imeti pomanjkanje

travnih, v prihodnje pa bodo prodajali mineralno vodo samo stalnim odjemalcem, ki so tudi redni plačniki. Prav bi bilo, so menili odborniki, da bi na podoben način z jesihi nelikvidnost tudi drugod.

Isti govornik je obsodil neurejene cene za koruzo. Čeprav v Vojvodini vztrajajo pri ceni okrog 1,35 dinarjev za kilogram koruze, v Slove-

PTUJ

Evidentirana že dva kandidata

V ptujski občini že tečejo razprave o kandidatih za poslance gospodarskega zbora zvezne skupščine. To poslansko mesto je bilo s smrtno inž. Franja Grünfelda izpraznjeno, zato je potrebno na nadomestnih volitvah izvoliti drugega, ki bo do konca te mandatarne dobe opravljal poslansko funkcijo. Ta 8. zvezna volilna enota obsega območja petih občin Lenart, Ormož, Ptuj, Slovenska Bistrica in Slovenske Konjice. Po dogovoru s predstavniki vseh petih občin bo kandidat iz Ptuja, zato se je tu začela prva faza volilnih priprav — evidentiranje. Nosilci te akcije so izvršni odbori osnovnih organizacij sindikata na področju gospodarstva, ki bodo v kolektivih sklicevali masovne sestanke delovnih ljudi.

Doslej sta bila evidentirana že dva možna kandidata in sicer: Danilo Masten, sekretar podjetja SIGMA Ptuj in predstnik medobčinskih odborov sindikata delavcev storitvenih dejavnosti ter dipl. inž. kmetije Franjo Gnišček, vodja laboratorijev v TGA »Boris Kidrič« v Kidričevem. F. F.

Ob tej priložnosti bo v idrijski Galeriji odprta tudi razstava del vseh slovenskih slikarskih kolonij.

J. JERMAN

Prah ob morju asfalta

Praha cesta skozi Sentjanj pelje do koroške asfaltne baze

Travniki pri Otiškem vrhu so zlasti jama za tiste, ki so se s potrebno mehanizacijo spravili na kopanje gramoza in peska. Manj zlasta pa je sedanost v Sentjanju, bližnji vsi, skozi katero so kopači »zlatega« peska speljali cesto za tovornjake. Promet do gramoznice je kajpak v gradbeni sezoni dokaj gost. Na tem kilometru ceste se v sončnih dneh dvigajo oblaki prahu, ki sedajo na Sentjanske hiše in vrtove. Cesta je sicer dobro posuta z gramozom, vendar bi človek v skladu s tistimi načeli, da naj imajo ljudje kakega kraja glavno prednost od zvojanega naravnega bogastva, samoj dobro! potrdilo na izrek, da je bog najprej sam sebi brado ustvaril.

Skozi Sentjanj se vije kilometer prašne ceste, ki drži do otiške zlate gramozne jame. Doslej te ceste še nihče ni poskušal asfaltirati in Sentjanjane obvarovati pred prašnimi vrtilci. Čudno, če pri vsej prašni cesti najdemo na križišču še napis, da je tamkaj pri gramoznici tudi koroška asfaltna baza. Vse torej gre mišlento Sentjanja: gramoz in pesek, pa še tone asfalta. Sentjanžanom pa ostane od vse naravne prednosti — prah.

Več urejenih kmetij in več neobdelane zemlje

Potrebnj so veliko širši ukrepi, kot le ugotavljanje

ČRNA NA KOROŠKEM

Številni planinci na Smrekovcu

Koča na Smrekovcu, katere lastnik je planinski društvo Črna na Koroškem je v letošnjem letu zelo obiskana. K temu veliko pripomore vsa dobro vzdrževana cesta Črna—Pudgarsko—Smrekovec, takoj za tem pa solidna postrežba in red v koči. V tej prijetni planinski postojanki sredi ogromnih gozdov stane dnevni penzion le 40 dinarjev, na razpolago imajo 60 postelj v koči in v dveh vikend hišah. Iz koče na Smrekovcu so odlične planinske poti na Moziške planine, na Raduho ter v Logarsko dolino in še več drugih poti.

Močvarno orjejo

Na osušenih zemljiščih pri Lenartu v Slov. Goricah bodo sejali pšenico

Na močvirnatem svetu pod gradom Hrastovec pri Lenartu v Slovenskih goricah polagajo cevi za odtok talne vode. Jarke kopljejo s stroji. To delo je podobno oranju redkih brazd. Nato polje preorjejo za setev pšenice. Posejali jo bodo že to jesen, čeprav so dosedanja travniki bili tako zamočvirjeni, da nekatera leta niso mogli pokositi na njih in posušiti niti sena niti otave.

Nekateri kmetje rado vedno ugađajo, kakšno bo žetev prihodnje leto, ko doslej ni bilo veliko koristi niti od trave. Kar pomni, so tam bili slabi travniki in nihče jih ni znal ali mogel izboljšati.

Strokovnjaki agrokombinata Lenart, ki osušujejo zemljišče, se ne bojijo tveganja zaradi visokih investicijskih stroškov. Nekaj izkušaj že imajo in to se zelo ugodno. Na bivših zamočvirjenih zemljiščih v dolini Pesnice zraste celo več koruze in pšenice kot na poljih, na katerih ju pridelujejo že desetletja.

O bilnem pridelku agrokombinata Maribor na osušenih zemljiščih ob Pesnici smo se poročali. Primerjava po končani žetvi pa je še veliko ugodnejša. Letos je imel pšenico na 460 hektarjih, poprečno pa je pridelal 44 stotov na hektar. Na 190 hektarjih osušenih zemljišč je povprečni pridelavek dosegel 54 stotov na hektar, na drugih poljih je bil torej povprečno manjši kot 40 stotov. Razlika v hektarskem pridelku je tako velika, da opravilne stroške za osuševanje še veliko večja je razlika v dohodku med stari

Na Otiškem vrhu so le zasadi lipe za novo koroško klavnico

Strogi požoji in menjačije se cene, vključno s sporom zaradi lokacije, so vplivali na zrušene investitorje, da so dolgo časa iskali pota in načine, ki bi v kako postavitvi novo koroško klavnico. Ta teden pa je gradbeno podjetje Dravograd začelo z dolgo pričakovanimi deli. Od skupne načrte so odstopili le v Radliah, kjer so predlagali preureditev klavnice na Muti za novo regionalno klavnico.

Kmetijska šola na Muti?

Vse kaže, da bo kmetijska šola, ki jo je v sodelovanju s celjskim kmetijskim izobraževalnim centrom pripravila delavska univerza v Raven na Koroškem, imela prostore in internat na Muti. Dveletna kmetijska šola naj bi imela na Muti, kjer bi radi uveljavili učilnice v prostorih stare šole tudi internat. Solarji muške osemletke se bodo konec novembra preselili v novo stavbo in tako bo v stari šoli prostor.

V hlevih manj živine

Zaradi suše je letos premalo krme, zato se tudi hlevi praznijo — Ali kdo načrtuje, koliko živine bo mogoče obdržati čez zimo in koliko bi jo morali?

Iz kmečkih hlevov v mariborski občini gre več živine tudi letos, tako kot prejšnja leta, ob tem času. Premalo je krme, a živinorejci je ne morejo dokupiti, ker je predraga. Čez zimo bodo redili manj živine. Nihče pa ne ve, koliko je bodo imeli. Saj tudi nihče ne ve, kolikšna je dejanska škoda zaradi letošnje suše. Ekonomski center v Mariboru sicer ocenjuje, nima pa na voljo dovolj podatkov, da bi bila ocena dovolj natančna. Zato naj bi pri tem delu sodelovale vse kmetijske organizacije in drugi organi, ki lahko pomagajo. Le tako bo možno gospodarjenje v kmetijstvu tudi usmerjati in odpravljati hude posledice letošnjega neugodnega vremena.

Neugodnemu vremenu se pridružujejo še drugi dejavniki, ki kmetovalcem povzročajo težave in zavirajo kmetijsko proizvodnjo. Na območju Jurija ob Pesnici, tik ob avstrijski meji, je letos padla toča. Sicer ni povzročila veliko škode, ker ni imela kaj oklestiti. V zgodnji pomladi je še slana storila svojo. Vinska trta je pozebla do 80 odstotkov. V dobro obdelanih in pogojenih vinogradih je sicer znova pognala. Takih pa je malo. Ker se gnolja dražje, cene vina pa ne rastejo enako hitro, jih kmetije uporabljajo vse manj. Pred leti so v okolici Svedine porabili letno okrog 600 kilogramov gnolj povprečno na hektar, zdaj pa le še 300 kilogramov. Tudi zaščitnih sredstev uporabljajo manj. Vse to zmanjšuje pridelke, ne le vremenske neugode. Enako na žitnih poljih in travnikih kot v vinogradih in sadovnjakih.

ali evidentiranje škode v kmetijstvu. Vsako leto je več neobdelanih ali slabo obdelanih kmetijskih zemljišč. Občina sicer izdatno podpira urejanje kmetij, za kar je letos namenila 640.000 dinarjev. Toliko je dodela še banka. Doslej so uredili 46 kmetij, do konca leta pa naj bi jih še okrog 30. A kaj je to v primerjavi z več 1000 kmetijami v občini?

Najprej urejajo posestva najpogostejših kmetov, ki imajo tudi sami nekaj denarja za investicije. Tako še dol-

go ne bodo zaustavili nadaljnega siromašanja revnih kmetov in opuščanja kmetijskih zemljišč, ki jih kmetje zaradi pomanjkanja za delo sposobnih ljudi, kmetijskih strojev in drugih sredstev, potrebnih za proizvodnjo, ne bodo mogli obdelovati.

Kmetom bo treba pomagati

Svet za kmetijstvo pri skupščini občine Maribor je imenoval komisijo, ki naj oceni škodo, ki sta jo povzročili suša in toča kmetoval-

cem, da bi lahko predlagal odpis prispevkov. Kmetom pa bo treba pomagati tudi s posojili, pri manjših posojilih naj ne bi zahtevali tako obširne dokumentacije kot za urejanje celih kmetij. Pomagati jim bo treba tudi pri nakupu najnujnejših krmil, da se čez zimo hlevi ne bi preveč izpraznili.

Na preskrbi z mesom v prihodnjih mesecih in letih je treba misliti že zdaj, ne šele takrat, ko bodo hlevi že prazni, na trgu pa bo premalo živine. Suša ni zmanjšala pridelkov krme le v mariborski občini, temveč tudi drugod, skoraj po vsej Sloveniji in državi. Nadaljnji razvoj kmetijstva, zlasti živinoreje v posameznih občinah, pa bo močno odvisen od tega, kako bodo živinorejci letos prezimili. JOŽE PETEK

Pred praznikom

V Gornji Radgoni bo v prazničnih dneh konferenca samoupraviteljev - Veliko prireditev, prvič pri nas »motobal«

GORNJA RADGONA, 14. sept. Pripravljalni odbor za praznovanje občinskega praznika v gornjradgonski občini je sprejel okvirni program prireditev, ki bodo minile v znamenju 30-letnice vstaje.

Dogodki se bodo vrstili že od 11. oktobra dalje, ko bo šahovski turnir med reprezentancama naše in avstrijske Radgore. Naslednji dan bo občinski sindikalni svet pripravil konferenco samoupraviteljev radgonske občine. V tem času bodo slovesno zaključili tudi sindikalne sportne igre.

Odbor je dalje predlagal,

KOBIJLE

Voda še letos?

Že pred časom so se vaščani odločili za graditev vodovoda, vendar so z deli pričeli šele pred kratkim in to s kopanjem jarkov za omrežje. Zemeljska dela bodo opravili vaščani prostovoljno, ostalo pa bo skora v celoti financirala domača krajevna skupnost.

Novosti v tovarni „Mura“

V soboški tovarni vrsta sprememb pri podeljevanju posojil zaposlenim

Delavski svet soboške tovarne oblači in perila Mura je na predlog komisije za stanovanjska vprašanja sprejel pomembne dopolnitve oziroma spremembe v pravilniku o stanovanjski graditvi in delitvi stanovanj članom tega 2400-članskega kolektiva. Med najbolj pomembne spremembe sodi ta, da bodo lahko v prihodnje dobili posojilo za graditev stanovanjskih hiš tudi zaposleni prosilci, ki so oddaljeni od občinskega središča do deset kilometrov. Doslej so namreč upoštevali samo prošnje kandidatov iz kraja, oddaljenih manj kot šest kilometrov od tovarne.

To zamisel bi rada uresničila radgonska delavska univerza

Težnja delavske univerze v Gornji Radgoni, da bi uredili središčno kinoteko in filmoteko za izobraževalno delo, ni nova. Ta ustanova bi se rada oskrbela tudi z raznimi drugimi avdiovizualnimi pripomočki, brez katerih danes taka ustanova ne more več shajati. Po besedah Rudija Jaušova, direktorja radgonske delavske univerze, bi se tako pridobitev obrestovala tudi šolam, ki sedaj dobijo denar temeljne izobraževalne skupnosti za posamične nakupe takih naprav in poučnih filmov.

Seveda bo delavska univerza za morala dobila za uresničitev te zamisli denar pri temeljni izobraževalni skupnosti. Računajo na to, da bodo na občini upoštevali prednost taklega načrta, ki je tem bolj realen, ker nameravajo razširiti gostinsko šolo, za vzemajo pa se tudi za ustanovitev srednje tehniške šole.

B. B.

Zaradi razširitve proizvodnega programa podjetja odbor za kadrovska vprašanja podjetja »IGO« Ljubljana, TRNOVSKI PRISTAN 8

razglašena naslednja prosta delovna mesta za:

1. TEHNOLOGA v pripravi dela
2. MATERIALNEGA KNJIGOVODJO
3. KONSTRUKTORJA
4. ORODARJA za delo v razvojni delavnici
5. VEČ TRANSPORTNIH DELAVCEV
6. KURJACA centralne kurjave
7. VEČ VAJENCEV splošne ključavničarske stroke
8. SNAZILKO za upravne prostore

POGOVI ZA SPREJEM:

1. strojni inženir ali strojni tehnik
2. srednja ekonomska šola ali dveletna administrativna šola
3. strojni inženir ali strojni tehnik
4. orodjar
5. NK delavec, starost nad 18 let
6. izobraževalni kurjak
7. dokončana osemletka
8. nedokončana osemletka, starost nad 18 let

Kandidati naj svoje vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo na naslov: podjetje »IGO« Ljubljana, Trnovski pristan 8, splošni sektor.

Nastop službe je mogoč takoj ali po dogovoru.

Osebnih dohodkov po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. Za vsa delovna mesta je poizkusna doba 3 mesece.

Podjetje a stanovanji ne razpolaga.

Rok razglašanja velja do zasedbe delovnih mest.

15. oktobra, ki so ga v radgonski občini posvečili odhodu prvih domačinov 1941. leta v NOB, bo v zdravilišču Radenska slovesna seja občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij.

Praznovanje nameravajo letos skleniti s tradicionalnim dnevom prosvetnih delavcev in z atraktivno motociklistično prireditvijo. Gornja Radgona bo namreč 16. oktobra prizorišče prve »motobala« tekme pri nas. Gre za neke vrste igro z žogo z motorji, ki ima ponekod v Evropi, že veliko pristašev. Organizator te prireditve bo radgonsko avtomoto društvo.

V času praznovanja se bodo tudi letos predstavili domači likovniki — amaterji s svojimi deli.

B. B.

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ureditev šolske kinoteke

Ptujski obraz

Slikar Haloz

Akademski slikar J. Mežan črpa snov za svoje slike iz ptujске pokrajine

Bil je sin baltarja iz Spodnje Brikna na Gorenjskem, rojen tri leta pred 20. stoletjem. Toda kljub temu je Janeza Mežana po osnovni šoli v Cerkljah gnalo v svet: na gimnazijo v Kamnik in Ljubljano, pozneje pa na zagrebško likovno akademijo, ki jo je z uspehom zaključil leta 1924. Od leta 1946 pa akademski slikar Janez Mežan stalno živi v Ptuj. Zakaj je ostal v tem kraju?

»Ptuj ima nekaj čudnega na sebi in v sebi. To je pravzaprav zemlja iz katere diha antična kultura, z rahlo valovito zemljo Haloz in Slovenskih goric, ki je za »maljarja« enkratna. Haloze z nepreglednimi pejsaji, z izredno domaćnostjo ljudi, so zame vedno bolj mikavnejsi. Ko bo prihodnje leto zgrajena cesta v Podlehniški dolini v Halozah, bo ljudem odprla res nekaj novega, čudovitega, opravičuje svoj obstoj v Ptuj v gorenjskem narečju osiveli akademski slikar.

Štirinadesetletni Janez Mežan, pa se do podrobnosti ne spominja koliko svojih slik je posvetil Ptuj in Halozam. Verjetno jih je približno 2000, od teh pa je čez 1500 slik v akvarelni tehniki. Zakaj predvsem slika z vodenimi barvami?

Mežan pravi: »Akvarlet je bolj za občutljivo naravo in mi tudi zaradi nežnih prosojnih barv bolj leži. Pri oljnih slikah pa prevladujejo težke, temne barve. Tudi zaradi tega jih nerad delam.

Kljub temu, da je Janez Mežan »vzljubil« Ptuj, na svojo rojstno pokrajino ne pozablja. Ko spet vidi Kamniške alpe, Karavanke — Gorenjsko, se razveseli kot otrok. Enkrat na leto mora v planine, čeprav pri hoji na hrib dobi vedno bolj sopo. Toda Janez Mežan, ki se je nekoč zgledoval po impresionistih, danes pa pravi, da se mu upira, če bi ga kdo razvrstil v kakšno kategorijo slikarjev, vztraja pri svojih načrtih. »Diham s halozsko zemljo, ki jo ne bom nikoli izčrpal«, pravi 74-letni slikar.

P. POTOČNIK

JANEZ MEŽAN — Kolegi mu zamerijo, da prepoceni prodaja svoje slike.

Foto: P. P.

D. V.

I. P.

F. F.

8222

IVER DNEVA

Boškov
ne miruje

Zvezni kapetan Jugoslovanke reprezentacije, Vujadin Boškov, je počin nastojao da razmisljajući na nogometu. Prav tako tudi izkoristi vsako priložnost, da je zares sredi dogodkov. Včeraj je bil v Ljubljani, se pogovarjal z vodstvom Olimpije o igračih, ki so se v reprezentaciji našli kadri ali pa so kandidati zanj (in ni pomenilo čestitati dr. Obradoviću k rojstnodnevni, potem pa je z nogometaši Hajduka iz Brnika odšel v Valencijo na prvo tekmo za pokal evropskih nogometnih šampionov. Samo korvor videl, lahko tudi ved, je genio dinamičnega strokovnjaka...

SAH

Madžari izenačili

PULJ, 14. sept. — V drugem kolu prijateljskega dvoboja šahovskih reprezentacij Jugoslavije in Madžarske vodijo naši nasprotniki s 4,5:3,5 ob treh prekinjenih partijah. Pariza je parljivo z Bilekom se prvega kroga remiziral, tako da je Jugoslavija zmagala s 6:4. Zdaj pa je rezultat 8,5:5,5 (3). Remizirali: Gligorić — Portisch, Ivkov — Barczay 0:1, Matanović — Lengyel remi, Minic — Porznic remi, Ljubovjević — Beli preki, Planinc — Csom 0:1, Velić — Ribić preki, Kuračić — Andorjan 1:0, Vukić — Sax 0:1. V prekinjenih partijah ima Ljubovjević izgubljen položaj, Velić — Vukić je prekinil v izenačenju, medtem ko ima Gligorić malenkostno prednost.

Premagala vse

Nogometni barometer
Hajduk ni bleste

Naša teniška prvakinja Mirjana Jaušovec je bila prva na turnirju v Švici

MARIBOR, 14. sept. — Navzile porazu v meddržavnem dvoboju (rezultat je bil 5:7 in 6:4, kot smo objavili), se ženska teniška reprezentacija Jugoslavije vrača z gostovanja v Švici z velikim uspehom. Državna prvakinja Mirjana Jaušovec je namreč zmagala na velikem mednarodnem turnirju v Weggisu in se tam masčevala tudi Emmeneggerjevi za poraz v ekipnem srečanju.

Turnirja so se udeležile vse najboljše švajske igralke, izmed Jugoslovanke pa je manjkala Škulec, ki je zaradi poškodb obveznosti morala takoj po dvoboju domov. Mirjana Jaušovec je igrala odlično in na vsem turnirju ni izgubila niti enega niza.

Ločeni pred: Gledalci v četrtfinalu, Seizova pa v drugem kolu.

PLAVANJE

Jugoslavija druga

ATENE, 14. sept. — Na mednarodnih plavalnih igrah je v plavanju zmagala Grčija, v vaterpolu pa Romunija. V skupni oceni je Jugoslavija druga, v vaterpolu pa tretja. V moški konkurenci so mladi Jugoslavlanci osvojili 40 točk, prav toliko kot Grčija, ki pa ima več prvih mest (6:5). V ženski konkurenci so bile Grčianke precej boljše: zbrale so 56 točk, Jugoslovanke pa 34. Tretja v obeh konkurencah je bila Bolgarija.

NOVO NA TUJEM

MÜNCHEN — Na predolimpijskem boksarskem turnirju sodeluje 71 boksarjev iz 23 držav. Prvi večer je najboljši vris zapustil mladinski evropski prvak v polteški kategoriji, Anfinov (SOL), ki je premagal Anglesa Barlowa v 2. rundi s k. o.

Mladi Jugoslavlanci so dosegli dva državna rekorda: v štafeti 4x100 m mešan (F. Miloš, Divjak, N. Miloš, Lolić) 4:17,5, Zdravko Divjak je bil 100 m prsno preplaval v 1:13,8.

Zaigral za pokal

Jugoslovanski nogometni prvak Hajduk pred težko nalogo v Valenciji — Četrtfinale pokala na področju SRS

LJUBLJANA — Začenja se nova sezona evropskih nogometnih pokalnih tekmovalov: pokal evropskih prvakov, pokal pokalnih prvakov in pokal UEFA, prejšnji pokal sejemskih mest. Med državnimi prvakovi igra danes splitski Hajduk v Valenciji. Crvena zvezda pa s pokalnim prvakom Madžarske moštvo Komlo v mestu Banyas. V okviru pokala UEFA gosti Dinamo bolgarsko moštvo Botev, Željezničar belgijsko enajsterico Bruges, Beograd pa švedsko moštvo Djurgardens. V domačem pokalnem programu (četrtfinale pokala v SRS) bosta v sredo tekni Olimpija: Vozila in Doležlovec; Branik, v četrtku pa Maribor: Mura in Ljubljana: Slovan.

Kaj lahko se zgodi, da bodo umeli tudi letos poglavito besedo v evropskih pokalnih tekmovalih angleški in nizozemski nogometaši.

Največ slavni klubovi bo v četrtfinalu: Real Madrid, Atletico, Anderlecht, Spartak, Vasas, Napoli, Tottenham, Rapid, Kijano itd.

Danes Olimpija — Vozila

Okoli jugoslovanskega nogometnega pokala na področju SRS bo danes prvi igrala tudi Olimpija. V četrtfinalu bo njen nasprotnik nogometaški ekipa Vozila. Tekma bo na stadionu za

AUTOMOTO

Reli "Primorska 71"

na novi progi

KOPER — Predzadnji se bodo v soboto in v nedeljo pomerili najboljši avtomobilisti Slovenije na reliju PRIMORSKA 71, ki sodeluje v slovensko prvenstvu. AMTK Koper je za letošnjo preizkušnjo pripravil poseben novo progo, ki je dolga 519 km in bo imela dve gorski hitrostni preizkušnji. Prva preizkušnja bo na asfaltirani cesti, druga pa na makadamski. Tako bodo zavolj tekmovalcev, ki jim bolj leži asfalt, in tiste, ki na makadamski ne poznajo strahu. Pokrovitelj PRIMORSKE 71 je tovarna TOMOS, start prvega tekmovalca pa bo v soboto s Titovega trga ob 16. uri. Proga je razdeljena na tri etape in posebna zanimivost je v tem, da bodo tekmovalci vozili kar trikrat skozi Koper; torej na progi ga bosta centra, s tem pa tudi gledalci.

Tekmovalci bodo v tradicionalni peti kategoriji razrednih od nacionalnega pa do nad 1300 kubikov. Najzanimivejši bodo vsakakor obratniki v nacionalnem razredu med katerimi so tudi stari, trojica AMTK Koper, Krašnja, Bertok in Babič, pa bo vsakor želja iskati domačo tekmovalca v boju za najboljši rezultat. Zanimanje za predzadnje republiko tekmovalce je veliko. Prijava se ni potekala, ni bilo prijave v Koper več kot 45 prijave vseh kategorij Slovenije. Med prijavitelji so seveda tudi najboljši slovenski tekmovalci, ki računajo na končen uspeh Rajko Krašnja, sedli tekmovalci, ki je do danes sedel sodeloval na vseh rallyih PRIMORSKA.

J. KREFT

Državno prvenstvo bo!

LJUBLJANA — Potem, ko je nedeljo ni bilo osemstoletno moštvo lokalne dirke "Hrvatski grozdobni" v Kavradu, ni bilo gotovo, če bo letos sploh državno motociklistično prvenstvo. Doseglo je bila le ena tekma, to je bila v sredo v aprilu. Tako je v športnem koledarju ostala le še dirka, ki bo v nedeljo, 19. t. m. v mestu Kavrad. Na dirki bodo sodelovali iz vse Slovenije. Prav v tem neugodnem trenutku pa je Murske Sobote prišlo sporočilo, da bo AMD Stefan Kovac vendarle organiziral dirko 10. septembra. Če bo šlo vse po planu, bodo torej letos le tri dirke, s tem pa bo državno prvenstvo tudi pod streho.

D. K.

Samo 11 tekmovalk

SLOVENSKA BISTRICA — V organizaciji AMD in Bistrici bil prvi ženski ženski rally, ki pa se ga je udeležilo le 11 tekmovalk. Proga je bila dolga 256 km, v skupni uvrstitvi pa je zmagala domačka Kerševca z 250 kazenskih točkami. Že izkušena tekmovalka Rogošević iz Ljubljane je bila v skoku v vršino s 178 cm četrta. Koprivica pa je v letu na 1500 m s časom 3:40 dosegel enako uvrstitev. V tej preizkušnji so sodelovali evropski prvak Arne (1) s 3:42, v skoku v vršino za ženske pa Popescu (R) s 185 cm.

ATLETIKA

Korica prvi,

Baboškova četrta

MADRAD — Na drugih svetovnih šudentskih atletskih igrah so bili najuspešnejši zastopniki Sovjetske zveze, ki so osvojili 7. mesto, 1 srebrno in 4 bronaste kolajne. Izmed Jugoslovanov so na turnirju Korica, Baboškova in Koprivica bili dosegli solidne uvrstitve. Korica je zmagal v tekni na 5000 m s časom 14:03,0. Baboškova je bila v skoku v vršino s 178 cm četrta. Koprivica pa je v letu na 1500 m s časom 3:40 dosegel enako uvrstitev. V tej preizkušnji so sodelovali evropski prvak Arne (1) s 3:42, v skoku v vršino za ženske pa Popescu (R) s 185 cm.

Start v koprski podvezi

KOPER — V prvem kolu koprski nogometne podveze so bili dosegli ti rezultati: Vozila 9:0, Jadrana 4:3, Branik 4:3, Rudar 2:4.

Smartno in ljubno spredaj

CELJE — V 2. kolu 1. razreda državnih nogometnih podvez so bili dosegli ti rezultati: Vozila 9:0, Jadrana 4:3, Branik 4:3, Rudar 2:4.

Vodita Gaberje in Veržej

MURSKA SOBOTA — V nadaljevanju pomurske nogometne podveze so bili dosegli ti rezultati: Vozila 9:0, Jadrana 4:3, Branik 4:3, Rudar 2:4.

Vodita Gaberje in Veržej

MURSKA SOBOTA — V nadaljevanju pomurske nogometne podveze so bili dosegli ti rezultati: Vozila 9:0, Jadrana 4:3, Branik 4:3, Rudar 2:4.

Vodita Gaberje in Veržej

MURSKA SOBOTA — V nadaljevanju pomurske nogometne podveze so bili dosegli ti rezultati: Vozila 9:0, Jadrana 4:3, Branik 4:3, Rudar 2:4.

Vodita Gaberje in Veržej

MURSKA SOBOTA — V nadaljevanju pomurske nogometne podveze so bili dosegli ti rezultati: Vozila 9:0, Jadrana 4:3, Branik 4:3, Rudar 2:4.

Vodita Gaberje in Veržej

MURSKA SOBOTA — V nadaljevanju pomurske nogometne podveze so bili dosegli ti rezultati: Vozila 9:0, Jadrana 4:3, Branik 4:3, Rudar 2:4.

Vodita Gaberje in Veržej

MURSKA SOBOTA — V nadaljevanju pomurske nogometne podveze so bili dosegli ti rezultati: Vozila 9:0, Jadrana 4:3, Branik 4:3, Rudar 2:4.

Vodita Gaberje in Veržej

MURSKA SOBOTA — V nadaljevanju pomurske nogometne podveze so bili dosegli ti rezultati: Vozila 9:0, Jadrana 4:3, Branik 4:3, Rudar 2:4.

Vodita Gaberje in Veržej

MURSKA SOBOTA — V nadaljevanju pomurske nogometne podveze so bili dosegli ti rezultati: Vozila 9:0, Jadrana 4:3, Branik 4:3, Rudar 2:4.

Vodita Gaberje in Veržej

MURSKA SOBOTA — V nadaljevanju pomurske nogometne podveze so bili dosegli ti rezultati: Vozila 9:0, Jadrana 4:3, Branik 4:3, Rudar 2:4.

Vodita Gaberje in Veržej

MURSKA SOBOTA — V nadaljevanju pomurske nogometne podveze so bili dosegli ti rezultati: Vozila 9:0, Jadrana 4:3, Branik 4:3, Rudar 2:4.

Vodita Gaberje in Veržej

MURSKA SOBOTA — V nadaljevanju pomurske nogometne podveze so bili dosegli ti rezultati: Vozila 9:0, Jadrana 4:3, Branik 4:3, Rudar 2:4.

Vodita Gaberje in Veržej

MURSKA SOBOTA — V nadaljevanju pomurske nogometne podveze so bili dosegli ti rezultati: Vozila 9:0, Jadrana 4:3, Branik 4:3, Rudar 2:4.

Vodita Gaberje in Veržej

MURSKA SOBOTA — V nadaljevanju pomurske nogometne podveze so bili dosegli ti rezultati: Vozila 9:0, Jadrana 4:3, Branik 4:3, Rudar 2:4.

Četrta zmagala

Na evropskem košarkarskem prvenstvu je jugoslovanska reprezentanca premagala Izrael s 118:92 (60:54)

BOBLINGEN, 13. sept. (Po telefonu). V predzadnji tekmi predtekmovalne skupine B na EP v košarki je Jugoslavija zlahka premagala Izrael z rezultatom 118:92 (60:54). Bil je to še zadnji trening pred odločilnim srečanjem te skupine z Italijo, ki bo jutri odločala o prvih dveh mestih v skupini.

Danes je CSSR doživela še eno razočaranje, saj je izgubila z Bolgarijo s 74:85 in tako pristala na 4. mestu.

ITALIJA: TURČIJA 67:53 (36:31)

LESTVICA SKUPINE B po 4. kolu:

1. Jugoslavija	44 0 355:290
2. Italija	40 0 306:250
3. Bolgarija	42 2 331:297
4. CSSR	41 3 286:309
5. Turčija	41 3 283:329
6. Izrael	40 4 323:400

LESTVICA SKUPINE A po 3. kolu:

1. SZ	33 0 292:174
2. Poljska	33 0 252:208
3. Romunija	32 1 199:216
4. Španija	32 1 207:267
5. Francija	30 3 195:235
6. ZRN	30 3 196:248

Rezultati 3. kola: Poljska: Francija 91:85 (44:32); Romunija: ZRN 78:60 (32:35); SZ: Španija 116:58 (64:26).

S. TRBOVC

Halo, Böblingen!

Najboljši turški košarkar vseh časov je iz Bolgarije, ki je zdaj salfa in omaga turške košarke, čeprav ne igra več, je tu uradni vodja njene ekipe. Že prvi dan je v dvorani poljskih starega zmagovalca. Predragi mu je trenir najboljših turških košarkarjev, Danes se ni niti sprejel niti oddalil vabljivega poziva.

ITALIJANSKI TRENER GIANCARLO PRIMO

Primo je zelo zadovoljen s četrtim boljšim igro svoje ekipe. Bolgarija je v Evropi, je po prvih tekmah dejal, da je najboljši presenetil Bassin. Drugačnega branilca, ki je Bassin, Jugoslavija sploh ne potrebuje in povelje ni za enega, ki bi ga po dosedanjih igrah lahko zamenjal v reprezentanci. Pravi Simonović.

Ljubodrag Simonović

Ljubodrag Simonović, ki ga mnogi štejejo med kandidate za najboljšega igralca letošnjega EP, je v prvih tekmah dejal, da je najboljši presenetil Bassin. Drugačnega branilca, ki je Bassin, Jugoslavija sploh ne potrebuje in povelje ni za enega, ki bi ga po dosedanjih igrah lahko zamenjal v reprezentanci. Pravi Simonović.

Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega igralca letošnjega EP. Sicer pa v Böblingenu nikoli ni moč srečati Bassina ali Cosida samega. Ves čas sta skupaj. Baje precej tudi zaradi Bassinovega rovalništva v krilu, ki mu ga zdravi Cosid. Leto uporablja namreč nove maske prijenosa. S svojimi splošnim komolcem udarja Bassina na najbolj bolesta mesta in potem oba divljata in vrjeta po hotelu. Bassin zaradi bolečin, Cosid pa ga lovi, da bi ga preprečil o košenosti takšnega zdravljenja.

Čekoslovakijski novinarji so ostali šelejo med kandidati za najboljšega

Vrtimo globus

Črni Indijanci

RIO DE JANEIRO — Nekaj manjšina odprava je prišla na mejnem področju med brazilskimi državama Goiás in Bahia na sled Indijancem »Canoários«, ki jim pravijo tudi »črni Indijanci«. Kot pravi jo raziskovalci, gre za posebno plemo temnopoltih Indijancev, ki v nasprotju s drugimi nomadskimi indijanskimi plemeni potujejo samo ponoči. Nekateri znanstveniki pravi, da ne gre za Indijance, ampak za črne sužnje, ki so v pradednih pobegih v pragozdu, ne da bi zvedeli, da so leta 1888 suženstvo ukinili.

Meso je šibko

LONGNOR — Januarja letos je sto prebivalcev angleške vasi Longnor slovesno sklenilo, da se enkrat za vselej odpovedujejo kajuju. Ob tej priložnosti so pripravili v vasi pravo veselico, z glasbo in preneseni, vse skupaj pa je prenašala tudi televizija. Pred kratkim so štiri televizijski novinarji pogledali, kako vaščani držijo obljubo od stotih jih dandanašnjih vztraja pri opustitvi kajuja le še 29. Duh je bil torej voljan — samo meso je bilo šibko...

Popust za stare

ZÜRICH — Prek tristo hotelov v Švici je obljubilo v posebnem času popust za vse tako imenovane astarostne abonente: vse nad 62 let stare ženske in nad 65 let stari moški imajo posebno izkaznico, s katero lahko za polovico ceno potujejo z vlakom, ladjo ali poštinskim avtomobilom. Izkaznica astarostnega abonenta velja 50 švicarskih frankov.

Rop modelov za čevlje

FIRENZE — Na florentinskem sejmu obutve so prijeli dva Američana, 33-letnega Kurlanda in 43-letnega Cohena, ki sta kradla modele najnovejših čevljev. Očitno je šlo za industrijsko vohunjenje.

Samosežig

DARNETEL — V francoskem departmaju Seine-Maritime se je pošlo z bencinom 17-letno dekle in se sežgalo. Umrlo je na poti v bolnišnico. Vzrok samosežiga ni znan.

Odpušeni dolgolasci

LONDON — V tramvajskih družbi Blackpool so odpustili z dela 12 zaposlenih. Bili so študentje, ki so se pri tramvaju zaposlili čez poletne počitnice. Odločili so se, da bi si postregli lase, ki so jim zrasti prečkratkrat.

Avto v hudournik

PARIZ — V hudournik potok Laveyron, blizu Meyssa, je zgrmel osební avtomobil, v katerem je bil oče s petimi otroki. Vsi so izgubili življenje.

Kolera v Indoneziji

DZAKARTA — Od 15. junija od 15. julija je v Indoneziji zahtevala kolera 263 mrtvih od 1841 prijavljenih primerov. Najbolj prizadeta otok sta bila Java in Sulawesi (Celebes).

Film o peterčkih

VARSAVA — Slovite peterčke iz Gotske, Adama, Piotra, Romana, Agnieszko in Ewo, ki so zdaj stari štiri mesece, je bil oči obiskala posebna filmska ekipa iz Lodza, ki bo o njih snemala poljudni znanstveni film za televizijo. Peterčki povsem normalno odrasajo: najmanjša, Ewa, ima 4,75, največji, Adam, pa 5,4 kilograma.

Indijski brodolom

KALKUTA — Na reki severno od indijskega mesta Kalkuta je padlo s krova ladje 75 ljudi. Dostaj so jih uspeli rešiti samo deset, ostale pa je pogrešalo. Ladja je bila preveč otovorjena.

Letala na minskem polju

GRANNA — Prek dvajset let je na nekem švedskem letališču vzletalo in pristajalo na stotine letal — ne da bi se piloti zavedali, da leži letališče na minskem polju. Švedska vojska je nedavno začela pri letališču odkopavati na kope topovskih granat. Dostaj so jih našli še prek 500, predvidevajo pa, da jih bodo še kakih 300. Granate so ostale iz povojnega časa, ko je bilo odprto artilerijsko skladišče, potem pa so nanj pozabili in zgradili letališče.

Satelitska postaja

DUNAJ — Pri kraju Hainfeld namerava Avstrija zgraditi radijsko postajo za sprejem prekrelinskih telefonskih pogovorov s pomočjo satelotov. Gradnja postaje bo voljala okroglih 500 milijonov šillingov. Gradnja jo bodo začeli leta 1975, tri leta kasneje pa naj bi že začela sprejemati satelitske oddaje.

Pes zasledil mamila

DUNAJ — Politijski pes »Kals je med 6.000 gledalci v dunajski Standhalle, kjer je bil festival pop glasbe, od kjer tri tisočpote hašila.

SLAVJE STERILNOSTI V ERNAKULAMU — Pogled v operacijsko dvorano, kamor je vsaki deset minut vstopil nov pacient.

Slovo od očetovstva

V indijskem mestu Ernakulamu so naenkrat sterilizirali šestdeset tisoč moških, ki so za to dobili razna darila v skupni vrednosti 3500 dinarjev

NEW DELHI — V prazničnem vzdušju, kot bi šlo za kak verski obred ali karneval, so v Ernakulamu, v indijski državi Kerala, sterilizirali šestdeset tisoč moških. To je bila največja množična sterilizacija vseh časov. Pri njej je sodelovalo kakih sto zdravnikov, ki so delali zdržerna cel mesec. Vsaka operacija je trajala približno deset minut.

Zdravniki so pacientom prebrali semenovode (vsa defernansa), spojili oba konca in na koncu rano zašili. Potem so jim vbrizgali še injekcije, da bi jim preprečili vnetje ali vročico, ki bi jo lahko rana povzročila, nato pa jih poslali domov: operirani ne morejo imeti več otrok, toda njihove ljubezenske sposobnosti niso prav nič prizadete, kot zatrjujejo zdravstvene oblasti Ernakulama v svojih razglaših.

Toda preden je sterilizirani pacient odšel iz dvorane, kjer so ga operirali, je vstopil še

od daleč. Pripeljali so se celo dve sto kilometrov daleč z avtobusi ali posameznimi pulmani, ki so vozili na mesto operacije. Mnoge so spremljale žene in njihovi otroci. Stali so v vrsti tudi po dva najst ur, na mousniskem dežju, ki je zlagoma bil z neba. Otrokom so dali barvaste balončke in sladkarije. Operacije so potekale v pramičnem omračju in tudi sicer so to množično sterilizacijo v Kerala, kjer živi na kvadratnem kilometru 509 ljudi, uradno poimenovali »festival družinskega načrtovanja«.

Mnogi pacienti so se podvržili sterilizaciji predvsem zaradi tega, da bi zmanjšali število lačnih us in družini, ni pa jih bilo malo, ki so jih zamarjali darila: resda je njihova celotna vrednost za naše razmere bolj skromna, toda 3.500 novih dinarjev (toliko približno velja), je za Indijo precej. Nekateri steriliziranci so darila takoj prodali in nato denar zapili oziroma zapravili za zabavo. Nekateri so se dali sterilizirati, četudi nimajo še otrok ali pa imajo samo enega.

Nagrada pesniku v zaporu

Alfredo Bonazzi, ki je bil obsojen na došmrtno ječo zaradi uboja, je te dni dobil še svojo drugo nagrado v tem letu in četrto v zadnjih dveh letih za svoje pesniško delo v zaporu. Zbirka natečaja za poezijo Castelforte mu je podelila prvo nagrado za zbirko pesmi »Zalost došmrtni ječe«. Nagrado so izročili njegovi zaročnici Lauri Mocellini, ki se je vanj zaljubila ob branju njegovih pesmi ter se zaročila, četudi je vedela, da je obsojen na došmrtno ječo.

Test s slino

Dva ameriška znanstvenika odkrila novo metodo za nadzorovanje rojstev

WASHINGTON — Dva ameriška znanstvenika, kemik dr. Raymond O. Foster in zdravnik dr. Albert B. Lorincz, sta ameriško kemijsko društvo seznanila z novo metodo nadzorovanja rojstev, ki temelji na sila preprosti analizi sline.

Foster in Lorincz sta spremljala ciklus ovulacije pri ženi in ugotovila, da se v času plodnih dni poveča v ženi silni količina določene encima — alkaline fosfataze. Zastojata, da žena vtake v usta kosček papirja, prepojenega s kemično snovjo, ki reagira na pove-

čano količino omenjenega encima, pa bo ugotovila, če se tisti trenutek že nahaja v plodnem obdobju. Dr. Foster je poudaril, da so vse raziskave še v poskusni fazi, da pa vendarle precej obetajo. Če bo doseglj s tem »testom sline« uspeh, se bo verjetno precej ljudi povrnilo k tradicionalnemu »skledanju« plodnih in neplodnih dni, seveda bolj izpolnjenemu in bolj varnemu. To bo še posebno pomembno odkritje za vernike katoliške cerkve, ki razen »skledanja« — in pa popolne vzdržnosti — zavrača vsak drug način kontracepcije.

Rastline v umetni svetlobi

Televizijsko miniaturno sonce bo povečalo paradižnika

DUNAJ — Nova živorebrna žarnica, katere spekter je zelo podoben sončnemu, bo zagotavljala v vrtnarstvu rekordne prideleke. Paradižnikov na stotokov več, kot jih je bilo doslej, če so mlade rastline obsevali z običajnimi živorebrnimi žarnicami.

»Miniaturno sonce«, ki so ga izdelali v ZRN za oarvno televizijo, naj bi pomagalo predvsem v zimskih mesecih povečevati zidaj zmanjšani pridelek v rastlinjakih. Mlade rastline, ki jih v prvih štirih tednih rasti obsevali s svetlobo živorebrnih par (20.000 luks) v rastlinjaku, se razvijajo tako naglo, da so paradižniki zreli približno tri tedne prej kot sicer.

Muzej velikega pisatelja

V Leningradu bodo odprli spominsko zbirko Fjodora Dostojevskaja

LENINGRAD — V Leningradu tečejo zadnje priprave za svečano otvoritev muzeja Fjodora Dostojevskaja, s čimer bodo praznovali 150. obletnico rojstva tega velikega ruskega pisatelja. Stanovanje, v katerem je Dostojevski preživel zadnja leta svojega življenja in kjer je napisal »Brate Karamazov«, so preuredili tako, da bodo pričarali tednji čas. V muzeju so tudi omara, komoda, pisalni stroj in ogledala Fjodora Dostojevskaja. Predmetne je muzeju podaril pravnik velikega pisatelja, radijski tehnik Dimitrij Dostojevski, ki živi v Leningradu.

Rafael doma

Bostonski muzej bo vrnil Italiji leta 1969 kupljen »Portret mladenke«

RIM — Znano Rafaelovo sliko »Portret mlade žene«, ki je bila osem mesecev zaklenjena v podzemskem trezorju bostonskega muzeja likovnih umetnosti, bodo v kratkem vrnila Italiji. Slika je do leta 1947 pripadala zbirki Fieschi, nato pa so jo brez vrednosti italijanskih oblasti prodali bostonskemu muzeju.

Zgodba o izgubljenem Rafaelu je zelo nenavadna. Bostonski muzej je leta 1969 dobil pismo nekoga genoveškega zbiratelja slik, ki je ponujal pristnega Rafaela. Takoj so iz Bostona odpotovali trije kupci: direktor muzeja Perry Rathbone, glavni muzejski kustos John Sparzetti in uslužbenec muzeja John Goelet. Julija 1969 so se znašli v Genovi, kjer so slika kupili za pol milijona dolarjev. Kako je potem Rafaelovo platno prispelo v ZDA, je za zdaj še skrivnost: izvoza niso uradno prijavili. Na to se je italijanska vlada sklicevala, da je sliko zahtevala nazaj.

Ameriška stran je pokazala vso dobro voljo in pripravljenost, da slovit Rafaelovo sliko vrne. Šlo je tudi za ugled bostonskega muzeja. Toda Italija je s tem izbojevala samo eno zmago: še vedno si sledijo tamne sive slihe, ki izginjajo brez sledu. Morda v tujino, kdo ve.

Stiki z bitji iz vesolja

Na šestdesetnem sovjetskoroameriškem simpoziju o stikih z izvenzemeljskimi civilizacijami je sovjetski astrofizik Viktor Ambartsumjan izjavil, da je glede na to, da je v naši galaksiji tisoč milijonov zvezd, povsem mogoče, da so silko vrne. Šlo je tudi za ugled bostonskega muzeja. Tako Italija je s tem izbojevala samo eno zmago: še vedno si sledijo tamne sive slihe, ki izginjajo brez sledu. Morda v tujino, kdo ve.

UČENCI PEDAGOGI STARŠI!

Vaša potreba, vaše razvedrilo!

VSAKIH 14 DNI

VSEVED

Enciklopedična revija za mlade.

Na vseh šolah, pri vseh prodajalcih!

Cena 3,50 din

james hadley chase

šopek orhidej

38 nadaljevanje

Doc William pa je bil kot v devetih nebesih Klub mu je dal to zadostojenje, da je lahko obiskel smoking in pri beru igral vlogo gospodarja in gostitelja, seveda pijan od jutra do večera.

Tudi Eddie ni bil nezadovoljen. Vodil je igralnico, medtem ko je imel Flynn na skrbni restavraciji, Marna Grisson se je le reko prikazala. Ostajala je v svoji pisarni, kjer se je ukvarjala s preskrbo, z računovodstvom in s finančnimi posli.

Samo Slim se je počutil kot riba na suhem. Včasih so ga bežno videvali kot senco, ki hiti kolo ve kam. Vedno je nosil svojo zamazano, že nekaj let staro črno obleko. V klubsko življenje se sploh ni vključil, marveč je vedno svojih ur prebil v sobi miss Blandish.

Zahteval je, naj ima miss Blandish poleg sobe še svoj salon. Mama mu je ugodila, vendar je bila vedno v skrbih zaradi dekletove prisotnosti. Zavedala se je, v kakšni nevarnosti so zaradi nje. Ms Blandish je bila edini stipljivi dokaz, da je Grissonova, topla sodelovala pri ugledu. Če bi jo kdaj odkrili v klubu, bi šli takom živčati vsi načrti, ki jih je delala mama Grisson Upala je, da se bo Slim dekleta kmalu navečal. Se tisti hip bi poskrbel, da bi deklet izginilo.

Ko sta se Fenner in Paula v avtomobilu vrstala domov, je klub Paradise ravno zaživel.

Garderoberka Maisey je sprejemala plašče, povrhnjice in klobuke številnih gostov, ki so čakali v vrsti. Marna Grisson jo je vzel v službo za rada izživljajo, zapeljive postave. Bila je mlada, pšeničnih las, izredno ljubka, a brez svojega jaza. Gostom se je brez protesta pustila mečkati, nobene priložnosti za posttranski zaslužek ni zamudila.

Kratka škrlatno rdeča tunika in kratke hlačke, to je bila njena delovna uniforma. Dolge vitke noge so ji tleale v črnih, tesno oprjetih nuzastih nogavicah, na skodrani glavici pa ji je čepela cela cepica in ji silila na izvalne oči.

Maisey je imela dve, čisto točno dobojeni nalogi: skrbeti je morala za garderobo in pa to, da ne bo kak nepoklicanec zašel po stopnicah v prvo nadstropje.

Nekaj časa je delala kot ura, potem je tok novih gostov za trenutek usahnil in veža je bila kako minuto prazna.

Videla je Silma, ko je vstopil. Pod pazduho je nosil v rjav papir zavito reč.

Maisey je vedno vstopetala, kadar je zagledala Silma. Hitro se je obrnila in začela urejati plašče in klobuke na obešalnikih, samo da se je izognila njegovemu pogledu.

Slim se je povzpel po stopnicah v prvo nadstropje in obstal pred sobo miss Blandish. Za trenutek je postal pred vrati, da bi se prepričal, ali ga kdo ne vidi.

potem je vzel ključ iz šepa, odklenil vrata in vstopil.

Salon mu je bil vedno bolj všeč vsakič, kadar je stopil vanj. Se nikoli ni videl kaj podobnega. Zanj je bila to najlepša soba na svetu: obarvana belo in sivo, opremljena z globokimi naslanjači iz svega usnja in s televizijskim sprejemnikom Samo okna so manjkala, toda Slim si je priznal, da bi bilo vseeno, nevarno, če bi miss Blandish živela v sobi z okni.

Stopil je na prag spalnice. Spalnica mu je bila prav tako všeč kot salon. Slonočrščeni toni so se dopolnjevali z rahlo rožnato barvo. Večji del spalnice je zavzemala široka postelja, prikrita z rožnatim pregrinjalom. Ob postelji nem vznemljiva je stal drugi televizijski sprejemnik. Slim je bil nor na televizijo in se ni nikoli navečal strmeti v mali zaslon.

Miss Blandish je sedela pri toaletni mizici. Bila je v rožnati domači halji, ki je bila toliko razpeta, da so prišle do izraza njene lepe noge. Njene boste noge so tleale v mehkih copatah, prav takšne barve. Nesovala si je nohte. Čeprav je silala vstopiti Silma, se ni ozrla.

»Pozdravljena.« jo je nagovoril Slim in stopil bliže. »Dario sem ti prinesel. Sreča se ti lahko... Meni nikoli nihče ne prinese darila.«

Miss Blandish je odložila pilico in položila roki na kolena. Vedno je bila vidna odoskna in apatična, oboje pa je Silma strano družilo.

»Tole stane kup denarja.« je rekel in opazoval, če ga posluša. »Sedaj se počvi zgram na denari Imanh ga, kolikor hočem. Vse ti lahko kupim, kar mi pride na misel. No, kaj misliš, da je notri?«

Porinil je zavoj prednjo, ona pa, kakor da ga sploh ne bi videla. Slim je jemo za mrmral in položil svojo mazo, vlažno ša po na dekletovo roko. Uščipnil jo je, pa se ni zganila. Samo nakremžila se je in zaprla oči.

»Zmigaj se malo.« je besno zarenta cil Silma. »Kaj pa ti je? Odpri že ta prekleti zavoj!«

Ubogo, z mamijom zastupljeno dekletje je lahko poskušalo razvezati vrvice, to da Slim ji je grobo iztrgal zavoj iz rok tako so ga razgostili njeni nerodni poskusi, da bi ga razvila.

»Daj bom jaz. Jaz rad odpiram zavoj!« je začel je razvezovati vrvice. »Si da nes kaj videla mam?«

»Ne. Miss Blandish je govorila s tihim omahujočim glasom. »Nisem je videla.« »Ta te nima rada. Če ne bi bilo mene bi že dolgo ležala na dnu reke.«

Se zaveda se ne, kakšno srečo si imela. Ko sem bil še otrok, sem videl deklet, ki so jo potegnili iz reke. Vsa je bila naspit njena. Tam je bil policaj, ki je kričal, to je mama. Jaz sem hotel samo gledati, pa me ne nagnali. Take lase je imela kot tja. Nenadoma ga je minilo potrpljenje, potegnili je nož in prerazil vrvice.

THYDE MONNIER

Ljubezenska igra

19. nadaljevanje

Nocoj sem sama in s slušalko na ušesu ujamem:

»Dober večer! Tu Jean-Claude!«

»Ah, dober večer. Kje pa ste?«

»V Parizu, seveda. Dolgo sem se podil po bulvarju Saint-Michel, nato sem šel na obrežje. Dežuje. Seina je tekoča umazanija, nebo je neveselo, kot sem sam. Ah, tako sem žalosten. Veral! Tako rad vas imam. Zakaj ste tako daleč, Vera?«

»Zakaj me imenujete Vera, Jean-Claude?«

»Veronika mi ni všeč, saj sami veste. Ampak povejte mi: ali kaj mislite name?«

»Jasno, da mislim samo na vas!«

»Ne smete se, Vera! Nesrečen sem disto sam. Vi ste moje sonce in moje zvezde, danes pa ni bilo sonca in nočoj ni zvezd. Samo justična palača je, naravnost pred menoj, in to je mračna zadeva.«

»Pa Sainte Chapelle? Ni lepa?«

»Ponoči je zaprta. Kot berac se potkam po dežju. Tri risarje sem po pil za slikanje niman dovolj talenta in za življenje ne dovolj ljubezni. A, ko bi me vi lahko ljubili Vera!«

»Ampak Jean-Claude, vi ste stari šele dvajset let, ne pozabite tega! Vse življenje je še pred vami, čaka vas, in z njim vred talent in ljubezen.«

»Ne, ne! Ne morem čakati, vse hočem imeti zdaj, in sicer kar takoj. Ali pa... Oh, ko bi vi vedeli, Veral! Ta umazana Seina, veš, me vabi, mi prigarja: Pridi, pridi, fant moj, jaz sem tvoji mir. Pridi, vzamem te v svojo mehke roke, tu boš lepo spal.«

»Ponoreli ste, Jean-Claude!«

»Da, pravilno, ponorel sem. Ponoči od želje, da bi te imel ob sebi. Povej, ali me ti ne bi marala imeti pri sebi zvečer, ko ležiš v postelji? Sicer pa, ali sploh sama spiš? Mogoče umaš prijatelja in se mi zdaj posmehuješ!«

V smehu odgovorim:

»Popolnoma sama sem in popolno ma brez želja.«

»In mene bi marala? Priznaj, da ali ne?«

»Ne maram, da me tikeate, Jean-Claude. Saj me niti dobro ne poznate.«

»Če menite, da je poznati z očmi gledati, tedaj drži. Ampak jaz vas go bro poznam po vaših delih, zato sem z dušo in telesom pri tebi.«

»Že spet začneš?«

»O, ko bi vi vedeli! Ko bi vi vedeli!«

Polagoma mi zanimanje pojema, ta viharni pogovor me utruja. Prsti me boljjo od držanja slušalke. Precej vlag je v zraku. Ko bom starejša, me bo gotovo dajal razvedrilem.

»Vem, Jean-Claude. Rada bi, da se pomirite.«

»Kdaj pridete v Pariz?«

**SKUPŠČINA
SOCIALISTIČNE REPUBLIKE
SLOVENIJE**

GRADIVO ZA JAVNO RAZPRAVO O OSNUTKU AMANDMAJEV K USTAVI SR SLOVENIJE

Republiški zbor Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 9. septembra 1971 določil osnutek sprememb ustave SR Slovenije, ki ga je dal v javno razpravo, ki bo trajala do 15. oktobra t. l.

V tej prilogi objavljamo: ekspozé predsednika skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja Sergeja Kraigherja, ki ga je imel na seji republiškega zbora dne 9. septembra 1971; osnutek ustavnih amandmajev od XXV do XLVII k ustavi SR Slovenije z obrazložitvijo; predloge za spremembe in dopolnitve ter povzetek razprave o osnutku sprememb ustave Socialistične republike Slovenije na seji republiškega zbora; sklep republiškega zbora o določitvi osnutka ustavnih amandmajev od XXV do XLVII k ustavi Socialistične republike Slovenije.

DELO, 15. septembra 1971

EKSPOZE

predsednika skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja Sergeja Kraigherja na seji republiškega zbora, dne 9. septembra 1971.

Tovarišice in tovariši poslanci!

Pred nami je besedilo osnutka ustavnih amandmajev k ustavi SR Slovenije, ki ga je pripravila in predložila skupna komisija vseh zborov naše skupščine za ustavna vprašanja. Besedilo je pripravljeno v skladu s sklepom, ki so ga sprejeli vsi zbori republiške skupščine v začetku maja letos, da se začne postopek za spremembo ustave Socialistične republike Slovenije na področjih in v smereh, nakazanih v pobudi republiške ustavne komisije za začetek postopka za spremembo ustave SR Slovenije. Naloga republiškega zbora je, da v smislu 2. točke X. amandmaja republiške ustave določi osnutek sprememb ustave in ga v javno razpravo.

Glede na to, da so temeljna izhodišča za pripravo predloženih ustavnih sprememb vsebovana že v pobudi za začetek postopka in da imate na razpolago obrazložitev, nimam namena, da bi se spuščal v podrobno razlaganje predloženih amandmajev. Zato bom govoril le o glavnih razlogih, ki jih je upoštevala ustavna komisija, ko se je odločila za predložene formulacije, o problemih, s katerimi se je srečala ustavna komisija, in ki se odpirajo ob predlaganih spremembah sprčo današnjega položaja Slovenije in Jugoslaviji in v svetu, sprčo dosežene stopnje razvitosti samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov in političnega sistema in ob danih političnih razmerah doma, v Sloveniji in v Jugoslaviji ter v mednarodnem merilu.

Znano vam je, da je ustavna komisija hkrati, ko je poslala besedilo osnutka republiškem zboru, to besedilo tudi objavila. S tem smo želeli omogočiti vsem zainteresiranim delovnim ljudem in občanom, samoupravnim skupnostim, strokovnim in znanstvenim delavcem in institucijam, družbeno-političnim in družbenim organizacijam ter društvom, da bi se že v tem času seznanili z osnovno smerjo dela ustavne komisije, s stališči in rešitvami, ki jih predlaga ter da bi se lažje orientirali in ustvarili svoje mnenje. Zato prosim, da vzamete poročilo kot uvod v razpravo v tem zboru in kot prispevek k javni razpravi. Ustavna komisija predlaga, da republiški zbor

sprejme predloženo besedilo kot osnutek ustavnih sprememb za javno razpravo s tem, da poslanci na današnji seji opozorijo na možnosti ali potrebo za drugačne rešitve od predloženih in da opozorijo še na zadeve in probleme, ki niso zajeti v predloženih amandmajih, pa bi jih bilo treba, v skladu s pobudo za začetek postopka za spremembo ustave ali v skladu z zahtevami razvoja, upoštevati pri oblikovanju ustavnih amandmajev. Današnja obravnava v zboru bi potemtakem pomenila tudi prvi prispevek k javni razpravi.

Niti predloženi osnutek niti današnja razprava o njem ne moreta in ne smeta v javni razpravi zapirati stališča o nobenem vprašanju. Ustavna komisija meni, da predloženi osnutek predstavlja dovolj obdelano in notranje uskladen celoto vseh vprašanj, ki jih je sprejeta pobuda za spremembo ustave določila kot neobhodne spremembe v prvi fazi.

Izhodišča ustavne komisije

Ze v pobudi za spremembo ustave SR Slovenije in v zaključku javne razprave o osnutku amandmajev k zvezi ustavi sem pred tem zborom oziroma vsemu zboru Skupščine poudaril pomen, ki ga imajo ustavne spremembe v federaciji ter v republikah in avtonomnih pokrajinah za korenito reševanje nekaterih najbolj perečih vprašanj našega družbenega in političnega življenja ter razvoja, kot tudi osnovnih vprašanj na področju družbeno-ekonomskih odnosov. Naj ponovno opozorim predvsem na dva momenta, ki sta bistveno vplivala na delo ustavne komisije, in ki bi morala tudi v nadaljnjem delu v predstoječi javni razpravi igrati pomembno vlogo tako pri oceni predlaganih kot pri iskanju in oblikovanju boljših in učinkovitejših rešitev.

Prvi moment je potreba, da se ustvarijo ustavno-pravni pogoji za izkoreninjenje preživelih elementov etatizma v našem sistemu, ki so glavni vzor gospodarske nestabilnosti in inflacij-

skih gibanj, elementov, ki tudi onemogočajo ali vsaj bistveno otežkočajo samoupravno sporazumevanje in dogovarjanje ter na tej podlagi družbeno planiranje za daljšo dobo.

Samoupravljanje je temeljni družbenoekonomski odnos

Drugi moment pa predstavlja na eni strani ustavnopravna opredelitev odgovornosti tako federacije in republik ter avtonomnih pokrajin za njihov in skupen družbeni razvoj, na drugi strani pa ustavno-pravna opredelitev odgovornosti in razmerij med republiškim organom, skupščino, njenim izvršnim svetom in upravo, občinami in krajevnimi skupnostmi ter samoupravnimi skupnostmi na področjih združenega dela.

Končno naj omenim še to, da je pri predlaganih spremembah republiške ustave ustavna komisija, v skladu s pobudo za spremembo ustave SR Slovenije in v skladu s spremembami zvezne ustave in v skladu s celotno osnovno smerjo našega družbenega razvoja, ves čas imela za osnovno vodilo, da je samoupravljanje kot temeljni proizvodni, družbeno-ekonomski odnos tisto najbolj značilno bistvo družbene ureditve Slovenije in Jugoslavije, ki mora imeti odločilen pomen pri vsakem in še zlasti ustavno-pravnem opredeljevanju tako republike kot države in samoupravne skupnosti, kot pri opredeljevanju vseh odnosov v republiki.

To je pomembno zlasti v dveh družbeno-ekonomskih ali političnih dimenzijah, ki postajata vedno bolj pomembni in odločilni za celoten razvoj človeške družbe povsod, še posebej pa za odnos drugih držav do samoupravne socialistične demokratične ureditve v Jugoslaviji in v republikah ter avtonomnih pokrajinah, ki so v njej združene. Ti dimenziji sta predvsem samoupravni položaj delavca in delovnega človeka v združenem delu in v mestu prebivanja, njegova odločujoča vloga v razpolaganju s pogoji in rezultati de-

la, socialna varnost in človeško dostojanstvo, ki se uveljavlja v boju proti odtujevanju pogojev in rezultatov njegovega dela in proti osamosvajanju raznih centrov finančne, politične in vojaške moči, ter dalje na teh osnovah zgrajen popolnoma nov položaj republik in avtonomnih pokrajin, njihovi medsebojni odnosi v federaciji in odnosi do federacije ter njenih skupnih organov, položaj, ki zagotavlja njihovo polno suverenost in enakopravnost ter polno nacionalno afirmacijo interesov narodov in narodnosti Jugoslavije.

Utrjevanje naše notranjepolitične enotnosti

Moral sem to ponovno poudariti, prvič zato, ker nekatere dosedanje pripombe kažejo, da se na to dejstvo pri iskanju konkretnih rešitev pri opredeljevanju republike in odnosov znotraj republike dostikrat še vedno pozablja ali pa podcenjuje njegov pomen. Drugič pa zato, ker uveljavljanje samoupravnega položaja in njegovo doživljanje v življenju vsakega delavca in delovnega človeka na vseh področjih njegovih interesov in še posebej v življenju in manifestacijah nacije ali narodnosti pomeni utrjevanje naše notranje politične enotnosti in naše narodnoobrambene sposobnosti proti vsem oblikam neposrednega ali posrednega psiološkega ali materialnega pritiska, ki ga izvajajo in ki ga še bodo izvajale tiste sile v svetu, ki jim je samoupravna in neodvisna socialistična Jugoslavija trn v peti, siva cona v njihovih strateških, veliko-državnih planih ipd. To pa so brez dvoma realnosti današnjega sveta, ki jih moramo pri izpolnjevanju naše ustavne ureditve še prav posebej upoštevati. Dosledno upoštevanje prav teh značilnosti naše družbeno-ekonomske in politične ureditve je zlasti pomembno pri opredeljevanju republike, njene vloge in odgovornosti za uresničevanje interesov delovnih ljudi in občanov ter smeri njenega družbenega razvoja. To pa je vsebina XXV. amandmaja ter z njim povezanih amandmajev o nalogah republiških organov (XXXVII. amandma) in o zakonodajni funkciji republike XXXVIII. amandma). Mislim, da pomen XXV. amandmaja in dilem v zvezi z njim opravičuje, da se na njem nekoliko dalj zadržim, četudi pri tem povzemam nekatere navedbe v obrazložitvi.

Država delavskega razreda

Po opredelitvi tega amandmaja je SR Slovenija država, ki temelji na suverenosti slovenskega naroda in na oblasti in samoupravljanju delavskega razreda in vseh delovnih ljudi. Tako je poleg polne afirmacije državnosti hkrati izraženo razredno bistvo te države v oblasti in samoupravljanju de-

lavskega razreda in vseh delovnih ljudi in v njeni samoupravni vsebini. Obenem je republika opredeljena najširše kot socialistična samoupravna demokratična skupnost vseh delovnih ljudi in občanov, ne glede na pripadnost narodu ali narodnosti. Hkrati pa se v predlagani opredelitvi Socialistične republike Slovenije kot socialistične samoupravne demokratične skupnosti izraža kot osnovna tendenca njegovega družbenega razvoja dejstvo, da slovenski narod interese svojega socialističnega družbenega razvoja in svoje nacionalne interese uresničuje s povezovanjem in združevanjem njegovih delov na vseh področjih družbenega dela in življenja na samoupravnih družbeno-ekonomskih in političnih osnovah. Tako opredelitev pa odraža obenem tudi polno enakopravnost narodov in narodnosti. Zato so kot konstitutivni element te skupnosti enakopravno opredeljeni slovenski narod ter italijanska in madžarska narodnost. S tem je hkrati upoštevana specifična nacionalna struktura v SR Sloveniji, na območju katere živita omenjeni avtohtoni narodnosti, ki imata sicer tudi že v sedanji ustavi zagotovljen enakopraven položaj.

V pobudi za spremembo ustave kakor tudi v razpravi je bilo sicer rečeno, da se v tem smislu opredeli tudi enakopraven položaj pripadnikov drugih narodov in narodnosti Jugoslavije. Vendar je prevladalo mnenje, da tega ni potrebno posebej omenjati, saj kot delovni ljudje in občani neposredno uveljavljajo svoje pravice in dolžnosti ter tako zagotavljajo svoj enakopraven položaj; ker pa ne nastopajo kot celovite in strnjene naseljene avtohtone narodnostne skupine na ozemlju naše republike, kot je to primer pri italijanski in madžarski narodnosti, ni razloga, da jih v tem amandmaju posebej obravnavamo. Sicer pa so njihove pravice podrobneje določene v drugih členih republiške ustave, npr. glede izobraževanja in uporabe jezika, ki ostanejo v veljavi. Njihove pravice pa poleg tega sporazumno v celoti določa in zagotavlja zvezna ustava.

Izražene značilnosti sodobnega naroda

Ze iz obrazložitve je razvidno, da se je v ustavni komisiji pojavila dilema, ali naj se republika opredeli prvenstveno kot socialistična samoupravna demokratična skupnost in za tem kot država. Ne bi ponavljal argumentov iz obrazložitve, ki so privedle do večinskega stališča, ki ga izraža predložena formulacija, ampak samo opozarjam nanje v prepričanju, da bo javna razprava prispevala k vsestranskemu razčiščenju te dileme in pripomogla k poenotenju stališč o ustavno-pravni opredelitvi ter dialektične celote.

V 2. točki tega amandmaja so navedeni interesi, ki jih delovni ljudje in občani zagotavljajo v Socialistični republiki Sloveniji. V njih se izražajo značilnosti sodobnega naroda z razvito družbeno in ekonomsko strukturo, z razvejano družbeno delitvijo dela, s sodobnim načinom življenja, ki temelji na

družbenem in gospodarskem razvoju na podlagi tehnične in znanstvene revolucije, ki je široko odprta v svet in povezan z njim lahko rečemo, na vseh področjih družbenega dela in življenja. Verjetno bo javna razprava opozorila še na nekatere druge elemente, ki so značilni za življenje moderne suverene države in sodobnega naroda in narodnosti, ki živijo na njenem območju, in ki jih te opredelitve morda ne upoštevajo v zadostni meri.

Omenjena dilema glede prvenstva v opredelitvi republike kot države in samoupravne skupnosti pa dobi seveda takoj popolnoma drugačno vsebino in drug značaj in lahko bistveno vpliva na razvoj samoupravljanja, če se ne upošteva dejstvo, da v pogojih, ko se delavski razred organizira kot država na sedanji stopnji družbenega razvoja, država ni več samo nacionalna kategorija, ampak je instrument integriranega samoupravljanja, instrument na samoupravnih osnovah integrirane družbe, v kateri delovni ljudje in občani uresničujejo skupne interese, kot je navedeno v 3. točki tega amandmaja, na samoupravni način in po republiških organih in organizacijah, kadar gre za tiste skupne interese, ki so sporazumno določeni v ustavi. Ustavna komisija se je s tem postavila na stališče, da je treba spoštovati načelo ustave iz leta 1963, namreč, da se v občini uresničujejo funkcije družbene skupnosti razen tistih, ki so z ustavo določene kot pravice in dolžnosti širših družbeno-političnih skupnosti. To velja seveda še v večji meri za vlogo družbeno-političnih skupnosti in njihovih organov v odnosu do združenega dela in zlasti v razširjeni reprodukciji.

Opozoril bi vas še posebej na to, da smo v tem amandmaju, analogno kot je to v ustreznem amandmaju k zvezni ustavi, tudi v republiško ustavo vnesli določila, ki v bistvu ustavnopravno zagotavljajo proces podružbljanja politike in neposrednega prevzemanja obveznosti in odgovornosti delovnih ljudi s posameznih področij družbenega dela v raznih oblikah samoupravljanja, samoupravne organiziranosti in medsebojnega sporazumevanja in povezovanja kot osnovni zgodovinski proces, ki mu morajo biti podrejene in mu služijo pravice in dolžnosti republike, občin oziroma mest pri opravljanju njihovih funkcij oblasti.

Ne gre za pasivno prevzemanje določb zvezne ustave

Prehajam na amandmaje XXVI, XVII, XXVIII, XXIX in XXX, ki v bistvu povzemajo vsebino XXI, XXII, XXIII in XXIV. zveznega amandmaja. Ti amandmaji opredeljujejo samoupravljanje kot osnovni proizvodni odnos ter njemu ustrezne osnovne družbeno-ekonomske odnose v različnih oblikah integracije. Na ustavni komisiji, pa tudi sicer se je postavilo vprašanje, ali je upravičeno tako imenovano povzemanje določb navedenih zveznih

amandmajev v republiško ustavo. Obveljalo je stališče, da republika neposredno odgovarja za razvoj proizvodnih in družbeno-ekonomskih odnosov in s tem za razvoj socialističnega samoupravnega sistema v republiki in federaciji in da mora biti zato opredelitev osnovnega proizvodnega odnosa in družbeno-ekonomskih odnosov bistveni sestavni del republiške ustave.

Vsebinsko gledano, ne gre za nikakršno pasivno ali avtomatsko prevzemanje določb iz zvezne ustave. Nasprotno, navedeni amandmaji tako v zvezni kot v republiški ustavi izražajo bistvo naših družbeno-ekonomskih odnosov, ki se že uveljavljajo, in ki predstavljajo temelj našega družbenega življenja in razvoja. Ti amandmaji torej poudarjajo prav izvirnost naših družbeno-ekonomskih in proizvodnih odnosov, ki so značilni za vse republike in avtonomni pokrajini, ki na teh skupnih osnovah lahko izražajo tudi vse specifičnosti svojega družbenega življenja in razvoja. Prav zaradi tega, ker izvirajo iz družbeno-ekonomskega življenja in odnosov vseh republik in pokrajin, so lahko našli svoj izraz v zvezni ustavi, bili od vseh republik in pokrajin sprejeti ter potrjeni kot skupna osnova našega družbenega življenja in razvoja in kot eden tistih dejavnikov, zaradi katerih se narodi in narodnosti Jugoslavije v uresničevanju in razvijanju socialistične revolucije tudi združujejo v Socialistično federativno republiko Jugoslavijo.

Razmeroma restriktivni predlog ustavne komisije

Ker je o pomenu teh zveznih amandmajev že tekla javna razprava, se bom v nadaljevanju omejil samo na dopolnila k tem amandmajem, ki jih predlaga ustavna komisija in na dileme, ki bi opravičevale ali zahtevale širše dopolnitve v primerjavi z razmeroma restriktivnim predlogom ustavne komisije.

XXVI. amandma v glavnem prevzema določbe zveznega XXI. amandmaja, katerega pomen glede razvoja družbeno-ekonomskih odnosov, predpostavljam, je znan. Predloženi amandma dopolnjuje prevzeto besedilo z naslednjimi določbami:

Odločili smo se, da se samoupravna interesna skupnost opredeli že v ustavi kot pravna oseba. S tem bomo odpravili določene težave, ki so sedaj značilne za razvoj samoupravnih interesnih skupnosti, in ki so povezane s tem, da ne morejo uveljavljati vseh pravic v pravnem prometu. To lahko store samo tiste, ki so za to z zakonom pooblaščen. Ustavna komisija je menila, da tako stanje ni v skladu z bistvom samoupravnega sistema in intencijami njegovega razvoja.

Na vseh tistih področjih družbenega življenja, kjer delavci v združenem delu ali občani menijo, da je potrebno zaradi zagotavljanja določenih skupnih interesov ustanoviti samoupravno skupnost, je treba ustavno-pravno omogo-

čiti, da ta skupnost lahko v polni meri razvije svojo dejavnost. Zakon naj posreduje le v primerih, ko vsebina dela teh skupnosti zahteva poenotenje delovanja in kadar se neposredno medsebojno povezovanje zainteresiranih družbenih dejavnikov ne razvija dovolj intenzivno v skladu z že obstoječimi možnostmi in družbenimi potrebami.

Delavci naj postanejo resnični nosilci odločitev

V 7. točki XXVI. amandmaja smo dodali tri nove odstavke, ki določajo, kdaj je mogoče z zakonom začasno omejiti razpolagalno pravico delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela z delom sredstev družbene reprodukcije oziroma predpisati obvezno združevanje teh sredstev za financiranje tistih potreb družbene reprodukcije, za katere je to določeno z družbenim planom SR Slovenije. Obenem smo menili, da je za vse take odločitve, ki v bistvu pomenijo omejevanje razpolaganja delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela s sredstvi, ki jih ustvarjajo, potrebna kvalificirana večina v republiški skupščini, to je večina glasov vseh poslancev v pristojnih zborih. To so namreč daljnosežne določbe. Od ustrezne ustavne opredelitve pooblastil državnim organom na področju razširjene reprodukcije je v veliki meri odvisno ustvarjanje potrebne finančne podlage temeljnih organizacij združenega dela, da bi delavci postali resnično nosilci odločitev v procesu družbene reprodukcije in še posebej v razširjeni reprodukciji.

Določbe zveznih amandmajev so dopolnjene tudi v 8. točki XXVI. amandmaja, kjer je predlagano, da zakon lahko določi pogoje glede uporabe skupnih sredstev za pomoč organizacijam združenega dela, ki zaidejo v izredne ekonomske težave, če se s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori ne dosežejo cilji, ki so opredeljeni v tej točki.

Z dopolnitvijo v 9. točki XXVI. amandmaja, da so davki namenjeni le za financiranje potreb preko proračunov družbeno-političnih skupnosti, je storjena potrebna razmejitev med davki kot dohodki proračunov družbeno-političnih skupnosti in prispevki kot obliko financiranja predvsem samoupravnih skladov in potreb samoupravnih interesnih skupnosti.

Vpliv uporabnikov na dejavnosti posebnega družbenega pomena

Sedanje izkušnje in potrebe pa narokujejo, da se ustavno-pravno bolje urede dejavnosti, s katerimi se neposredno zadovoljujejo življenjske potrebe delovnih ljudi in občanov ter poslovanje in razvoj podjetij in zavodov, ki se morajo trajno opravljati in ki ne smejo biti odvisne niti od stihijnosti tržišča, pa tudi ne od trenutnega interesa delovnih skupnosti ali delav-

cev v teh podjetjih oziroma zavodih. Sem spadajo predvsem dejavnosti, ki jih opravljajo komunalne, stanovanjske in nekatere trgovinske in podobne delovne organizacije, dalje cestna podjetja, vodnogospodarske organizacije in veliki tehnični sistemi s področja energetike, prometa, informacij, zvez in podobno. To ureja XXVII. amandma.

V ustavni komisiji smo po daljši razpravi obdržali iz sedanjih ustave kategorijo dejavnosti posebnega družbenega pomena. Vendar moramo ugotoviti, da na področju infrastrukturnih dejavnosti, stanovanjske, komunalne in podobnih dejavnosti niso razčiščene medsebojne pravice in obveznosti v odnosih v družbi na podlagi minulega dela, in tudi ne način in oblike zagotavljanja interesov neposredno zainteresiranih družbenih dejavnikov na samoupravni osnovi. Ker vsa ta vprašanja niso rešena, smo se v ustavni komisiji sporazumeli da bi na predloženi način ustvarili ustavno podlago za preprečevanje pojavov monopolističnega zlorabljanja položaja v teh dejavnostih in v skladu z novimi pristojnostmi in odgovornostmi republike zagotovili družbeno-političnim skupnostim ter porabnikom potreben vpliv na te dejavnosti.

Element neposredne demokracije

V zvezi z amandmajem XXVIII. ki ureja odnose med temeljnimi organizacijami združenega dela ter oblikami njihovega povezovanja, želim opozoriti na bistveno dopolnilo, ki določa, da o razvoju in poslovanju organizacije združenega dela odločajo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela neposredno na zboriščih delavcev in z referendum ali po organih upravljanja, ki jih sami izvolijo.

V tej fazi sprememb ustave se nismo namreč odločili, da podrobneje opredelimo funkcijo planiranja in njegove karakteristike v samoupravnih družbi na podlagi samoupravnih proizvodnih, družbeno-ekonomskih odnosov. Menili smo, da to zahteva podrobnejši študij ob širšem sodelovanju strokovnjakov s tega področja. Ustavna komisija pa je smatrala za potrebno, da se že v tej fazi ustavnih sprememb zagotovi, da se odločitve v zvezi s planiranjem in razvojnimi programi ter investicijske odločitve sprejemajo v temeljnih organizacijah združenega dela. Tam, kjer delavci neposredno ustvarjajo dohodek in dohodek delijo, se morajo sprejemati tudi odločitve o planih, razvojnih programih in investicijah.

Jasneje opredelimo funkcijo temeljne organizacije združenega dela

Dovolite mi, da prav na tem mestu izrazim svoje mnenje, da obstoji možnost in potreba, da v teku javne raz-

temeljne organizacije združenega dela pri delitvi dohodka, njene pravice in obveznosti tako do združevanja sredstev za širjenje materialne osnove dela z drugimi organizacijami združenega dela neposredno ali posredno v bankah; dalje v odnosu do infrastrukturnih dejavnosti, stanovanjske, komunalne izgradnje, zaščite okolja in človeka pred možnimi negativnimi posledicami stihijnega industrijskega razvoja ter do vseh negospodarskih dejavnosti kot pogojev družbene reprodukcije. S tem bi bodisi v amandmaju XXVI bodisi v amandmaju XXVIII določili tudi bistvene elemente planiranja v organizacijah združenega dela ter odnose med temeljnimi organizacijami združenega dela, njihovimi integracijskimi celotari in poslovnimi partnerji, kakor tudi samoupravnimi občinami, krajevnimi skupnostmi ter samoupravnimi skupnostmi na področju negospodarskih družbenih dejavnosti.

Tako bi ustvarili ustavno-pravne pogoje za samoupravno povezovanje neposredno zainteresiranih dejavnikov v družbi, hkrati pa tudi bolj določeno podlago za intervencijo državnih organov na podlagi in v okviru ustavnih pooblastil.

Dopolnitev vsebuje tudi 9. točka, ki govori o prostovoljnem združevanju delovnih organizacij v zbornice, vendar daje amandma pooblastilo za obvezno združevanje organizacij združenega dela v zbornice, če se to pokaže kot potrebno.

Osebnostno delo

XXIX. amandma, ki je analogen zveznemu amandmaju XXIII, govori o samoupravnih sporazumih in družbenih dogovorih. Dopolnitev pomeni 4. točka. Ustavna komisija je na podlagi izkušenj, ki jih imamo s samoupravnimi sporazumevanjem in družbenimi dogovori predvidela rešitev, da zakon lahko predpiše obveznost, da se začne postopek za sklenitev samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov ter določi načela tega postopka. Morda bo razprava pokazala, da je takšno generalno pooblastilo preširoko.

V amandmaju XXX se obravnavajo problemi samostojnega osebnega dela občanov z delovnimi sredstvi v njihovi lastnini. Ustavna komisija je povzela besedilo ustreznega zveznega amandmaja (XXIV) z nekaterimi dopolnitvami. V 1. točki so opredeljene tiste dejavnosti, za katere ustava neposredno določa, da se lahko opravljajo na podlagi samostojnega dela občanov z delovnimi sredstvi v njihovi lastnini. To so kmetijska, obrtna, gostinska in turistična dejavnost. Te so izrecno navedene zato, ker smo menili, da je potrebno zagotoviti polno pravno varnost, ki bo hkrati spodbudila večjo prizadevanost občanov na teh področjih samostojnega dela. Hkrati je predvideno, da zakon lahko določi druge gospodarske in negospodarske dejavnosti, kadar opravljanje dejavnosti ustreza načinu, materialni podlagi in možnostim osebnega dela.

Pri tem amandmaju bi vas opozorili, da na določilo, ki dopolnjuje ustrezni

zvezni amandma s tem, da se delovnim ljudem, ki z osebnim delom samostojno poklicno opravljajo umetniško ali drugo kulturno, raziskovalno, športno in drugo podobno dejavnost, zagotavlja na način, ki ga določi zakon, sodeležanje pri ustvarjanju pogojev za delo ter razpolaganje z rezultati njihovega dela. Ustavna komisija je menila, da je potrebno v ustavi določiti podlago za to, da se uredi na primer položaj pisateljev in prevajalcev v odnosu do založniške dejavnosti, slikarjev in kiparjev v odnosu do galerij ipd. Pričakujemo, da bodo tudi iz teh krogov prišle iniciative za ustrezno rešitev teh problemov.

Konkretiziran položaj kmetov

V 6. točki tega amandmaja je konkretiziran položaj kmetov in opravljanje kmetijske dejavnosti s samostojnim delom občanov z delovnimi sredstvi v njihovi lastnini. Tu smo skušali najprej zagotoviti predvsem dvoje: z ustavo ustvariti boljše pravne pogoje ter tudi zajamčiti, da postanejo zadruge v resnici organizacije kmetov, ki jih ustanavljajo s tem, da kmetje upravljajo zadrugo oziroma podobno organizacijo in da razpolagajo s skupno ustvarjenim dohodkom; hkrati pa tudi zagotoviti, da kmetje, ki svoje delo in svoj delovni sredstva združujejo z organizacijami združenega dela v kombinatih in z drugimi delovnimi organizacijami na področju predelovalne industrije, trgovine in podobno, enakopravno na podlagi svojega dela in vloženih sredstev, sodelujejo s člani delovne skupnosti take organizacije pri upravljanju in tudi sodeležanju pri delitvi skupno ustvarjenega dohodka. Z nadaljnjimi določbami v tej točki smo hoteli v ustavi jasno opredeliti proces, ki že teče in ustvariti ustavno podlago tako za zaščito dopolnilnega dela v teh dejavnostih, kakor tudi za preraščanje osebnega dela z zasebnimi sredstvi v združeno delo na podlagi kooperacije, delitve dohodka na osnovi vloženega dela in sredstev ter podružbljanja preostalega presežnega dela.

Odgovornost SRS pri zagotavljanju enotnega trga

Drugi kompleks amandmajev na družbeno-ekonomskem področju se nanaša na enotni trg in vlogo, pravice in obveznosti republike na enotnem trgu. Enotni jugoslovanski trg na samoupravnih osnovah lahko funkcionira samo toliko, kolikor se bodo uveljavili samoupravni in integracijski procesi, katerih elementi so opredeljeni v znanih zveznih amandmajih oziroma v republičkih amandmajih od XXVI. do XXX. Razbičevanje in uveljavljanje tega odnosa bo prispevalo k temu, da bo delovanje enotnega trga sredstvo samoupravne integracije naše družbe in prave bolj jasno opredeljeno funkcijo

ne njene dezintegracije zaradi stihijnega delovanja trga.

Elementi, ki v zvezni ustavi na podlagi dogovora republik in pokrajin zagotavljajo enotnost jugoslovanskega trga, so vgrajeni tudi v predložene spremembe republiške ustave. Tu gre za amandmaje od XXXI do XXXVI, v katerih so opredeljene obveznosti republike oziroma odnosi, ki se morajo regulirati z republiško ustavo, da bi se zadostile zahteve za uresničevanje skupnih interesov republik in pokrajin pri razvijanju in delovanju enotnega jugoslovanskega trga. Amandmaji o odgovornosti Slovenije pri zagotavljanju enotnega jugoslovanskega trga, o družbenem planu Slovenije, o narodni banki Slovenije, o službi družbenega knjigovodstva ter o vlogi republike na področju davčne politike in razvijanja davčnega sistema so v pogledu delovanja enotnega jugoslovanskega trga sami po sebi dovolj jasni in mislim, da so tudi dovolj obrazloženi v pisni obrazložitvi. Zato se pri njih ne bi dle zadrževal.

Interesi ljudi v krajevni skupnosti

Nekoliko dlje bi se zadržal le pri XXXVI. amandmaju, ki ureja način zadovoljevanja neposrednih interesov delovnih ljudi in občanov v krajevni skupnosti. V smislu pobude za začetek sprememb ustave je razvoj komunalnega sistema in v tem okviru vloge in položaja krajevnih skupnosti predmet druge faze ustavnih sprememb. Vendar način financiranja neposrednih potreb v krajevnih skupnostih, kot ga ureja ta amandma, izvira neposredno iz določil amandmajev, ki urejajo odnose v delitvi dohodka, ter položaj temeljnih organizacij združenega dela in svobodno zaposlovanje delovnih ljudi pod enotnimi pogoji v Jugoslaviji in v republikah. S tem ustvarjamo pogoje, da se osnovna vprašanja življenja in zadovoljevanja potreb delavcev in delovnih ljudi v krajevnih skupnostih rešujejo z neposrednimi sporazumi in dogovori krajevnih skupnosti in njihovih organov z organi samoupravljanja temeljnih organizacij združenega dela. To je prav posebno pomembno za dislocirane obrate, saj se neurejeni odnosi dislociranih obratov kot temeljnih organizacij združenega dela do njihovih central ne kažejo le v negativnem vplivu na razvoj samoupravnih odnosov v sami organizaciji združenega dela, ampak otežkočajo samoupravno reševanje skupnih interesov delavcev v samoupravnih interesnih skupnostih, v krajevnih skupnostih in občinah. Sedanjí odnos navajajo predvsem na proračunsko reševanje splošnih potreb z davki ali obveznimi prispevki. Amandma daje pravno podlago za samoupravno urejanje odnosov pri zadovoljevanju potreb delavcev, ki živijo in delajo v isti krajevni skupnosti, kot tudi odnosov, ko delavci delajo v eni krajevni skupnosti oziroma občini, živijo pa v drugi krajevni skupnosti oziroma v drugi občini ali v drugi republici.

V amandmaju je dalje določeno, da se pokrivanje potreb občanov v kra-

jevnih skupnosti uredi lahko tudi tako, da občina odstopi krajevni skupnosti za uresničevanje njenih nalog del davkov, taks in drugih davščin, zbranih na območju krajevnih skupnosti, v skladu s programi razvoja krajevnih skupnosti in občine. S tem se z ustavo izboljšujejo možnosti za neposredno zadovoljevanje splošnih potreb občanov na podlagi programov razvoja krajevnih skupnosti in občin. Z določili tega amandmaja se torej ustvarjajo tudi ugodnejši pogoji za ustvarjanje takšne finančne podlage krajevnih skupnosti, ki bo omogočila polno uveljavljanje vseh njenih funkcij v razvoju samoupravne občine.

Prehajam na amandmaja, ki na področju družbeno-političnega sistema konkretizirajo vlogo republike in njene funkcije, ki so določene v XXV. amandmaju in ki upoštevajo družbeno-ekonomske osnove, določene v že obravnavanih amandmajih.

Amandma XXXVII opredeljuje funkcije, ki jih v okviru svojih, z ustavo in zakoni določenih pravic in dolžnosti republika uresničuje po republiških organih in organizacijah. Ne bi se podrobneje spuščal v te določbe, ki v 28 točkah v bistvu razčlenjujejo izhodišča v XXV. amandmaju, o katerih sem že govoril.

Zakonodajna funkcija republike

XXXVIII. amandma ureja zakonodajne funkcije republike oziroma njenih organov in organizacij. Tu so našteje zadeve oziroma področja, ki se urejajo z republiškim zakonom (1. točka). Zaradi celote se sklicuje na poblastila v drugih ustavnih amandmajih (2. točka), za zakonsko urejanje predvsem na področju družbeno-ekonomskih odnosov. Naštete so tudi zadeve oziroma področja (3. točka), za katera lahko republika z zakonom določi samo splošna načela.

Pri vprašanju, kako naj se opredelijo odnosi med republiko in republiški organi, republiško skupščino, izvršnim svetom in upravnimi organi na eni strani, s samoupravno občino, občinsko skupščino ter njenimi organi na drugi strani in s samoupravnimi interesnimi skupnostmi na tretji strani, se je pokazalo, da v sedanji fazi ustavnih sprememb še nismo sposobni izčrpno opredeliti in razmejiti pristojnosti republiških organov, občin in samoupravnih interesnih skupnosti. Takšna opredelitev namreč zahteva do kraja razčiščene družbeno-ekonomske odnose, pravice in obveznosti, ki izvirajo iz minulega dela, ter podrobnejšo opredelitev medsebojnih obveznosti in pravic pri zagotavljanju skupnih interesov v samoupravnih interesnih skupnostih ter s samoupravnimi sporazumi in z družbenimi dogovori.

To zahteva tudi bolj dosledno izdelan sistem družbeno-ekonomskih odnosov in politični sistem v samoupravnih občinah in krajevni skupnosti. Kljub temu se je ustavna komisija odločila, da opredeli tiste naloge, ki se rešujejo z republiškimi zakoni in za katere ni bi-

lo dvoma, da so skupnega pomena za občane in delovne ljudi v republiki. Da pa ne bi prišlo do težav pri izpolnjevanju odgovornosti republike in njenih organov, vsebuje 1. točka klavzulo, da lahko skupščina uredi z zakonom tudi druge zadeve, ki so skupnega pomena za delovne ljudi in občane, vendar z dvema pogojeva: zakon je sprejet, če zanj glasuje večina vseh poslancev vsakega pristojnega zbora; pred obravnavo in odločanjem o zakonu v pristojnih zbora pa morajo dati o zakonu mnenje delegati občin, zbrani na zasedanju v Skupščini SR Slovenije.

Nujni obrambni mehanizmi

To so pomembne odločitve, ker se z njimi odloča o tem, kaj je zrelo za samoupravno reševanje posameznih problemov, kaj pa zahteva zakonsko intervencijo republiške skupščine. Tu so možne, razne rešitve in razne skrajnosti. Menim, da so obrambni mehanizmi v zadnjem odstavku te točke nujno potrebni.

V 3. točki so določena področja, na katerih sme republika z zakonom urejati le splošna načela. Ta področja namreč praviloma delovni ljudje in občani samostojno urejajo. Tej točki je dodana klavzula, da Skupščina SR Slovenije lahko z zakonom določi splošna načela tudi v drugih zadevah, ki jih delovni ljudje in občani samostojno urejajo, če s tem soglasja zasedanje delegatov občin v Skupščini SR Slovenije in če zanj glasuje večina vseh poslancev v pristojnih zbora republiške skupščine. Soglasje zasedanja delegatov občin pomeni soglasje, doseženo na zasedanju v smislu določil poslovni-ka skupščine.

Sodelovanje z drugimi republikami

Amandma XXXIX obravnava sodelovanje z drugimi socialističnimi republikami oziroma avtonomnimi pokrajinama. Amandma XL določa zadeve, v katerih Socialistična republika Slovenija sodeluje z drugimi republikami in avtonomnimi pokrajinama v zveznih organih v postopku dogovarjanja in dajanja soglasja. Amandma XLII ureja organiziranje in vodenje splošnega ljudskega odpora in opredeljuje vlogo in položaj glavnega štaba Socialistične republike Slovenije. Amandma XLIII in XLIV pa urejata vlogo Socialistične republike Slovenije na področju zunanje politike in samozasčite.

Menim, da so navedeni amandmaji dovolj jasni, tako da spričo pismene obrazložitve ne zahtevajo posebne nadaljnje razlage.

Ni demokracije brez SZDL

Prehajam na amandma XLI. V našem družbeno-političnem sistemu zao-

stajamo v opredeljevanju vloge subjektivnega dejavnika v sistemu samoupravljanja in neposredne demokracije, to je predvsem vloge Socialistične zveze, Zveze sindikatov in Zveze komunistov in v njihovem prilagajanju tej vlogi. Praksa nam kaže, da moramo na nov način opredeliti funkcijo in vlogo Socialistične zveze v izgradnji neposredne demokracije in pri uveljavljanju avtentičnih interesov delovnih ljudi in občanov v sistemu samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov in neposredne socialistične demokracije. Izkušnje kažejo, da je treba na nov način opredeliti tudi vlogo sindikatov kot aktivnega dejavnika ter njihovo mesto in odgovornost v celotnem procesu integriranja združenega dela na samoupravnih osnovah. Na nov način moramo postaviti tudi vlogo Zveze komunistov in Socialistične zveze nam vsekakor daje pomembne izkušnje za spremembe v političnem sistemu v drugi fazi.

Morda bo razprava pokazala, da bi mogli zlasti bogate izkušnje v zvezi z volitvami odbornikov in poslancev od leta 1963 dalje tako v Sloveniji kot v Jugoslaviji že v sedanji fazi ustavnih sprememb v večji meri izkoristiti in bolj uveljaviti tudi utrezne teze dokumenta »Socialistična zveza delovnega ljudstva danes« že v teh spremembah in dopolnitvah ustave. Mislim, da bi nam moralo biti pri tem osnovno vodilo, ki sledi že iz načelnega dela predvsem zvezne pa tudi republiške ustave, da brez ustrezne vloge Socialistične zveze pri reševanju vseh teh vprašanj našega družbenega življenja in razvoja ni demokracije, da vsako reševanje takih vprašanj izven Socialistične zveze ali vzporedno z njenim delovanjem, ne glede na nosilce, pa naj bodo to klerikalni elementi v cerkvenih krogih ali drugačne skupine in skupine, nujno nosi v sebi klice večstrankarskega sistema.

Takšno delovanje je nujno povezano s krepitvijo državnih struktur, v danih mednarodnih pa tudi notranjih političnih pogojih pa vodi po realnih ocenah lahko edino k restavraciji etatističnega administrativnega družbeno-političnega sistema z različnimi možnimi recidivi stalinizma. To so elementarna spoznanja o delovanju neposredne socialistične demokracije, ki jih v zadnjih letih zelo jasno in ponovno potrjujejo ne samo naše, ampak tudi vse izkušnje v mednarodnem merilu. Da bi se izognili zmedbi in nepotrebnim iskanjem v teh elementarnih postavkah socialistične demokracije, bi bilo zelo koristno, če bi naredili korak naprej v ustavni opredelitvi mesta in vloge Socialistične zveze v našem družbeno-političnem in skupščinskem sistemu na primer z opredelitvijo načela, da je zastopanje interesov in usklajevanje stališč v Socialistični zvezi ustavna pravica vsakega državljanca in občana bodisi neposredno bodisi preko organizacij in društev, v katerih uresničuje te interese.

SZDL nesporen atribut naše samoupravne družbe

Taka vloga Socialistične zveze kot organizacije samoupravljanja bi morala postati prav tako nesporen atribut naše socialistične samoupravne družbe, kot so to na primer delavski sveti ali zbori delovnih skupnosti na področju združenega dela in v njegovih organizacijah. To je potrebno zlasti zato, ker je naša družba zaenkrat, tako kot vsaka družba, konfliktna družba s protislovnimi interesi, tako da morajo občani imeti možnost, da v pogojih neposredne socialistične demokracije v okviru Socialistične zveze zastopajo in soočijo svoje interese z drugimi interesi. Pluralizem interesov se mora izražati v Socialistični zvezi in Socialistična zveza mora postati tisti sposobni mehanizem, ki bo usklajeval in dejansko izražal resnične interese delavskega razreda, delovnih ljudi in občanov.

Vloga SZDL v kandidacijskem postopku

V pripravah teh amandmajev smo imeli namen, da v skladu s dokumentom »Socialistična zveza danes« uredimo že v tej fazi ustavnih sprememb vsaj funkcijo Socialistične zveze v kandidacijskem postopku ne samo za člane predsedstva SFRJ, marveč tudi sicer, skratka, da našo prakso in izkušnje spremenimo v ustavno normo. V razpravah, ki jih je izzval tak predlog, se je pokazalo, da zahteva ustavnopravna opredelitev in formulacija te naloge več časa. Vendar ne izključujem možnosti, da se že v javni razpravi dovolj poglobijo ti problemi in do potrebne mere razčistijo, tako da bi lahko že sedaj našli zadovoljive ustavnopravne formulacije.

Amandma XLI se omejuje na vlogo Socialistične zveze kot edine in izključne organizacije, ki lahko nastopi pri predlaganju kandidatov za člane predsedstva Socialistične federativne republike Jugoslavije po predhodno opravljenem postopku kandidiranja. To pa seveda ne pomeni, da v samem postopku ne sodelujejo vse obstoječe družbene strukture našega socialističnega samoupravnega družbeno-političnega sistema. To pa naj se uredi z zakonom.

Sedaj bi prešel še na organizacijo skupščine in njenih organov oziroma predsedstva in izvršnega sveta. Iz obrazilov, ki ste jo prejeli, sledi, da je treba organe v republiki že v tej fazi prilagoditi novemu položaju republike v federaciji in njeni novi odgovornosti, ki jo že nosi za svoj notranji razvoj in za usklajevanje svojih interesov z drugimi republikami v federaciji in mednarodnem življenju. Odnos republike do federacije je razmejen in so odgovornosti v precejšnji meri jasne.

Čisti odnosi glede odgovornosti

Čiste odnose glede odgovornosti je treba postaviti tudi znotraj republike. Tu gre predvsem za odgovornost v skupščini za kreiranje politike in za to, kdo in kako to politiko izvaja. V ustavni komisiji smo se po precej izčrpnih razpravah odločili za predlagane rešitve, ki naj jasneje opredelijo odgovornosti v skupščini za njeno še bolj vsebinsko in učinkovito delovanje kot najvišjega organa oblasti in družbenega samoupravljanja Socialistične republike Slovenije.

Po vrsti razprav je ustavna komisija sprejela stališče, da se določene odgovornosti v zvezi s sedanjim položajem in vlogi republike ter novimi odgovornostmi skupščine z ustavo zaupajo predsedstvu Skupščine SR Slovenije. Amandma XLV o predsedstvu Skupščine SR Slovenije izhaja predvsem iz potrebe, da se v republiki v okviru ustavnega sistema oblikuje odgovoren organ, ki bo imel potrebna pooblastila, in ki bo prevzel polno odgovornost za ustrezno opravljanje usklajevalnih funkcij — ki jih je doslej po ustavi opravljal predsednik skupščine, po poslovniku pa predsedstvo glede dela skupščinskih teles — v odnosu do drugih samoupravnih organizmov in družbeno-političnih organizacij in po potrebi do organov federacije, predvsem do predsedstva SFRJ in za delovanje delegacije v zboru narodov, kot tudi v odnosih z drugimi republikami.

Usklajevalna funkcija predsedstva

Do sedaj je predsedstvo skupščine do neke mere vršilo usklajevalno funkcijo pri oblikovanju stališč za izdelavo programske osnove dela skupščine. Poleg tega je v praksi v mnogih pomembnejših splošnih političnih vprašanjih, ki so se pripravljala za obravnavo v skupščini, usklajevalo stališča na svojih sejah predsedstva med članji predsedstva, z izvršnim svetom oziroma s predstavniki drugih ustreznih skupščinskih delovnih teles, družbeno-političnih organizacij in podobno.

Povečane in nove neposredne odgovornosti kažejo potrebo po usklajevanju stališč tako pri kreiranju politike kot pri nadzoru skupščine in njenih teles nad izvajanjem politike s strani politično-izvršnih in upravnih organov s ciljem, da bi bil bolj učinkovit vpliv skupščine na izvajanje njune politike. Končna odločitev vedno pripada skupščini. Usklajevanje pa že po svoji vsebini pomeni razčiščevanje dejanskih objektivnih korenin glede razlik v stališčih in iskanje osnov skupnih interesov ter na tej podlagi približevanje stališč in ugotavljanje enotnih interesov ter sporazumevanje o njih. Tako kot doslej v praksi predsedstva skupščine tudi v smislu predloženega amandma ne more biti metoda njegovega dela preglasovanje in sprejemanje obveznih sklepov na tej osnovi. Še manj pa seveda sprejemanje aktov.

Če pride do različnih stališč, ki se ne morejo uskladiti, potem se glede na njihov pomen ter po oceni predsedstva ali posameznega člana predsedstva postavijo na dnevni red pristojnih zborov, kot to zahteva poslovnik, tako da odloča skupščina oziroma njena pristojna telesa. Poleg te naloge naj bi predsedstvo skupščine prevzelo še nekatere splošne družbene funkcije, ki so povezane z novo vlogo in položajem republike kot države, in sicer predvsem določene funkcije »šefa države« in politično pobudo za obravnavo vprašanj splošnega političnega pomena.

Predsedstvo nima izvršne funkcije

V dosedanjih razpravi je bila med drugim izražena bojazan, da bi se predsedstvo v novi vlogi osamosvojilo in postalo organ nad skupščino s posebnimi pooblastili oziroma drugi izvršni organ. Ta bojazan po mojem mnenju ni utemeljena, ne samo zaradi tega, ker je predsedstvo tudi poslednji vključeno v skupščino, je njen organ in od nje izvoljen ter njej neposredno odgovoren. Neupravičena je predvsem zaradi tega, ker bo predsedstvo skupščine s tako dopolnjenimi funkcijami izpolnjevalo svojo odgovornost pred skupščino in celotno samoupravno in politično strukturo v republiki in skrbelo za ustrezno angažiranje te strukture pri obravnavanju in odločanju o vsakem vprašanju v skupščini ter mnogo bolj učinkovito prispevalo k temu, da bo republiška skupščina v večji meri sposobna, da se prek svojih delovnih teles in zborov uveljavlja bolj vsebinsko in manj formalno tako v kreiranju kot pri zagotavljanju izvajanja politike. S tem v zvezi je naloga predsedstva, da s svoje strani prispeva k povezovanju zakonodajne in izvršne funkcije in k usklajenemu uresničevanju obeh funkcij. Tako bodo politično-izvršni organi skupščine — njen izvršni svet in upravni organi dosti bolj neposredno in z jasneje opredeljeno odgovornostjo postavljeni v odnos do skupščine kot skupščinski organi, za katerih delo skupščina v celoti odgovarja in ki tudi sami za svoje delo odgovarjajo skupščini (in ne predsedstvu skupščine). Predsedstvo skupščine pa je tisti organ v skupščini, ki je tako organiziran in postavljen, da je dolžan in sposoben zasledovati izvajanje politike, da je odgovoren za to, da skupščino pravočasno opozarja na morebitne probleme v zvezi s tem in da predlaga obravnavo takih problemov v skupščini. Za to svoje delo tudi skupščina odgovarja, nima pa samo direktno nobene izvršne funkcije in je tudi ne more imeti in se zato ne more spremeniti v neke vrste drugi izvršni organ, vzporeden izvršnemu svetu.

Najmanj 10 poslancev kateregakoli zbora Skupščine SR Slovenije lahko v svojem zboru sproži interpelacijo, naj se v zvezi z delom predsedstva obravnava posamezna politična vprašanja. Tako je predsedstvo pod stalno in neposredno politično kontrolo skupščine. Za vsakega njenega člana pa veljajo glede odgovornosti konkretna določila

skupščinskega poslovnika v skladu z ustavo, ki se z zakonom, ki ga predvideva ustava, lahko še bolj konkretno opredelijo. Na ta način postavljena razmerja in funkcije lahko le krepijo obstoječi skupščinski sistem in povečajo njegovo učinkovitost.

Dejstvo, da sedaj pristopamo le k nekaterim spremembam v našem skupščinskem sistemu, vpliva tudi na vprašanje sestave predsedstva skupščine. Nove funkcije, ki jih prevzema predsedstvo, se dejansko prenašajo na tisto, ko predsedstvo, kot izvira iz dosedanje strukture skupščine, ki bo brez dvoma doživela spremembe v drugi fazi ustavnih sprememb. Prevladalo je mnenje, da se sedanja sestava predsedstva le v najnujnejšem obsegu prilagodi novim funkcijam predsedstva in odgovornosti skupščine. Bili so predlogi, da se izbirajo člani predsedstva tudi izven skupščine, vendar je večina v ustavni komisiji menila, da v tej fazi sprememb ustave ne bi bilo koristno razširjati možnosti izbire kandidatov.

V odnosu do izvršnega sveta je predvideno, da predsedstvo skupščine med drugim posreduje izvršnemu svetu mnenja in stališča o izvajanju politike, zakonov in drugih splošnih aktov Skupščine SR Slovenije ter predlaga ukrepe za njihovo izvajanje; v tem pogledu se torej ustavno ureja dosedanja praksa predsedstva. Predsedstvo skupščine lahko postavi v skupščini tudi vprašanje zaupnice izvršnemu svetu. S predlaganimi določbami o razmerju med predsedstvom in izvršnim svetom so odgovornosti in naloge natančno razdeljene. Seveda pa bo tako kot doslej tudi v bodoče potrebno stalno sodelovanje med vsemi delovnimi telesi skupščine in izvršnim svetom kot njenim organom ter med predsedstvom skupščine in izvršnim svetom.

Večja učinkovitost in operativnost izvršnega sveta

Na koncu še nekaj besed o izvršnem svetu. Izvršni svet Skupščine SR

Slovenije ostaja v smislu predlaganih določb XLVI amandmaja njen politično-izvršni organ z vsemi svojimi dosedanjimi funkcijami. Na predsedstvo prehaja samo pravica pomilostitve. Pač pa naj bi prišlo do sprememb glede načina formiranja izvršnega sveta, njegove sestave, glede razmerij do republiške uprave, glede pooblastil za izdajanje izvršnih predpisov ter glede odgovornosti izvršnega sveta v zvezi z vprašanjem nezaupnice ter interpelacije. Neposredno določanje članov izvršnega sveta za republiške sekretarje daje izvršnemu svetu poudarjen izvršni in politično strokovni značaj. Hkrati pa taka sestava zagotavlja večjo učinkovitost in operativnost izvršnega sveta pri izvajanju politike in zakonov in mnogo bolj konkretno določeno odgovornost v primerjavi s sedanjo ureditvijo, saj je s tem izvršni svet odgovoren in hkrati usposobljen za neposredno usmerjanje in usklajevanje dela republiških upravnih organov.

Drugo pooblastilo, ki bo povečalo učinkovitost dela izvršnega sveta, je, da bo izvršni svet lahko izdal uredbе in druge predpise za izvrševanje republiških zakonov, splošnih aktov Skupščine SR Slovenije ter zveznih zakonov v okviru republiške pristojnosti. Doslej je izvršni svet lahko izdal izvršne predpise le, če je bil za to izrecno pooblaščen v zakonu. Vse navedene spremembe naj bi izvršnemu svetu omogočile, da bi še bolj odgovorno, kvalificirano in učinkovito opravljali svoje naloge.

Jasnejša razmerja uprave do IS in skupščine

Zlasti zaradi neposredne vključitve vodstva republiške uprave v izvršni svet, kar bo ustvarilo jasne odnose v zvezi z odgovornostjo uprave do izvršnega sveta in do skupščine, se odstopa od dosedanjega ustavnega načela, da so člani izvršnega sveta izvoljeni izmed poslancev Skupščine SR Slovenije. V

predlagani določbi funkcija člana izvršnega sveta ni združljiva s poslanskim mandatom. Dogovarjali smo se v ustavni komisiji, da bi z ustavnim zakonom za izvedbo ustavnih amandmajev omogočili izjeme za tiste člane izvršnega sveta, ki ne bi prevzeli funkcije sekretarjev.

Odgovornost izvršnega sveta

V razpravi se je pokazalo, da tudi glede položaja članov republiškega izvršnega sveta veljajo isti razlogi, ki so govorili za to, da se v zveznem izvršnem svetu opravijo te spremembe. Bitveno je, da so člani izvršnega sveta postavljeni v tak položaj, da je zagotovljena njihova odgovornost za izvajanje skupščinske politike tistemu, ki jih je na to mesto izvolil — to pa je skupščina. Ostane seveda njihova odgovornost Socialistični zvezi, ki je vključena v kandidacijski postopek in katere politični program in politični cilj sta podlaga za delo skupščine in vseh njenih organov, poslancev, odborikov ali delegatov. Odgovornost izvršnega sveta kot celote in njegovih posameznih članov skupščini je tako jasnejša in bolj določno opredeljena.

Iz takšne nove funkcije izvršnega sveta, ko se krepi njegova politična izvršna in upravna funkcija, sledi tudi potreba, da se v skupščini postavi predsedstvo skupščine kot ustavni organ s funkcijami, o katerih sem že prej govoril.

Na kraju svojega izvajanja naj še opozorim, da bo ustavna komisija pripravila in predložila republiškemu zboru besedilo osnutka ustavnega zakona za izvedbo predloženih ustavnih amandmajev.

Tovarišice in tovariši,

prepričan sem, da predstavlja predloženi osnutek potrebno podlago za javno razpravo in v zborih skupščine, in vas prosim v imenu ustavne komisije, da sprejmete predloženo besedilo, da bomo lahko začeli javno razpravo.

OSNUTEK USTAVNIH AMANDMAJEV OD XXV. DO XLVII. K USTAVI SR SLOVENIJE

Ti ustavni amandmaji so sestavni del ustave SR Slovenije in začnajo veljati z dnem njihove razglasitve.

Amandma XXV

1. Socialistična republika Slovenija je država, ki temelji na suverenosti slovenskega naroda in na oblasti in samoupravljanju delavskega razreda in vseh delovnih ljudi, in socialistična samoupravna demokratična skupnost delovnih ljudi in občanov, slovenskega naroda ter italijanske in madžarske narodnosti.

Socialistična republika Slovenija je v sestavi Socialistične federativne republike Jugoslavije.

2. V Socialistični republiki Sloveniji delovni ljudje in občani zagotavljajo in uresničujejo suverenost, enakopravnost in narodno svobodo; zagotavljajo neodvisnost in ozemeljsko neokrnjenost republike ter obrambo socialistične ureditve; razvijajo samoupravne socialistične, družbeno-ekonomske in politične odnose; zagotavljajo svobodo in pravice človeka in občana; zagotavljajo in uresničujejo enakopravnost ter pospešujejo vsestranski napredek italijanske in madžarske narodnosti; gospodarijo s sredstvi dela in razpolagajo z rezultati svojega dela; ustvarjajo pogoje za družbeni in gospodarski razvoj in ga usmerjajo; zagotavljajo enotnost jugoslovanskega tržišča; zagotavljajo ustavnost in zakonitost, varstvo z ustavo določenega reda, javno varnost in družbeno samozashito, solidarnost in socialno varnost delovnih ljudi; uresničujejo mednarodne odnose SR Slovenije na političnem, ekonomskem, kulturnem in drugih področjih v okviru zunanje politike Socialistične federativne republike Jugoslavije in mednarodnih pogodb; izpolnjujejo dolžno skrb za Slovence v zamejstvu in tujini; urejajo družbene odnose in opravljajo vse druge družbene zadeve, ki so pomembne za politično, gospodarsko in kulturno življenje, obrambo in socialistični samoupravni demokratični družbeni razvoj SR Slovenije.

V Socialistični federativni republiki Jugoslaviji delovni ljudje in občani

ni Slovenije uresničujejo tiste svoje suverene pravice, glede katerih je v skupnem interesu delovnih ljudi in občanov ter narodov in narodnosti na podlagi sporazuma socialističnih republik socialističnih avtonomnih pokrajin tako določeno z ustavo SFRJ.

3. V Socialistični republiki Sloveniji uresničujejo delovni ljudje in občani skupne interese:

- v temeljnih organizacijah združenega dela in vseh oblikah njihovega združevanja, samoupravnih interesnih skupnostih, krajevnih skupnostih in občinah;

- z neposrednim sodelovanjem krajevnih skupnosti in občin ter v skupnih medobčinskih organih samoupravljanja;

- s samoupravnim sporazumevanjem ter z družbenim dogovarjanjem;
- po organih in organizacijah republike;

- z dejavnostjo družbeno-političnih organizacij in drugih organizacij in društev;

- s svojimi svobodnimi in vsestranskimi aktivnostmi.

Skupni interesi, ki se v Socialistični republiki Sloveniji uresničujejo po njenih organih in organizacijah, so določeni s to ustavo.

4. Samoupravni položaj in pravice delovnega človeka in občana v organizacijah združenega dela, interesnih in krajevnih skupnostih, samoupravni položaj občana v občini in republiki, svobodno samoupravno združevanje, dejavnost in ustvarjalnost delovnih ljudi in občanov, uresničevanje enakopravnosti narodov in narodnosti ter temeljne svobode in pravice človeka in občana, ki so določene z ustavo, so temelj, meja in smer uresničevanja pravic in dolžnosti družbeno-političnih skupnosti pri opravljanju funkcij oblasti.

5. S tem amandmajem se nadomešča 1. in 2. člena ustave SR Slovenije.

Amandma XXVI

1. Temelj socialističnih samoupravnih odnosov je družbeno-ekonomski položaj delovnega človeka v družbeni reprodukciji, ki mu zagotavlja, da s svo-

jim delom s sredstvi reprodukcije v družbeni lastnini ter s tem, da neposredno in enakopravno z drugimi delovnimi ljudmi v združenem delu odloča o vseh zadevah družbene reprodukcije v pogojih in odnosih medsebojne odvisnosti, odgovornosti in solidarnosti, uresničuje svoj osebni materialni in moralni interes in pravico, da uživa uspehe svojega dela in pridobitve splošnega materialnega in družbenega napredka, da na tej podlagi čim popolneje zadovoljuje svoje osebne in družbene potrebe in da razvija svoje delovne in druge ustvarjalne sposobnosti.

Za zagotovitev takšnega družbeno-ekonomskega položaja delovnega človeka je delavcem zajamčeno, kot njihova neodtujljiva pravica, da na podlagi svojega dela v temeljnih organizacijah združenega dela, v katerih se združujejo in v njih delajo, ter v vseh oblikah združevanja in poslovnega sodelovanja teh organizacij pridobivajo dohodek in upravljajo zadeve in sredstva družbene reprodukcije ter odločajo o dohodku, ki ga kot del skupnega družbenega dohodka ustvarijo v različnih oblikah združenega dela in združevanja sredstev.

Dohodek, ki ga ustvarijo v katerikoli obliki združenega dela in združevanja sredstev, pripada v celoti temeljnim organizacijam združenega dela.

Od dohodka, ki ga temeljne organizacije združenega dela skupaj ustvarijo z združevanjem in poslovnim sodelovanjem, pripada vsaki teh organizacij del, ki ustreza njenemu prispevku pri njegovem ustvarjanju in je sestavni del dohodka, ki ga temeljna organizacija združenega dela ustvari s svojim celotnim poslovanjem in o katerem delavci v njej neposredno odločajo na podlagi svojega dela.

Skupen dohodek, ustvarjen v temeljni organizaciji združenega dela, je materialna podlaga delavčeve pravice, da odloča o svojih delovnih pogojih in o delitvi dohodka ter pridobiva osebni dohodek v skladu z načelom delitve po delu in s povečanjem produktivnosti njegovega in skupnega družbenega dela.

2. Temeljna organizacija združenega dela je temeljna oblika združene-

ga dela, v kateri delavci na podlagi svojega dela neposredno in enakopravno urejajo medsebojna razmerja pri delu, upravljajo zadeve in sredstva družbene reprodukcije, odločajo o dohodku in o drugih vprašanjih svojega družbenoekonomskega položaja.

Vsak del delovne organizacije (podjetja, zavodi ipd.), ki pomeni delovno celoto, v kateri se uspeh skupnega dela delavcev lahko potrdi kot vrednost na trgu ali v delovni organizaciji in je lahko na tej podlagi samostojno izražen, imajo delavci pravico organizirati kot temeljno organizacijo združenega dela.

Delavci temeljne organizacije združenega dela v sestavi delovne organizacije imajo pravico svojo temeljno organizacijo združenega dela izločiti in jo konstituirati kot samostojno organizacijo na način, ki ga določa zakon.

Z organiziranjem temeljne organizacije združenega dela v sestavi delovne organizacije ali z njeno izločitvijo iz sestave delovne organizacije se ne smejo kršiti pravice delovnih ljudi v drugih delih omenjene organizacije niti interesi in pravice te organizacije kot celote, ki izhajajo iz medsebojne odvisnosti pri delu ali iz skupnega dela z združenimi sredstvi, in ne enostransko spreminjati medsebojne obveznosti.

3. Dohodek razporejajo delavci v temeljni organizaciji združenega dela za svoje osebne in skupne potrebe ter za razširitev materialne osnove združenega dela in dvig njihove delovne sposobnosti. Od dohodka kot uspeha njihovega skupnega dela v organizaciji in skupnega družbenega dela, ki ga ustvarijo na trgu in v vseh medsebojnih odnosih in zvezah v različnih oblikah delovnega sodelovanja in skupnega poslovanja, pripada delavcem za zadovoljevanje njihovih osebnih in skupnih potreb del v sorazmerju z njihovim delom in s prispevkom k uspehu in razvoju organizacije, ki so ga dali s svojim delom.

Vsakemu delavcu v organizaciji združenega dela gre v skladu z načelom delitve po delu osebni dohodek, ki je sorazmeren uspehom njegovega dela in njegovemu osebnemu prispevku k uspehu in razvoju organizacije, ki ga je dal s svojim skupnim živim in minulim delom v njej.

Delovni uspeh in osebni prispevek delavcev k uspehu in razvoju organizacije združenega dela sta, poleg drugih osnov in meril, določenih po načelih vzajemnosti in solidarnosti, osnova in merilo tudi pri odločanju o uporabi sredstev izločenih v organizacijah združenega dela za njihove skupne potrebe.

4. Delavci v temeljni organizaciji združenega dela določajo osnove in merila za razporeditev dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke v skladu z osnovami in merili, ki jih določajo samoupravni sporazumi in družbeni dogovori.

Če se delavci ne ravna po osnovah in merilih, ki jih določajo samoupravni sporazumi ali družbeni dogovori, oziroma če takšnih sporazumov ali dogovorov ni, z razporeditvijo

jo oziroma delitvijo pa se kršita načelo delitve po delu ali normalen potek družbene reprodukcije, se lahko z zakonom določijo ukrepi, s katerimi se zagotovijo odnosi, ki ustrezajo omejenim sporazumom ali dogovorom, oziroma ukrepi, s katerimi se zagotavlja enakopravnost delavcev pri uporabi načela delitve po delu.

5. Vsakemu delavcu v združenem delu z družbenimi sredstvi je zagotovljeno, da uresniči s svojim delom vsaj tolikšen osebni dohodek in vsaj toliko drugih pravic, da sta zagotovljena njegova socialna varnost in stabilnost. Višina osebnega dohodka in obseg teh pravic ter način njihovega uresničevanja se določijo s samoupravnim sporazumom oziroma družbenim dogovorom ali z zakonom odvisno od splošne stopnje produktivnosti skupnega družbenega dela in od splošnih razmer okolja, v katerem delavec dela in živi.

6. S svobodno menjavo svojega dela z delom delavcev v organizacijah na področju izobraževanja, znanosti, kulture, zdravstva in drugih družbenih dejavnosti kot delu enotnega procesa družbenega dela zagotavljajo delovni ljudje svoje osebne in skupne potrebe na teh področjih. S takšnimi odnosi se zagotavlja delavcem v omejenih dejavnostih enak družbenoekonomski položaj, kot ga imajo delavci v drugih organizacijah združenega dela.

Delavci v organizacijah združenega dela družbenih dejavnosti in uporabniki njihovih storitev ustanovljajo samoupravne interesne skupnosti in določajo s samoupravnimi sporazumi in pogodbami medsebojna razmerja, pravice in obveznosti.

Samoupravne interesne skupnosti lahko ustanovljajo delovni ljudje kot uporabniki tudi za zadovoljevanje določenih osebnih in skupnih potreb in za uresničevanje svojih interesov na podlagi vzajemnosti in solidarnosti, pri čemer določajo na samoupravni podlagi svoje skupne in posamične obveznosti do omenjenih skupnosti ter svoje skupne in posamične pravice, ki jih v njih uresničujejo.

Zakon lahko določa obvezno ustanavljanje interesnih skupnosti, načela za njihovo organizacijo in za medsebojna razmerja delavcev zainteresiranih področij dela ter obvezno plačevanje prispevka interesnim skupnostim za financiranje njihove dejavnosti po načelih solidarnosti in sorazmernosti prispevka z osebnimi dohodki delavcev oziroma ekonomsko močjo drugih zavezanec.

Samoupravna interesna skupnost je pravna oseba.

7. Sredstva, ki jih delavci v temeljni organizaciji združenega dela razporedijo za razširitev materialne osnove dela, so kot del skupnih sredstev družbene reprodukcije namenjena za razširitev materialne osnove dela v njej in v družbi kot celoti v skladu z njihovim interesom, da jih uporabljajo v njej ali da jih združujejo s sredstvi drugih organizacij za skupno delo in poslovanje.

Z zakonom se lahko začasno omeji razpolaganje delavcev v temeljnih or-

ganizacijah združenega dela z delom sredstev družbene reprodukcije, če je to neobhodno potrebno zaradi preprečevanja ali odprave večjih motenj na tržišču, zaradi bistvenega odstopanja od temeljnih ciljev sprejete gospodarske politike ali če to terjajo interesi narodne obrambe.

Z zakonom se lahko določi obvezno združevanje dela sredstev družbene reprodukcije za financiranje tistih potreb družbene reprodukcije, za katere je to določeno z družbenim planom SR Slovenije. Z zakonom se določijo tudi pravice in obveznosti organizacij združenega dela pri gospodarjenju s tako združenimi sredstvi ter način njihovega vračanja.

Zakoni iz prejšnjih dveh odstavkov se sprejemajo z večino glasov vseh poslancev v pristojnih zborih Skupščine SR Slovenije.

8. Organizacije združenega dela so v okviru samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov, družbeno-politične skupnosti pa v okviru svojih z ustavo določenih pravic in dolžnosti dolžne, v skladu z načelom vzajemnosti in solidarnosti poskrbeti za ekonomsko in drugo pomoč organizacijam združenega dela, ki zaidejo v izredne ekonomske težave, in nastopiti z ukrepi za njihovo sanacijo, kadar je to v družbenem interesu.

Organizacije združenega dela zagotavljajo same ali v okviru samoupravnih sporazumov po načelih vzajemnosti in solidarnosti sredstva za zaposlovanje, prekvalifikacijo in uresničevanje drugih pridobljenih pravic delavcev, kadar zaradi tehnoloških ali ekonomskih razlogov njihovo delo v organizaciji ni več potrebno.

Zakon lahko nalaga organizacijam združenega dela določene materialne obveznosti za ustvarjanje skupnih sredstev, da se izpolnijo naloge iz prejšnjih odstavkov in lahko določi pogoje glede uporabe teh sredstev, če se s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori ne dosežejo cilji iz prejšnjih odstavkov.

9. Za zadovoljevanje tistih splošnih družbenih potreb, ki se po ustavi financirajo iz proračunov družbeno-političnih skupnosti, plačujejo delavci iz dohodka temeljne organizacije združenega dela ali iz svojih osebnih dohodkov na podlagi zakona določene davke.

Obveznosti delavcev in organizacij združenega dela po družbenopolitičnih skupnostih se določajo odvisno od sposobnosti gospodarstva, v skladu z doseženo stopnjo produktivnosti skupnega družbenega dela in s potrebnimi materialnega in družbenega razvoja, ki ustrezajo možnostim gospodarstva in dolgoročnim interesom razvoja produktivskih sil družbe, zagotovi zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delovnih ljudi in potreb razširjene reprodukcije, ter odvisno od sposobnosti organizacije združenega dela, da v skladu s splošnimi obveznostmi gospodarstva ter z uspehi dela in doseženim uspehom zagotovi delavcem v ustavi določene pravice.

To načelo se uporablja tudi v vseh drugih primerih, kadar družbenopolitične skupnosti v okviru svojih, v u-

stavi določenih pravic in dolžnosti s svojimi akti začasno omejuje razpolaganje s sredstvi, ki jih upravljajo organizacije združenega dela, ali jim nalozijo, da jih morajo združiti.

10. Zoper organizacijo združenega dela, ki ne izpolnjuje svojih, z zakonom določenih obveznosti, ali ki s svojim poslovanjem huje škoduje družbene interese, ali je v njej bistveno moteno uresničevanje samoupravnih pravic delavcev, se sme ob pogojih in postopku, kot to določa zakon, nastopiti s posebnimi, v zakonu določenimi začasnimi ukrepi.

11. S tem amandmajem se nadomešča 18. in 19. člen, določbe tretjega odstavka 21. člena in drugega odstavka 22. člena ustave SR Slovenije ter amandma XV.

Amandma XXVII

1. Da se zavarujejo splošni družbeni interesi, pravice občanov v krajevni skupnosti in občini in pravice delovnih ljudi v organizacijah združenega dela do storitev, s katerimi se neposredno zadovoljujejo njihove življenjske potrebe, se lahko z zakonom oziroma odlokom občinske skupščine na podlagi zakona, določajo zadeve ali dejavnosti organizacij združenega dela, ki so posebnega družbenega pomena.

Z zakonom oziroma odlokom občinske skupščine na podlagi zakona se lahko določijo temeljni pogoji za delo in način upravljanja ter poslovanja organizacij združenega dela, ki opravljajo zadeve ali dejavnosti posebnega družbenega pomena. S pogodbo, sklenjeno med organizacijo združenega dela, ki opravlja zadeve ali dejavnosti posebnega družbenega pomena, in družbeno-politično skupnostjo, krajevno skupnostjo oziroma interesno skupnostjo, se uredijo razmerja, pomembna za uporabnike storitev in delovne ljudi v organizaciji združenega dela.

2. Pri organiziranju temeljne organizacije združenega dela v sestavi delovne organizacije, katere dejavnost je posebnega družbenega pomena, ali pri izločitvi temeljne organizacije združenega dela iz sestava take delovne organizacije, morajo biti v skladu z zakonom zavarovani tudi interesi občanov na območju krajevnih skupnosti oziroma občine.

3. Zakon lahko predpiše obvezno ustanavljanje interesnih skupnosti ali drugih oblik povezovanja na področju dejavnosti posebnega družbenega pomena, ter določi načela za njihovo organizacijo in delovanje.

4. Za financiranje dejavnosti posebnega družbenega pomena se lahko z zakonom ali s predpisom občinske skupščine predpiše obvezen prispevek uporabnikov in drugih zavezanцев. Zakon oziroma predpis občinske skupščine določi način soodločanja uporabnikov in drugih zavezanцев o uporabi tako zbranih sredstev, ter zagotovi določene njihove pravice glede odločanja o zadevah, za katere se uporabljajo tako zbrana sredstva.

5. S tem amandmajem se nadomešča 25. člen in drugi odstavek 79. člena ustave SR Slovenije.

Amandma XXVIII

1. Svoje delo in sredstva družbene reprodukcije v temeljnih organizacijah združenega dela delavci prosto združujejo v podjetjih, zavodih in drugih delovnih organizacijah ali drugih oblikah združenega dela, vsevsi ti, ki opravljajo kreditne in bančne ter zavarovalne posle, da povečajo dohodek temeljni organizaciji združenega dela, zboljšajo lastno in skupno delo in razvijajo lastno in skupno poslovanje ter dvignejo produktivnost skupnega družbenega dela.

Medsebojna razmerja v teh organizacijah urejajo delavci s samoupravnim sporazumom o združevanju na podlagi enakopravnosti, zagotavlja jo v vseh teh razmerjih neodtujljivo pravico delavca, da na podlagi svojega dela upravlja zadeve in sredstva družbene reprodukcije ter odloča o dohodku, ki ga ustvari temeljna organizacija združenega dela, v kateri dela.

Statut in drugi splošni akti organizacije, v kateri so združene temeljne organizacije združenega dela, ne smejo biti v nasprotju s samoupravnim sporazumom o združevanju.

Temeljne in druge organizacije združenega dela so nosilci pravic in obveznosti, ki jim pripadajo po ustavi, zakonu in samoupravnem sporazumu o združevanju.

O razvoju in poslovanju organizacije združenega dela odločajo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela neposredno na zborih delavcev in z referendumom ali po organih upravljanja, ki jih sami izvolijo in jim poverijo določene funkcije upravljanja.

2. Dohodek, ki ga temeljne organizacije združenega dela z združevanjem dela in sredstev ter s poslovnim sodelovanjem z drugimi organizacijami skupaj ustvarijo v obliki obresti od kredita ali v kakšni drugi obliki, je sestavni del njihovega dohodka, ki ga ustvarijo s svojim celotnim poslovanjem in jim pripada sorazmerno z njihovim prispevkom k ustvarjanju omenjenega dohodka.

3. Organizaciji združenega dela, ki uporablja pri svojem poslovanju združena sredstva drugih organizacij združenega dela, ki imajo po tem naslovu pravico do deleža v njenem dohodku, morajo biti v doseženem dohodku zagotovljena sredstva za osebno in skupno porabo delavcev ter sredstva za razširitev materialne osnove dela glede na njen prispevek k skupnim delovnim uspehom.

Merila za ugotavljanje sredstev za osebno in skupno porabo delavcev ter prispevka k skupnim delovnim uspehom se določajo s pogodbo v skladu z enotnimi načeli o združevanju sredstev, ki jih določa zvezni zakon, in s samoupravnimi sporazumi ter družbenim dogovorom o teh merilih.

Z združevanjem sredstev ni mogoče pridobiti nobenih lastninskih ali drugih trajnih pravic. Pravica do deleža pri dohodku druge organizacije iz naslova združevanja sredstev ugasne s tem, da se skladno z enotnimi načeli o združevanju sredstev in skladno s pogodbo vrnejo oziroma amortizirajo sredstva, z združitvijo katerih je bila ta pravica pridobljena, druge vzajemne pravice in obveznosti iz naslova združevanja sredstev se uresničujejo v skladu s pogodbo.

4. Organizacije združenega dela smejo vlagati sredstva družbene reprodukcije v tujini in uporabljati sredstva tujih oseb ob pogojih in v mejah, ki jih določa zvezni zakon.

Pravic tuje osebe do sredstev, ki jih vlaga v organizacijo združenega dela v državi, ni mogoče po sklenitvi pogodbe zmanjšati z zakonom ali drugim aktom.

5. Da razširijo materialno osnovo dela, lahko organizacije združenega dela zbirajo denarna sredstva občanov in jim poleg vračila teh sredstev zagotovijo tudi nadomestilo za vložen sredstva v obliki obresti ali še drugih ugodnosti.

6. Medsebojna kreditna razmerja organizacij združenega dela in njihova razmerja z drugimi osebami v okviru kreditnega sistema se urejajo skladno z enotnimi načeli, ki jih določa zvezni zakon.

S pogodbami o medsebojnih kreditnih razmerjih med organizacijami združenega dela in o njihovih razmerjih z drugimi osebami v okviru kreditnega sistema ni mogoče izven meja obveznosti, ki jih določa zakon glede pogojev uporabe in vračanja kreditov, določati še drugih obveznosti, s katerimi bi bile omejene v ustavi določene pravice delavcev.

7. Da bi uresničile skupne interese pri zagotavljanju denarnih sredstev za opravljanje in širjenje svoje dejavnosti, lahko organizacije združenega dela, interesne skupnosti in družbeno-politične skupnosti s pogodbo ustanavljajo banke kot posebne organizacije združenega dela za opravljanje kreditnih in drugih bančnih poslov.

Organizacije združenega dela, interesne skupnosti in družbeno-politične skupnosti ter druge družbeno-pravne osebe, ki združijo svoja sredstva v banki, upravljajo njene posle v skladu s pogodbo o njeni ustanovitvi in njenim statutom, ki ga sprejme v skladu z omenjeno pogodbo.

Sredstva, ki jih ustvari s svojim poslovanjem, razdeli banka, po izločitvi dela za osebne in skupne potrebe delavcev, ki delajo v njej, in za zboljšanje materialne osnove njihovega dela, v skladu s svojim statutom, med družbene pravne osebe, ki so v njej združile svoja sredstva.

Iz dela sredstev, ki so združena pri njej in iz dela razdeljenih sredstev, ki jih je ustvarila s svojim poslovanjem, oblikuje banka rezervni sklad.

Sredstva, ki se razdelijo iz dohodka banke, smejo biti obdavčena le kot dohodek oseb, na katere so bila razporejena, in le po predpisih o pridružbeno-politične skupnosti, kateri se plačuje davek od njihovega dohodka.

Poslovanje bank, ki se nanaša na zbiranje hranilnih vlog občanov, pravice in obveznosti bank v zvezi s tem poslovanjem ter pravice občanov, da pridobijo iz naslova svojih hranilnih vlog poleg dogovorjenih obresti še druge pravice, ureja zakon skladno z enotnimi načeli kreditnega sistema.

8. Organizacije združenega dela, interesne skupnosti, družbeno-politične skupnosti in druge družbene pravne osebe, ki svoja sredstva združujejo v zavarovalnih in drugih denarnih organizacijah, imajo glede upravljanja omenjenih organizacij in glede delitve načeloma enake pravice, kot jih imajo družbene pravne osebe, ki svoja sredstva združujejo v banki.

Pravice občanov — zavarovancev do udeležbe pri upravljanju in druge njihove pravice določa statut skladno z zakonom.

Organizacije združenega dela, interesne skupnosti, družbeno-politične skupnosti in druge družbene pravne osebe imajo v organizacijah združenega dela, ki se poleg drugih dejavnosti ukvarjajo tudi z bančnim ali podobnim poslovanjem, da pridobivajo dohodek, načeloma enake pravice kot družbene pravne osebe, ki združujejo sredstva v banki, in sicer v delu, ki se nanaša na omenjeno poslovanje.

Ustanavljanje in poslovanje organizacij združenega dela, ki se ukvarjajo s prometom blaga in storitev, se ureja skladno z načeli združenega dela in samoupravljanja, medsebojnega vpliva na poslovno politiko v okviru njihovega sodelovanja s proizvajalnimi in drugimi organizacijami, skupnega prevzemanja rizika in skupne odgovornosti za razširjanje materialne osnove in povečanje produktivnosti dela v produkciji in blagovnem prometu ter ustreznega deleža v dohodku, ustvarjenem s tem sodelovanjem.

9. Da bi razvijale medsebojno sodelovanje, usklajevale svoje načrte in razvojne programe, pospeševale produktivnost dela in organizirano uveljavljanje interesov ter opravljale druge skupne naloge, se organizacije združenega dela lahko združujejo v zbornice. Z zakonom se lahko določijo pogoji za ustanavljanje zbornice ter načela za njihovo organizacijo.

Z zakonom se lahko predpiše obvezno združevanje organizacij združenega dela v zbornice.

10. S tem amandmajem se nadomešča četrta in peti odstavek 23. člena ustave SR Slovenije.

Amandma XXIX

1. S samoupravnim sporazumom usklajujejo delavci temeljnih in drugih organizacij združenega dela in interesne skupnosti medsebojne interese pri družbeni delitvi dela in družbeni produkciji, določajo osnove in merila, po katerih usklajujejo svoje posebne interese s skupnimi interesi in določajo medsebojne pravice in odgovornosti ter ukrepe za njihovo uresničevanje.

Samoupravni sporazum zavezuje organizacijo združenega dela in interes-

no skupnost, ki ga skleneta ali mu pristopita.

Temeljne in druge organizacije združenega dela ter interesne skupnosti, ki menijo, da so s samoupravnim sporazumom drugih organizacij združenega dela prizadeti njihovi interesi, lahko sprožijo postopek za ponovni preizkus samoupravnega sporazuma na način, ki ga določa zakon.

2. Z družbenim dogovorom organizacije združenega dela in njihove splošne asociacije, interesne skupnosti, družbeno-politične skupnosti, sindikati in druge družbenopolitične organizacije ter druge samoupravne in družbene organizacije zagotavljajo in uresničujejo samoupravno usklajevanje in urejanje družbenoekonomskih in drugih odnosov, ki so skupnega ali splošnega pomena.

Družbeni dogovor zavezuje organizacije in skupnosti, ki ga sprejmejo.

V okviru svojih pravic in dolžnosti lahko družbeno-politične skupnosti z zakonom ali drugim splošnim aktom določijo, da je družbeni dogovor splošno obvezen.

3. Postopek pri sklepanju in izvajanju samoupravnega sporazuma in družbenega dogovora temelji na načelih javnosti in enakopravnosti udeležencev sporazumevanja in dogovarjanja.

Samoupravni sporazum in družbeni dogovor določata ukrepe za njuno izvajanje ter materialno in družbeno odgovornost udeležencev sporazumevanja in dogovarjanja.

4. Zakon lahko predpiše obveznost, da se začne postopek za sklenitev samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov ter načela tega postopka.

Amandma XXX

1. Zajemljena je svoboda samostojnega osebnega dela občanov z delovnimi sredstvi v njihovi lastnini, ki opravljajo kmetijsko, obrtno, gostinško ali turistično dejavnost in z zakonom določeno drugo gospodarsko ali negospodarsko dejavnost, kadar opravljanje dejavnosti ustreza načinu, materialni podlagi in možnostim osebnega dela.

Delovni ljudje, ki opravljajo takšno dejavnost, imajo načeloma enak družbeno-ekonomski položaj in v osnovi enake pravice ter obveznosti, kot jih imajo delovni ljudje v organizacijah združenega dela.

Delovnim ljudem, ki z osebnim delom samostojno poklicno opravljajo umetniško ali drugo kulturno, raziskovalno, športno ali drugo podobno dejavnost, se zagotavlja na način, ki ga določa zakon, soddločanje pri ustvarjanju pogojev za delo ter razpolaganje z rezultati njihovega dela.

Zakon ureja pogoje za opravljanje dejavnosti s samostojnim osebnim delom s sredstvi v lastnini občanov in lastninske pravice na delovnih sredstvih in poslovnih prostorih, ki ustrezajo opravljanju dejavnosti s samostojnim osebnim delom.

2. Delovni ljudje, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom lahko skladno s pogodbo in zakonom medsebojno združujejo svoje delo in svoja delovna sredstva v drugih in podobnih organizacijah in v njih skupaj razpolagajo z dohodkom iz skupnega dela.

Delovni ljudje, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom, lahko skladno s pogodbo in zakonom združujejo svoje delo in delovna sredstva z organizacijami združenega dela v različne oblike kooperacije in druge oblike poslovnega sodelovanja in v okviru tega sodelovanja sodelujejo pri upravljanju skupnih zadev in pri delitvi dohodka, ki ga ustvarijo s tem sodelovanjem.

3. Delovni ljudje, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom, smejo na podlagi pogodbe zaposlovati v omejenem obsegu druge osebe, kadar je za takšno dejavnost potrebno dopolnilno delo drugih oseb.

Delovni ljudje, ki zaposlujejo delavce, in ti delavci sklenejo pogodbo o zaposlitvi skladno s kolektivno pogodbo, ki jo skleneta sindikalna organizacija in ustrezna gospodarska zbornica oziroma druga splošna asociacija, katere predstavlja delovne ljudi, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom. S to kolektivno pogodbo se tem delavcem zagotavljajo pravice v skladu z drugim in tretjim odstavkom 3. točke in 5. točke amandmaja XXVI.

4. Delovni človek, ki samostojno opravlja dejavnost z osebnim delom, lahko svoje delo in delovna sredstva združuje z delom drugih oseb v posebnih organizacijah združenega dela, ki jih določa zakon.

Delovni človek, ki združi svoje delo in delovna sredstva z delom drugih oseb, sme na podlagi lastninske pravice samostojno razpolagati le s tistim delom v posebnih organizacijah združenega dela ustvarjenega dohodka, ki mu pripada po naslovu v to organizacijo vloženih sredstev, na katerih ima lastninsko pravico, skladno z načeli, ki veljajo za združevanje dela in družbenih sredstev v organizaciji združenega dela.

Ostali del dohodka po izločitvi osebnih dohodkov, ki pripadajo po delu združenim delavcem in delovnemu človeku, ki je z njimi združil svoje delo in delovna sredstva, je družbena lastnina in oni upravljajo z njim skladno z ustavnimi načeli o samoupravljanju.

Delovnemu človeku, ki svoje delo in delovna sredstva združi z delom drugih oseb v posebno organizacijo združenega dela, sta zajamčeni lastninska pravica na sredstvih, ki jih je vložil v organizacijo, ter pravica, voditi skladno s pogodbo in zakonom njeno poslovanje in biti udeležen pri dohodku na podlagi uspehov svojega dela in po naslovu vanjo vloženih sredstev, na katerih ima lastninsko pravico.

5. Zakon določa, kdaj mora biti samostojno opravljanje dejavnosti z osebnim delom ob uporabi dopolnilnega dela drugih oseb iz 3. točke tega amandmaja, ki presega meje z za-

konom dovoljenega dopolnilnega dela drugih oseb, organizirano kot posebna organizacija združenega dela po načelih iz 4. točke tega amandmaja.

6. Kmetje, ki svoje delo in svoja delovna sredstva združujejo v zadrugi ali podobni organizaciji, upravljajo zadrugo, oziroma podobno organizacijo in razpolagajo s skupno ustvarjenim dohodkom.

Kmetje, ki svoje delo in svoja delovna sredstva združujejo s organizacijo združenega dela, zadrugo ali podobno organizacijo v različnih oblikah kooperacije, ali s temi organizacijami poslovno sodelujejo, v okviru tega sodelovanja enakopravno s člani delovne skupnosti take organizacije sodelujejo pri upravljanju skupnih zadev in sodelujejo o delitvi skupno ustvarjenega dohodka.

Delavcem, ki delajo v organizacijah iz prejšnjih odstavkov, pripadajo na podlagi pogodbe, v skladu z ustavo in zakonom, pri upravljanju organizacije in razpolaganju z dohodkom, ki je v njej ustvarjen, pravice na podlagi njihovega dela.

Zadruge in druge podobne organizacije v katerih kmetje združujejo svoje delo in delovna sredstva z delom drugih oseb, se organizirajo kot posebne organizacije združenega dela v skladu s 5. točko tega amandmaja.

Na sredstvih, ki jih kmetje združujejo v zadrugo ali drugo podobno organizacijo, obdržijo lastninsko pravico, če ni s pogodbo drugače določeno.

Za odtujitev sredstev, ustvarjenih s skupnim delom kmetov, za združitev v zadrugo in podobno organizacijo ali njeno pripojitev k drugi organizaciji, ter za prenehanje take organizacije, je potrebno soglasje združenih kmetov.

Kmetom je zajamčena lastninska pravica na obdelovalnem kmetijskem zemljišču v izmeri največ 10 ha na gospodarstvo, v gorskih, hribovitih in hribovitih kraških krajih pa v večji izmeri, ki jo določi zakon.

Z zakonom se urejajo razmerja, ki nastanejo pri izkoriščanju zemljišč na podlagi zakupa.

7. S tem amandmajem se nadomestijo 27. člen in določbe drugega odstavka 30. člena ustave SR Slovenije.

Amandma XXXI

1. Da bi uresničila svojo odgovornost pri zagotovitvi enotnosti jugoslovanskega trga, SR Slovenija na svojem območju zagotavlja:

— vsem organizacijam združenega dela in njihovim združenjem ter delovnim ljudem enakopravne pogoje za opravljanje njihovih dejavnosti, za ustvarjanje dohodka ter za njihovo ustanavljanje in združevanje;

— svobodno gibanje in združevanje dela in sredstev reprodukcije ter svobodno menjavo blaga in storitev, znanstvenih dosežkov in strokovnih izkušenj;

— svobodno tekovanje na trgu, samoupravno sporazumevanje in družbene dogovaranja o pospeševanju družbene proizvodnje in integriranju družbenega dela;

— preprečevanje pridobivanja prednosti na podlagi monopola na trgu ter drugih družbeno in ekonomsko neupravičenih prednosti;

— svobodno zaposlovanje občanov ob enakih pogojih, ki veljajo v kraju zaposlitve in pravice na podlagi dela ne glede na to, kje v SFRJ so bile pridobljene.

2. Skupaj z drugimi republikami in avtonomnimi pokrajinama SR Slovenije preko organov federacije določa naslednje temelje enotnega trga:

— enoten denar, enoten monetarni sistem, enotno monetarno politiko in skupne osnove kreditne politike;

— enoten sistem in skupno politiko ekonomskih odnosov s tujino;

— način in obliko kompenzacije;

— planiranje gospodarskega in družbenega razvoja.

3. Z medsebojnimi dogovori z drugimi republikami in avtonomnimi pokrajinama, SR Slovenija usklajuje temelje davčne politike in davčni sistem, kadar je to nujno za zagotovitev enotnosti in stabilnosti jugoslovanskega trga.

4. Kadar organ družbeno-politične skupnosti z akti, s katerimi se določa skupna ekonomska politika, določi pogoje poslovanja, ki trajneje in v večjem obsegu zmanjšujejo dohodek organizacij združenega dela in onemogočajo normalno reprodukcijo, je hkrati dolžan določiti in zagotoviti ustrezno nadomestilo.

Amandma XXXH

1. Družbeni plan Slovenije temelji na družbenem dogovoru delovnih ljudi, organizacij združenega dela, interesnih in drugih samoupravnih skupnosti ter občin o politiki ekonomskega in družbenega razvoja Slovenije.

Z družbenim planom Slovenije se na podlagi skupno ocenjenih možnosti in pogojev razvoja ter načrtov in programov razvoja organizacij združenega dela, interesnih in drugih samoupravnih skupnosti ter občin, določajo temeljni cilji in naloge skladnega ekonomskega in družbenega razvoja SR Slovenije.

Družbeni plan Slovenije določa tudi smernice in okvire za ustrezne ekonomske in druge ukrepe pristojnih republiških organov, ki so potrebni za uresničevanje v planu načrtane razvojne politike.

2. S tem amandmajem se nadomestijo 124. člen ustave SR Slovenije.

Amandma XXXIII

1. Narodna banka Slovenije, kot ustanova enotnega monetarnega sistema, sodeluje z narodno banko Jugoslavije, narodnimi bankami drugih republik in narodnimi bankama avtonom-

nih pokrajin pri uresničevanju skupne emisijske politike ter skupaj z njimi odgovarja, v okviru svojih pravic in dolžnosti, za stabilnost valute, splošno plačilno likvidnost in za uresničevanje skupno določene monetarne politike.

2. Narodna banka Slovenije določa v okviru skupne emisijske politike pogoje in način za uporabo denarnih sredstev v SR Sloveniji in sprejema druge ukrepe, s katerimi se uresničuje kreditna politika, ki jo s svojimi akti določa Skupščina SR Slovenije.

Narodna banka Slovenije je za izvajanje nalog iz prejšnjega odstavka odgovorna Skupščini SR Slovenije.

2. Narodna banka Slovenije ne more opravljati dejavnosti poslovnih bank niti imeti statusa teh bank.

3. Narodna banka Slovenije v skladu z republiškim zakonom izvršuje določena finančno-tehnična opravila za družbeno-politične skupnosti.

4. Narodno banko Slovenije upravlja guverner narodne banke in svet narodne banke.

Amandma XXXIV

Služba družbenega knjigovodstva zagotavlja v skladu z zakonom evidenco o ustvarjanju, delitvi in uporabi družbenih sredstev; nadzoruje zakonitost ustvarjanja, delitve in uporabe družbenih sredstev ter zagotavlja izvrševanje obveznosti, ki jih zakon in na podlagi zakona izdani predpisi, samoupravni sporazumi ali družbeni dogovori nalagajo uporabnikom družbenih sredstev.

Služba družbenega knjigovodstva je dolžna spremljati gospodarjenje z družbenimi sredstvi in izpolnjevanje družbenih obveznosti ter obveščati organizacije združenega dela, organe republike, občin in druge uporabnike družbenih sredstev o svojih ugotovitvah in opozarjati na potrebo ukrepanja. Plačilni promet v republiki opravlja služba družbenega knjigovodstva v skladu z zveznim zakonom.

Z zakonom se lahko naložijo službi družbenega knjigovodstva tudi druge naloge, ki jih glede na svojo organizacijo in usposobljenost lahko opravi.

Služba družbenega knjigovodstva posluje po zakonu in je pri svojem delu samostojna.

Amandma XXXV

1. Za zadovoljitev tistih splošnih družbenih potreb, ki se financirajo iz proračunov družbeno-političnih skupnosti, plačujejo delavci iz dohodka temeljne organizacije združenega dela ali iz svojih osebnih dohodkov davke, občani pa iz svojih osebnih dohodkov, drugih dohodkov ter premoženja, davke, takse in druge davščine.

Sistem, vire in vrste davkov, takse ter drugih davščin, določa zakon.

Delovni ljudje, občani in temeljne organizacije združenega dela prispevajo za zadovoljevanje splošnih družbenih potreb po načelu, da sorazmerno več prispeva tisti, ki dosega večji dohodek.

2. Družbeno-politične skupnosti samostojno določajo višino davkov, taks in drugih davščin, ki so v skladu z zakonom njihov dohodek ter z njim samostojno razpolagajo.

Zaradi izenačevanja pogojev gospodarjenja in skladnega razvoja SR Slovenije, usklajujejo republika, občine in samoupravne interesne skupnosti obveznosti temeljnih organizacij združenega dela, delovnih ljudi in občanov.

3. Če je to potrebno potrebno zaradi preprečevanja ali odprave večjih motenj na tržišču, zaradi bistvenega odstopanja od temeljnih ciljev sprejete gospodarske politike ali če to terjajo interesi narodne obrambe ali druge izredne potrebe, se lahko z zakonom določijo meje, v katerih smejo občine in samoupravne interesne skupnosti določati stopnje davkov, prispevkov in drugih obveznosti, začasno omejiti trošenje določenih družbenih sredstev ali naloži obveznost, da ustvarja jo rezervna družbena sredstva.

4. Sredstva za zadovoljevanje splošnih družbenih potreb zagotavljajo republika in občine v svojih proračunih. Sredstva republiškega proračuna se uporabljajo za financiranje republiških organov in organizacij, za pomoč nerazvitim območjem v SR Sloveniji ob pogojih in merilih, določenih z zakonom, za intervencije v gospodarstvu, za zaščito borcev in za druge obveznosti republike, ki se posebej določijo z zakonom.

Za uresničevanje nalog federacije zagotavlja SR Slovenija v dogovoru z drugimi republikami in pokrajinama svoj prispevek na način, ki ga določa zvezni zakon.

5. Davki in prispevki, razen davice na premoženje in na dohodek od premoženja, pripadajo družbeno-politični oziroma interesni skupnosti, ki zagotavlja zadovoljevanje potreb oziroma storitve delavcu in občanu ali njegovim družinskim članom.

6. Kadar je to nujno za zagotovitev enotnosti in stabilnosti jugoslovanskega trga, SR Slovenija sodeluje z drugimi republikami in avtonomnimi pokrajinami in usklajuje z medsebojnimi dogovori temelje davčne politike in davčni sistem.

7. S tem amandmajem se nadomesti določbe prvega odstavka 91. člena, drugega odstavka 125. člena ustave SR Slovenije ter določbe XVI. amandmaja k ustavi SR Slovenije.

Amandma XXXVI

1. Svoje neposredne potrebe v krajevni skupnosti (113. člen ustave SR Slovenije) delovni ljudje in občani zadovoljujejo:

— s sredstvi, ki jih sami neposredno prispevajo s samopriskevkom ali na drug način;

— z delom dohodka, ki ga za zadovoljevanje skupnih potreb namenijo krajevni skupnosti delavci temeljnih organizacij združenega dela z območja krajevnih skupnosti in delavci temeljnih organizacij združenega dela, katerih delavci živijo na območju te krajevnih skupnosti;

— z delom davkov, taks in drugih davščin, zbranih na območju krajevnih skupnosti, ki jih občina odstopi krajevnim skupnostim za uresničevanje njenih nalog v skladu s programi razvoja krajevnih skupnosti in občin.

— z dopolnilnimi sredstvi iz proračuna občine in z drugimi sredstvi.

2. S tem amandmajem se nadomesti določbe tretjega odstavka 114 člena ustave SR Slovenije.

Amandma XX XVII

1. Socialistično republiko Slovenijo predstavljajo z ustavo SR Slovenije določeni organi republike.

2. V okviru svojih z ustavo in zakoni določenih pravic in dolžnosti republika po republiških organih in organizacijah:

1) zagotavlja pogoje za uresničevanje in razvoj samoupravnih socialističnih družbenih odnosov;

2) zagotavlja uresničevanje in varstvo svoboščin in pravic človeka in občana;

3) določa splošno politiko skladnega gospodarskega in družbenega razvoja republike in skrbi za izvajanje te politike;

4) ureja zadeve, ki so skupnega pomena za delovne ljudi in občane v republiki;

5) skrbi za skladnost pravnega sistema;

6) zagotavlja ustavnost in zakonitost;

7) ureja in zagotavlja položaj in pravice italijanske in madžarske narodnosti in skrbi za njun vsestranski razvoj ter skrbi za varstvo z ustavo določenih pravic drugih narodnosti, ki živijo na območju republike;

8) uresničuje različne oblike sodelovanja in odgovornost republike v organih in samoupravnih skupnostih za območje Socialistične federativne republike Jugoslavije pri določanju in izvajanju politike federacije;

9) sodeluje z organi in organizacijami drugih socialističnih republik in socialističnih avtonomnih pokrajin;

10) sodeluje z organi in organizacijami drugih držav in mednarodnimi organizacijami in skrbi za uresničevanje interesov SR Slovenije na področju odnosov s tujino in mednarodnega sodelovanja, v okviru določene zunanje politike SFRJ in mednarodnih pogodb;

11) skrbi za izvrševanje republiških in zveznih zakonov in drugih predpisov na območju republike ter jih, kolikor je z zakonom za to pooblaščen, neposredno izvršuje;

12) varuje ustavno ureditev, ureja in organizira službo državne varnosti in usmerja njeno delo;

13) ureja službo javne varnosti v republiki in usklajuje delo organov javne varnosti v občinah;

14) izvršuje naloge sodstva; ureja in organizira sodstvo v republiki;

15) skrbi za delovanje družbene samozastite;

16) organizira in pripravlja splošni ljudski odpor;

17) ureja in zagotavlja varstvo vojaških vojnih in mirovnih invalidov, borcev za severno mejo, delovnih in drugih invalidov, žrtev fašističnega nasilja, civilnih žrtev vojne in vojnega materiala;

18) skrbi za smotrno gospodarjenje s prostorom, urbanistično urejanje v republiki in za varstvo okolja;

19) pospešuje in podpira razvoj znanosti in raziskovalnega dela ter določa splošne pogoje za njun razvoj;

20) skrbi za enotnost sistema šolstva in izobraževanja v republiki, za napredek šolstva in za izenačevanje pogojev izobraževanja v republiki; pospešuje in podpira razvoj visokega šolstva, šolstva narodnosti in posebnega šolstva;

21) pospešuje in podpira razvoj kulture ter kulturna prizadevanja slovenskega naroda;

22) pospešuje in podpira razvoj telesne kulture;

23) določa splošne pogoje razvoja zdravstva in zdravstvenega varstva ter pospešuje in podpira ta razvoj; izvaja zdravstvene ukrepe, ki so splošnega pomena za republiko;

24) določa splošne pogoje razvoja vzgojno-varstvene dejavnosti in otroškega varstva ter pospešuje in podpira ta razvoj;

25) določa temelje socialne politike;

26) pospešuje in podpira razvoj sredstev informacij;

27) ustanavlja republiške organe in organizacije, ki so pomembne za opravljanje in uresničevanje nalog teh organov;

28) opravlja druge, z ustavo in zakoni določene zadeve.

3. S tem amandmajem se nadomesti 123. člen ustave SR Slovenije.

Amandma XXXVIII

1. Za urejanje zadev, ki so skupnega pomena za delovne ljudi in občane, sprejema Skupščina SR Slovenije v okviru pravic in dolžnosti republike zakone, ki se nanašajo na:

1) družbeno načrtovanje v republiki in ukrepe za uresničevanje politike družbenega razvoja republike; pospeševanje razvoja dejavnosti splošnega pomena; pospeševanje razvoja manj razvitih območij v republiki; usmerjanje delitve dohodka v organizacijah združenega dela; delovna razmerja in varstvo pri delu; osebno delo z zasebnimi sredstvi; združevanje v republiško gospodarsko zbornico in obvezno združevanje organizacij združenega dela v poslovne skupnosti, kadar to terja tehnološka enotnost sistema na posameznih področjih in kadar ima to

pomen za vso republiko; republiška nadomestila; republiške blagovne rezerve;

2) izkoriščanje zemljišč, gozdov in voda ter naravnih bogastev in drugih naravnih sil; lov in ribolov; varstvo narave in okolja; rudarstvo in elektrogospodarstvo; promet in zveze; izkoriščanje luk in pristanišč; ceste in prevoz z motornimi vozili, morskno in rečno plovbo; gradnja investicijskih objektov in nadzorstvo nad njo; gostinstvo in obrtne dejavnosti;

3) narodno obrambo in pripravo splošnega ljudskega odpora; državno in javno varnost in družbeno varnost;

4) republiško državljanstvo; republiške praznike; republiška odlikovanja; amnestije in pomilostitve;

5) volitve in odpoklic poslancev Skupščine SR Slovenije ter odbornikov občinskih skupščin; organizacijo republiških organov in strokovnih služb; ustanovitve ali odpravo občine ter določitev in spremembo območja občine; referendum;

6) financiranje družbeno-političnih skupnosti v republiki; prispevke, davke, takse in druge davščine; sistem proračunov ter javna posojila; narodno banko republike in hranilno-kreditne organizacije; službo družbenega knjigovodstva v republiki;

7) lastninska in druga stvarnopravna, pogodbeni in druga obligacijska razmerja, stanovanjsko pravico in stanovanjska razmerja, dedovanje, razlastitev in promet z nepremičninami, obvezno zavarovanje oseb in premoženja, premoženjska in druga materialnopravna razmerja na področju pomorstva in zračnega prometa;

8) sodstvo; arbitraže, poravnave svete in druge oblike poravnavanja sporov; odvetništvo, pravno zastopanje in drugo pravno pomoč;

9) kazensko odgovornost, določanje kaznivih dejanj, gospodarskih prestopkov in prekrškov ter kazni zanje; izvrševanje kazenskih sankcij in vzgojnih ukrepov;

10) sistem pouka in izobraževanja; urejanje učnih razmerij; strokovne naslove in akademske stopnje ter notifikacijo v tujini pridobljenih spričeval; sistemsko ureditev kulturne, telesno-kulturne in raziskovalne dejavnosti; varstvo kulturnih spomenikov in arhivskega gradiva; založniška dejavnost; film, tisk, radiodifuzija in druge oblike informativnih dejavnosti;

11) sistem zdravstvenega varstva, organizacijo zdravstvene dejavnosti in službo socialnega varstva; sistem zdravstvenega, pokojninskega in invalidskega zavarovanja; varstvo vojaških vojnih in mirovnih invalidov ter delovnih in drugih invalidov, varstvo borcev NOV, borcev za severno mejo ter žrtev fašističnega nasilja, civilnih žrtev vojne in vojnega materiala; zakonsko zvezo, družino, posvojitev, skrbništvo in rejništvo;

12) združevanje občanov, zbornice in javne prireditve; svoboda gibanja in nastanitve;

13) pravni položaj verskih skupnosti;

14) varnost cestnega, železniškega, rečnega in pomorskega prometa; pre-

voz vnetljivih tekočin in razstreliva;

15) varstvo pred požari in drugimi naravnimi nesrečami;

16) matične knjige, osebna imena, osebne izkaznice;

17) nabavljanje, posest in nošenje ter preizkušanje in zaznamovanje orožja in streliva;

18) igre na srečo.

Skupščina SR Slovenije lahko ureja z zakonom tudi druge zadeve, ki so skupnega pomena za delovne ljudi in občane v SR Sloveniji. Pred obravnavo in odločanjem o zakonu v pristojnih zborih Skupščine SR Slovenije daje o zakonu mnenje delegati občin, zbrani na zasedanju v Skupščini SR Sloveniji. Zakon je sprejet, če zanj glasuje večina vseh poslancev v pristojnih zborih Skupščine SR Slovenije.

2. Skupščina SR Slovenije sprejema zakone tudi o drugih vprašanjih, za katere določata ustavi SFRJ in SR Slovenije, da se uredijo z zakonom ter na področjih, ki se na podlagi ustave SFRJ urejajo z zveznim zakonom, če zveznega zakona ni oziroma niso v njem urejena.

Odnose, za katere je v posameznih določbah ustave SR Slovenije določeno, da se urejajo z zveznim zakonom, ureja Skupščina SR Slovenije z zakonom, kolikor po ustavi SFRJ niso v pristojnosti organov federacije.

Zakon iz 1. in 2. točke tega amandmaja lahko pooblasti občine, da s svojim predpisom uredijo posamezna vprašanja, ali da jih uredijo drugače, kot so urejena z zakonom.

3. Zakon lahko določi splošna načela na naslednjih področjih, ki jih delovni ljudje in občani samostojno urejajo v občini, krajevni skupnosti, v samoupravnih interesnih skupnostih in organizacijah združenega dela:

1) organizacija družbenega samoupravljanja v občini in krajevni skupnosti;

2) organizacija samoupravnih interesnih skupnosti na področju izobraževanja, znanosti, kulture, zdravstva, otroškega varstva in drugih družbenih dejavnosti;

3) delovanje in organizacija zavodov in služb na področju vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, zdravstvenega in socialnega varstva ter otroškega varstva;

4) prispevki, davki, takse in druge davščine, ki so dohodek občine;

5) samofinanciranje skupnih potreb v krajevni skupnosti in občini;

6) urbanistično urejanje naselij;

7) pridobivanje, urejanje in uporaba gradbenih zemljišč;

8) urejanje in izkoriščanje zemljišč in stvari v splošni rabi;

9) delovanje in upravljanje komunalnih delovnih organizacij;

10) upravljanje in vzdrževanje občinskih cest in krajevnih poti ter mestnih ulic in urejanje prometa na njih;

11) stanovanjska graditev ter njeno financiranje; gospodarjenje s stanovanji;

12) organizacija občinskih upravnih služb;

13) referendum v občini, krajevni skupnosti, samoupravnih interesnih

skupnostih in organizacijah združenega dela;

14) organizacija in delovanje poravnalnih svetov.

Skupščina SR Slovenije lahko z zakonom določi splošna načela tudi v drugih zadevah, ki jih delovni ljudje in občani samostojno urejajo v občini, krajevni skupnosti, v samoupravnih interesnih skupnostih in organizacijah združenega dela. Zakon je sprejet, če s tem soglasja zasedanje delegatov občin v Skupščini SR Slovenije in če zanj glasuje večina vseh poslancev v pristojnih zborih Skupščine SR Slovenije.

Zakon, s katerim se določajo splošna načela, se ne uporablja neposredno.

4. Odloki in drugi splošni akti, ki jih pristojni organi občin, krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti in organizacij združenega dela sprejemajo za ureditev zadev iz 3. točke tega amandmaja, morajo biti v skladu s splošnimi načeli, določenimi z zakonom.

5. S tem amandmajem se nadomestita 126. in 127. člen ustave SR Slovenije.

Amandma XXXIX

1. Socialistična republika Slovenija sodeluje pri uresničevanju svojih nalog z drugimi socialističnimi republikami oziroma avtonomnimi pokrajinami zaradi obravnave in urejanja vprašanj skupnega pomena ter izmenjave izkušenj.

To sodelovanje uresničujejo Skupščina SR Slovenije in skupščine občin ter tudi drugi republiški in občinski organi, organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije, družbeno-politične organizacije ter strokovna in druga združenja v okviru svojih pristojnosti oziroma dejavnosti.

Zaradi zagotovitve takšnega sodelovanja lahko republiški organi v dogovoru s pristojnimi organi drugih socialističnih republik in avtonomnih pokrajin ustanovljajo skupne organe, organizacije in druga telesa.

Sklepi medrepubliških teles zavzemajo organe in organizacije v republiki samo, če jih sprejme pristojni republiški organ in o tem izda ustrezen akt.

2. S tem amandmajem se nadomestita 6. člen ustave SR Slovenije.

Amandma XL

1. Socialistična republika Slovenija sodeluje z drugimi socialističnimi republikami in avtonomnimi pokrajinami pri opravljanju določenih funkcij federacije v postopku dajanja soglasja o temeljnih družbenega plana Jugoslavije in o aktih o določitvi politike ter zakonov, ki se nanašajo na:

— monetarni sistem in emisijo denarja;

— devizni sistem, zunanjetrgovinski promet in kreditne odnose s tujino;

- carinsko in necarinsko zaščito;
- družbeno kontrolo nad cenami za proizvode in storitve;
- kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezahtosno razvitih republik in avtonomnih pokrajin;
- določanje dohodkov družbeno-političnih skupnosti, ki se ustvarjajo z obdavčenjem proizvodov in storitev v prometu (2. točka amandmaja XXVIII k ustavi SFRJ);
- sistem, vire in skupni obseg sredstev za financiranje federacije (3. točka amandmaja XXXIV k ustavi SFRJ);
- ukrepe za omejitve trga in prostega prometa blaga in storitev;
- ukrepe, ki so podlaga za kompenzacijo, ter način in obliko kompenzacije;
- združevanje gospodarskih organizacij v gospodarsko zbornico za vso Socialistično federativno republiko Jugoslavijo, in
- obvezno združevanje delovnih organizacij v poslovne skupnosti (2. točka amandmaja XXX k ustavi SFRJ).

2. Skupščina SR Slovenije daje soglasje v zadevah, o katerih odloča zvezna skupščina na podlagi soglasja skupščin republik in avtonomnih pokrajin.

3. Glede vprašanj, o katerih odločajo zvezni organi na podlagi usklajenih stališč z republiškimimi organi, daje soglasje izvršni svet Skupščine SR Slovenije v skladu s splošno politiko, ki jo določi Skupščina SR Slovenije.

Kadar je določeno, da o posameznem vprašanju odloča zvezni upravni organ na podlagi soglasja pristojnih republiških organov, posreduje zveznemu upravnemu organu tako soglasje pristojni republiški upravni organ v skladu s stališči in sklepi izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

4. Zaradi udeležbe SR Slovenije v postopku za usklajevanje stališč o vprašanjih iz XXXIII. amandmaja k ustavi SFRJ in da bi se spremljalo izvajanje politike in izvrševanje predpisov s področij iz 1. točke tega amandmaja, se lahko izvršni svet Skupščine SR Slovenije sporazume z zveznim izvršnim svetom in izvršnimi sveti drugih socialističnih republik in avtonomnih pokrajin o ustanovitvi medrepubliških komitejev za posamezna področja.

Člane medrepubliškega komiteja iz SR Slovenije delegira izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Če posamezno vprašanje, o katerem odločajo zvezni organi na podlagi usklajenih stališč z republiškimimi organi, spada v področje, za katero je ustanovljen medrepubliški komitej, podajo o takem vprašanju stališče predstavniki republike v takšnem komiteju.

Amandma XLI

1. Dva člana predsedstva SFRJ iz SR Slovenije voli Skupščina SR Slovenije na skupni seji vseh zborov.

Kandidate za člana predsedstva SFRJ predlaga Skupščina SR Slovenije Socialistična zveza delovnega ljud-

stva Slovenije po poprejši opravljenem postopku kandidiranja.

Predsednik Skupščine SR Slovenije je po svojem položaju član predsedstva SFRJ.

2. Člani predsedstva SFRJ iz SR Slovenije so za svoje delo v predsedstvu SFRJ odgovorni Skupščini SR Slovenije, ki jih lahko v primerih, določenih z zakonom, odpokliče.

3. Načela kandidacijskega postopka ter postopek izvolitve in odpoklica članov predsedstva SFRJ iz SR Slovenije ureja zakon. Zakon je sprejet, če zanj glasuje večina vseh poslancev v pristojnih zborih Skupščine SR Slovenije.

Amandma XLII

1. Neodtujljiva pravica in dolžnost slovenskega naroda, italijanske in madžarske narodnosti in pripadnikov drugih narodov in narodnosti Jugoslavije, delovnih ljudi in občanov v SR Sloveniji je, varovati in braniti neodvisnost, suverenost, teritorialno neukrnjenost in z ustavo SFRJ določeno družbeno in politično ureditev Socialistične federativne republike Jugoslavije.

2. Ničče nima pravice podpisati ali priznati kapitulacije ali okupacije Socialistične republike Slovenije ali njenega dela. Ničče nima pravice preprečiti delovnim ljudem in občanom SR Slovenije, da se borijo proti sovražniku, ki je napadel državo.

3. Socialistična republika Slovenija organizira splošni ljudski odpor na svojem ozemlju v okviru enotnega jugoslovanskega sistema obrambe tržave, pripravlja organizacijo in delo v vojnih razmerah za udeležbo v oboroženem boju in v drugih oblikah odpora, organizira in vodi partizanske enote, službe teritorialne obrambe in civilno zaščito ter med vojno vodi oborožen splošni ljudski odpor.

4. Občina ureja in organizira splošni ljudski odpor na svojem območju, usmerja priprave krajevnih skupnosti in drugih samoupravnih organizacij na tem področju in zagotavlja izvajanje drugih nalog, določenih z zakonom, ter med vojno vodi oborožen splošni ljudski odpor.

5. Organizacije združenega dela in druge organizacije izvršujejo pravice in dolžnosti obrambe države v skladu z zakonom, z načrti in sklepi družbeno-političnih skupnosti, zagotavljajo sredstva za splošni ljudski odpor in opravljajo druge naloge, ki imajo pomen za splošni ljudski odpor. Organizacije združenega dela in druge organizacije so odgovorne za izvršitev teh nalog.

6. Partizanske enote, ki jih ustanavljajo republika, občine, organizacije združenega dela in druge organizacije so osnova in najširša oblika oboroženega ljudskega odpora in sestavni del oboroženih sil Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Partizanske enote v republiki v miru in vojni vodi glavni štab SR Slovenije za splošni ljudski odpor.

7. S tem amandmajem se nadomesti prvi odstavek 4. člena ustave SR Slovenije in določbe XXII. amandmaja k ustavi SR Slovenije.

Amandma XLIII

1. Socialistična republika Slovenija sodeluje v skladu z ustavo SFRJ z organi federacije in z drugimi socialističnimi republikami in avtonomnimi pokrajinami pri določanju in izvajanju zunanje politike Socialistične federativne republike Jugoslavije in njenih odnosov z drugimi državami in meddržavnimi organizacijami.

Socialistična republika Slovenija sodeluje ter vzpostavlja, vzdržuje in razvija odnose z organi in organizacijami drugih držav ter z mednarodnimi organi in organizacijami v skladu z določeno zunanjo politiko Socialistične federativne republike Jugoslavije in mednarodnimi pogodbami.

2. Socialistična republika Slovenija razvija politične, ekonomske, kulturne in druge odnose z drugimi državami in mednarodnimi organi in organizacijami, ki imajo pomen za republiko ali za pravice in interese njenih delovnih ljudi ter občanov, ter skrbi za delovne ljudi na začasnem delu v tujini in za izseljence s svojega območja.

3. Občine, organizacije združenega dela in druge organizacije sodelujejo z ustreznimi tujimi in mednarodnimi organi in organizacijami ter teritorialnimi enotami tujih držav v okviru določene zunanje politike SFRJ in mednarodnih pogodb.

Amandma XLIV

1. Varstvo s to ustavo določene ureditve in zagotavljanje osebne in premoženjske varnosti občanov sta pravica in dolžnost občanov, organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij ter družbeno-političnih skupnosti.

2. Socialistična republika Slovenija je v okviru svojih z ustavo in zakoni določenih pravic in dolžnosti odgovorna za varstvo s to ustavo določene ureditve (državna varnost).

3. S tem amandmajem se nadomesti III. amandma k ustavi SR Slovenije.

Amandma XLV

1. Skupščina SR Slovenije ima predsedstvo, ki opravlja z ustavo določene pravice in dolžnosti.

2. Predsedstvo Skupščine SR Slovenije:

- predstavlja Socialistično republiko Slovenijo;

- obravnava vprašanja splošnega političnega pomena, zlasti temeljna vprašanja gospodarskega in družbenega razvoja, splošnega ljudskega odpora, mednarodnih odnosov, varstva z ustavo določenega reda, kadrovske politike in druga vprašanja, ki so splošnega pomena za republiko, usklajuje

stališča o vprašanjih, ki jih obravnava, in daje pobudo za njihovo obravnavo v skupščini, v izvršnem svetu, v družbeno-političnih in samoupravnih skupnostih ter organizacijah;

— predlaga Skupščini SR Slovenije programsko osnovo za njeno delo ter usklajuje izvajanje delovnih programov zborov Skupščine SR Slovenije in izvršnega sveta;

— skrbi za sodelovanje Skupščine SR Slovenije z občinskimi skupščinami, družbeno-političnimi organizacijami, samoupravnimi interesnimi skupnostmi in drugimi organizacijami;

— skrbi za sodelovanje Skupščine SR Slovenije s federacijo, drugimi republikami in avtonomnimi pokrajinami;

— razglasa republiške zakone z uka-
zom;

— daje pomilostitve v skladu z zakon-
om;

— podeljuje odlikovanja Socialistič-
ne republike Slovenije;

— razpisuje volitve poslancev Skup-
ščine SR Slovenije;

— predlaga Skupščini SR Slovenije
mandatarja za sestavo izvršnega sveta
in razglasa odlok o izvolitvi izvršnega
sveta;

— predlaga Skupščini SR Slovenije
izvolitev ali razrešitev predsednika in
sodnikov ustavnega sodišča SR Slove-
nije;

— razlaga določbe poslovnikov
Skupščine SR Slovenije in njenih zbo-
rov glede pristojnosti zborov in drugih
teles Skupščine SR Slovenije ter spreje-
ma stališča o drugih, s poslovnikom
Skupščine SR Slovenije določenih vpra-
šanjih, ki so skupnega pomena za de-
lo zborov.

3. Predsedstvo skupščine lahko za-
hteva od izvršnega sveta Skupščine
SR Slovenije, da mu poroča o vpra-
šanjih iz svoje pristojnosti, daje izvrš-
nemu svetu mnenja in stališča o izva-
janju politike, zakonov in drugih splo-
šnih aktov Skupščine SR Slovenije ter
predlaga ukrepe za njihovo izvajanje.

Predsedstvo skupščine lahko posta-
vi v Skupščini SR Slovenije vprašanje
zaupnice izvršnemu svetu.

4. Za svoje delo je predsedstvo od-
govorno Skupščini SR Slovenije.

Predsedstvo skupščine je dolžno po-
ročati Skupščini SR Slovenije o svo-
jem delu ter o stališčih, ki jih je spre-
jelo v zvezi z vprašanji, ki se obra-
navajo v predsedstvu SFRJ in drugih
organih federacije in o vprašanjih v
zvezi s sodelovanjem z drugimi socia-
lističnimi republikami in avtonomni-
ma pokrajinama ter o drugih vpraša-
njih, ki jih je obravnavalo.

Najmanj deset poslancev katerega-
koli zbora Skupščine SR Slovenije la-
ko v svojem zboru sproži interpelaci-
jo, naj se obravnavajo posamezna poli-
tična vprašanja v zvezi z delom pred-
sedstva skupščine.

5. Predsedstvo skupščine sestavlja-
jo: predsednik in podpredsednik
skupščine, predsedniki zborov in en
član iz vrst poslancev, ki ga izvoli
Skupščina SR Slovenije izmed kandi-
datov, ki jih v kandidacijskem postop-
ku predlaga zasedanje delegatov občin
v Skupščini SR Slovenije.

Predsednik Skupščine SR Slovenije
je predsednik predsedstva skupščine.

6. Predsedstvo skupščine ostane po
prenehanju mandata v svoji funkciji
do izvolitve novega predsedstva skup-
ščine.

7. Predsednik Skupščine SR Slove-
nije:

— predstavlja v imenu predsedstva
skupščine Socialistično republiko Slo-
venijo;

— sklicuje in vodi seje predse-
dstva skupščine in skrbi za usklajeva-
nje njegovega dela;

— podpisuje akte predsedstva
Skupščine SR Slovenije;

— opravlja druge naloge, ki so mu
dane s to ustavo in poslovnikom Skup-
ščine SR Slovenije.

8. Družbeno-politične in samouprav-
ne organizacije lahko na svojo pobu-
do ali na zahtevo predsedstva skup-
ščine povedo predsedstvu svoja mne-
nja in stališča o vprašanjih iz njego-
ve pristojnosti.

9. Predsedstvo Skupščine SR Slove-
nije, s predsednikom izvršnega sveta,
predsedniki republiških vodstev Zveze
komunistov Slovenije, Socialistične zve-
ze delovnega ljudstva Slovenije, Zveze
sindikatoev in Zveze mladine Slovenije;
— je najvišji organ SR Slovenije, ki
v vojni vodi splošni ljudski odpor;

— lahko med vojno ali ob neposred-
ni vojni nevarnosti, izda uredbe z
zakonsko močjo o vprašanjih iz pristoj-
nosti Skupščine SR Slovenije, če se
skupščina ne more sestati. Te uredbe
predloži predsedstvo v potrditev skup-
ščini, brž ko se ta lahko sestane;

— opravlja med vojno ali ob nepo-
sredni vojni nevarnosti, če se pristoj-
ni zbori ne morejo sestati, se zade-
ve v zvezi z volitvami in razrešitvami
predsednika in članov izvršnega sveta,
z imenovanji in razrešitvami republi-
ških sekretarjev in drugih republiških
funkcionarjev, ki jih voli oziroma ime-
nuje in razrešuje Skupščina SR Slo-
venije ter zadeve v zvezi s poslanskim
mandatom in imuniteto poslancev.

10. S tem amandmajem se nadome-
stijo določbe prvega odstavka 144. čle-
ne, četrtega odstavka 167. člena ustave
SR Slovenije in XXIV. amandmaja k
ustavi SR Slovenije.

Amandma XLVI

1. Izvršni svet sestavljajo predsed-
nik in določeno število članov.

Ob izvolitvi članov izvršnega sveta
imenuje Skupščina SR Slovenije na
predlog predsednika sveta izmed čla-
nov sveta republiške sekretarije, ki bo-
do vodili posamezne republiške sekre-
tariate.

Predsednika izvršnega sveta voli
Skupščina SR Slovenije na predlog
predsedstva skupščine, člane sveta pa
na predlog kandidata, ki ga je pred-
sedstvo skupščine predlagalo za pred-
sednika sveta, in na podlagi mnenja
komisije za volitve in imenovanja.

Ce je predsednik ali član sveta iz-
voljen izmed poslancev Skupščine SR
Slovenije, mu preneha poslanski man-
dat.

2. Člani izvršnega sveta uživajo
imuniteto.

Glede imunitete člana izvršnega sve-
ta se smiselno uporabljajo določbe 182.
člena ustave SR Slovenije. O vprašanju
imunitete svojega člana odloči izvršni
svet.

3. Izvršni svet je odgovoren Skupšči-
ni SR Slovenije za izvajanje politike in
zakonov ter drugih splošnih aktov
Skupščine SR Slovenije in v ta namen
usmerja in usklajuje delo republiških
upravnih organov ter sprejema druge
ukrepe v okviru svojih pravic in dolž-
nosti.

4. Izvršni svet izdaja uredbe in dru-
ge predpise za izvrševanje republiških
zakonov, splošnih aktov Skupščine SR
Slovenije ter zveznih zakonov v okviru
republiške pristojnosti.

5. Samoupravne organizacije lahko
na svojo pobudo ali na zahtevo izvrš-
nega sveta povedo svetu svoja mnenja
in stališča o vprašanjih iz njegove
pristojnosti.

6. Izvršni svet poroča predsedstvu
skupščine na lastno pobudo ali na nje-
govo zahtevo, o vprašanjih iz svoje pri-
stojnosti.

7. Če izvršni svet meni, da ne bo
mogel zagotoviti izvajanja določenih po-
litike ali izvrševanja zakona ali druge-
ga splošnega akta Skupščine SR Slo-
venije, katerega izdaja se predlaga, ali
da ne more prevzeti odgovornosti za
opravljanje svoje funkcije, če ne bo
sprejel predlagani zakon ali drug splo-
šni akt, katerega izdajo predlaga —
lahko postavi vprašanje zaupnice.

Vsak zbor Skupščine SR Slovenije
lahko postavi na predlog najmanj de-
set poslancev, članov zbora, vprašanje
zaupnice izvršnemu svetu.

Vprašanje zaupnice izvršnemu sve-
tu mora Skupščina SR Slovenije ob-
ravnavati.

Ce pristojna zbora izglasujeta neza-
upnico izvršnemu svetu, je ta dolžan
odstopiti.

Najmanj deset poslancev katerega-
koli zbora Skupščine SR Slovenije la-
ko v svojem zboru sproži interpelaci-
jo, naj se obravnavajo posamezna poli-
tična vprašanja v zvezi z delom izvrš-
nega sveta.

8. Če izvršni svet kolektivno odstopi,
ali če mu je izglasovana nezaupnica,
ostane izvršni svet v svoji funkciji do
izvolitve novega izvršnega sveta.

9. S tem amandmajem se nadome-
stijo določbe 184. člena, 4. alineje 185.
člena, drugega odstavka 189. člena in
prvega odstavka 196. člena ter razvelja-
vi tretji odstavek 191. člena ustave
SR Slovenije.

Amandma XLVII

1. Za izvedbo ustavnih amandmajev
XXV do XLVI in za zagotovitev pre-
hoda k njihovi uporabi se sprejme
ustavni zakon.

Predlog ustavnega zakona se sprej-
me smiselno po določbah šestega, se-
dmega in osmega odstavka 2. točke
amandmaja X, ki veljajo za sprejema-
nje sprememb ustave SR Slovenije.

2. Določbe ustave SR Slovenije, ki
niso nadomeščene oziroma razveljav-
ljene z ustavnimi amandmaji XXV do
XLVI, se razlagajo in uporabljajo v
skladu s temi amandmaji.

OBRAZLOŽITEV

k besedilu osnutka ustavnih amandmajev od XXV. do XLVII. k ustavi SR Slovenije

I.

Skupna komisija vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja je na svoji 6. seji, dne 26. in 27. julija 1971 sprejela besedilo osnutka ustavnih amandmajev od XXV. do XLVII. k ustavi SR Slovenije.

Glede karakterja te obrazložitve navajamo, da se izhodišča za pripravo sprememb republiške ustave vsebovane v pobudi, da se začne postopek za spremembo ustave SR Slovenije, ki so jo zbori skupščine sprejeli in v ekspoziciji predsednika skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja Sergeja Kraigherja k pobudi, da se začne postopek za spremembo ustave SR Slovenije. Obrazložitev kot sledi, ima značaj delovnega gradiva, ki naj olajša razumevanje predloženega besedila osnutka ustavnih amandmajev. Obrazložitev je pripravila strokovna služba ustavne komisije v smislu predlogov in sugestij, ki so bili dani na seji ustavne komisije.

S predložitvijo besedila osnutka ustavnih sprememb republiškemu zboru, ustavna komisija izpolnjuje svoje obveznosti v okviru prve faze ustavnih sprememb v republiki. Amandmaji so pripravljeni v skladu z načelnimi stališči in usmeritvijo v pobudi. Predloženi amandmaji izražajo spremembe, ki so nastale v družbeno-ekonomskih odnosih, spremenjen položaj in vlogo republike v federaciji in spremenjeno vlogo federacije. Spremembe v republiški ustavi so v skladu z nedavno sprejetimi ustavnimi amandmaji k zvezni ustavi in naj prispevajo k njihovemu doslednemu uresničevanju.

Predložene spremembe ustave v sedanjih prvi fazi naj olajšajo delo v prihodnjem obdobju, ko bo treba napraviti spremembe ustave na področju družbeno-političnega sistema in še posebej skupščinskega, delegatskega in volilnega sistema, komunalnega sistema in v tem okviru zlasti vloge in položaja samoupravne občine in krajevnih skupnosti, na področju pravosodnega sistema, na področju varstva ustavnosti in zakonitosti, na področju nadaljnjega razvoja samoupravnih odnosov in še posebej razvoja odnosov med republiko, občino in samoupravnimi interesnimi skupnostmi in

ko bo treba na podlagi sprejetih sklepov zborov pripraviti novo ustavo SR Slovenije v celoti.

II.

A. V pobudi za začetek postopka za spremembo ustave SR Slovenije je bilo ugotovljeno, da spremembe v družbenem razvoju, ki zahtevajo spremenjeno vlogo federacije ter spremenjen položaj in vlogo republike v federaciji (kar je bilo med tem uresničeno v sprejetih amandmajih k zvezni ustavi) terjajo tudi novo opredelitev SR Slovenije kot države, ki temelji na suverenosti slovenskega naroda in na oblasti in samoupravljanju delavskega razreda in vseh delovnih ljudi, in kot socialistične samoupravne demokratične skupnosti delovnih ljudi in občanov, slovenskega naroda in enakopravnih pripadnikov italijanske in madžarske narodnosti in enakopravnih pripadnikov drugih narodov Jugoslavije in narodnosti.

Ustavni amandma XXV. podrobno opredeljuje vse bistvene značilnosti SR Slovenije kot države in kot socialistične samoupravne demokratične skupnosti. Po predlagani definiciji temelji slovenska državnost na suverenosti slovenskega naroda in na oblasti in samoupravljanju delavskega razreda in vseh delovnih ljudi. Tako je poleg polne afirmacije suverenosti slovenskega naroda kot konstitutivnega elementa državnosti hkrati izraženo razredno bistvo te države, neločljivo povezano s prvim konstitutivnim elementom, v oblasti in samoupravljanju delavskega razreda in vseh delovnih ljudi ne glede na to kateremu narodu ali narodnosti pripadajo, in v njeni samoupravni vsebini. Obenem je republika opredeljena najširše kot socialistična samoupravna demokratična skupnost vseh delovnih ljudi in občanov ne glede na pripadnost narodu ali narodnosti. Hkrati pa se v predlagani opredelitvi Socialistične republike Slovenije kot socialistične samoupravne demokratične skupnosti izraža osnovno dejstvo družbenega razvoja kot njegova osnovna tendenca, da slovenski narod interese svojega socialističnega družbenega razvoja in svoje nacionalne interese uresničuje s povezovanjem in združevanjem njego-

vih delov na vseh področjih družbenega dela in življenja na samoupravnih družbeno-ekonomskih in političnih osnovah. Taka opredelitev pa odraža obenem tudi polno enakopravnost narodov in narodnosti tako, da so kot konstitutivni element te skupnosti enakopravno opredeljeni slovenski narod ter italijanska in madžarska narodnost. S tem je hkrati upoštevana specifična nacionalna struktura v SR Sloveniji, na katere območju živita omenjeni avtohtoni narodnosti, ki imata sicer tudi že v sedanjih ustavi zagotovljen enakopraven položaj.

V pobudi za spremembo ustave, ki jo je sprejel republiški zbor, kakor tudi v razpravi je bilo sicer rečeno, da se v tem smislu opredeli tudi enakopraven položaj pripadnikov drugih narodov Jugoslavije in narodnosti: vendar je prevladalo mnenje, da tega ni potrebno posebej omenjati, ker so pripadniki teh narodov in narodnosti po svojih pravicah in dolžnostih neposredno vključeni kot enakopravni delovni ljudje in občani; ker pa ne nastopajo kot celovite in strnjene naseljene avtohtone narodnostne skupine na ozemlju naše republike, kot je to primer pri italijanski in madžarski narodnosti — ni razloga, da jih v tem amandmaju obravnavamo posebej. Sicer so pa njihove pravice podrobneje določene v drugih členih ustave, n. pr. glede izobraževanja in uporabe jezika, ki ostanejo v veljavi.

Predložena opredelitev SR Slovenije, podana v I. točki amandmaja XXV, se je izoblikovala po sočudenju in razreševanju različnih stališč in predlogov ter po vsestranskih temeljitih razpravah v ustrezni delovni skupini in v ustavni komisiji. Temeljna dilema je bila predvsem glede vprašanja, ali naj se SR Slovenija najprej opredeli kot država in za tem kot samoupravna demokratična skupnost ali obratno.

Po enem mnenju, ki je imelo precej pristašev, so bistveni odnosi, ki SR Slovenijo opredeljujejo kot socialistično samoupravno demokratično skupnost, ne pa predvsem elementi državnosti, čeprav so tudi ti pomembni. Zato bi vsebini družbene ureditve v republiki, za katero je temeljni odnos samoupravljanje, bolj ustrezalo,

če bi bilo na prvem mestu povedano, da je SR Slovenija socialistična samoupravna demokratična skupnost delovnih ljudi in občanov, v okviru katere se določene družbene naloge uresničujejo preko oblasti, se pravi, preko države kot elementa oziroma mehanizma samoupravne družbe. Definicija republike naj bi poudarjala samoupravno družbeno vsebino republike kot skupnosti, ki izhaja iz delovnega človeka in njegove politične in ekonomske suverenosti — v taki samoupravni družbeni skupnosti pa je država le en element.

Vendar je prevladalo mnenje, da se SR Slovenija v ustavnem amandmaju opredeli smiselno in po zaporedju elementov na način, ki je bil v skupnem dogovoru sprejet v 3. točki amandmaja XX k zvezni ustavi. Ta definicija, smiselno prilagojena nekaterim slovenskim specifičnostim (položaj in vloga italijanske in madžarske narodnosti), odraža bistvene premike v položaju in vlogi republike, ki postaja kot suverena narodna država hkrati tudi konstitutivni element jugoslovanske federacije. Pri tem pa je v polni meri in z enako pomembnostjo poudarjen razredni značaj oblasti in samoupravno družbeno bistvo republike kot socialistične samoupravne demokratične skupnosti. Sicer pa je nujno vse te elemente obravnavati in pojmovati kot dialektične enote, pri čemer bi bilo vsako podčrtavanje enega v škodo drugega pravzaprav razdvajanje celote. Tudi na »državo« kot pojem v tej celoviti strukturi ni mogoče več gledati na star način; ne gre več za državo klasičnega tipa, temveč za državo, v kateri je delavski razred organiziran kot država, ki temelji na oblasti in samoupravljanju delavskega razreda in vseh delovnih ljudi ter odraža novo bistvo socialističnih samoupravnih družbenih odnosov.

Tako država izraža na sedanji stopnji družbenega razvoja specifično ooliko zgodovinskega procesa transformacije državnih funkcij v družbene funkcije. Ta proces poteka seveda zelo neenakomerno v različnih družbenih dejavnostih in področjih družbenega življenja, odvisno od narave njihovih družbenih funkcij.

Ustavna komisija je po večinskem stališču sprejela definicijo, kakršna je podana v 1. točki osnutka amandmaja XXV ter pričakuje, da bo javna razprava še prispevala k vsebinskemu razčiščevanju omenjenih vprašanj oziroma dilem, na kar bo mogoče natančno pretehtati vse razloge za tako ali drugačno stališče in v končnem predlogu amandmaja oblikovati najustreznejšo definicijo.

V nadaljnjih točkah amandmaja XXV je navedeno, katere družbene zadeve in skupne interese delovni ljudje in občani zagotavljajo in uresničujejo v SR Sloveniji ter na kakšen način. Pri tem izhaja iz načela, da delovni ljudje in občani uresničujejo svoje suverene pravice v republiki, v SFRJ pa le tedaj, kadar je to v skupnem interesu po sporazumu vseh republik in pokrajin tako določeno z ustavo SFRJ.

Ko amandma nasplošno določa način uresničevanja skupnih interesov v SR Sloveniji, izhaja iz načela, da delovni ljudje zagotavljajo svoje interese predvsem v temeljnih organizacijah združenega dela in vseh oblikah njihovega združevanja, v samoupravnih interesnih skupnostih, krajevnih skupnostih in v občinah. Samoupravno sporazumevanje organizacij združenega dela in njihovih asociacij ter družbeno dogovarjanje postajata novi kategoriji našega ustavnega sistema ter način urejanja in uresničevanja skupnih interesov. Zato imata ustrezno mesto med navajanjem načinov uresničevanja skupnih interesov. Celotna struktura uresničevanja skupnih interesov seveda zajema tudi organe in organizacije republike; skupni interesi pa se uresničujejo tudi z dejavnostjo družbeno-političnih organizacij, drugih organizacij in društev ter s svobodnimi in vsestranskimi aktivnostmi delovnih ljudi in občanov.

Ker so samoupravni položaj in pravice delovnega človeka in občana bistven element in podlaga za konstituiranje vseh družbeno-političnih skupnosti (od federacije do občine) — se v tem amandmaju hkrati omejuje regulativna funkcija družbeno-političnih skupnosti kot organov oblasti z določbo, po kateri samoupravni položaj in pravice delovnega človeka in občana v organizacijah združenega dela, interesnih in krajevnih skupnostih, samoupravnih položaj občana v občini, svobodno samoupravno združevanje, dejavnost in ustvarjalnost delovnih ljudi in občanov, uresničevanje enakopravnosti narodov in narodnosti ter temeljne svobodine in pravice človeka in občana, ki so določene z ustavo, predstavljajo temelj, mejo in smer uresničevanja pravic in dolžnosti družbeno-političnih skupnosti pri opravljanju funkcij oblasti.

V razpravah v delovni skupini in ustavni komisiji so bila izražena nekatera mnenja, da v ta amandma, ki opredeljuje republiko, sodi tudi določba o republiški himni. Ustavna komisija določbe o himni v besedilo ni vnesla, ker je bilo sprejeto mnenje, da bi bilo treba to vprašanje še posebej proučiti ter po ustreznem organu pripraviti kriterije za izbiro himne ter opraviti njen izbor. Poleg tega za to fazo ustavnih sprememb določitev republiške himne ni neobhodno potrebna in se lahko rešitev tega vprašanja prepusti drugi fazi ustavnih sprememb.

B. V političnih ocenah, vsebovanih v stališčih ZKS in SZDL, Zveze sindikatov, kongresa samoupravljalcev ter v stališčih drugih, ki so bila ustrezno izražena v predlogu Skupščine SR Slovenije z dne 4. 5. 1971, da se začne postopek za spremembo ustave SR Slovenije, je ugotovljeno, da se je družbeno-ekonomski sistem po ustavi iz leta 1963 dalje razvijal v smeri vedno bolj okrepljene vloge delovnih ljudi v delovnih organizacijah in občanov v družbeno-političnih skupnostih, krajevnih skupnostih, samoupravnih interesnih in drugih skupnostih, v smeri dokončne uveljavitve

samoupravljanja. Omenjene spremembe družbeno-ekonomskih odnosov so tako pomembne, da bi lahko postalo usodno za nadaljnji razvoj našega družbenega sistema, če spremembam v temeljnem produkcijskem odnosu ne bi sledil tudi naš ustavno-pravni sistem, skupaj s sistemom samoupravnega normiranja in postavil na samoupravno podlago ne samo razmerja med delovnimi ljudmi in organizacijami združenega dela, temveč tudi ekonomska razmerja med samimi družbeno-političnimi skupnostmi, kot tudi ekonomska razmerja med družbeno-političnimi skupnostmi na eni, in organizacijami združenega dela, interesnimi in drugimi samoupravnimi skupnostmi, na drugi strani.

Omenjene spremembe na ekonomskem področju, ki zadevajo vse občane in narode Jugoslavije, so že izražene v pravkar uveljavljenih ustavnih amandmajih k zvezni ustavi, vendar so v skladu s predlogom Skupščine SR Slovenije za spremembe republiške ustave, zaradi pomena za vsakega posameznika, za vsako celico in vse strukture ter dejavnosti v naši družbi, izražene ustrezno položaju občanov in delovnih ljudi v naši republiki tudi v predloženem osnutku. Zvezni amandmaji, ki pomenijo spremembe ustavnih določb o temeljnem produkcijskem odnosu, o položaju delovnega človeka v združenem delu, o položaju organizacij združenega dela, o združevanju dela in delovnih središč ter o osebnem delu; ki težijo čimbolj odstraniti etatične omejitve na področju teh odnosov, popolneje zajamčijo pravice delovnih ljudi v združenem delu, svobodno samoupravno združevanje in integriranje združenega dela in samoupravljanje; ki težijo k preprečevanju koncentracije ekonomske, družbene in politične moči nad delovnimi ljudmi in proizvodnjo njihovega dela in ki onemogočajo razvoj državnolastniških, skupniškolaštinskih ali zasebnolastniških elementov ter zagotavljajo enakopravnost narodov tudi na področju družbeno-ekonomskih odnosov, so tako dalekosežnega pomena za razvoj družbenih odnosov, da je republiška ustavna komisija besedilo omenjenih zveznih ustavnih načel prevzela v predloženi predosnutek nespremenjeno, čeprav je bilo prisotno tudi drugačno mnenje, naj bi zvezno besedilo spreminjali in prilagajali specifičnim potrebam naše republike in v skladu s položajem republike kot suverene države.

S posameznimi amandmaji oziroma posameznimi določbami amandmajev v predloženem predosnutku pa se prevzeta zvezna načela dopolnjujejo ali pa urejajo posamezna področja in vprašanja povsem izvirno v skladu z novimi ustavnimi pristojnostmi republike. Dopolnitve se nanašajo predvsem na temeljna načela, prevzeta iz zveznih amandmajev v amandmaje XXVI, XXVIII, XXIX ter deloma XXX in XXXI; predloženi amandmaji XXVII, ter XXXII do XXXVI pa predstavljajo pretežno izvirne ustavno-pravne norme naše republike.

1. XXVI. amandma v glavnem prevzema določbe zveznega XXI. amandmaja, s katerimi se na nov način opredeljuje družbeno-ekonomski položaj delovnega človeka v družbeni reprodukciji, s katerim mu je zagotovljena njegova neodtujljiva pravica, da na podlagi svojega dela neposredno upravlja zadeve in sredstva družbene reprodukcije in odloča o dohodku, ki ga ustvarja temeljna organizacija združenega dela, v kateri dela. Temeljna organizacija združenega dela je definirana kot temeljna oblika združenega dela, v kateri oziroma preko katere delovni ljudje neposredno uresničujejo vse temeljne pravice, od katerih zavisi njihov družbeno-ekonomski položaj. S tem amandmajem so postavljena tudi razmerja v delitvi ustvarjenega dohodka in podane določene osnove in merila za pridobivanje osebnih dohodkov v skladu s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori. Osební dohodki delovnih ljudi se povezujejo z delom oziroma uspehi njihovega živga in minulega dela, delu pa se pripisuje neposrednejši družbeni značaj.

Nadalje se jasneje določa razmerje med različnimi sferami družbene reprodukcije, opredeljuje pa se tudi značaj in pomen interesnih skupnosti in vloga, ki jo imajo na tem področju družbeno-politične skupnosti.

Določena so tudi načela o pomoči organizacijam združenega dela, ki za bredejo v gospodarske težave in končno sta v okviru odnosov, ki določajo družbeno-ekonomski položaj delovnega človeka, podana tudi odnos delovnih ljudi v temeljnih organizacijah združenega dela do financiranja splošnih družbenih potreb.

V celoti omenjenih odnosov je dana odločilna vloga delovnim ljudem v združenem delu, njihovem samoupravnem odločanju in sporazumevanju, vloga družbeno-političnih skupnosti pa je utesnjena v objektivno nujne okvire, v katerih te ne posegajo v odnose, ki so rezervirani združenemu delu.

Predloženi amandma dopolnjuje oziroma konkretizira prevzeto besedilo z naslednjimi določbami:

— z določbo, da je samoupravna interesna skupnost pravna oseba, se želi odpraviti sodejanja vrzel, ko je nekaterim samoupravnim interesnim skupnostim z zakoni priznana pravna sposobnost, drugim, ki prav tako gospodarijo in razpolagajo z obsežnimi družbenimi sredstvi, pa ne. Nekateri člani ustavne komisije pa so se zavzemali za dosedanje prakso, to je, da se priznavanje pravne sposobnosti samoupravnim interesnim skupnostim tudi v bodoče ureja z republiškimi zakonom;

— z določbama, ki določata, kdaj je mogoče z zakonom začasno omejiti razpolagalno pravico delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela z delom njihovih sredstev oziroma predpisati obvezno združevanje teh sredstev za financiranje nujnih potreb družbene reprodukcije. Gre praktično za to, da se z ustavo določijo razumni okviri zakonodajalcu in da se odtegotanje delavčevih sredstev že

z ustavo omeji le na financiranje najnujnejših družbenih potreb. Ker gre za združena sredstva delavcev in ne za davke, je nadalje določeno, da je treba omenjena sredstva delavcem vrniti ter jim omogočiti vpliv na uporabo tako združenih sredstev. Pomembna je tudi določba, da je take zakone mogoče sprejemati le s kvalificirano večino v republiški skupščini;

— pomembna je tudi nadaljnja dopolnitev, da so davki namenjeni le za financiranje potreb preko proračunov družbenopolitičnih skupnosti, s tem pa je storjena potrebna in jasna razmejitev med davki kot dohodki družbeno-političnih skupnosti in prispevki kot obliko financiranja drugih skupnih potreb.

V republiški ustavni komisiji je bil deležen precejšnje podpore predlog, naj bi prvi odstavek 2. točke dopolnili s tem, da so delavci v temeljni organizaciji združenega dela tudi nosilci pravic in obveznosti, ki izvirajo iz njihovega položaja v tej organizaciji. Predlagatelji so dopolnitev utemeljevali s tem, da ne gre za spremembo vsebine prevzetega besedila, temveč le za konkretizacijo, s katero se želi delavcem omogočiti realizacijo s tem amandmajem sicer deklariranih delavčevih pravic in obveznosti. Večina predloga ni sprejela predvsem zato, ker bi se tako dopolnilo delo razumeti tako, da se delovnim organizacijam jemlje lastnost pravne osebe. S sprejetjem predloga bi lanko ustvarili s tako formulacijo zmedo v pravnem prometu in menjali smisel zveznih ustavnih načel.

V zvezi s 6. točko obravnavanega amandmaja je bilo izraženo mnenje, naj bi samoupravne interesne skupnosti v republiški ustavi podrobneje obdelali, kot je to storjeno z zveznimi amandmaji, posebno še, ker v naši republiki razpolagamo z dokaj izdelanimi stališči. Vendar je v ustavni komisiji prevladalo mnenje, da za sedanjost fazo ustavnih sprememb zvezno besedilo povsem zadošča, da pa bi omenjenemu vprašanju kazalo posvetiti več pozornosti v naslednji fazi ustavnih sprememb in tedaj sprejeti ustrezne dopolnitve republiške ustave.

2. S XXVII. amandmajem se v skladu z novimi pristojnostmi republike opredeljujejo tiste dejavnosti, ki so še posebej pomembne za občane in delovne ljudi in zagotavlja družbeno-političnim skupnostim ter porabnikom določen vpliv na te dejavnosti. Gre predvsem za dejavnosti, s katerimi se neposredno zadovoljujejo življenjske potrebe delovnih ljudi in občanov, za dejavnosti, ki so nujno potrebne za obstanek posameznika in družbenih skupnosti, in se morajo zato trajno opravljati in ne smejo biti povsem odvisne od stihijnosti tržišča ali trenutnega interesa delovne skupnosti oziroma organizacije. Sem spadajo predvsem dejavnosti, ki jih opravljajo komunalne, stanovanjske in podobne delovne organizacije, pa tudi cestna podjetja, vodnogospodarske organizacije in veliki tehnični sistemi s področja energetike, prometa, ir-

formacij, zvez in podobno. S tem v zvezi sta še posebej pomembni določbi, da je treba ob statusnih spremembah delovnih organizacij dejavnosti posebnega družbenega pomena, upoštevati tudi interese občanov ter družbeno-političnih skupnosti; ter da je mogoče predpisati obvezno ustanavljanje interesnih skupnosti oziroma drugih podobnih oblik tudi za dejavnosti posebnega družbenega pomena, s čimer se odpira ustavna možnost za vpliv uporabnikov tudi na nekatere gospodarske dejavnosti, kot so gospodarjenje s cestami, vodno gospodarstvo, energetika in podobno.

3. Amandma XXVIII. prevzema načela XXII. zveznega amandmaja, s katerimi so določena temeljna razmerja med različnimi organizacijami združenega dela, ki nastajajo z združevanjem dela in sredstev, posebej se določajo razmerja, ki nastajajo z združevanjem sredstev v obliki kreditov ali skupnih vlaganj s pravico, da na tej podlagi sodelujejo ene organizacije pri dohodku drugih. Vsa omenjena temeljna razmerja pa so določena v skladu z družbeno-ekonomskim položajem delovnega človeka, določenim v XXVI. amandmajem. Amandma prevzema tudi določbe o bankah in drugih organizacijah, ki se ukvarjajo z bančnimi posli; o pravicah na podlagi združevanja sredstev v zavarovalnice in o ustanavljanju in poslovanju delovnih organizacij, ki se ukvarjajo s prometom blaga in storitev. Predloženi amandma pa dopolnjuje prevzeto besedilo z določbo o neposrednem in posrednem odločanju delavcev temeljne organizacije združenega dela o razvoju in položaju te organizacije; ter z določbo o združevanju organizacij združenega dela v zbornice.

4. XXIX. amandma v celoti prevzema zvezna ustavna načela, ki so namenjena izključno samoupravnim sporazumom in družbenim dogovorom. Prevzeto zvezno besedilo upošteva stališča naše republike do omenjenega vprašanja, zato glede prevzemanja ni bilo pomislekov. Dopolnitev predstavlja le 4. točka, katere namen je razširiti uporabo obeh institucij tudi na področja, ki so bila dosedaj več ali manj pridržana zakonskemu urejanju.

5. XXX. amandma deloma prevzema, deloma pa konkretizira zvezna ustavna načela, o samostojnem opravljanju osebnega dela. V zvezi s tem amandmajem je bila republiška ustavna komisija pred dilemo, kaj od tega kar spada v republiško pristojnost, urediti že v republiški ustavi in kaj prepuštili zakonu.

Prevzeta so vsa načela zveznega amandmaja, s katerimi se daje osebnemu delu ustrezno mesto v celotni družbeni reprodukciji; s katerimi je zagotovljena svoboda samostojnega opravljanja osebnega dela v dejavnostih, ki ustrezajo naravi osebnega dela; je določen enak družbeno-ekonomski položaj kakršnega imajo delovni ljudje v združenem deio z družbenimi sredstvi; so določena načela o združevanju osebnega dela v različnih oblikah sodelovanja občanov med seboj in z organizacijami združenega

dela; in načela o uporabi dopolnilnega dela drugih oseb ter oblike prelašanja združevanja dela in sredstev občanov v združeno delo.

Ker so pristojnosti federacije na tem področju izčrpane v ustavnih načelih, imajo republike vse možnosti za nadaljnje reguliranje osebnega dela. Predloženi osnutek v glavnem prepušča nadaljnje urejanje osebnega dela republiškomu zakonu. Vendar je republiška ustavna komisija smatrala za potrebno, v republiški ustavi vendarle naštetih dejavnosti glede katerih ni dvoma, da ustrezajo načinu, materialni podlagi in možnostim osebnega dela; ter s posebno točko o kmetijstvu še posebej poudariti pomembnost osebnega dela na področju kmetijstva. Nadaljnji namen omenjenih ustavnih določb je že z ustavo jamčiti pravno varnost za samostojno opravljanje osebnega dela na področjih, ki so še posebej prikladna za zasebno dejavnost in pomembna za gospodarski razvoj.

V zvezi z obravnavanim amandmajem velja omeniti predlog, naj bi v prvi točki tega amandmaja našli tudi dejavnosti, na katerih je samostojno opravljanje osebnega dela prepovedano osebno delo v šolstvu in vzgojmisiji je bila izdelana zadevna ustavna določba, s katero je bilo prepovedano osebno delo v šolstvu in vzgojnovarstveni dejavnosti, v javnem informiranju, bančništvu, trgovini na debelo, založništvu, tiskarstvu, posredništvu in izkoriščanju rudnega bogastva. Slednje negativne opredelitve dejavnosti samostojnega osebnega dela pa ustavna komisija ni sprejela z ozirom na to, ker je ugotovila, da se k vsaki od prepovedanih dejavnosti lahko stavi pridržke, ki bi zahtevali za ustavo nesprejemljivejše specifikacije. Zato se omejevanje osebnega dela v posameznih dejavnostih prepušča zakonu.

6. XXXI. amandma opredeljuje odgovornost SR Slovenije za zagotavljanje enotnega jugoslovanskega trga na njenem območju v skladu z načeli zveznega amandmaja o odgovornosti družbeno-političnih skupnosti za enotnost jugoslovanskega tržišča; ter iz zveznega amandmaja povzema iste elemente enotnega trga, ki jih SR Slovenija skupaj z ostalimi republikami določa preko organov federacije. V tem, ko gre pri omenjenih določbah, vsebovanih v prvi in drugi točki obravnavanega amandmaja za ustavne določbe, izvedene iz zveznega ustavnega amandmaja, pa sta pomembnejši določbi, navedeni v 3. in 4. točki predloženega amandmaja. S prvo se kot pomemben element enotnosti in stabilnosti jugoslovanskega trga, uvaža medrepubliško usklajevanje temeljev davčne politike in davčnega sistema. Z drugo pa se tudi za območje SR Slovenije uvaža sistem kompenzacij na načelih, za katere se je republiška ustavna komisija zavzemala pri zaveznih kompenzacijah. V zvezi s kompenzacijami na območju SR Slovenije sta se v okviru republiške ustavne komisije izoblikovala dva predloga. Prvi naj bi se kompenzacije priznale le za administrativno določanje

cene proizvoda ali storitve, ki bi bila nižja od tržne cene, določba o tem pa naj bi dobila svoje mesto v XXVI. amandmaju z ozirom na to, da se z administrativnim določanjem nižje cene od tržne, omejuje pravica delavcev temeljne organizacije združenega dela odločati o pogojih svojega dela in deliti dohodek. Po drugem, ki je bil dokončno sprejet, pa so kompenzacije predvsem sestavina enotnega tržišča, omejiti pa jih ni mogoče le na cene.

Nadalje je bil v okviru ustavne komisije izražen tudi predlog, ki prav tako ni bil sprejet, naj bi poseben republiški amandma o enotnem tržišču odpadel z ozirom na to, da republika na tem področju nima izvirnih pristojnosti.

Končno je bil dan še predlog, naj bi s posebno ustavno določbo predvideli poseben republiški organ za preprečevanje monopolov in pridobivanja neupravičenih koristi in privilegijev na tržišču. Tudi tega predloga ustavna komisija ni sprejela z utemeljitvijo, da je tak organ vedno mogoče ustanoviti z zakonom, če je potreben, kar pa po njenem mnenju ni z ozirom na obstoječe organe.

7. V zvezi z XXXII. amandmajem je treba povedati to, da se omejuje na družbeni plan Slovenije, ne spušča se pa v sistem planiranja.

8. XXXIII. amandma pomeni izvirno ustavno določbo, s katero se najprej določajo mesto in vloga narodne banke Slovenije v enotnem jugoslovanskem monetarnem sistemu, nato mesto te banke v uresničevanju kreditne politike SR Slovenije, ter končno organi banke. Pomembna je tudi določba, da narodna banka Slovenije v skladu z republiškim zakonom opravi določena finančno-tehnična opravila ne samo za republiko, temveč tudi za občine.

9. Zaradi pomembnosti in samostojnosti službe je vprašanjem službe družbenega knjigovodstva namenjen poseben XXXIV. amandma, v katerem velja opozoriti predvsem na določbo drugega odstavka, s katero je še posebej poudarjena tako imenovana preventivna vloga te službe.

10. XXXV. amandma je namenjen financiranju splošnih družbenih potreb iz proračunskih sredstev in predstavlja izvirno ustavno materijo v skladu s pristojnostmi republike na tem področju. Pomembna so predvsem ta le načela:

— družbeno-politične skupnosti zagotavljajo sredstva za zadovoljevanje splošnih družbenih potreb le preko svojih proračunov;

— dohodki proračunov so davski;

— sistem, vire in vrste davščin določa zakon.

Pomembna je tudi podrobna opredelitev namenov, za katere se uporabljajo sredstva republiškega proračuna.

11. Namen XXXVI. amandmaja je dati občanom v krajevni skupnosti in občini ter delovnim ljudem v temeljnih organizacijah združenega dela, več možnosti za pokrivanje njihovih neposrednih potreb po samoupravni po-

ti. Pomemben korak v tej smeri predstavlja izločitev samoprispevka iz davčnega sistema.

S tem in prejšnjim amandmajem se na novo urejajo le tista vprašanja karajevnih skupnosti in komunalnega sistema, ki so materialne narave. Obširne spremembe komunalnega sistema bodo namreč predmet naslednje faze ustavnih sprememb.

C. 1. AMANDMA XXXVII. V tem amandmaju so navedene družbene funkcije na posameznih področjih, ki jih republika zagotavlja oziroma izvršuje po republiških organih in organizacijah. Tako se glede na nova širša pooblastila republike na novo opredeljuje funkcija republiških organov in organizacij za razliko od dosedanjega 123. člena ustave SR Slovenije, ki je v ožjem obsegu in zgolj na splošno opredeljeval izvrševanje pristojnosti oziroma opravljanje funkcij po Socialistični republiki Sloveniji.

2. AMANDMA XXXVIII. Novosti in spremembe v opredelitvi zakonodajne funkcije republike izhajajo iz novega položaja republike, v katerem se na splošno razširjajo njena zakonodajna pooblastila hkrati z zmanjševanjem obsega zvezne zakonodaje in iz položaja delovnih ljudi in občanov, ki uresničujejo svoje interese in urejajo skupne zadeve primarno v organizacijah združenega dela, v samoupravnih interesnih skupnostih, v krajevni skupnosti in občini.

Amandma z naštevanjem zadev oziroma področij, ki se urejajo z republiškim zakonom, sledi zahtevi, da se zakonodajna pooblastila republike čim natančneje opredelijo in dimenzionirajo, pri čemer naj se republiška zakonodaja omejuje le na zadeve, ki jih je treba zaradi evidentnega skupnega pomena enotno urejati v republiki in ne sodijo v pristojnost federacije. Navajanje zadev naj bi bilo torej hkrati izčrpno in restriktivno.

Ker gre tako za nov pristop in bo treba v naslednjem obdobju opraviti še vse potrebne konzultacije v zvezi z dimenzioniranjem in konkretno opredelitvijo posameznih zadev, ki naj bi se urejale z republiškim zakonom — je treba obravnavati predloženi seznam zadev le kot začetno gradivo, kot primeroma pripravljen seznam, ki naj se dokončno in izčrpno oblikuje kot politični dogovor delovnih ljudi in občanov po vsestranski politični in strokovno pridobljeni razpravi.

Ker ob takem opredeljevanju zakonodajnih pooblastil republike še ni v enakem smislu opredeljen in izdelan sistem urejanja zadev v krajevni skupnosti, občini in drugih temeljnih samoupravnih skupnostih in organizacijah — je realno predvideti možnost, da se bo kljub izčrpnemu naštevanju vendarle pojavila družbena potreba, da se z zakonom enotno uredi še kakšno vprašanje, ki ni bilo vnaprej predvideno oziroma, ki ga je v skupnem interesu potrebno urediti zaradi nastalih nepredvidenih okoliščin. Zato ustavni amandma odpira tudi tako možnost, vendar ne brez rezerv: za sprejem takega zakona je potrebna večina vseh poslancev v pri-

stojnih zborih Skupščine SR Slovenije, svoje mnenje pa mora dati tudi zasedanje delegatov občin.

V pripravi amandmaja o zakonodajni funkciji so bile močne tudi težnje, da se opusti taksativno naštevane zadev in se nasprotno zakonodajno pooblastilo republike opredeli le s splošno klavzulo v tem smislu, da republika skupščina izdaja zakone za urejanje zadev skupnega pomena za delovne ljudi in občane v SR Sloveniji. Vendar je prevladalo stališče, da zgolj splošno pooblastilo ne ustreza, ker ni поблиže opredeljeno in ne izraža vsebinskih premikov v zakonodajni funkciji. Poleg tega na ta način ne bi bila na tem pomembnem področju v nobeni smeri opredeljena spremenjena in bistveno povečana vloga republike v urejanju zadev splošnega družbenega pomena.

Premik k podpiranju večjih normativnih pooblastil občin predstavlja določba ustavnega amandmaja, da se z republiškim zakonom lahko pooblasti občine, da s svojim predpisom uredijo posamezna vprašanja iz republiške zakonodajne pristojnosti ali da jih uredijo drugače kot so urejena z zakonom.

Novost v odnosu republiške zakonodajne funkcije do občin, krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti in organizacij združenega dela predstavlja določba 3. točke tega amandmaja, po kateri sme republika z zakonom urejati le splošna načela na nekaterih področjih, ki jih delovni ljudje in občani sicer samostojno urejajo v občini, krajevni skupnosti, v samoupravnih interesnih skupnostih in organizacijah združenega dela. Gre za nov odnos zakona do samoupravne baze in hkrati za nov tip republiškega zakona; to je splošni zakon, ki določa le načelne rešitve. Tak zakon se neposredno ne uporablja temveč se uresničuje preko normativnih in drugih splošnih aktov občin, krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti in organizacij združenega dela.

Zadeve, ki so našteje v 3. točki amandmaja, so podane primeroma in jih je treba dokončno opredeliti po temeljitnem preverjanju v strokovnem in političnem smislu.

Tudi na koncu te točke je dana generalna rezervna klavzula, po kateri lahko republika s splošnim zakonom intervenira še v drugih vprašanjih iz samostojnega področja občin, krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti in organizacij združenega dela — vendar le ob pogoju, da z zakonom soglasja zasedanje delegatov občin in če zanj glasuje večina vseh poslancev v pristojnih zbiorih.

3. AMANDMA XXXIX. V tem amandmaju so določena načela za sodelovanje SR Slovenije z drugimi socialističnimi republikami oziroma avtonomnimi pokrajinama, način tega sodelovanja in učinkovanje sklepov, sprejetih v medrepubliških telesih.

Razlog oziroma namen sodelovanja s drugimi socialističnimi republikami in avtonomnimi pokrajinama je podan v uvodnem odstavku in sicer zaradi obravnave in urejanja

vprašanj skupnega pomena ter izmenjave izkušenj.

Sodelovanje v tem amandmaju pa se ne nanaša le na organe SR Slovenije, temveč tudi na skupščine občin in občinske organe, organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije, družbeno-politične organizacije ter strokovna in druga združenja v okviru lastnih pristojnosti oziroma dejavnosti. S tem je podana potrebna široka podlaga sodelovanja z ustreznimi organi in organizacijami v drugih socialističnih republikah in avtonomnih pokrajinah.

Predvideno je tudi ustanavljanje skupnih organov, organizacij in drugih teles zaradi organiziranega sodelovanja v navedenem smislu. Sklepi takih organov, organizacij in drugih teles pa niso neposredno obvezni ter zavezujejo organe in organizacije v republiki samo, če jih sprejme pristojni republiški organ in o tem izda ustrezen akt.

4. AMANDMA XI. Ta amandma postavlja ustavno podlago za sodelovanje Socialistične republike Slovenije z drugimi socialističnimi republikami in avtonomnimi pokrajinama, ki je še posebej pomembno, in sicer pri opravljanju določenih funkcij federacije v postopku dajanja soglasja v zadevah, ki se skupno urejajo v federaciji po določbah XXXIII. amandmaja k zvezni ustavi.

V amandmaju so povzete iste zadeve kot v XXXIII. amandmaju k zvezni ustavi in tako predstavljajo hkrati ustavno materijo ustave SR Slovenije.

V nadaljnjih določbah amandmaja je povedano, kateri organi nastopajo v imenu SR Slovenije pri postopku za dajanje soglasja v posameznih zadevah. Na ta način je opredeljena vloga in odgovornost Skupščine SR Slovenije, izvršnega sveta, republiških upravnih organov in predstavnikov republike v medrepubliških komitejih za posamezna področja.

5. AMANDMA XII. Amandma ureja vprašanja, ki jih je treba v republiki ustavi urediti v zvezi z izvolitvijo članov predsedstva SFRJ iz SR Slovenije in odgovornostjo članov predsedstva SFRJ iz SR Slovenije.

Skladno s določbo amandmaja XXXVI k zvezni ustavi je v tem amandmaju najprej določeno, da dva člana predsedstva SFRJ iz SR Slovenije voli Skupščina SR Slovenije na skupni seji vseh zborov. Da bi bilo zagotovljeno kandidiranje na najširši osnovi in na bazi demokratičnega ugotavljanja možnih kandidatov, amandma določa, da kandidata za člana predsedstva, ki ju voli Skupščina SR Slovenije predlaga Socialistična zveza delovnega ljudstva Slovenije po prejšnjem opravljenem postopku kandidiranja. Tak način kandidiranja in predlaganja kandidatov terja tudi sam pomen funkcije, kajti člani predsedstva neposredno predstavljajo republiko v predsedstvu SFRJ in je zato potrebno, da se predlogi za kandidate verificirajo preko Socialistične zveze na najširši politični podlagi; v predsedstvo SFRJ je lahko izvoljen samo nekdo, ki ima najširšo podporo de-

lovnega ljudstva Slovenije, organizirana v Socialistični zvezi.

V pripravljanju amandmaja je bil v ustavni komisiji izražen tudi predlog, da bi kandidata za člana predsedstva poleg Socialistične zveze delovnega ljudstva lahko predlagala tudi skupina 20 poslancev. Ta predlog pa je bil v ustavni komisiji z veliko večino zavrnjen predvsem iz razloga, ker za tako pomembne funkcije lahko zagotovi najširše demokratično kandidiranje in predlaganje kandidatov le Socialistična zveza delovnega ljudstva v skladu z njeno vlogo, ki ji daje že v uvodnem delu ustava SR Slovenije značaj »najvažnejšega oporišča družbeno-politične dejavnosti in oblike družbenega samoupravljanja delovnih ljudi.«

Amandma ob določbah o kandidiranju, predlaganju in volitvah dveh članov predsedstva SFRJ iz SR Slovenije opredeljuje tudi celotno predstavništvo SR Slovenije v predsedstvu SFRJ na ta način, da hkrati ugotavlja, da je predsednik Skupščine SR Slovenije po svojem položaju član predsedstva SFRJ.

Za tem je urejena odgovornost vseh članov predsedstva SFRJ iz SR Slovenije. Določeno je, da so odgovorni Skupščini SR Slovenije, ki jih lahko v primerih, določenih z zakonom, tudi odpokliče.

V zaključni določbi je povedano, da načela kandidacijskega postopka ter postopek izvolitve in odpoklica članov predsedstva SFRJ iz SR Slovenije ureja zakon. Zaradi njegove pomembnosti je za sprejem takega zakona predvidena kvalificirana večina; zakon je sprejet le, če zanj glasuje večina vseh poslancev v pristojnih zbiorih Skupščine SR Slovenije.

6. AMANDMA XLII. V tem amandmaju so podani ustavno-pravni temelji in okviri za organiziranje in vodenje splošnega ljudskega odpora na območju SR Slovenije.

Amandma izhaja iz v ustavi SFRJ skupno določene neodtujljive pravice in dolžnosti narodov in narodnosti Jugoslavije, delovnih ljudi in občanov, da varujejo in branijo neodvisnost, suverenost, teritorialno neokrnjenost in z ustavo SFRJ določeno družbeno in politično ureditev SFRJ. To je hkrati neodtujljiva pravica in dolžnost slovenskega naroda, italijanske in madžarske narodnosti in vseh delovnih ljudi in občanov v SR Sloveniji. Iz skupno v ustavi SFRJ dogovorjenih in določenih odgovornosti izhaja tudi naslednja določba ustavnega amandmaja, ki prepoveduje pristanek na kapitulacijo ali okupacijo SR Slovenije oziroma njenega dela.

Nadaljnje določbe amandmaja dajejo ustavno podlago za delovanje SR Slovenije, občin in organizacij združenega dela ter drugih organizacij pri organiziranju, pripravljanju in vodenju splošnega ljudskega odpora.

Posebna določba opredeljuje status in značilnosti partizanskih enot, ki jih ustanavljajo republika, občine, organizacije združenega dela in druge organizacije. Partizanske enote so po tej določbi osnova in najširša oblika oboroženega ljudskega odpora ter sestavni

del oboroženih sil Socialistične federativne republike Jugoslavije.

7. AMANDMA XLIII. Ta amandma vsebuje načela o sodelovanju Socialistične republike Slovenije z drugimi socialističnimi republikami in avtonomnimi pokrajinama ter z organi federacije pri določanju in izvajanju nalog politike SFRJ in njenih odnosov z drugimi državami in meddržavnimi organizacijami. To sodelovanje se razvija v skladu z določbami ustave SFRJ. Hkrati je dana v tem amandmaju ustavna podlaga za sodelovanje ter vzpostavljanje, vzdrževanje in razvijanje odnosov SR Slovenije z organi in organizacijami drugih držav ter z mednarodnimi organi in organizacijami. To delovanje na mednarodnem področju razvija SR Slovenije v skladu z določeno zunanjo politiko SFRJ in mednarodnimi pogodbami.

V amandmaju je podan tudi okvir ter usmeritev SR Slovenije pri razvijanju odnosov z drugimi državami in mednarodnimi organi in organizacijami; in sicer razvija politične, ekonomske, kulturne in druge odnose, ki imajo pomen za republiko ali za pravice in interese njenih delovnih ljudi ter občanov, ter skrbi za delovne ljudi na začasnem delu v tujini in za izsejence s svojega območja.

V končnem delu besedila amandmaja je dana ustavna podlaga za sodelovanje občin, organizacij združenega dela in drugih organizacij z ustreznimi tujimi in mednarodnimi organi in organizacijami ter teritorialnimi enotami tujih držav.

8. AMANDMA XLIV. V amandmaju je ustavno določena odgovornost za varstvo ustavne ureditve in zagotavljanje osebne in premoženjske varnosti občanov. Postavljeno je načelo, da je to pravica in dolžnost občanov, organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij ter družbeno-političnih skupnosti.

Posebna določba tega amandmaja določa odgovornost republike na področju državne varnosti. Za razliko od sedanjega III. amandmaja k ustavi SR Slovenije, ki le določa, da pravico in dolžnost varovati ustavno ureditev (državna varnost) izvršuje SR Slovenija v skladu z zakonom, amandma določa originarno odgovornost SR Slovenije in sicer v tem smislu, da je odgovorna za varstvo s to ustavo določene ureditve v okviru svojih z ustavo in zakoni določenih pravic in dolžnosti.

9. AMANDMA XLV. Amandma o predsedstvu Skupščine SR Slovenije izhaja predvsem iz potrebe, da se v republiki v okviru ustavnega sistema oblikuje odgovoren organ, ki bo imel potrebna pooblastila in polno odgovornost za zavzemanje in usklajevanje političnih stališč glede posameznih vprašanj splošnega političnega pomena. Že doslej je bilo čutili pomanjkljivost, ker takega organa v republiki nismo imeli, še posebej pa je tak organ v strukturi republiške organizacije potreben sedaj, ko se po sprejetju zveznih ustavnih amandmajev povečuje neposredna odgovornost republik tudi za delovanje federacije in ko je republika prevelika vrsta novih odgovornosti za lastni razvoj. Zaradi te odgovornosti je

treba v ustavi povsem določeno opredeliti organ v strukturi republiške organizacije, ki naj bi ugotavljal in usklajeval stališča o posameznih pomembnih političnih vprašanjih, o katerih se skupno odloča v federaciji, še posebej v predsedstvu SFRJ. Glede na povečano odgovornost za razvoj republike pa je izrednega pomena tudi usklajevanje interesov, stališč in politike v zadevah, ki se rešujejo oziroma samostojno urejajo v republiki. Ta organ naj bi bil tudi pobudnik in koordinator sodelovanja z drugimi republikami in avtonomnimi pokrajinami. Poleg te najbolj aktualne in urgentne potrebe naj bi nov organ v republiki prevzel še nekatere splošne družbene funkcije, ki so povezane z novo vlogo in položajem republike kot države; in sicer predvsem določene funkcije »šefa države« in politično pobudo za obravnavo vprašanj splošnega političnega pomena. Tudi vloga, ki jo prevzame predsedstvo v razširjeni sestavi med vojno ali ob neposredni vojni nevarnosti, zahteva, da bo predsedstvo tako po svoji sestavi kot po usmerjenosti svojega dela pripravljeno za tako nalogo.

O tem republiškem organu in obsegu njegovih pooblastil je bilo v delovni skupini in ustavni komisiji mnogo razprav in različnih mnenj. Možnost, da se ustanovi posebno predsedstvo republike ni bila sprejeta in v tej smeri ni bila predlagana konkretna organizacijska rešitev; bila pa je po vrsti razprav izoblikovana predložena rešitev, po kateri naj bi omenjene odgovorne funkcije zaupali predsedstvu Skupščine SR Slovenije kot za to najprimernejšemu organu v obstoječi strukturi republiških organov in organizacij.

V amandmaju XLV je v omenjenem smislu ustavnopravno opredeljeno predsedstvo Skupščine SR Slovenije kot organ, ki opravlja z ustavo določene pravice in dolžnosti. S tem hkrati postaja predsedstvo Skupščine SR Slovenije ustavni organ z določenimi pravicami in dolžnostmi, kajti doslej je bilo predsedstvo kot organ skupščine opredeljeno le v skupščinskem poslovniku z nalogami, ki so bile povezane z delovanjem skupščinskih teles. V bodoče naj bi predsedstvo skupščine sicer obdržalo tudi do sedanje naloge v zvezi s funkcioniranjem skupščine in njenih teles, vendar bi bile primarne prej omenjene splošne naloge, ki se na novo opredeljujejo v ustavi in dajejo predsedstvu skupščine širši družbeni pomen in odgovornost svojega vloga.

Pri obravnavanju pobud in predlogov, da se v navedenem smislu povečajo odgovornosti predsedstva skupščine, je bila med drugim izražena bojazan, da bi se predsedstvo v novi vlogi osamosvojilo in postalo organ nad skupščino s posebnimi pooblastili. Vendar je ta bojazan odklonjena s tem, da je predsedstvo tudi poslej vključeno v skupščino, je njen organ, od nje izvoljen in njej neposredno odgovoren. Pri tem je še posebej pomembna ustavna dolžnost, da predsedstvo skupščine poroča skupščini o svojem delu ter o stališčih, ki jih je

sprejelo v zvezi z vprašanji, ki se obravnavajo v predsedstvu SFRJ in drugih organih federacije in o vprašanjih v zvezi s sodelovanjem z drugimi socialističnimi republikami in avtonomnimi pokrajinama ter o drugih vprašanjih, ki jih je obravnavalo. Najmanj deset poslancev kateregakoli zbora skupščine pa lahko v svojem zboru sproži interpelacijo, naj se obravnava o posameznem političnem vprašanju v zvezi z delom predsedstva skupščine. Tako je predsedstvo pod politično kontrolo skupščine in ne obratno. Na ta način postavljena razmerja in funkcije lahko le krepijo obstoječi skupščinski sistem in povečujejo njegovo učinkovitost.

Glede sestave predsedstva skupščine, ki bi morala omogočati njegovo uspešno delo, so bili v pripravah osnuttka amandmaja obravnavani različni predlogi, pri čemer je bila očitna predvsem zavzetost, da struktura predsedstva zagotovi čimbolj avtentično usklajevanje interesov vseh družbeno pomembnih dejavnikov v republiki. Prevladalo je mnenje, da se le v najnujnejšem obsegu prilagodi sedanja struktura predsedstva skupščine, ki naj bi bilo v bodoče sestavljeno iz predsednika in (verjetno več kot dveh) podpredsednikov skupščine, predsednikov zborov in enega člana iz vrst poslancev, ki ga izvoli Skupščina SR Slovenije izmed kandidatov, ki jih v kandidacijskem postopku predlaga zasedanje delegatov občin. S tako rešitvijo se zasedanje delegatov občin v skupščini postavlja v enakopraven položaj z drugimi skupščinskimi zbori glede formiranja sestave predsedstva skupščine.

Iz predložene sestave izhaja, da predsednik izvršnega sveta ne bi bil član predsedstva skupščine. Taka odločitev je posledica novega položaja izvršnega sveta, ki v bodoče ne bi bil več sestavljen iz poslancev in bi neposredno vključeval republiške sekretarje. Prav tako se v tem amandmaju postavlja neposredna razmerja odgovornosti med predsedstvom skupščine in izvršnim svetom. Predsedstvo skupščine daje med drugim izvršnemu svetu mnenja in stališča o izvajanju politike, zakonov in drugih splošnih aktov Skupščine SR Slovenije ter predlaga ukrepe za njihovo izvajanje. Predsedstvo skupščine lahko zahteva od izvršnega sveta, da mu poroča o vprašanjih iz svoje pristojnosti; predsedstvo skupščine lahko postavi v skupščini vprašanje zaupnice izvršnemu svetu. Tako postavljena razmerja logično terjajo, da je predsednik izvršnega sveta izven sestave predsedstva. Tak položaj mu hkrati ohranja in zagotavlja večjo samostojnost pri izvrševanju nalog izvršnega sveta in omogoča potrebno prožnost in operativnost pri ukrepanju v lastni pristojnosti. Na ta način so vzpostavljena čista razmerja, v katerih so odgovornosti in naloge natančneje razdeljene. Seveda pa bo nujno praktično stalno sodelovanje med skupščino in izvršnim svetom — zlasti še zaradi pomembne vloge izvršnega sveta v pripravljanju in sprejemanju odločitev v zveznem izvršnem svetu in drugih zveznih organih.

Značilnost tega amandmaja je tudi posebna, razširjena sestava in posebna pooblastila predsedstva med vojno ali ob neposredni vojni nevarnosti. Takrat se namreč redna sestava predsedstva razširi s predsednikom izvršnega sveta, predsedniki republiških vodstev, zveze komunistov Slovenije, Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, Zveze sindikatov in Zveze mladine Slovenije. V razširjeni sestavi predsedstvo v vojni vodi splošni ljudski odpor; med vojno ali ob neposredni vojni nevarnosti — če se skupščina ne more sestati — pa izdaja uredbe z zakonsko močjo in opravi vse zadeve v zvezi z volitvami in razrešitvami predsednika in članov izvršnega sveta, z imenovanji in razrešitvami republiških sekretarjev in drugih republiških funkcionarjev, ki jih sicer voli oziroma imenuje in razrešuje republiška skupščina ter zadeve v zvezi s poslanskim mandatom in imuniteto poslancev.

10. AMANDMA XLVI. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije še nadalje ostane njen politično-izvršni organ s svojimi dosedanjimi funkcijami. Pač pa naj bi prišlo do sprememb glede načina formiranja izvršnega sveta, njegove sestave, razmerij do republiške uprave, glede pooblastil za izdajanje izvršilnih predpisov ter glede odgovornosti izvršnega sveta v zvezi z vprašanjem nezaupnice ter sproženjem in

terpelacije. Na novo se postavljajo razmerja nasproti predsedstvu skupščine, ki so sicer izjempneje urejena v amandmaju o predsedstvu Skupščine SR Slovenije.

Po predloženem amandmaju naj bi predsednika izvršnega sveta volila Skupščina SR Slovenije na predlog predsedstva skupščine, člani izvršnega sveta pa na predlog kandidata, ki ga je predsedstvo skupščine predlagalo za predsednika sveta (mandatarja) pri čemer mora dati svoje mnenje še komisija za volitve in imenovanja. Ob izvolitvi izvršnega sveta imenuje skupščina na predlog predsednika izvršnega sveta izmed članov sveta republiške sekretarje, ki bodo vodili posamezne republiške sekretariate.

Neposredno določanje članov izvršnega sveta za republiške sekretarje daje izvršnemu svetu poudarjen izvršni in politično strokovni značaj, hkrati pa taka sestava zagotavlja večjo učinkovitost in operativnost izvršnega sveta pri izvajanju politike in zakonov. S tem je izvršni svet hkrati odgovoren in usposobljen za neposredno usmerjanje in usklajevanje dela republiških upravnih organov.

Da bi izvršni svet lahko učinkovito opravljal svoje funkcije, se mu daje v osnutku tega amandmaja tudi generalno pooblastilo, da lahko izdaja ured-

be in druge predpise za izvrševanje republiških zakonov, splošnih aktov Skupščine SR Slovenije ter zveznih zakonov v okviru republiške pristojnosti. Doslej je izvršni svet lahko izdal izvršilne predpise le, če je bil za to izrecno pooblaščen z zakonom.

Vse navedene spremembe naj bi izvršnemu svetu omogočile, da bi odgovorno, kvalificirano in učinkovito opravljal svoje naloge.

Zaradi omenjenih sprememb v sestavi izvršnega sveta z neposredno vključitvijo vodstva republiške uprave v izvršni svet in s tem ustvarjenimi neposrednejšimi odnosi odgovornosti, se odstopa od dosedanjega ustavnega načela, da so člani izvršnega sveta zvoljeni izmed poslancev Skupščine SR Slovenije. Po predlagani določbi v tem amandmaju funkcija člana izvršnega sveta ni združljiva s poslanskim mandatom.

Amandma tudi celovito ureja vprašanje zaupnice izvršnemu svetu in sicer glede vseh možnih pobud; tako, za primer, da izvršni svet sam postavi vprašanje zaupnice kakor tudi za primer, če vprašanje zaupnice postavi zbor skupščine. Na novo se uvaja v ustavo interpelacije, ki jo v zvezi z delom izvršnega sveta lahko sproži najmanj 10 poslancev kateregakoli zbora skupščine.

POVZETEK RAZPRAVE POSILANCEV

Predlogi za spremembe in dopolnitve ter povzetek razprave o osnutku sprememb ustave Socialistične republike Slovenije na seji republiškega zbora 9. septembra 1971.

Obdelajmo vsako ped zemljo

Poslanec RADO PUŠENJAK je uvodoma poudaril, da bo nova slovenska ustava pomenila zgodovinsko prelomnico v življenju našega naroda in da se verjetno tega premalo zavedamo.

V razpravi o posameznih ustavnih amandmajih je predlagal, da bi zaradi deficitarnosti obrtniških uslug morali zasebnim obrtnikom omogočiti zaposlitvi tudi večje število delavcev, vendar bi bilo treba njihove pravice zavarovati z ustreznimi kolektivnimi pogodbenimi. S tem bi odprli nova delovna mesta in mnogim ne bi bilo treba iskati zaposlitve v tujini.

Eno osnovnih bodočih načel v kmetijski politiki bi moralo biti, da se v Sloveniji obdelava vsaka ped obdelovalne zemlje, saj je imamo prej malo kot veliko. Dejstvo pa je, da površine neobdelane zemlje naraščajo. Zato naj bi z amandmaji omogočili, da bi neobdelano obdelovalno zemljo odkupili tudi kmetje, ki bi s tem presegli zemljiški maksimum, vendar to le tam, kjer za odkup take zemlje niso zainteresirani socialistična kmetijska posestva ali kmetje, ki ne dosegajo zemljiškega maksimuma.

V bodoči zemljiški politiki ne bi smeli enako obravnavati kmeta, ki živi samo od zemlje, delavca-kmeta, kateremu pomeni zemlja samo dodatni dohodek, in tistega, kateremu služi zemljišče le za rekreacijo ali druge namene.

Prvi odstavek XXXV. amandmaja naj se formulira tako, da delavci plačujejo davke, takse in druge davščine ne samo alternativno iz dohodka temeljne organizacije združenega dela ali iz svojih osebnih dohodkov, ampak iz obeh osnov.

V bodoči davčni politiki naj bi ustava zagotovila tudi možnost, da bi davčna osnova lahko bila tudi družinski dohodek, ne pa samo dohodek posameznika.

Velike razlike glede predpisanih obveznosti med posameznimi občinami

povzročajo različno stopnjo poslovne uspešnosti istovrstnih organizacij združenega dela. Zato je treba v bodoče zagotoviti obvezno usklajevanje predpisovanja obveznosti. Takšne razlike so na primer izrazite predvsem pri prometnem davku na vino.

Amandma XXXVII naj bi naložil republiko tudi dolžnost skrbeti za postopno zmanjševanje razlike v narodnem dohodku na prebivalca med razviti in nerazviti področji v Sloveniji.

Krepitev materialne baze samoupravljanja

Poslanec IVAN KREFT je najprej razpravljal o veliki pomembnosti, zlasti pa o veliki družbeni odgovornosti glede uresničevanja XXV. amandmaja, ki opredeljuje, da je Socialistična republika Slovenija država, ki temelji na suverenosti slovenskega naroda in na oblasti in samoupravljanju delavskega razreda in vseh delovnih ljudi. Po njegovem mnenju je javna razprava o amandmajih ena izmed osnovnih nalog, ki je sedaj v teku. Pomembnost te naloge je osvetlil z nekaterimi stališči družbeno političnih organizacij in citati uglednih političnih delavcev do vzrokov, ki zavirajo napredek samoupravljanja.

Vsi družbeni dejavniki se morajo dosledno in energično boriti za nastanek razmer, ki bodo omogočile odločilno vlogo delavskega razreda pri kreiranju politike in pri odločanju o družbenih zadevah na vseh ravneh, še posebej pa za krepitev materialne baze samoupravljanja. Materialna baza samoupravljanja se namreč že več let, če ne zavestno pa stihljivo, zmanjšuje, namesto da bi se krepila. Pri tem pa ne gre le za materialno bazo, temveč tudi za to, ali o njej res odločajo delavci ali od njih odtujeni dejavniki.

To se kaže na primer v tem, da je na vodstvenih mestih v naši državi vse manj delavcev, čeprav imamo precej širše izobraženih delavcev, ki politično

niso nevedni in ki dobro poznajo probleme, s katerimi se danes spopadamo. To stanje bi lahko označili za oddaljevanje dela političnih sil od delavskega razreda. Oddaljiti se od delavskega razreda pa pomeni v naših razmerah odpreti prostor tistim pojavom, ki označujejo birokratske odnose ali pa politične sile meščanske družbe. Tudi sarajevski kongres je po njegovem mnenju znova potrdil resnico, da v naših razmerah ni mogoče voditi politike brez delavskega razreda. Takšna ocena politične situacije je po mnenju poslance argumentiran dokaz, kako veliki napori še bodo potrebni za uresničitev amandmajev.

Poslanec je nadalje menil, da ustavne spremembe slovenske ustave niso globlje zasnovane, oziroma ne vsaj toliko, kot v nekaterih drugih republikah, ki imajo celo večje in težje politične oziroma gospodarske probleme. Tako na primer Hrvaška niti malo ne prikriva svojih res težkih problemov, vendar zaradi njih ne misli odstopiti od nadaljnje demokracizacije političnega življenja, temveč jo celo pospešuje in stopnjuje, kar jasno prihaja do izraza v dopolnilih njihove ustave.

V nadaljevanju se je poslanec Ivan Kreft v zvezi s svojimi načelnimi pripombami zadržal pri osnutku XXX. amandmaja in tega primerjal z ustreznim amandmajem k hrvatski ustavi. Po njegovem mnenju hrvatski amandma bolj jasno odpira trajno perspektivo dela in življenja v kmetijstvu. Bolj dosledno upošteva načelo, da samo delo in rezultati dela določajo pravice delavcev tudi na tem področju. Tudi kmetovalci naj imajo na podlagi osebnega dela enak položaj in enake pravice ter dolžnosti kot delavci v organizacijah združenega dela, tako v pogledu združevanja kot tržnih in kreditnih odnosov. Na podlagi svojega prispevka in na podlagi solidarnosti naj si zagotavljajo enako socialno varnost kot delavci, zaposleni izven kmetijstva. Upoštevajoč še določilo hrvatskega amandmaja, da bodo imeli kmetje pravico, da so voljeni v zboru delovnih skupnosti, je poslanec ocenil, da osnutek slovenskega XXX. amandmaja ne spreminja

dovolj temeljito odnosa družbe do zasebnih kmetovalcev.

K-11. točki amandmaja XXXVIII., ki govori o tem, da sprejema Skupščina SR Slovenije v okviru pravic in dolžnosti republike zakone, ki zadevajo med drugim varstvo borcev NOV, borcev za severno mejo ter žrtev fašističnega nasilja, je imel Ivan Kreft dopolnilni predlog, da bi bilo treba v tej točki predvideti tudi izdajo posebnega republiškega zakona o socialnem varstvu španskih borcev. Potreba po sprejemu takšnega zakona je utemeljena z istimi razlogi, kot je bil utemeljen sprejem nekaterih drugih zakonov, na primer zakona o socialnem varstvu borcev za severno mejo. Poslanec je še opozoril, da je bil prispevek Slovencev v Španiji v svetovnem merilu relativno med največjimi.

Zadnja pripomba poslanca je zadevala 9. točko XIV amandmaja, v kateri je predvideno, da je predsedstvo Skupščine SR Slovenije, s predsednikom izvršnega sveta, predsedniki republiških vodstev Zveze komunistov Slovenije, Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, Zveze sindikatov in Zveze mladine Slovenije najvišji organ SR Slovenije, ki v vojni vodi splošni ljudski odpor. Po mnenju poslanca bi moral biti vključen v ta organ še predstavnik Zveze borcev, to je organizacije, ki združuje člane z največjimi izkušnjami v partizanskem bojevanju, in predstavnik Zveze študentov, ker bo intelektualni kader z ustreznimi vojaškimi znanjem v sodobnem vojskovanju zelo pomemben faktor. Poslanec je predlagal, da se na koncu 9. točke doda besedilo: »ter Zveze združenj borcev NOV Slovenije in Zveze študentov Slovenije«.

Utrditi doseženo in graditi naprej

Uvodoma je poslanec dr. FRANCE HOČEVAR poudaril, da se izvršni svet strinja, sprejema in podpira osnutke amandmajev v vseh tistih temeljnih izhodiščih, ki odražajo osnovno preobrazbo naše družbe glede položaja delavcev v družbi, glede položaja temeljne delovne organizacije združenega dela kot tudi glede vprašanja države in podobnih vprašanj. Njegova razprava je veljala le posameznim vprašanjem, na katere je želel opozoriti z željo, da bi o njih še razmišljali in poiskali boljše rešitve.

Dr. Hočevar je poudaril, da smo že prišli do tiste točke v našem družbenem in nacionalnem razvoju, ko želimo doseženo utrditi in graditi naprej. Gre za celoto odnosov in za njihovo preobrazbo, čeprav smo prišli eno do opraviti v etapah, ne samo zaradi obsežnosti in časovne stiske, marveč tudi zaradi tega, ker je pri vsem tem delu potrebno neko zaporedje. Pri tem je omenil, da smo se z drugimi republikami sporazumeli, kakšna naj bo odslej jugoslovanska federacija in tudi z sosednimi ustavnimi amandmaji so bila urejena tista vprašanja, ki so ostala v svezni pristojno-

sti. To so predvsem vprašanja, ki se nanašajo na sistem socialističnih samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov, na enotne osnove političnega sistema, na enotno tržišče, na mednarodne odnose in podobno. S temi spremembami je bila opravljena še prva faza ustavnih sprememb, v drugi fazi pa bo potrebno vnesti spremembe in predelati tiste dele zvezne ustave, ki so ostali začasno nespremenjeni.

V nadaljevanju je dr. Hočevar poudaril, da si moramo postaviti kot cilj, da v novi republiški ustavi ureimo vsa za republiko pomembna vprašanja in da jih uredimo čim bolj hkratno in kompleksno. Pred nami – je poudaril dr. Hočevar – so odprta nekatera vprašanja načelne idejne prirode, ki jih moramo temeljito osvetliti in prenesti, še predno zapišemo njihovo rešitev v ustavo. To so predvsem vprašanja republiške državnosti, odnosi med razredom, nacijo in državo, med komuno in republiko, med samoupravnimi skupnostmi in komuno, itd. Zato je treba tudi javno razpravo organizirati tako, da ne bo samo formalno odprt rok za pripombe, marveč da bo dana tudi možnost za široko demokratično razpravo, v kateri se naj resnično preizkušajo predlagane rešitve.

Dr. Hočevar je nanizal tudi nekaj pripomb k posameznim ustavnim amandmajem, kot jih predvideva osnutek, in sicer:

V amandmaju XXV je rečeno, da je SR Slovenija država, ki temelji na suverenosti slovenskega naroda in na oblasti in samoupravljanju delavskega razreda in vseh delovnih ljudi, da je socialistična samoupravna demokratična skupnost delovnih ljudi in občanov slovenskega naroda ter italijanske in madžarske narodnosti. Poudaril je, da se v tej zvezi precej razpravlja o tem, kaj naj se omeni na prvem mestu ali država ali socialistična samoupravna demokratična skupnost. V zvezi s takim dilemo, ki je v osnutku rešena s tem, da ostane država na prvem mestu, pa je opozoril na naslednje momente:

Ne glede na to, koliko je napredoval proces odmiranja države in koliko je že zrastle samoupravna skupnost na nedržavnih temeljih, torej ne glede na to, kaj postavimo na prvo in kaj na drugo mesto, smo v vsakem primeru za spoštovanje naše suverenosti. Suverenosti namreč ne moremo vezati samo na državo, temveč tudi na samoupravno demokratično skupnost, ki nastaja in ki se bo vedno bolj identifikirala z republiko. V obeh primerih, kjer se govori o državi in v prvem delu in o samoupravni demokratični skupnosti v drugem delu, nastopa kot konstitutivni element slovenski narod. Če pa naj bi bila republika predvsem ali samo samoupravna demokratična skupnost, se je dr. Hočevar vprašal, če tedaj ne bi bil slovenski narod tudi nosilec državne suverenosti in državnosti navzven v odnosih z drugimi državami.

Na koncu 3. točke tega amandmaja je rečeno, da so skupni interesi, ki jih v Sloveniji uresničujejo republiški organi in organizacije, določeni s to

ustavo. Če izraz »skupni interesi« uporabimo v smislu vloge in pristojnosti republike, moramo pojasniti, kaj pač razumemo pod tem izrazom. Postavlja se vprašanje, ali postanejo interesi skupni interesi, kadar so skupni delovnim ljudem in občanom, ali delovnim organizacijam, ali občinam ali slovenskemu narodu. Ali so tu skupni interesi sestavljeni vedno iz posameznih interesov ali pa so skupni tudi tedaj, kadar ne morejo biti posamezni? S tem je dr. Hočevar želel le opozoriti, da popreje razčistimo, kaj pomenijo tako imenovani skupni interesi in kako jih moramo razumeti.

Kar zadeva odnose znotraj republike, posebno med občinami in republiko, je dr. Hočevar poudaril, da te odnose ne moremo in ne smemo reševati analogno, kot smo reševali odnose med republiko in federacijo. Znotraj republike mora teči proces demokracije, toda nobene potrebe ni, da bi dobil ta proces obliko federalizma znotraj republike. Smo torej za to, da se gradi samoupravna demokratična družba na vseh nivojih tako v krajevnih skupnostih, delovnih organizacijah, občinah in interesnih skupnostih ter v republiki. Z gledišča takšnega enotnega družbenega razvoja je edino no goče odgovoriti na vprašanje, kakšna bo vloga republike.

Ko je razpravljal o določbah XXXVIII. amandmaja, ki se nanašajo na zasedanje delegatov občin v republiški skupščini, je dr. Hočevar poudaril, da je institucija zasedanja delegatov občin postala nedvomno zelo pomembna pri delu republiške skupščine. Vprašanje je le, ali ta institucija najbolje opravlja svojo funkcijo takšna kot je ali pa jo je treba spremeniti v skupščinsko telo z večjimi pravicami tako, da npr. postane njeno mnenje obvezno glede nekaterih vprašanj ali pa celo da postane eden od zborov skupščine. Takšna sprememba bi imela vsekakor velike posledice tako znotraj skupščine v odnosih med zbori kot tudi navzven. Gre torej za vprašanje, o katerem bi bilo treba še razmišljati ter temeljito pregledati vse pozitivne in negativne posledice, preden se odločimo za kakršnekoli spremembe.

Kar zadeva 3. točko XXXVIII. amandmaja, je dr. Hočevar dejal, da je treba o njej razmisliti. V tej točki namreč urjavamo v republiško zakonodajo splošni zakon, ki naj določa le splošna načela glede zadev, ki jih delovni ljudje in občani samostojno urejajo v občini, v krajevni skupnosti, v samoupravnih interesnih skupnostih in v organizaciji združenega dela. Zakon naj ne bi uporabljal neposredno in naj bi bil sprejet le, če s tem soglasja zasedanje delegatov občin in če zanj glasuje večina vseh poslancev v pristojnih republiških zbiorih.

Dr. Hočevar je opozoril še na naslednje momente, in sicer: ali je potrebno, da delegati občin dajejo soglasje tudi za tista vprašanja, ki sodijo v delokrog samoupravnih interesnih skupnosti ali organizacij združenega dela. Ali niso drugi zbori v skupščini bližji tej problematiki? Nadalje, ali naj bi se ne uporabljala splošna načela

neposredno? Kaj pa tedaj, če je kakšna občinska skupščina ne sprejme v svoj odlok, torej se tedaj sploh ne bi uporabljala, čeprav naj bi bila z zakonom določena. Vsa ta vprašanja po mnenju dr. Hočevarja niso rešljiva, vprašanje je le, ali naj se rešujejo v okviru teh amandmajev, ali pa v skladu pripravi za novo republiško ustavo.

Glede XXX. amandmaja, ki se nanaša na osebno delo, je dr. Hočevar menil, da bi bilo koristno opredeliti v ustavi odnos do glavnih oblik osebnega dela, do kmetov in še nekaterih drugih, da preciziramo njihove pravice in njihove dolžnosti do družbe in da s tem povečamo ustavno zaščito in pravno varnost teh kategorij občanov. Pri tem seveda ne bi bilo treba ožiti splošnega pristopa k osebnemu delu, ki je v sedanji republiški ustavi kot tudi v amandmaju XXIV. k zvezni ustavi postavljen tako, da je pod določenimi pogoji v načelu dovoljena vsaka zasebna dejavnost.

Vprašanje je tudi, če je potrebno še naprej urejati v ustavi zemljski maksimum ali pa le reči, da se to uredi z zakonom. Ne gre namreč samo za ureditev lastninske pravice, marveč tudi za druga vprašanja, mimo tega pa bi morali rešiti vprašanje, kaj je s kraškimi predeli, ali naj se ti izenačijo s hribovitimi ali ne.

Dr. Hočevar je poudaril, da je v amandmaju XXXI. v načelu pravilno rešeno vprašanje odnosa Slovenije do enotnega jugoslovanskega trga. Vendar bi bilo treba razmisliti, ali naj se v amandmaju XXXIV. z republiško ustavo naloži službi družbenega knjigovodstva, da opravlja plačilni promet v republiki.

Amandma XL. vzpostavlja predsedstvo skupščine kot posebni organ republiške skupščine. V tej zvezi je dr. Hočevar poudaril, da se je sprejemni zvezni amandmaji močno povečala samostojnost in suverenost republike, ki so razen tega postale odgovorne tudi za delovanje federacije. Povečala se je torej tudi državnost naše republike v smislu krepitve republike v enakopravnih odnosih z drugimi državami znotraj Jugoslavije in tudi v mednarodnih odnosih, seveda v okviru z zvezno ustavo začrtanih meja. V takšnih novih pogojih se postavlja vprašanje, ali je naša republika ustrezno organizirana ali pa je treba misliti na to, da se njena organiziranost dopolni tako, da bo lahko nemoteno opravljala vse funkcije, pristojnosti in naloge, ki ji pripadajo.

Republika mora imeti organ, ki jo predstavlja in ki opravlja tudi vse tiste naloge, ki se običajno naložijo predstavnikom države, je nadaljeval dr. Hočevar. To so običajne naloge, ki ne posegajo v oblikovanje politike, marveč so povezane z izvajanjem avtoritete tega organa ali osebe, ki predstavlja državo. V naši republiki — je poudaril dr. Hočevar — se doslej ni vodila obširnejša razprava o teh vprašanjih, ker je obstajalo mnenje, da bi bilo to vprašanje rešeno pri pripravljanju celotne republiške ustave. Do takrat pa naj bi se našla začasna rešitev, da predstavlja republiko pred-

sedstvo republiške skupščine oziroma njen predsednik. Če soglašamo s takšno začasno rešitvijo, je poudaril dr. Hočevar, potem v vmesnem času nima smisla graditi predsedstva skupščine kot nek organ in mu dajati pristojnosti, ki bodo pozneje prešle na organ, ki bo predstavljal republiko, ali pa nanj celo ne bodo mogle biti prenesene, ker eventualno ne bi bile v skladu z opravljanjem funkcije bodočega predsedstva republike. Če pa hočemo iti po tej poti, da predsedstvo skupščine takoj, čeprav začasno opravlja vse ali nekatere funkcije in pristojnosti predsedstva republike, potem moramo najprej ugotoviti, kakšno funkcijo in pristojnosti bi lahko v pogojih naše republike opravljal predsedstvo republike sploh. Menim pa, je dejal dr. Hočevar, da se to vprašanje ne more reševati po analogiji rešitev, ki so bile nedavno sprejete v zveznem merilu.

Ko so se pripravljali osnutki ustavnih amandmajev se je mislilo, da bo moralo predsedstvo skupščine ad hoc ugotavljati republiška stališča zato, da bi lahko republiški člani zveznega predsedstva v takem primeru razpolagali z republiškimi stališči. Pozneje pa se je od takšne rešitve odstopilo, ker naj bi vsak član predsedstva prevzel polno odgovornost za to, kakšna stališča zastopa. Da bo pa to lahko storil, pa mora biti tesno in tekoče povezan z dogajanjem v republiki. Smatramo, je dejal dr. Hočevar, da bo taka rešitev dala boljše rezultate kot pa iskanje izhoda v nekakšnem imperativnem mandatu. Navaja se, naj bi predsedstvo skupščine razpravljalo o tistih vprašanjih, o katerih sedaj razpravlja republiški aktiv. V tej zvezi je dr. Hočevar opozoril, da predsedstvo skupščine ne more razpravljati o drugih vprašanjih kot o tistih, o katerih razpravlja lahko sama skupščina. Kolikor pa gre za vprašanja, za katera so pristojne družbeno-politične organizacije, o njih seveda ne more razpravljati skupščina in tudi ne njeno predsedstvo.

Rešitev, da bi posamezna vprašanja obravnavalo in reševalo predsedstvo skupščine kot poseben organ, mimo pristojnih skupščinskih teles, nosi v sebi precej nevarnosti. Nedvomno pa lahko predsedstvo skupščine mnogo pripomore k temu, da bi bilo delo posameznih skupščinskih teles še bolj koordinirano in bolj učinkovito ter širše povezano z vsemi družbenimi dejavniki, še bolj koordinirano in smotno urejeno s izvršnim svetom in njegovimi upravnimi organi. Zato menimo, je dejal dr. Hočevar, da bi se druga alineja 2. točke XL. amandmaja dopolnila tako, da tam navedena vprašanja predsedstvo skupščine obravnava z namenom, da se doseže potrebna koordinacija, ali da se določena vprašanja sprožijo v pristojnih zborih ali v drugih republiških organih. V zvezi s tem bi se verjetno morala spremeniti tudi 3. točka tega amandmaja.

Kar zadeva XLI. amandma, to je položaj in vloga izvršnega sveta, je dr. Hočevar poudaril, da so tu precejšnje spremembe. Po njegovem mnenju se bodo te spremembe pozitivno odrazile v delu izvršnega sveta in njegovih organov. Ni pa gotovo, ali bo imela po

zitivne posledice tudi sprememba, da člani izvršnega sveta ne bodo več imeli poslanskega mandata, vsekakor pa bi bilo treba razmisliti o tem, kje naj člani izvršnega sveta pri bodoči ureditvi najdejo oporo za svojo samostojnost, da bodo lahko v skupščini oblikovano republiško politiko tudi izvrševali z vso odgovornostjo in samostojnostjo.

Dr. Hočevar je dejal, da bi bilo prav, da se da sedanjim članom izvršnega sveta na voljo, ali si poslanski mandat zadržijo ali vrnejo. Glede na kratak čas, ki nas loči do izteka mandatne dobe, ne bi bilo potrebno, da jim poslanski mandat odvezujemo po sili ustave ali zakona. Po njegovem mnenju bi bilo treba to vprašanje za prejšnje obdobje urediti z ustavnim zakonom.

Dopolnitev glede volitev članov predsedstva SFRJ

Poslanec TONE REMC je predlagal, da se 2. točka XLIII. ustavnega amandmaja dopolni tako, da SR Slovenija skrbi za položaj zamejskih Slovencev, za delovne ljudi na časnem delu v tujini in za izseljence s svojega področja. O tem naj bi razpravljala ustavna komisija in bi na osnovi predloga izdelala ustrezno formulacijo.

Glede rešitev, ki so nakazane v XLV. ustavnem amandmaju je menil, da predstavljajo napredek v primerjavi z rešitvami, ki so bile dane v razpravah na podkomisijah ustavne komisije, ko so se pojavljale dileme, ali naj se formira predsedstvo republike ali pa predsedstvo skupščine. Menil je, da reševanje družbenih problemov ni odvisno samo od institucionalnih rešitev, temveč predvsem od družbene zavesti in ustvarjalne moči organiziranih socialističnih sil.

Predlagal je dopolnitev in spremembo 2. odstavka 1. točke XLI. ustavnega amandmaja, ki naj bi se glasil: »Kandidat za člana predsedstva SFRJ predlaga Skupščini SR Slovenije Socialistična zveza delovnega ljudstva ali katerikoli zbor Skupščine SR Slovenije po poprejši opravljenem postopku kandidiranja«.

V 2. točki naj bi se črtale besede »v primerih določenih z zakonom«; v 3. točki pa naj se besede »načela kandidacijskega postopka« nadomestijo z besedami »kandidacijski postopek«; temeljitev sprememb je poslanec pismeno predložil republiški zboru.

V obrazložitvi je poudaril važnost metodološkega pristopa. Po njegovem mnenju bi bil zgrešen tako pristop, ki bi skušal postavljati Socialistično zvezo proti skupščini, kot tudi pristop, ki ne bi razumel skupščinskega sistema v kontekstu delovanja Socialistične zveze, saj morajo osnovni organizmi samoupravljanja v bazi predstavljati enoten samoupravni socialistični sistem tako v Jugoslaviji kot tudi v Sloveniji.

V obrazložitvi 1. točke amandmaja je menil, da bi bil zbor kot nosilec kandidature članov predsedstva SFRJ lahko glasnik hotenji in potrebe določene samoupravne sfere našega življenja. To je glasnik družbenih potreb, ki bi lahko kljub svoji pomembnosti zaradi politično-specifične, včasih enostranske konkretne sestave odločujočih izvršilnih struktur SZDL, — ostale v primarnem kandidacijskem postopku zanemarjene. V tem primeru se zbor pojavlja kot korektor enostranskih pobud, kot tisti, ki razširja demokratično bazo z razpravo o kandidatih.

Seveda bi morala tudi taka kandidatura zbora iti skozi enak postopek verifikacije, v katerem lahko po njej vsi občani povedo svoje mnenje. Menil je, da ni potrebno vnašati v ustavno besedilo podrobnosti o izvedbi postopka verifikacije, ker se to lahko uredi s posebnim zakonom.

Dodatni razlog za uvrstitev skupščinskih zborov med možne predlagatelje kandidatov je končno tudi v tem, da ni normalno, če zbori republiške skupščine, kot volilno telo za volitve članov predsedstva SFRJ, nimajo praktične možnosti, da bi lahko učinkovito vplivali tudi na postavljanje kandidatov.

V nadaljnji razpravi je menil k 2. točki tega amandmaja, da je nesprejemljivo, da bi bila skupščina pri odločitvi članov predsedstva, ki jih je sama izvolila, kakorkoli omejena. Omejitev možnosti predčasne razrešitve samo za primere, določene v zakonu, je upravičena samo pri funkciji sodnika, da se na ta način zavaruje njegova neodvisnost pri sojenju, in je bila zato doslej samo v tem primeru tudi predvidena. Poslance ter člane politično-izvršilnih in drugih organov lahko volilno telo odpokliče, kadar koli hoče — specifična vloga predsedstva SFRJ ter njegov položaj in pristojnosti pa govore vse prej kot za to, da bi prav pri njem volilnemu telesu to možnost omejevali.

Nadalje je predlagal, da se v 3. točki besede »načela kandidacijskega postopka« nadomestijo z besedami »kandidacijski postopek«.

Menil je, da je nepotrebno podrobnosti razlagati, zakaj mora biti kandidacijski postopek za volitve v tako važen organ urejen z zakonom. To pa seveda ne pomeni, da zakon nekaterih vprašanj ne bi mogel prepustiti v podrobnejšo ureditev Socialistični zvezi in njenim pravilom. Koliko je takih vprašanj in koliko je tistih, ki bi morala biti urejena v zakonu, je težko reči vnaprej in bo to dilemo gotovo najlažje reševati ob pripravljanju in sprejemanju omenjenega zakona — vsekakor pa je jasno, da se zakon ne more omejiti samo na načela kandidacijskega postopka. Poleg načelnih razlogov govori proti taki ureditvi tudi zelo močan praktičen razlog, ki je v tem, da je pojem »načela kandidacijskega postopka« precej nedoločen in ohlapen, kar bi lahko privedlo do velikih dilem in celo sporov o tem, kakšne določbe takega zakona lahko še štejemo za »načela kandidacijskega postopka« in kakšnih ne več.

Na koncu je poslanec opozoril, da je takšen predlog amandmaja podpiral pred nekaj dnevi tudi komisija CK ZKS za politični sistem. S temi spremembami želi reafirmirati nekatere elemente tistih političnih misli, ki so bile vgrajene v vse sisteme našega družbeno-političnega življenja.

Na seji vseh zborov zvezne skupščine, 4. februarja 1964, ko so sprejemali poslovnik zvezne skupščine, je bilo v ekspoziciji rečeno:

»Specifični položaj Zveze komunistov v našem političnem sistemu je seveda hkrati tudi politični odraz oblasti delovnega ljudstva v danih zgodovinskih razmerah oziroma v dani intenzivnosti razrednih nasprotij. To vsekakor daje izredno politično avtoriteto njemu družbeni intervenciji.

Vse to pa ne pomeni, da so Zveza komunistov ali druge organizacije v položaju nekakšnega monopolnega posrednika, med človekom in oblastjo, med človekom in organi samoupravljanja, med človekom in skupščino, kakor so to politične stranke v klasičnem parlamentarnem sistemu. Zveza komunistov in Socialistična zveza delovnega ljudstva, kakor tudi druge družbene organizacije, ki jih združujeta organizacijsko in idejno, so prav vsem družbeni faktor, ki človeka usposablja za samostojno in kvalificirano opravljanje demokratičnih funkcij, pravic in dolžnosti v socialističnem družbenem upravljanju, vpliva na zavest delovnega človeka in ga organizira za socialistično akcijo na vseh področjih družbene graditve. Z drugimi besedami, naš politični sistem teži za tem, da se nobena izmed teh organizacij ne vmešava hierarhično — se pravi v obliki ukazovanja — v sestavo in delo skupščinskih, politično-izvršilnih in samoupravnih organov. Vsa njihova aktivnost je usmerjena predvsem v to, da vpliva na družbeno zavest ljudi v tem smislu, da nenehno vzpodbuja in razvija boj za dosledno socialistično smer pri graditvi države, kakor tudi za demokratične in humane norme v družbenem življenju.

Takšni odnosi v političnem sistemu čedalje bolj omogočajo široko pobudo delovnega človeka, kolektivov in najrazličnejšega človeškega ustvarjanja v vsakdanji družbeni aktivnosti, kakor tudi vsestranski razvoj osebnosti ter demokratično in odgovorno soočanje mnenj.

Dalje, s takšnimi odnosi bo skupščina neposredno omogočala uveljavljanje temeljnega ustavnega načela o družbenem položaju delovnega človeka, načela ki izhajajo od tega, da politični, ekonomski in socialni položaj človeka, določa njegovo vlogo in enakovrstnost v samoupravljanju delovnega kolektiva.

Če govorimo o institucionalnem posredniku med skupščino in človekom, potem imamo po našem ustavnem sistemu v mislih organe neposredne demokracije, ki omogočajo občanom najširše neposredno sodelovanje in vpliv v njih, to pa so: zbori volivcev, zbori delovnih ljudi v delovnih skupnostih, delavski sveti in podobni organi družbenega samoupravljanja kakor tudi skupščine komun. Ti organi neposred-

ne demokracije so ne le najprimernejši nosilci kandidacijskega in volilnega sistema, marveč tudi prevodniki vsakdanjega in nenehnega vplivanja delovnih ljudi na delo skupščin vseh politično teritorialnih skupnosti. (Edvard Kardelj)

Jasneje o minulem delu

Poslanec JOŽE FLORJANČIČ podpira predloženi osnutek ustavnih amandmajev, pripominja pa, da predlagatelju ni uspelo dovolj dopolniti zveznih ustavnih amandmajev v tistem delu, kjer se določa osnovo nadaljnjega razvoja sistema družbenoekonomskih odnosov (amandmaji XXVI, XXVII in XXVIII). Predvsem ni ustrezno dopolnjen del, ki govori o ustnavljanju, funkcioniranju in o medsebojnih odnosov delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela v gospodarstvu, kot tudi med posameznimi deli družbene reprodukcije. Zato bo potrebno predvsem s strokovnjaki in ljudmi iz prakse še prediskutirati in razjasniti vprašanja, kdaj in kako bomo začeli ustanavljati temeljne organizacije združenega dela in vprašanja medsebojnih odnosov med takimi organizacijami ter amandmaje vsebinsko dopolniti.

Prav tako je treba razjasniti dileme glede uveljavljanja pravic delavcev iz minulega dela (amandma XXVI). Poslanec predlaga, da se v ta amandma vnese določilo, da naj se uveljavljajo pravice iz minulega dela po enakem postopku, kot je uveljavljen pri delitvi dohodka, to je po postopku samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja. V nasprotnem primeru bi dohodek iz minulega dela lahko postal pomemben izvor neopravičene socialne diferenciacije.

V osnutku amandmaja XXVI je po mnenju poslanca premalo jasna vloga republike in njenih organov v razširjeni reprodukciji, predvsem pa ni jasno kdaj, kako in kdo odloča o tem, da se začne postopek za obvezno združevanje dela sredstev družbene reprodukcije za financiranje nekaterih potreb družbene reprodukcije. Opredeitev zadev, ki imajo tak pomen, da se z zakonom lahko odloči, da se določen čas odtuji dohodek delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela, je dosti pomembnejša kot neposredno odločanje v skupščini.

V osnutku amandmaja XXVII je pojem »dejavnost posebnega družbenega pomena«, ki ga prevzemamo iz dosedanje ustavne ureditve, neustrezen. Adekvatno je govoriti o zadevah skupnega pomena, ker gre za to, da se bodisi v krajevni skupnosti bodisi v občini ali v republiki zaradi skupnega pomena za občane ali delovne ljudi neka tera vprašanja urejajo po posebnem postopku.

V besedilu osnutka amandmaja XXXVII, kjer je določeno, da morajo republiški organi skrbeti tudi za varstvo narave, naj bi prišla bolj do izražaja zainteresiranost društev in asociacij občanov za varstvo narave. Iz izkušenj razvitejših držav vemo, da jim večina

ma ni uspelo v zadosti meri zavarovati narave, zato poslanec predlaga, da naj se pristojnost republiških organov za posege v posebna zemljišča kot so narodni parki in podobno, omeji s tem, da se že v ustavi predvidi dajanje soglasja zainteresiranih društev ali asociacij občanov k takim posegom.

Poslanec se ni strinjal s pripombo, ki jo k osnutku amandmaja XLII predlaga Tone Remc, da bi kandidate za člane predsedstva SFRJ lahko predlagal Skupščini SR Slovenije tudi katerikoli zbor skupščine po poprejšem opravljenem postopku kandidiranja, temveč se strinja z vlogo SZDL kot je definirana v ustavi in v njenem programu in za katero so se poslanci odločili, ko so kandidirali.

Odgovornost in socialna diferenciacija

Poslanec STEFAN TOTH je opozoril na dva družbena problema, ki bi po njegovem mnenju morala najti svoje mesto v ustavi. To sta vprašanje družbene in samoupravne odgovornosti ter vprašanje socialne diferenciacije. Oba problema sta toliko pomembna, da bi ju kazalo institucionalizirati in v ustavi dati osnovna izhodišča za njuno poznejšo uresničitev oziroma praktično izvedbo.

O obeh navedenih družbenih vprašanjih je bilo veliko govora na terenu že ob priliki sprejemanja amandmajev k zvezni ustavi, pa tudi sicer, zaradi česar bi institucionalizacija teh dveh izredno interesantnih vprašanj bila verjetno povsem umestna.

V zvezi z družbeno oziroma samoupravno odgovornostjo misli na reguliranje osebne pa tudi kolektivne odgovornosti vseh družbenih činiteljev, samoupravnih organov in organizmov, pri vprašanju socialne diferenciacije pa na možnost zmanjševanja vedno večjih socialnih razlik.

Kaj pa slovenska himna?

Poslanec MILO VIŽINTIN je uvodoma podprl predloženi osnutek ustavnih sprememb, nato pa je opozoril na pereč problem izvajanja ustave in predpisov, ki temeljijo na njej. »Čuvanje ustave so skupščina, ustavno in ostala sodišča, ki ukrepajo šele po prijavi kršitev. Če prijav ni, ni sankcij za kršitve ustave in zakonov, zaradi česar nastaja velika škoda. Ustavna in zakonska določila ne dobe ustreznega odziva v življenju. Poslanec Vižintin je dal v razmislek tudi idejo, da bi pri temeljnih organizacijah združenega dela in pri drugih samoupravnih činiteljih izvolili neko telo, ki bi skrbelo in bilo odgovorno tudi za izvajanje ustavnih in zakonskih norm. S tem bi se lahko pravočasno ukrepalo zoper kršilce ustavnih in drugih norm.

V nadaljevanju svoje razprave je Milo Vižintin opozoril in dal v razmislek tudi problem slovenske himne, o kateri predloženi osnutek ustavnih amandmajev ne govori. Glede na to, da danes ustvarjamo resnično suverenost vsakega naroda in narodnosti, kar bo še bolj okrepilo SFRJ, obstaja potreba po slovenski himni. Le-ta bi morala biti odraz slovenskega političnega življenja — od kmečkih puntov, začetkov delavskega gibanja, naše revolucije in povojnega razdobja do danes. Besedilo himne naj bi poleg teh elementov tudi poudarjalo bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov, melodijska himna pa naj bi upoštevala slovensko pevsko in glasbeno tradicijo.

O bistvu sodobne Slovenije

Poslanec DR. VOJAN RUS je predlagal, naj se v amandmaju XXV, točke 1, ki določa družbeno jedro sodobne Slovenije, spremeni tako, da bi se glasila:

»1. Socialistična republika Slovenija je socialistična samoupravna demokratična skupnost delovnih ljudi in občanov, slovenskega naroda ter italijanske in madžarske narodnosti in države, ki temelji na suverenosti slovenskega naroda in na oblasti in samoupravljanju delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.

Socialistična republika Slovenija je v sestavi Socialistične federativne republike Jugoslavije.«

Ta predlog spremembe teži določiti Slovenijo prvenstveno kot socialistično samoupravno skupnost, šele na drugem mestu pa kot državo. V dosežnem tekstu je na prvem mestu država, šele na drugem samoupravna skupnost.

Po poslančevem mnenju obstoje vsebinski razlogi za predlagano spremembo. Obstoječi in razvijajoči se samoupravni odnosi so najbolj značilno družbeno določilo Slovenije in Jugoslavije in ju razlikujejo od drugih sodobnih dežel. Če hočemo izraziti tisto, kar je posebno naše, moramo dati to na prvo mesto.

Samoupravni odnosi res niso pri nas dovolj razviti v skladu z realnimi možnostmi. Vendar so ti odnosi, kljub njihovi nezadostnosti, naše najpomembnejša uresničena družbena pridobitev.

Ti samoupravni odnosi rezultirajo iz celega pozitivnega razvoja slovenskega naroda, začenši od taborskega in delavskega gibanja, ki je pokazalo, da je lahko moč nekega modernega naroda tudi v svobodnem ljudskem gibanju in združevanju, ne pa prvenstveno v državnem oblikovanju (kot so se oblikovali tako imenovani zahodnoevropski zgodovinski narodi) preko Osvobodilne fronte, katere temeljna moč je bila obča ljudska politična organizacija, ki je bila zopet prvenstveno prostovoljna politična asociacija (ne pa prisilna organizacija državnega tipa). V osvobodilnem boju so bili te-

melj ljudski odbori in odbori Osvobodilne fronte, organizacije Zveze komunistov in podobne organizacije, medtem ko je bil v tej borbi državni aparat (vojaška, varnostna služba), ne glede na svoj pomen in prispevek, izrazito podrejen tem prostovoljnim, v kati samoupravnim asociacijam.

Poslanec meni, da lahko brez pretiravanja trdimo, da so samoupravni odnosi, kljub svoji nezadostnosti naš najpomembnejši prispevek k svetovnemu družbenemu napredku in svetovnemu socializmu in da je tudi to treba izraziti v določitvi bistva sodobne Slovenije.

Če bi navedli samoupravljanje na prvem mestu, bi s tem izrazili trdno odločenost, da ga še hitreje, še temeljiteje in še bolj vsestransko razvijamo. Država ni sama po sebi niti zlo niti dobro in je tudi nam še potrebna. Toda država je vedno, pa tudi pri nas, prvenstveno le del družbe, je le aparat, je le sredstvo za uresničevanje politike drugih, temeljnih socialnih sil, kakršno bi pri nas moralo biti predvsem samoupravno organizirano delovno ljudstvo. Države ni moč razlagati in uresničevati — zlasti pri nas — kot nekakšno najvišjo sintezo in kot najvišji izraz celotne samoupravne družbe. Taka pojmovanja države so bila doslej v svetu pogosta, pri nas niso zlonamerna, so pa zastarela, ker so preveč formalna in absolutizirana.

Prvenstveno poudarjanje države tu ni ustrezno, ker zastira jasno razlikovanje med samoupravno in etatično politiko na ravni republike. Večkrat je prihajalo do nesporazumov, ker so poskušali določene posle upravičeno reševati prav na ravni republike, so pa to napak utemeljevali kot etatizem. Zato bi jasno izraženo prvenstvo samoupravnosti na republiški ravni omogočalo tudi jasno razliko med njo in etatičnimi posegi.

Upravičeno govorijo o dialektični celoti med samoupravljanjem in državo. Bilo bi pa nujno bolj jasno poudariti za kakšno celoto in zvezo gre: namreč, da gre za dialektično zvezo med samoupravljanjem, ki naj bo najznačilnejša kvaliteta cele družbe, in državo, ki je le del družbene celote. Da bi bila ta dialektična zveza jasna, je nujno razlikovati med celoto in tistim, kar je lahko pomembno, je pa le del te celote in zato njej podrejeno. Zato v definiciji, ki jo predlagam, samoupravljanje in država nista ločena in postavljena absolutno eden proti drugemu, sta pa tako povezana, da je prvenstvo samoupravljanja jasno.

Dalje je dr. Vojan Rus predlagal, v skladu z željami med volivci, da se v amandmaju XXVIII dodajo na koncu točke 5 še besede:

»v skladu z načeli, ki jih določa zakon.«

Pri tem soglašam s stališčem predloženega amandmaja, da osnovne organizacije združenega dela lahko zagotovijo občanom za vložena sredstva obresti in še druge ugodnosti.

Kakšne pa so lahko vse te ugodnosti? ni v dosežanem tekstu prav nič določeno. Zato predlaga dopolnitev po kateri naj to točneje določi vsaj republiški zakon, ker je potreben točen

dogovor o temeljnih našega bodočega družbeno-ekonomskega razvoja. Tudi pri nas se npr. pojavljajo določene težje po akcionarskih odnosih in podobno, kar lahko postopno zožuje socialistične odnose.

Sestavljalci amandmaja niso imeli takih namenov. Vendar je iz omenjenih razlogov nujno vsaj predvideti, da poseben republiški zakon točneje določi, katere ugodnosti se vlagateljem lahko v principu dajo, in katere ne. Te zahteve ni mogoče zavrniti z izgovorom, da tega ni mogoče podrobno določiti, ker je vsekakor bolje določiti vsaj tisto, kar že danes vemo, kot nič.

Končno predlaga, prav tako v skladu s stališči med volivci, da se v amandmaju XXX, v točki 5:

a) v 3. vrstici za besedami: »Tega amandmaja, ki« dodajo še besede: »lahko do določenega obsega« in

b) da se na koncu točke doda stavek: »Največji možni obseg preseganja meje dopolnilnega dela se določi z zakonom.«

Dosedanji tekst v nekaterih določilih ne postavlja jasne meje podjetja, ki je pod vodstvom privatnika. Poslanec teži za tem, da se taka meja določi z republiškim zakonom, četudi bi lahko to mejo ponekod razširili. Ker pa dosedanji tekst točke 5 dopušča praktično neomejeno velika — in lahko tudi zelo velika — podjetja, ki lahko postanejo v bistvu privatna, bi to lahko pomenilo prevelik profit in preveliko moč posameznih privatnikov. Saj po 4. točki istega amandmaja privatnik lahko v posebni organizaciji združenega dela dobi dohodek tudi po naslovu in s tem po obsegu vloženih sredstev. Ta pa so lahko v velikih podjetjih zelo velika in bi bil zato lahko zelo velik tudi privatni dohodek te vrste. Poleg tega pa ima privatnik tudi pravico vodenja takega, teoretsko zelo velikega podjetja.

Ne gre nujno za veliko neposredno nevarnost privatnega kapitala, ampak za določene slabe dosedanje izkušnje in za določanje principialnih stališč o bodočem družbenoekonomskem razvoju.

Poslanec ne soglaša z načeto tezo, da naj bo pri nas dovoljena vsaka privatna iniciativa, ki ni prepovedana. Res ne moremo v ustavnih in drugih pravnih aktih točno naštetih vsega, kar je dovoljeno. Vendar bi morali naši pravni akti izhajati bolj kot doslej iz vsebinske, sociološke in ekonomske analize. Ta naj pokaže, kakšna družbene vsebine se razvijajo v našem prostoru, katere so pozitivne in katere negativne, in šele potem bomo vedeli, kakšno družbeno smer naj izrazijo pravni akti, kaj naj diferencirajo in kako. Meni, da naše obravnave privatne dejavnosti ne upoštevajo dovolj obstoječih zelo neupravičenih socialnih razlik in očitne nemoči državnega aparata ob njih. Gre torej le za to, da prevemo in formalno točneje doziramo, katera privatna dejavnost pri nas je napredna in človeško plodna, katera pa ni. Tudi pri tem velja, da s zakonom nikoli ne bo mogoče vsega pozitivno določiti, boljše pa je čim več kot čim manj.

Poslanec je načel tudi vprašanje predsedstva, pri čemer je poudaril, da smo danes že prišli do enotnega stališča: predsedstvo skupščine je del skupščinskega sistema in je temu sistemu podrejeno, saj v normalnih razmerah ničesar ne odloča samo, ampak skupščini le predlaga. Ni se mogel strinjati s stališčem, da je postavljanje predsedstva skupščine le začasna rešitev, po dveh letih pa naj bi se eventualno formiralo predsedstvo republike, ki bi izražalo vse njene temeljne funkcije.

Iz vseh dosedanjih razprav sledi enotno stališče velike večine, ki želi ohraniti skupščinski sistem kot nujni del samoupravnega sistema. Pri tem ne gre za neko parlamentarno-buržuazno zanesenost, ampak za pomembne sodobne družbene potrebe.

Nobena sodobna nacija ni in ne more biti — tudi če bi kdo to poskušal — samo nekakšna zelo ohlapna konfederacija občin, nekakšna slučajna zbirka slučajno nametanih atomov, ki se imenujejo občine in delovne organizacije, saj sodobne nacije predstavljajo posebno kvaliteto združenega dela, ki je plod objektivne zakonitosti sedanje stopnje družbenega razvoja. V sodobni naciji je združevanje dela bolj intenzivno kot v vseh drugih sodobnih družbenih enotah. Danes se večina delovnih ljudi, delavcev in kmetov, vključuje v občo družbeno integracijo še najbolj na nacionalni ravni, saj se na tej ravni ne vključujejo samo v nacionalno delitev ekonomskega dela, ampak hkrati zlasti z nacionalnim jezikom, v zaokrožen sistem nacionalnega šolstva in nacionalne kulture, čeprav je tudi ta integracija še zelo nezadostna. Verjetno bo kasneje prišlo do močnejše mednarodne integracije. Toda danes je najsplošnejše dejstvo, da je združeno delo na nacionalni ravni sicer nezadostno, toda še najbolj intenzivno in vsestransko povezano.

Zato morajo obstajati ne samo organi za specializirano združitev posameznih vej nacionalnega dela (kot so izobraževalne, socialne in gospodarske skupnosti), ampak da morajo obstajati tudi organi kot skupščina, ki opravljajo občo, sintetično, združevanje nacionalnega dela in ki so zato najvišji obči in sintetični samoupravni organi nacije.

Večji poudarek samoupravnim interesnim skupnostim

Poslanica ELA ULRIH — ATENA je poudarila, da je odobravanje — skoraj navdušenje — ob sprejemanju amandmajev k svoji ustavi spremljala tudi določena nezadržanost, ali bomo tako soglasno sprejete amandmaje k svoji ustavi v praksi tudi uresničevali. Osnutek ustavnih amandmajev slovenske ustave prav gotovo pomeni prvi korak k uresničevanju zveznih amandmajev.

Pomembno je, da je v osnutku delavcem tako imenovanih družbenih služb (prosveti, kulturi, znanosti, zdravstvu in drugim) prvič priznan enakopraven položaj, da je njihovo delo enako družbeno vrednoteno kot proizvodno delo. To dejstvo bo omogočilo, da se bodo ta področja neposredneje povezala s proizvodnjo, da bo nastala resnična soodvisnost različnih področij družbenega dela, da se bo tudi na teh področjih delovni človek počutil odgovornega za celoten družbeni razvoj.

Pri izdelavi predloga ustavnih amandmajev pa bo treba precizneje opredeliti oz. uporabiti posamezne formulacije, ker v osnutku niso povsod ustrezne že doseženim, stvarnim odnosom na teh področjih združenega dela. Zato moramo v javni razpravi vzbuditi delavce s teh področij, da bodo aktivno sodelovali v oblikovanju osnutka.

V XXV. amandmaju je opredeljena republika kot država in kot samoupravna skupnost delovnih ljudi in občanov, ni pa ustrezno poudarjena samoupravna interesna skupnost in njena organiziranost na republiški ravni. Obstoj in delovanje samoupravnih interesnih skupnosti na republiški ravni terja podrobnejšo opredelitev teh samoupravnih skupnosti in nujnost kvalitativnega razvoja teh skupnosti v smeri integracije posameznih interesov v globalni slovenski družbi.

XXVII. amandma bi bilo treba precizneje opredeliti, ker je sicer za razumevanje potrebno prebrati tudi obrazložitve k osnutku ustavnih amandmajev.

XXV. in XXVII. amandma uvajata tri sorodne termine, od katerih ni noben jasno definiran. Menim, je rekla, da bi za področja, ki jih ureja XXVII. amandma ustrezalo uporabiti termin »skupni interes« ali »splošni interes«, ne pa pojem dejavnosti »posebnega družbenega interesa«, za katerega je značilno dvojje: da je splošen, ne glede na meje družbeno-političnih skupnosti, delovne organizacije in da je po naši samoupravni družbeni ureditvi tudi vsebinsko opredeljen. Gre torej za tista občutljiva področja, ki so determinirana po našem družbeno-političnem sistemu kot so izobraževanje in vzgoja, kultura, zdravstvo, socialna politika, informacije in še nekatera druga.

V XXX. amandmaju je delovnim ljudem v nekaterih dejavnostih že s samo ustavo zajamčena svoboda samostojnega osebnega dela, delovnim ljudem na nekaterih področjih pa občo podrobnejši pogoji urejeni z zakonom. Verjetno bi bilo primerno že v besedilu ustavnih amandmajev tudi za področje umetniškega, raziskovalnega, športnega dela naštetih tiste dejavnosti, ki so lahko predmet osebnega dela.

Izrazoslovje v XXXVII. amandmaju, s katerim se ureja vprašanje izobraževanja in vzgoje, je povzeto iz 123. člena sedanje ustave. Formulacije so stare več let in ne ustrezajo že doseženim družbenim odnosom na teh področjih. V 20. točki tega amandmaja se govori o šolstvu in izobraževanju kot o dveh samostojnih področjih, v

resnici pa je šolstvo samo ena od oblik izobraževanja. Imamo namreč tudi nešolske oblike izobraževanja, ki jih je vedno več. Povsem je opuščena vzgoja, ki je pomembna družbena dejavnost, ki je lahko samo družbena in za katero imamo resnično poseben družben interes. Gre za aktivnost oblikovanja socialistične osebnosti, ki mora poleg zajemanja določenega znanja dati tudi določene moralno-politične, značajske in kulturne vrednote, nastajajoči, pa tudi že formirani človekovi osebnosti. Izraz »šolstvo« naj se zato opusti in zamenja z ustreznnejšim »izobraževanje in vzgoja«.

Pojma pogoj in možnost je treba dosledno uporabiti na ustreznem mestu. Pogoje v okviru izobraževanja imamo enake in to glede na to, v kakšnih razmerah se otroci učijo doma in v šoli. Zahteva se skratka enako znanje, za kar pa nimajo otroci povsod enakih možnosti. Zato mora biti ena od nalog ustvarjati enake možnosti, da bi lahko zahtevali in pričakovali doseganje in izpolnjevanje enakih pogojev.

Odprte formulacije

Poslanec ZDENKO ROTER je dejal, da ga je vzpodbudila k razpravi tudi izjava predsednika Skupščine SR Slovenije, naj bodo vse formulacije v osnutku ustavnih dopolnil odprte, kar pomeni, da ni nič svetega, kar je zapisano. Temu izhodišču za javno razpravo naj da zgled tudi republiški zbor v tem smislu, naj bi se vsi predlogi poslancev šteli samo kot prispevek k javni razpravi in se enakopravno obravnavali v javnosti in v ustavni komisiji. V okviru tega principa je treba, po mnenju poslanca, obravnavati tudi predlog poslanca Toneta Remca, ker ne vsebuje nič takšnega, kar bi lahko izzvalo v javnosti neustrezno reakcijo.

Ob koncu svoje razprave se je poslanec dotaknil tudi predloga poslanca Jožeta Florjančiča, naj bi se razprava o tako imenovanem vprašanju »akcija 25 poslancev« že vendarle končala. Potrebno je, da družbeno politični de-

javniki osredotočijo svojo energijo in svojo pamet na druge, zelo težke probleme, ki tarejo našo družbeno skupnost. Ta poziv pa naj seveda velja za vse akterje, ki sodelujejo v procesu tako imenovanega razčiščevanja. Menil je, da bi lahko Skupščina zastavila svojo avtoriteto v tej smeri. Pri tem seveda ne gre za to, da bi na tej osnovi nastalo nekakšno stanje, v katerem naj bi imeli poslanci privilegij politične neodgovornosti. Vse družbeno politične relacije o odgovornosti naj ostanejo odprte. Gre le za to, da bi razčiščevanja potekala v okviru normalnih medčloveških odnosov, v okviru določene politične kulture, o kateri je poslanec menil, da je pri nas že dosežena. To je imenoval neke vrste moralno imuniteto, ki ni le imuniteta poslanca, marveč vsakega človeka, kar je tudi moralno bistvo naše samoupravne družbe. V nasprotju s temi principi in principi normalnega medčloveškega občevanja in moralnega dostojanstva so izjave, v katerih se pridevajo poslanca različni vzdevki kot na primer »lutke, orodja tujih sil ipd.«

SKLEP REPUBLIŠKEGA ZBORA

Na podlagi amandmaja X ustave SR Slovenije je republiški zbor Skupščine SR Slovenije na seji dne 9. septembra 1971 sprejel naslednji

SKLEP

1. Določi se osnutek ustavnih amandmajev od XXV do XLVII k ustavi SR Slovenije.
2. Osnutek se daje v javno razpravo, ki bo trajala do 15. oktobra 1971.
3. Sestavni del gradiva za javno razpravo je tudi ekspozé predsednika skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja, predlogi za spremembe in dopolnitve in povzetek razprave o osnutku sprememb ustave SR Slovenije na seji republiškega zbora.
4. Mnenja in predloge, dane v javni razpravi k osnutku amandmajev od XXV do XLVII k ustavi SR Slovenije, je treba poslati skupni komisiji vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja najkasneje do konca roka, določenega za javno razpravo.
5. Skupna komisija vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja naj spremlja potek javne razprave ter na podlagi osnutka ustavnih amandmajev, razprave in predlogov, danih na seji zbora, rezultatov javne razprave, mnenj zborov Skupščine SR Slovenije, pripravi in predloži besedilo predloga ustavnih amandmajev.
6. Skupna komisija vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja naj pravočasno pripravi in predloži Skupščini SR Slovenije osnutek ustavnega zakona za izvedbo ustavnih amandmajev.

Številka: 011-29/71
Ljubljana, 9. 9. 1971

Predsednik
MIRAN GOSLAR

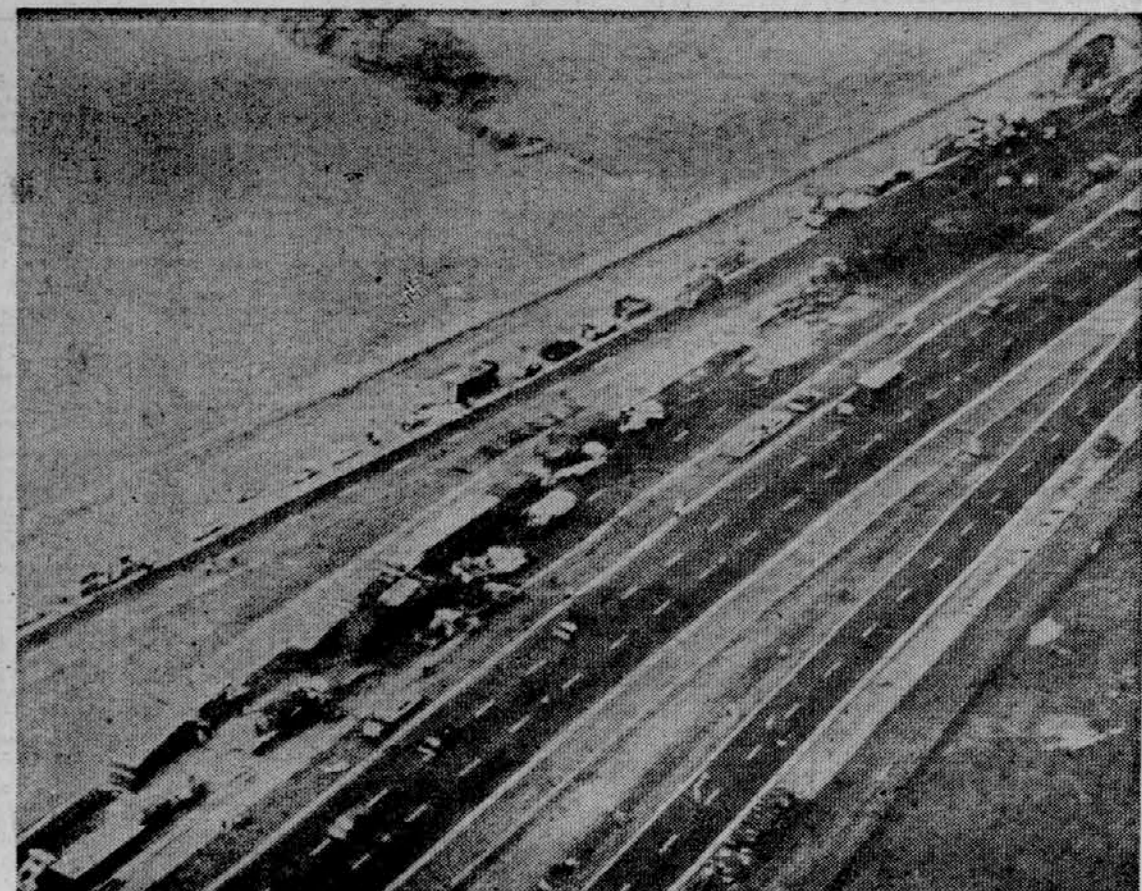
ARETIRANI DUBLINSKI NOVINAR — Bel-faška policija je aretirala novinara Vincenta Browna, pri katerem so našli puške, ki so jih izdelali v skrivnih delavnicah. Orožje je bilo namenjeno ekstremnim protestantom. Foto: UPI

SOVJSKE LADJE BLIZU HAVAJEV — Flota šestih sovjetskih vojnih ladij, med njimi podmornice, se je med križarjenjem po vodah Tihga oceana močno približala havajskim otokom. To je v zadnjih letih največja sovjetska flota, ki je plula skozi kanal med otokoma Maui in Havaji. Telefoto: UPI

DEMONSTRACIJE PROTI THIEUJU — Saigonski študentje se nikakor ne morejo spoprijazniti s kandidaturjo dosedanjega južnovietnamskega predsednika Nguyen Van Thieuja. Telefoto: UPI

PRIZORISČE HUDEGA VERIŽNEGA TRČENJA — Silka prikazuje del avtomobilske ceste M-6 v angleški grofiji Lanashire, kjer je zaradi goste megle trlo dvesto avtomobilov. V nesreči je izgubilo življenje deset ljudi, šestdeset pa jih je bilo huje in lažje ranjenih. Policija in reševalci, ki so bili na mestu nesreče, so povedali, da so avtomobilske razbitine nudile pogled kot po veliki bitki. Telefoto: UPI

Velike težave z vojaki

Ameriški general Abrams se je potopil senatorju McGovernu

SAIGON, 14. septembra (AP) — Poveljni ameriških oboroženih sil v Južnem Vietnamu general Abrams je senatorju McGovernu potožil, da ima s svojimi vojniki pet težav: mamila, razsizen, protivno razpoloženje, moralno in napetost med ameriški in saigonskimi vojniki. Senator McGovern je po pogovoru z Abramsom novinarjem dejal, da je polovica ameriških vojakov prepričanih v zmotnost ameriškega angažiranja v Vietnamu, čeprav izpolnjuje svoje dolžnosti.

Kohl odpotoval v Bonn

BERLIN, 14. sept. (Reuters) — Vzhodnonemški državni sekretar Kohl je danes odpotoval iz vzhodnega Berlina v Bonn, kjer bo nadaljeval pogovore s svojim za hodonemskim kolegom Bahrom o prometu med Nemčijama.

Sporočilo glede kolere

BEOGRAD, 14. sept. (Tanjug) — V zvezi z epidemijo kolere v Španiji sporoča zvezni svet za zdravstvo in socialno politiko, da se morajo vsi naši državljani, ki namenjavajo v to državo, cepiti proti koleri. Za potnike, ki prihajajo iz Španije, zlasti iz Barcelone in Valencije, bodo veljali sanitarno nadzorstvo in ukrepi, ki so v navadi pri vstopu v našo državo.

Srečanje zdravnikov iz treh držav

LJUBLJANA, 14. sept. — Konec tega tedna, od 16. do 18. septembra, bodo v Millstatu na Koroskem zdravniški dnevi za zdravnike iz Slovenije, Avstrije in Furlanije. Pokrovitelj zdravniških dni Alpe-Adrije je koroski deželni glavar Dr. Hans Sima. Poleg njega bo navzoč podpredsednik naše stranke predsednik IS Stane Kavčič, za Furlanijo-Juljsko krajino pa predsednik te dežele Dr. Alfredo Berzanti. Zdravniki vsake izmed dežel so si izbrali posebno strokovno temo in jim bo namenjen en dan srečanja. Naši bodo obravnavali prometno medicino. M. N.

Mladinci o ustavnih dopolnilih

BOHINJ, 14. sept. — Na seminarju za vodstva občinskih konferenc ZMS in članice predsedstva republiške konference ZM Slovenije, ki teče že od petka v Bohinju, so danes razpravljali o družbenopolitični ureditvi SFRJ in SR Slovenije v luči ustavnih dopolnil. Uvodne misli za današnjo razpravo sta povedala član predsedstva SFRJ Mitja Ribičič in član izvršnega odbora RK SZDL Slovenije Božo Kováč.

Delegacija pri Kavčiču

LJUBLJANA, 14. septembra — Predsednik republiškega izvršnega sveta Stane Kavčič je danes sprejel delegacijo slovenskega sodniškega društva. Predsednik društva dr. Srečozar Polič in člani delegacije so se seznanili s Stane Kavčiča z delom in nalogami slovenskega sodniškega društva ter o položaju pravosodja v našem samoupravnem družbenem sistemu.

Zaželen gost

Pogovori britanskega zunanjega ministra Homea z egiptovskimi državniki

LONDON, 14. sept. Londonski politični krogi zelo pozorno spremljajo uradni obisk britanskega zunanjega ministra Homea v Kairu, ki se je pogovarjal s predsednikom Sadatom, premierom Favzijem in zunanjim ministrom Riadom.

Okoliščine so prispevale k temu, da je vsaj po londonskih ocenah minister Home v Kairu zdaj zaželen gost in da je njegov obisk dobil večji pomen, kakor so pričakovali. Politiki vizum za Kairo si je Home pridobil s svojim govorom v Harrogateu, v katerem je med drugim govoril o tem, da bi se morali izveči umakniti zasedeni ozemlj, preden bi lahko prišlo na Bliznem vzhodu do resničnega miru.

Toda po londonskih ocenah so še drugi dejavniki, zaradi katerih je postal sedanjí Homeov obisk v Kairu tako pomemben. V Londonu ocenjujejo, da je Kairo dodobra razočaran, ker ni prišlo do nobenega napredka v bliznjehodni krizi. Zato je Kairo sikleni, da bo vso zadevo spet sprožil pred OZN. Kairo se dobro zaveda, da Britanija ne more dosti vplivati na krizo ali celo na Izrael, vendar

bi se rad natančno poučil, ad je Britanija resnično pripravljena ukrepati v smislu ministrskega govora.

Home je zvedel od zunanjega ministra Riada, da ZAR ne more več kaj pričakovati od diplomacije zadnjih štirih let in od Rogersove pobude, če ZDA res ne morejo prepričati Izraela, da bi bil bolj spravljiv. Minister Home je povedal, da bi Britanija sodelovala v mirovni operaciji OZN za zagotovitev sporazumno določenih mej na Bliznem vzhodu. Meja bi morala potekati po stari mednarodni črti z izjemo morebitnega drugačnega dogovora glede Gaze, v skladu z resolucijo varnostnega sveta, sprejeto leta 1967. S tem se je Home zavzel za popoln izraelski umik in v Londonu menijo, da bo njegova izjava povzročila ugoden odmev v arabskem svetu.

B. PAHOR

Poljskim kmetom bo lažje

Vlada bo predlagala skupščini spremembe zakonskih predpisov

VARŠAVA, 14. septembra (Tanjug) — Poljska vlada bo predlagala skupščini pomembne spremembe zakonskih predpisov za razvoj kmetijstva, kar naj bi bil prvi praktični korak pri uresničevanju smernic pred VI. kongresom EZDP. S sprejetjem osnutka zakona o ukinitvi obveznega odkupa žitaric, krompirja in živine za zakol se bodo kmetje, ki je končno rešili prisile, ki je veljala četrto stoletje. Vlada je pripravila tudi načrt o spremini doktrina o zemljiškem prispisku. Prispevek v državi ni sklad za razvoj kmetijstva bodo kmetje odslej plačevali z rednimi davki.

Razveljavljena prepoved »Kulture«

BEOGRAD, 14. sept. (Tanjug) — Vrhovno sodišče v Srbiji, ki mu je predsedoval sodnik Rodoljub Stamenković, je razveljavilo prepoved razpečevanja zadnje številke trimesečne revije »Kultura«, ki jo je 19. avgusta izrekel okrožno javni tožilec, 23. avgusta pa potrdilo beograjsko okrožno sodišče. Vrhovno sodišče Srbije je ugotovilo, da neki članek kršanskega filozofa in protikomunističnega Nikolaja Berdjajeva, objavljen v tej reviji in napisan pred 26 leti, more vzmerniti občankov, ker je bila vsa številka revije vsebinsko posvečena religiji in so bila v njej navedena tudi nasprotja na stališča o tej temi.

• vse za vašo prehrano
• dobite v novi Tržnici
• na Krakovem trgu 2
Sadje zelenjava

V Gradcu obilno udeleženi

Jugoslovanskih razstavljalcev bo 92 — Zagotovljen tečaj dinarja

OD DOPIŠNIKA RTV LJUBLJANA
CELOVEC, 14. sept. — Vodstvo graškega razstavišča je pred jesenskim sejmom priredilo dopolnjevanje Celovcu tradicionalno tiskovno konferenco. Na sejni, ki bo odprta od 2. do 10. oktobra, bo sodelovalo 1900 razstavljalcev, med njimi 777 iz tujine, od tega 92 jugoslovanskih. Poleg domačinov je po številu razstavljalcev pred Jugoslavijo le še ZRN. Tej jugoslovanski rekordni udeležbi v Gradcu so zato na današnji konferenci posvetili še posebno pozornost. Med drugim so poudarili, da Jugoslavije ne gre prištevati med paradne razstavljalce po vzhodnoevropskem vzoru, ki bodo udeleženi le z 0,2 odstotka, temveč med povsem enakovredne trgovske partnerje.

Vodstvo graškega sejma bo že konec septembra, ne glede na dnevne tečaje dinarja, zagotovilo v svojih menjalnicah trdni tečaj, ki bo že vnaprej objavljen.

VLADO PLAVČAK

Četrti Intart v Celovcu

CELOVEC, 14. sept. V celovski umetniški galeriji 4. Intart razstavo. Na njej je 20 razstavljavcev svojih del. 16 slikarjev, kiparjev in grafičarjev iz Koroske, Furlanije, Julijske krajine in Slovenije. Na otvoritvi sta bila poleg zastopnikov Furlanije-Juljske krajine tudi podpredsednik izvršnega sveta Slovenije dr. France Hočevar in sekretar za kulturo in prosveto Slavko Bohaneč. Od slovenskih umetnikov so bili na razstavi slikar Logar in kipar Dušan Tršar; Zmigu Jeruš je šifra podarila zlato medaljo. Razstava Intart bo odprta do 10. oktobra.

V. PLAVČAK

Nizozemski veleposlanik v Ljubljani

LJUBLJANA, 14. sept. — Nizozemski veleposlanik baron Schelle van Heemstra je danes obiskal in se pogovarjal s predsednikom gospodarske zbornice SR Slovenije Leopoldom Kresetom, z rektorjem univerze prof. dr. inž. Mirjanom Grušnikom, generalnim direktorjem združenega podjetja Iskra Vladimirjem Logarjem in v glavnem uredniku »Dela« Mitjo Gorjupom.

Sodnik bo določil organizatorja koride

BEOGRAD, 14. sept. (Tanjug) — Za 17. septembra je že napovedana korida, kar so razprodana, beograjsko okrožno sodišče pa naj bi se le jutri razsodilo, kdo bo organizator. Podjetje »Montenegro-turista« in njegov direktor Jakob Vujović sta tožila beograjsko trgovsko podjetje »Zadrugar«. »Turistično« zvezo Beograda in stadion »A« smajdane, da nimajo pravice prirediti koride, ker je le »Montenegro-turista« odkupil za Jugoslavijo in Švico s ključno pravico. Kdo bo organizator, toženi ali tožilec, bo jutri odločil sodnik.

Usoda brošure — znana čez deset dni

BEOGRAD, 14. sept. (Tanjug) — Dokončna usoda brošure »Široki breg bo znana čez približno deset dni, ko bo svoje mnenje objavilo zvezno javno tožilstvo ali vrhovno sodišče Jugoslavije. Vrhovno sodišče Hrvaške je namreč dovolilo prodajo brošure, republiko tožilstvo BIH pa je prepovedalo razpečevanja v republiko. Tožilec BIH Ljubo Kovčević bo najbrž od zveznega tožilstva zahteval, naj razveljavi razsodbo vrhovnega sodišča Hrvaške.

Zvezno javno tožilstvo ima dve možnosti: da zavrne zahtev tožila Kovčevića, ali pa da jo upošteva in pri vrhovnem sodišču Jugoslavije zahteva zaščito zakonitosti.

Iz včerajšnje zadnje izdaje

Pogovori Home — Riad

V Egiptu pripisujejo obisku ministra Homea še poseben pomen

KAIRO, 13. sept. (Tanjug) — Anglo-egiptovski pogovori so se začeli danes v Kairu s srečanjem britanskega zunanjega ministra Aleca Douglasa Homea in egiptovskega zunanjega ministra Mahmuda Riada.

V Egiptu pripisujejo obisku poseben pomen tudi zato, ker je prišlo od tega srečanja samo dva tedna pred začetkom zasedanja generalne skupščine OZN, na kateri pričakujejo egiptovski pobudo za diskusijo o Bliznem vzhodu.

Egiptjani izražajo upanje, da bo Home med svojim obiskom v Kairu ponovno potrdil svojo izjavo od oktobra jani, ko je dal britansko razlago resolucije varnostnega sveta 22. novembra 1967. leto. Tako britansko razlago tega dokumenta, ki predvideva umik Izraela z vseh okupiranih ozemelj, ni lahko razložiti tudi kot podlago britanskega stališča na bliznjem zasedanju generalne skupščine in po tem zasedanju.

Egiptjani pa ocenjujejo Homeov obisk tudi kot del svoje diplomatske ofenzive v okviru priprav na shudo borbo z imperialistično-sionističnim sovražništvom.

Rogers sprejel veleposlanika Crnobrnjo

WASHINGTON, 13. sept. (Tanjug) — Šef State Departmenta William Rogers je sprejel danes veleposlanika SFRJ v ZDA Bogdana Crnobrnjo in se z njim pogovarjal približno eno uro. Pogovarjala sta se o bilateralnih odnosih in aktualnih mednarodnih vprašanjih. To je bil poslovní obisk veleposlanika Crnobrnje, ki se bo v kratkem vrnil v Jugoslavijo.

Pred tem je veleposlanik Crnobrnja obiskal tudi posebnega svetovnega predsednika Nixona za nacionalno varnost in zunanjjo politiko Henryja Kissingerja.

Primer kolere v Franciji

PARIZ, 13. sept. (AP) — V francoskem mestu Hendaye je pred nedavnim zabeleži prvi primer obolenja za kolero v Franciji. Zbolela je neka 29-letna ženska, ki se po zdravljenju v bolnišnici sedaj zdravi na svojem domu.

Prepovedano razpečevanje

SARAJEVO, 13. sept. (Tanjug) — Republiški javni tožilec BIH Ljubo Kovčević je sprejel danes sklep o prepovedi razpečevanja publikacije »Široki breg« na ozemlju BIH od končnega sklepa zveznega javnega tožilstva oziroma vrhovnega sodišča Jugoslavije.

Ta sklep je republikski javni tožilec sprejel danes po sklepu vrhovnega sodišča Hrvaške, da se ukine časna prepoved razpečevanja te publikacije, ki jo je sprejelo okrožno javno tožilstvo v Splitu, na katere ozemlju je bila tiskana ta brošura.

Začetne težave rešili

Premier Lynch, Heath in Faulkner se bodo sestali 27. septembra

LONDON, 13. sept. (Reuters) — Premieri Velike Britanije, Republike Irske in Severne Irske se bodo sestali 27. in 28. septembra, da bi proučili položaj v Severni Irski. Heath, Faulkner in Lynch so sklenili, da se bodo sestali v Chequersu v uradni rezidenzi britanskega premiera v notranjosti.

»Dan Kitajske« na zagrebškem velesejmu

ZAGREB, 13. sept. (Tanjug) — Veleposlanik LR Kitajske v Jugoslaviji Čeng Tao in direktor kitajske razstave Vej Hui-Chun sta priredila danes sprejem ob odnevu Kitajske na jesenskem zagrebškem velesejmu. Sprejema se je udeležilo veliko število povabencev, med njimi podpredsednik mestne skupščine Ivo Vrbovec, predstavniki zvezne in republiške zbornice ter številni domači in tuji gospodarstveniki ter druge osebnosti.

»Dan Kitajske« na zagrebškem velesejmu je bil prvi dan, ko so se v Zagrebu pojavili predstavniki kitajske razstave. Veleposlanik Čeng Tao in direktor kitajske razstave Vej Hui-Chun sta priredila danes sprejem ob odnevu Kitajske na jesenskem zagrebškem velesejmu. Sprejema se je udeležilo veliko število povabencev, med njimi podpredsednik mestne skupščine Ivo Vrbovec, predstavniki zvezne in republiške zbornice ter številni domači in tuji gospodarstveniki ter druge osebnosti.

Policija zadušila upor

V spopadu s kaznjenci v bližini New Yorka 37 ljudi ubili

NEW YORK, 13. sept. (Reuters) — Policija je danes s silo zlomila upor zapornikov v kaznišnici Attica blizu New Yorka. V hudem spopadu je 37 ljudi bilo ubitih, med njimi tudi osem talcev, ki so jih imeli zaporniki od prejšnjega četrta.

Lokalne bolnišnice v okolici zapora so polne ranjenecv, ki jim je potrebna nitra zdravniška pomoč.

Policija in vojska sta vrli v zapore pod zaščito solzinega plina, kar so zaporniki, v glavnem črnci in Portorici, pred tem zavrnili ultimatu, da se vdajo.

Sporočili so, da je newyorški guverner Rockefeller odobrnil posredovanje policije. Predtem je zavrnil zahtevo upornikov, naj pride v zapor na pogovore z njimi. Rockefeller je prav tako zavrnil zahtevo za amnestijo zapornikov in dejal, da za to nima zakonskih pooblastil.

ZDA bodo predložile dve resoluciji

ZDRUŽENI NARODI, 13. sept. (UPI) — ZDA bodo predložile generalni skupščini dve resoluciji o dvojnem predstavištvu Kitajske v svetovni organizaciji, je izjavil ameriški predstavnik. Dodal je, da bodo resoluciji predložili v četrtek ali petek.

V načrtu ene resolucije je rečeno, da mora predlog za izključitev predstavnika Tajvana dobiti dvotretninsko večino, v načrtu druge resolucije pa so predložili, naj bi bili »obe Kitajske zastopani v OZN.

Telegrami

TITOVCI ČESTITKI — BEOGRAD. Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku Hondurasa in Kostarike, dr. Ramonu Ernestu Cruzu in Joseju Figueruza Ferreru, brzojavni čestitki ob honduraskem in kostariškem državnem prazniku.

KONČAN OBISK — BEOGRAD. Pariški župan Jean Cherieux s sodelavci je po štiridnevem obisku v Beogradu odpotoval v Pariz.

OBISK ZAMBEJSKIH PARLAMENTARCEV — BEOGRAD. Na povabilo zvezne skupščine je priselja v Beograd parlamentarna delegacija Zambije, ki jo vodi predsednik parlamenta R. O. Nabuluto. To je prvi uradni obisk zambijskih parlamentarcev v Jugoslaviji. Pri nas bodo ostali 12 dni.

BENČSKI ODPOTOVAL — BEOGRAD. Po sedemdesetnem obisku v Jugoslaviji je odpotoval iz Beograda generalni sekretar domoljubne ljudske fronte Madžarske Istvan Benčsik.

SESTANEK GANDHI-NIXON — WASHINGTON. Bela hiša je sporočila, da se bo predsednik Nixon 4. novembra v Washingtonu sešel z indijsko ministrsko predsednico Indiro Gandhi. To bo njen prvi uradni obisk v ZDA, odkar je leta 1966 postala predsednica vlade.

ZAHIR ŠAH V SZ — MOSKVA. V Sovjetsko zvezo je prišel na uradni prijateljski obisk afganistanski kralj Mohamed Zahir Šah z ženo. Na povabilo britanske kraljice Elizabete bo afganistanski kralj decembra uradno obiskal tudi Veliko Britanijo.

SCHUMANN POJDE V LONDON — PARIZ. Francoski zunanji minister Maurice Schumann bo v novembru prišel na uradni obisk v Veliko Britanijo.

ALON V NORVEŠKI — OSLO. Podpredsednik izraelske vlade Jigal Alon je prišel na petdnevni obisk na Norveško. Sestal se bo s premierom Bratteliem in zunanjim ministrom Cappelanom.

NACRT O SKUPNI AKCIJI — KAIRO. Odbor zunanjih ministrov arabske lige je sklenil predložiti voditeljem arabskih držav načrt o skupni akciji. Če bodo ta delovni dokumenti sprejeti, bodo zunanji ministri na prihodnjem sestanku že pripravili naslednjo arabsko konferenco na vrhu.

PRESTOP — MANILA. Pakistanski veleposlanik v Manili Kurum Kan Puni je izjavil, da prestopa na stran osvobodilnega gibanja. To je že drugi pakistanski diplomat, ki je prešel k Bangla dešu.

KIPRIANU POTUJE — PARIZ. Ciprski zunanji minister Spiros Kiprianu se je v Parizu sešel z državnim sekretarjem v francoskem zunanjem ministrstvu Jeanom de Lipkowskim. Iz Pariza potuje v Bruselj, nato pa v New York na zasedanje generalne skupščine OZN.

ULBRICHT ODLIKOVAL ABRASIMOVA — BERLIN. Predsednik državnega sveta NDR Walter Ulbricht je odlikoval sovjetskega veleposlanika Pjotra Abrasimova s častnim naslovom »horoja delavca. Abrasimov je bil sovjetski ambasador v NDR devet let.

KOLERA V FRANCIJI — PARIZ. V južni Franciji sta dva človeka zbolela za kolero. Eden od njiju se je pred kratkim vrnil iz Barcelone.

POPLAVE — NEW DELHI. Poplave ob monsunskem deževju so v severni in vzhodni Indiji povzročile za 533 milijonov dolarjev škodo. Najhuje je prizadeta država Bihar, kjer cenijo škodo na 266 milijonov dolarjev.

URAGAN — MANAGUA. Nad Nikaragvo se je v ponedeljek razbesnel silovit uragan. V neurju je izgubilo življenje več kot 100 ljudi, okrog 7000 jih je ostalo brez strehe, skoraj 2000 pa je poškodovanih.

HUDA URA — NAPOLI. Včeraj so se nad Napolim utrgli oblaki. Hudourni voda je meter visoko zalila nižje dele mesta.

ARETIRANI ČRNCI — BUTLERJ. Ameriška policija je v Butlerju, mestu v jugovzhodni Alabami, aretirala 125 črncev, v glavnem dijakov in študentov. V nedeljo so črnci demonstrirali, ko je nek avtomobil do smrti povozil črno deklečo.

NASILJE — DAMASK. Izraelski okupatorji množično zapirajo ljudi na zasedenem arabskem ozemlju. Samo prejšnji teden so jih zaprli 90. Izraelski odred je obkolil vas Halgun, kjer preiskuje hišo za hišo. Vsačnom groze, da jih bodo izgnali.

ZAPLEMBE — SAIGON. Policija je včeraj zaplenila tri saigonske liste, ker so sprekršili zakon o tiskav. V minulih štirih dneh so zaplenili štiri od 43 tiskalnih dnevnikov.

Pa še to:

BAGATELNA CENA — Beograščane, ki menijo, da je 100 do 250 dinarjev previsoka cena za ogled boborbe, je beograjski humorist zanjil takole: »Spoštovani občani! Pomislite vendar, da boste za ta denar imeli priložnost uživati ob nekaj tisoč kilogramih govedine — in to uvožene! Po čem pa je kilogram domače govedine?«

SONCE
vzhod 05.37
zalid 18.13

VREMENSKO POROČILO
Prognostična karta za 15. september 1971 ob 0,7. uri

sončno
delno oblačno
oblačno
dež
nevihte
sneg
megla
burja
jugo
topla fronta
hladna fronta
okluzija
C eredišče: ciklona
A anticiklona

REYKJAVIK
OSLO
STOCKHOLM
MOSKVA
KOPENHAVN
VARŠAVA
KIJEV
BERLIN
PARIZ
LJUBLJANA
DUNAJ
BEOGRAD
PRIM
SPLIT
ANKARA
ATENE
TUNIS

kraj	vrstno	ob 7. uri	stopinj	vrstno	ob 13. uri	stopinj
Ljubljana	jarno	7	oblačno	11		
Planica	oblačno	8	poloblačno	19		
Brnik	poloblačno	9	poloblačno	15		
Kranj	oblačno	12	oblačno	16		
Maribor	oblačno	12	oblačno	17		
Sl. Gradec	oblačno	9	oblačno	16		
Colje	poloblačno	10	oblačno	16		
Novo mesto	megla	6	oblačno	17		
Koper	jarno	13	oblačno	16		
Reka	oblačno	17	poloblačno	22		
Ptuj	jarno	16	poloblačno	20		
Štut	oblačno	17	jarno	21		
Duruvnik	—	—	oblačno	20		
Zagreb	oblačno	9	poloblačno	22		
Beograd	oblačno	12	oblačno	17		
Sarajevo	oblačno	11	oblačno	18		
Ptograd	oblačno	17	oblačno	14		
Skopje	oblačno	15	poloblačno	23		
Celovec	oblačno	12	poloblačno	22		
Jadec	deležje	11	—	—		
Dunaj	poloblačno	8	poloblačno	17		
Berlin	jarno	13	poloblačno	16		
Milano	oblačno	14	poloblačno	16		
Genova	jarno	16	—	23		
Stutgart	jarno	15	oblačno	15		
Zürich	jarno	6	oblačno	15		
Šim	poloblačno	18	jarno	16		
Paris	oblačno	12	jarno	18		
Berlin	poloblačno	9	poloblačno	18		
Stockholm	jarno	3	poloblačno	18		
Moskva	—	—	poloblačno	9		

Temperatura morja:

Koper, Rad in Šibenik 31, Split in Hvar 22, Lošinj 23, Portorčur danes jutraj 19; voda v Blejskem jezeru včeraj popoldne 18,5.

Napoved:

SLOVENIJA
Jutri bo spremenljivo oblačno, na Primorskem deloma sončno. Najnižje nočne temperature okoli 6, v Primorju 15, najvišje dnevne do 18, v Primorju 22.

IZGLED ZA ČETRTEK
Se nestalno in sveže vreme bo.

JUGOSLAVIJA
Tudi drugod po Jugoslaviji bo spremenljivo oblačno, v jugovzhodnih krajih države še manjše padavine.

VREMENSKA SLIKA
Večji del zahodne in srednje Evrope je v območju visokega zračnega pritiska. Od severa doteka nad Alpe in Balkan še nadalje hladan zrak, ki povzroča pri nas oblačnost.

CELJE

Le glasovalni aparat?

Postopek, kako je prišlo do oprave internata zdravstvene šole v Celju, je upravičeno razburil tako njen ko-

lektiv kot nekateri člani sveta za šolstvo občinske skupščine, ki so imeli le to pravico, da sklepajo o že sklenjenem.

Pisatelju Bevku v spomin

V idrijskem muzeju bodo odprli Bevkovo spominsko sobo

IDRIJA, 14. sept. — 17. septembra letos — ob prvi obletnici smrti pisatelja Franceta Bevka, bodo v idrijskem muzeju odprli Bevkovo spominsko sobo. Ob tej priložnosti bodo slušatelji akademije za gledališče, film, radio in TV uprizarili v rudniški dvorani v Idriji Bevk-Persakovo dramo Mati.

18. septembra se bodo v Idriji zbrali mladi ljubitelji knjig — lastniki zlatih bralnih značk, iz vse Slovenije. V kulturnem programu bo sodeloval igralec slovenskega gledališča iz Trsta, idrijski rojak Silvij Kobal, nastopili bodo mladi harmonikarji in mladinski pevski zbori. Klub bralnih značk pa bo izročil priznanje »Zlata knjiga« pisatelju, ki so ga letos izbrali mladi bralci.

Ob tej priložnosti bo v idrijski Galeriji odprta tudi razstava del vseh slovenskih silarskih kolonij.

J. JERMAN

CELJE

Čebulic na izbiri

Prodajalne semen in cvetja v Celju so dobro založene s čebulicami in gomolji različnih mladinskih cvetov. Vse blago je iz uvoza, v glavnem iz Holandije. Cene čebulic so letos nekoliko višje. Tako stanejo krokusi, ranunkule in anemone 0,60 dinarjev, čebulice tulipanov so po 1,50 dinarjev, scille po 0,80 dinarjev, hiacinte 2,40 dinarjev, jervi, hiacinte 2,40 dinarjev, narcise 1,60 dinarjev. Izbor je zelo bogat.

F. K.

Loto

Prvo žrebanje: 4, 7, 15, 18, 25 in dodatna 32; drugo žrebanje 11, 19, 21, 25, 30 in dodatna 2.

NOVI ODSEK CESTE NA STARI GRAD — Mikavna izletniška točka, ki se razgleduje nad Celjem, bo z asfaltirano cesto še privlačnejša in konec bo večnih očitkov turistov in izletnikov, ki so leteli na slabo cesto. Celjsko turistično in olepševalno društvo je odločno prevzelo akcijo za obnovo grajske ceste v svoje roke.

Foto: F. Krivec

Varno do gradu Močvaru orjejo

Nevarni prvi del ceste na celjski grad so popravili in asfaltirali — Dela so veljala 450 tisoč dinarjev

Obiskovalci celjskega gradu, zlasti tisti iz drugih krajev, so se pogosto spraševali, zakaj Celjani bolj ne skrbijo za tako mikavno izletniško točko. Očitki so leteli na račun slabe ceste, po kateri se je nazadnje še komaj prišlo z osebnim avtomobilom, z avtobusom pa je bilo dolgo ni bilo več mogoče na grad.

Pa vendar Celjani ves ta čas niso bili brezbrbni do gradu in ceste. Spomnimo se samo, koliko let je turistično in olepševalno društvo opozarjalo, da je urejena cesta na grad pogoj za večji obisk gradu, zadnja tri leta pa je dobesedno prevzelo v svoje roke akcijo za obnovo ceste na grad.

Za prvi, najbolj obnovo potrebnih odsek ceste, so se odločili letos in tako so strokovnjaki in delavci komunalnega podjetja Ceste in kanalizacije, pred tedni zastavili delo. Na 280 metrov dolgem klanecu, kjer je cesta vlekla v prepad, kazalo je celo, da tu zlepa ne bo zdravilav. Stroji in roke so se zagrizli v hrib

in na razmeroma kratkem odseku odstranili oziroma na drugem mestu vgradili več kot 10.000 kubnih metrov zemlje. Oporni zidovi segajo nekoliko pod 3 metre v globino. Nanje so potem odprli betonske kašče, ki so poseben način urejanja strmin. Vseokoli zahtevno delo.

Obnovljeni odsek ceste je sedaj naraven. Vozišče je široko 5,5 metrov. Sprva so mislili samo na makadamski, potem pa so se odločili za asfalt. Ker je turistično društvo primarno delo denarja k občinskim sredstvom za financiranje odseka ceste na grad, je za asfalt spet seglo v družbeno blaginjo. Stroški ureditve in asfaltiranja bodo znašali nekaj več kot 450.000 dinarjev. V soboto bo cesta na grad že odprta za avtomobilski promet in gostinci na gradu bodo v lepših jesenskih dnevih spet normalno zadihali.

Prvi korak po asfaltu na grad nekdanjih celjskih grofov je torej storjen. Kakšni bodo naslednji koraki? Prav o tem se bodo pogovorili predstavniki zainteresiranih v petek, ko bodo stopili pogledat doslej opravljeno delo. Vseokoli je res, da je najtežji odsek, ki je bil gradbeno in finančno najzahtevnejši, dober začetek.

KOBIJE

Voda še letos?

Ze pred časom so se vaščani odločili za graditev vodovoda, vendar so z deli pričeli šele pred kratkim in to s kopanjem jarkov za omrežje. Zemeljska dela bodo opravili vsačim pristojno, ostalo pa bo skoraj v celoti financirala domača krajevna skupnost.

B. C.

STORE

V poizkusu srednja proga valjarne

V novi valjarni štorske železarnice so začeli preizkušati takomimeno srednjo progo 300 za valjanje proizvodov, medtem ko proga 200 že redno obratuje. Nova valjarna štorske železarnice bo imela skupno tri valjarske proge in letno zmogljivost 100.000 ton valjanih proizvodov.

F. K.

CRNA NA KOROŠKEM

Številni planinci na Smrekovcu

Koča na Smrekovcu, katere lastnik je planinsko društvo Crna na Koroškem je v letošnjem letu zelo obiskana. K temu veliko pripomore vseokoli dobro vzdrževana cesta Crna—Pudgarko—Smrekovec, takoj za tem pa solidna postrežba in red v koči. V tej prijetni planinski postojanki sedel ogromnih gozdov stane dnevni penziona 40 dinarjev, na razpolago imajo 60 postelj v koči in v dveh vikend hišicah. Iz koč na Smrekovcu so odlične in hodne poti na Mozirsko planino, na Raduho ter v Logarsko dolino in še več drugih poti.

K. W.

Prvi načrti za mladinski dom

Mladi Velenjčani še vedno nimajo ustreznih prostorov za dejavnosti

Te dni začnjenjo mladi iz Velenja z akcijo za gradnjo mladinskega doma. Občinsko vodstvo zveze mladine Velenje bo za javno razpravo pripravilo idejni načrt mladinskega doma, ki naj bi bil kar najbolj funkcionalen.

V njem naj bi se v prihodnje odvijala vsa dejavnost mladih. Tako bi v mladinskem domu dobili svoje pro-

store tudi taborniki, člani poštinske zveze, ljudske tehnike in drugih specializiranih organizacij mladih. Prizadevajo pa si tudi, da bi del prostorov v novem mladinskem domu namenili za mladinski turizem.

Velenje je imelo več let mladinski klub, ki pa so ga pred dvema letoma zaprli. Mladi iz središča Saleške doline zdaj nimajo prostora, kjer bi se lahko zbirali. Ker so se zasedene od jutra do večera, je težko tudi z razvijanjem izvenšolskih dejavnosti mladih Velenjčanov.

Potem ko bodo v aktivnih zvezi mladine in v specializiranih mladinskih organizacijah končali s razpravi, bodo z izločevanji stališči, mnenji in predlogi seznanili občinsko skupščino, občinska vodstva društvenih političnih organizacij ter delovne organizacije.

M. LIPOVSEK

Šolarji v sodniji

Na Vranskem nujno potrebujejo večje poslopje za osnovno šolo

Ze vsa povojna leta se govori, da bi bilo treba nujno obnoviti in povečati »Osemletko« na Vranskem, katere okolišč je zelo obširno. To šolo obiskuje mnogo otrok iz bivših občin Vransko, Tabor, Motnik, Trolane in še iz nekaterih drugih.

Ker je bila šola, ki je bila zgrajena pred 70 leti, premajhna, se je nekaj let kot šola uporabljala tudi poslopje bivše sodnije.

Zal so njeni prostori čisto neprimerni za učilnice in druge pomožne prostore. Šola šola pa tudi na vseh koncih vpije po popravilu. Ko so pred nekaj leti na referendumu glasovali za samoprispevek, s katerim naj se obstoječe šole na področju občine popravijo, povečajo, in če bo treba, zgradijo tudi nove, so upali, da bo njihova dolgotrajna želja v nekaj letih le izpolnjena.

V nekaterih krajih, kakor v Zalcu, Petrovčah, Grižah, Zgornji Ponikvi, Prebrodu in Galiciji so šole že popravili in jih ponekod tudi povečali. Na Polzeli pa so pravkar pri delu. Le na Vranskem, kjer je stiska res velika, in še v nekaterih drugih krajih, smo še vedno tam, kjer smo bili. I. P.

BRIGA PRI KOCEVJU

Odkritje spomenika

V nedeljo, 19. septembra ob 11. uri dopoldne bodo v Brigi odkrili spomenik komisarju Ladu in drugim borcem. Odkritja in kasneje tovaršijske srečanja v Banja loki se bodo udeležili bivši borci, ki so delali v Beli krajini, na Dolenskem in Koroškem v partizanskih skupinah, čistoletnih tehnikah, v gradbeni skupini in v skupini za oskrbo tehničnih baz. Na slovesnost so vabljeni tudi drugi borci in aktivisti, ki so delovali v teh krajih.

F. F.

Zaradi razširitve proizvodnega programa podjetja odbor za kakovost vprašanja podjetja »IGO« Ljubljana, TRNOVSKI PRISTAN 8

razglaš

naslednja prosta delovna mesta za:

1. TEHNOLOGA v pripravi dela
2. MATERIALNOGA KNJIGOVODJO
3. KONSTRUKTORJA
4. ORODJARJA za delo v razvojnih delavnicah
5. VEČ TRANSPORTNIH DELAVCEV
6. KURJACA centralne kurjave
7. VEC VAJENCEV splošne ključavničarske stroke
8. SNAŽILKO za upravne prostore

POGOJI ZA SPREJEM:

1. strojni inženir ali strojni tehnik
2. srednja ekonomska šola ali dveletna administrativna šola
3. strojni inženir ali strojni tehnik
4. orodjar
5. NK delavec, starost nad 18 let
6. izprašani kurjaci
7. dokončana osemetka
8. nedokončana osemetka, starost nad 18 let

Kandidati naj svoje vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo na naslov: podjetje »IGO« Ljubljana, Trnovski pristan 8, splošni sektor. Nastop službe je mogoč takoj ali po dogovoru. Osebnih dohodkov po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. Za vsa delovna mesta je polizkusna doba 3 mesece.

Podjetje s stanovanji ne razpolaga.

Rok razglaš velja do zasedbe delovnih mest.

8222

Kulturno bogatejši

V Velenju, na Titovem trgu, gradijo nove prostore za občinsko matično knjižnico — Denar za gradnjo so prispevale delovne organizacije Šaleške doline

Cez mesec dni bodo Velenjčani bogatejši za novo kulturno ustanovo. Na Titovem trgu bodo zgradili nove prostore za občinsko matično knjižnico. Pogoji, v katerih zdaj deluje velenjska matična knjižnica, niso najboljši, saj gostuje v hiši delavske univerze, kjer je na voljo za vsa dejavnost en sam prostor. Zaradi stiske dela niso mogli doslej tako organizirati, kot si to želijo ljubitelji pisane besede.

Zavoljo tega so se odgovorni delavci v Velenju odločili, da zgradijo za knjižnico nove prostore. H gradnjo pa silijo tudi izredno hiter razvoj mesta ter iz leta v leto večje število tiskov in štud-

dentov, ki še nekaj časa po grešajo sodobno urejeno in s knjižnico bogato založeno knjižnico.

Prostor za 60 tisoč knjig

Poslopje za knjižnico gradi celjsko gradbeno industrijsko podjetje Ingrad; dela se bližajo končni fazi. Računajo, da bodo novo poslopje izročili namenu ob letošnjem prazniku velenjske občine. V novi knjižnici bo prostora za več kot 60.000 knjig. Med drugim bo v novi zgradbi izposojalnice knjig in čitalnica za odrasle; v tem odseku bo prostora za skoraj 17.000 knjig. Tu pa bo tudi mladinska knjižnica, ki bo imela 6000 knjig in čitalnico. V obeh bo imel bralec prost dostop do knjig.

Poseben prostor bo na voljo tudi za delo s citobani. Računajo pa se za ustanovitev zbirke za zbiranje lokalnega gradiva ter za galerijo. V skladnih prostorih pa bodo lahko shranili okrog 40 tisoč knjig.

Ptuj: problemi šolstva

Petdnevni pouk na šolah - Šolskih prostorov še vedno primanjkuje

Z novimi šolskim letom so vse šole v ptujski občini, vključno tudi gimnazije, prešle na petdnevni pouk tedensko, kar bo glede na proste sobote tudi bolj ugodno za zaposlene starše. Zal pa še dolgo ne bo moč priti na enozemski pouk, ker primanjkuje učnih prostorov. Kljub temu, da je bila letos odprta nova šola v Podlehnu in da je v gradnji šola v Goriscu, še precej let ne bo zadostno vsem najmlajšim potrebam. V naslednjih letih načrtuje temeljna izboljšanja skupnost Ptuj zgraditev novih šolskih poslopij v Dornavi, Markovcih in v Vitomarcih. 13 šolskih zgradb pa bo potrebno čimprej adaptirati. Glede stanja rasti števila prebivalstva v samem Ptujju je tudi vse večje pomankanje osnovnih šolskih prostorov. Pred posebnim problemom je posebna osnovna šola v Ptujju, ki gostuje v dveh zgradbah in 10 v prostorih, ki niso bili grajeni za učilnice.

Problem zase je tudi predšolsko otroško varstvo, saj je vanj vključeno le nekaj nad 6 odstotkov otrok. Problem takomimovanih »malih šol« je v glavnem že rešen, saj je od 1.300 otrok, ki so letos prvič prestopili prag osnovne šole, imelo kar 90 odstotkov otrok možnosti obiskovati male šole kot pripravo na osnovno šolo.

F. F.

Kmetijska šola na Muti?

Vse kaže, da bo kmetijska šola, ki jo je v sodelovanju s celjskim kmetijskim izobraževalnim centrom pripravila delavska univerza z Raven na Koroškem, imela prostore in gradnjo ter za galerijo. V skladnih prostorih pa bodo lahko shranili okrog 40 tisoč knjig.

Doslej se je za kmetijsko šolo prijavilo nad 40 fantov s področja koroških občin, največ pa jih je iz krajev radeljske in slovenskega občine. Kandidati bodo imeli po pet mesecev teoretičnega pouka v šoli, ostali čas pa bi imeli praktično, lahko tudi na domačem posestvu.

I. P.

Ureditve šolske kinoteke

To zamisel bi rada uresničila radgonska delavska univerza

Težnja delavske univerze v Gornji Radgoni, da bi uredili središčno kinoteko in filmitoteko za izobraževalno delo, ni nova. Ta ustanova bi se rada oskrbela tudi z različnimi drugimi avdiovizualnimi pripomočki, brez katerih danes taka ustanova ne more več shajati.

Po besedah Rudija Jaušova, direktorja radgonske delavske univerze, bi se tako pridobitev obrestovalna tudi šolam, ki sedaj drobiti denar temeljne izobraževalne skupnosti za posamične nakupe takih naprav in poučnih filmov.

Sveveda bo delavska univerza morala dobiti za uresničitev te zamisel denar pri temeljni izobraževalni skupnosti. Računajo na to, da bodo na občini upoštevali prednost takega načrta, ki je tem bolj realen, ker nameravajo razširiti gostinsko šolo, vzemajo pa se tudi za ustanovitve srednje tehniške šole.

B. B.

Danes v Celju

KINO: UNION: amer. barvni film »BODA-LA«, ob 19., 18. in 20. uri.

METROPOL: amer. barvni film »SMES-NO DEKLE«, ob 16.30 in 19. uri.

DOM: amer. barvni film »REVOLVERAS Z RUMENE REKE«, ob 16., 18. in 20. uri.

MUZEJI: oba sta odprta.

LIVONSKI SALON: razstava del slikarja Maksima Sedeja.

DEZURIST: dežurna je nova lekarna na Tomšičevem trgu.

M. LIPOVSEK

V hlevih manj živine

Zaradi suše je letos premalo krme, zato se tudi hlevi praznijo — Ali kdo načrtuje, koliko živine bo mogoče obdržati čez zimo in koliko bi jo morali?

Iz kmečkih hlevov v mariborski občini gre več živine tudi letos, tako kot prejšnja leta, ob tem času. Premalo je krme, a živinorejci je ne morejo dokupiti, ker je predraga. Čez zimo bodo redili manj živine. Nič ne ve, koliko je bodo imeli. Saj tudi nihče ne ve, kolikšna je dejanska škoda zaradi letošnje suše. Ekonomski center v Mariboru sicer ocenjuje, nima pa na voljo dovolj podatkov, da bi bila ocena dovolj natančna. Zato naj bi pri tem delu sodelovale vse kmetijske organizacije in drugi organi, ki lahko pomagajo. Le tako bo možno gospodarjenje v kmetijstvu tudi usmerjati in odpravljati hude posledice letošnjega neugodnega vremena.

Neugodnemu vremenu se pridružujejo še drugi dejavniki, ki kmetovalcem povzročajo težave in zavirajo kmetijsko proizvodnjo. Na območju Jurija ob Pesnici, uk ob avstrijski meji, je letos padala toča. Sicer ni povzročila veliko škode, ker ni imela kaj oklestiti. V zgodnji pomladi je že slana storila svojo. Vinska trta je pozebla do 80 odstotkov. V dobro obdelanih in pognojnih vinogradih je sicer znova poglala. Takih pa je malo. Ker se gnolija dražijo, cene vinu pa ne rastejo enako hitro, jih kmetje uporabljajo vse manj. Pred leti so v okolici Svečine porabili letno okrog 600 kilogramov gnojil povprečno na hektar, zdaj pa le še 300 kilogramov. Tudi zaščitnih sredstev uporabljajo manj. Vse to zmanjšuje pridelke, ne le vremenske neizdatke. Enako

na žitnih poljih in travnikih kot v vinogradih in sadovnjakih.

Več urejenih kmetij in več neobdelane zemlje

Potrebni so ukrepi širši ukrepi, kot je uveljavljanje ali evidentiranje škode v kmetijstvu. Vsako leto je več neobdelanih ali slabo obdelanih kmetijskih zemljišč. Občina sicer izdaja podpiranje urejanje kmetij, za kar je letos namenila 640.000 dinarjev. Toliko je dodala še banka. Doslej so uredili 46 kmetij, do konca leta pa naj bi jih še okrog 30. A kaj je to v primerjavi z več 1000 kmetijami v občini? Najprej urejajo posestva najpogostejših kmetov, ki imajo tudi sami nekaj denarja za investicije. Tako se dol-

go ne bodo zaustavili nadaljnjega siromajenja revnih kmetov in opuščanja kmetijskih zemljišč, ki jih kmetje zaradi pomanjkanja za delo splošnih ljudi, kmetijskih strojev in drugih sredstev, potrebnih za proizvodnjo, ne bodo mogli obdelovati.

JOZE PETER

Kmetom bo treba pomagati

Svet za kmetijstvo pri skupščini občine Maribor je imenoval komisijo, ki naj oceni škodo, ki sta jo povzročili suša in toča kmetovalcem, da bi lahko predlagali odprlo prispevkov. Kmetom pa bo treba pomagati tudi s posojili, pri manjših posojilih naj ne bi zahtevali tako obširne dokumentacije kot za urejanje celih kmetij. Pomagati jim bo treba tudi pri nakupu najnujnejših krmil

Mala anketa

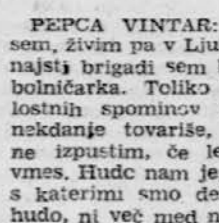
Ob srečanju

Pogovor z nekdanjimi borci Petnajste brigade, ki ima svoj domicil v Metliki

Kaj žene ljudi od blizu in daleč vsako leto na borčevsko srečanje v Metliko? Gre za vujudnost, se želijo izogniti zameri ali izkoristijo ugodno priložnost za izlet? »Daleč od tega,« izjavljajo anketiranci. »Pridemo radi, ker nas vežejo prijateljska čustva.«

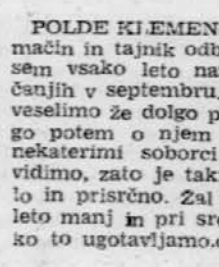
VINKO KEPIC: »Sem Gorenjec in sem bil kot tak med rednimi borci Petnajste brigade, ki je bila sicer belokranjska. Čeprav živim v Kranju, doslej še nisem zamudil nobenega srečanja v Metliki. Snidenje z Belokranjci mi pomeni srečanje z delom naše domovine, ki je danes še prav tako naša kot je bil med vojno.«

PEPCA VINTAR: »Metličanka sem, živim pa v Ljubljani. V Petnajsti brigadi sem bila borka in bolničarka. Toliko letih in žalostnih spominov me veže na nekdanje tovariše, da srečanja ne izpustim, če le ni bolezni, vmes. Hude nam je, ker mnogih, s katerimi smo delili dobro in hudo, ni več med nami.«

HINKO WILFAN: »Bela krajina se mi je prikljubila še pred vojno, med njo, ko sem kot učitelj služboval na Lukovici, prav tako rad pa jo obiskujem zdaj. Na nekdanje soborce iz Petnajste brigade sem navezan kot na najljubše sorodnike. V Petnajsti sem bil borec, kulturnik in kadrovnik, in prav l'po smo se razumeli.«

POLDE KLEMENČIČ: »Kot domačin in tajnik odbora Petnajste sem vsako leto nazvrač pri srečanjih v septembru. Tega dne se veselimo že dolgo prej in še dolgo potem o njem govorimo. Z nekaterimi soborci se poredko vidimo, zato je takrat bolj veselo in pristrano. Žal nam je vsako leto manj in pri srečanju stiska, ko to ugotavljamo.«

RIA BACER

Srečanje

Pustiti službo ni bilo lahko

Po 38 letih dela na sodišču v Metliki in Crnomlju je bil M. Weiss upokojen

Kar tesno mi je bilo pri srcu, ko sem potrkaj na vrata Ulice na bregu 12 v Crnomlju. Toda že ko sva se predstavila z »žrtvico« intervjuja, sem se otresel strahu in zapletla sva se v sproščen pogovor.

prisede in postala sva prijateljica. »Kako je s pogoji za vođenje zemljiške knjige v Crnomlju?« »Ne morem se pritoževati, kajti pogoji so dobri. Imamo vso opremo, lepe in široke prostore. Edina pomanjkljivost je premalo zaposlenih. Ob četrtih je velik naval ljudi, včasih tudi po 80 na dan, zato je težko biti v stiku s vsem, kar teče. Pripomni imam tudi na plačo, ki se mi zdi glede na veliko odgovornost pri delu prenizka. Kolikor vem je bila v stari Jugoslaviji za to delovno mesto visoka.«

Matija Weiss, star 61 let, je pred kratkim postal upokojenec. Osemindeset let je vestno opravljal dela na sodišču. Svoj slikafo je doživel kot vodja zemljiške knjige v Crnomlju. Leta 1951 je postal pomočnik vodje zemljiške knjige, če čez tri leta pa je postal samostojni vodja. Pred tem je delal na okraju, nem sodišču kot vročevalnik in jetniški paznik. Med vojno pa je bil v partizanih.

Weiss mi je zelo podrobno opisal kako poteka delo vodje zemljiške knjige. Med drugim je dejal: »To delo je natančno kot švicarska ura, vendar zanimivo in opravičai sem ga z velikim veseljem, tako da mi ga je bilo kar žal zapustiti.«

»Lahko poveste kaj zanimivega iz vaše dolge delovne dobe?« »Zanimivosti je bilo veliko. Zelo mi je ostal v spominu dogodek iz časa, ko sem ožil jetniški paznik. V zapor so pripeljali moškega iz Vinice. Peljal sem ga v celico, ko me je med vrati nenakrat udaril. Hitro sem pognal samokres, z desno roko pa sem ga s ključ mahnil po glavi. Kasneje sem nekoč sedel v zostilni na Vinici, ko sem nenadoma zagledal tega moža. Ustrašil sem se, da se bo spravi na mrtavico. Toda on je naročil liter vina k moji mizi. Zato sem ga povabil naj

»Boste sedaj počivali?« »Čeprav sem upokojen, ne bom ostal brez dela. Ukvarjal se bom z manjšim vinogradom in s čebelarstvom, saj imam 40 panjev čebel. Prihodnje leto si bom uredil še manjšo klasično vinsko klet, da bom imel dobro domačo kapljico za prijatelje in zase. Seveda pa bom več časa našel tudi za družino, ženo in hčerko.«

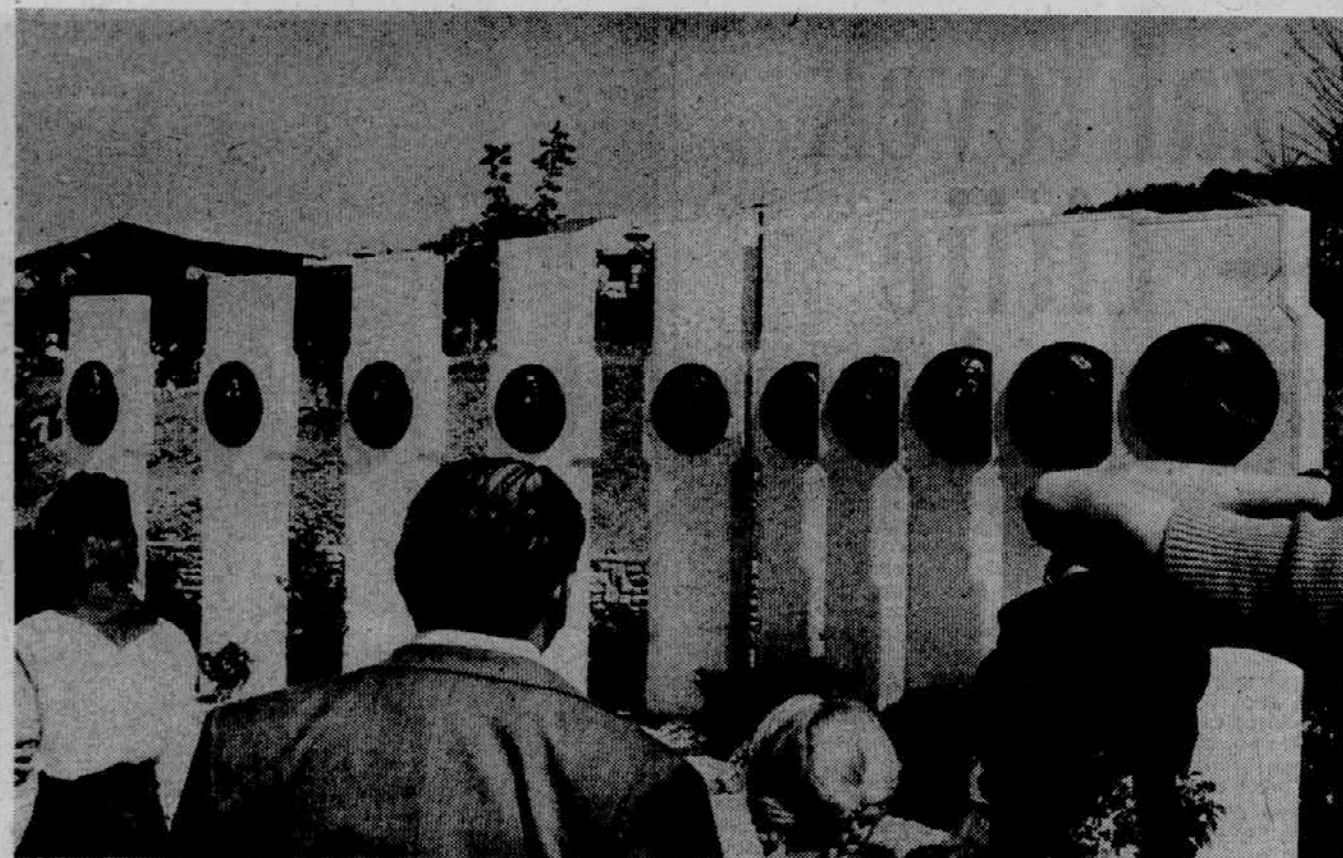
Matija Weiss mi je povedal še marsikaj zanimivega in žal mi je bilo, da sem moral od prijateljske pogovorne se postavit. Zazlel sem mu, da bi dolgo užival zasluženo pokoj, ki si ga je prislužil s požrtvovalnim delom.

TONI LATERNER

NOVO MESTO

V Novoteksu velikim krovodajalcem

V novomeški tekstilni tovarni Novotekso so letos v vrste krovodajalcev vključili na novo več sto ljudi. Do konca avgusta so imeli pri novomeški transfujski postaji že 414 odzvoznikov in so že sedaj letni plan presežili za več kot 100 odstotkov. Ljudje, ki delajo s krovodajalci, so se lotili novih prijemov, ki so rodili obilo sadov. Tudi v ostalih novomeških delovnih organizacijah je pri prostovoljnih krovodajalskih akcijah velika udeležba.

SPOMINSKI PARK PRVIH ŽRTEV NAČIZMA v Sloveniji stoji pred novo osnovno šolo v Krškem. Deset plaket s portreti skojevcem in naprednih mladincev iz Krškega in njegove okolice, ki so jih zaradi dvojnega izdajstva ujeti nemški policisti 29. julija 1941, ustrelili pa v rananem jutru 30. julija 1941 v Dobravi pri Brežicah, je izdelal akademski kipar Vladimir Stoviček. Novi park nosi ime prvih krških borcev in je dostojna počastitev njihovega spomina in plemenite žrtve v boju za svobodo našega naroda.

Foto: Tone Gošnik

Niso se sporazumeli

Pogovori slovenskih proizvajalcev žganih pijač o združitvi niso obrodili sadu — Kovinostroj Grosuplje se je združil z Energoinvestom Sarajevo

Na Vinskem sejmu v Ljubljani so razstavljala štiri dolenjska podjetja, oziroma podjetja, ki imajo obrate tudi na Dolenjskem: »Presada« Gabrovka in »Dana« Mirna izdelujeta žgane pijače in sadne sokove (podoben proizvodni program pa ima še »Belsada« Crnomelj).

Tudi »Kovinostroj Grosuplje in IGO Ljubljana — ta ima obrat v Velikih Laščah — ki sta sodelovali na sejmu gostinske opreme, sta razstavljala skoraj enake proizvode in sicer predvsem opremo za gostinske kuhinje in

točilnice, razen tega pa še nekatere druge proizvode. Seveda se človek takoj vpraša, kakaj proizvajalci žganih pijač, oddaljeni le nekaj deset kilometrov med seboj, te sene ne sodelujejo, oziroma zakaj se ne združijo? Isto vprašanje seveda tudi za proizvajalce gostinske opreme.

Na to vprašanje so predstavniki vseh teh podjetij odgovorili, da so o tem že sami razmišljali in razpravljali, vendar do združitve ni prišlo. Ugotovili so, da bi lahko proizvodnjo specializirali, prej

še bi bile res potrebne nekatere naložbe. Vendar bi bila specializirana proizvodnja občutno cenejša, na isto ali celo večjo proizvodnjo bi potrebovali manj ljudi, na trgu pa bi bili konkurennejši.

Kljub vsem tem prednostim pa do združitve teh podjetij ni prišlo. Ko smo jih vprašali, kje se je zataknilo, so bili odgovori različni. Eni so dejali, da pri stroških, drugi, da pri celotnem pisarniškem osebjem (ker bi po združitvi potrebovali manj ljudi), tretji pa, da občinski »faktorji« niso bili za združitev, ker so bili pad v ozadiju občinski interesi.

Da ne bo pozabo

Pa vendar takšno združevanje nastajalo in bode se nastajalo ne samo v okviru pokrajine, ampak tudi republik, in celo med podjetji različnih držav. Na trgu bo konkurenčen, kdor bo poceni proizvajal. Najcenejša pa je velikoserijska proizvodnja. Tisti kolektiv, ki bo to prej spomnil in seveda nato tudi pametno ukrepal (brez oziroma običajnih interesov), bo hitreje napredoval. Ostale pa bo preostale čase in zadržali jih bo konkurenca tistih, ki bodo prej uvideli, da je v pamet.

GRM

Omejiti hitrost!

Na Trdinovi cesti pri novi šoli na Grmu se še vedno nadaljuje dirkanje avtomobilov, čeprav prihaja po tej cesti v solo blizu 900 učenec. Malo je voznikov, ki so obzirni in zmanjšajo hitrost. Odgovorni morajo čimprej postaviti opozorilne table z zmanjšano hitrostjo, ker je pred poukom na cesti velika gneča.

S. D.

J. JERMAN

V hlevih manj živine

Zaradi suše je letos premalo krme, zato se tudi hlevi praznijo — Ali kdo načrtuje, koliko živine bo mogoče obdržati čez zimo in koliko bi jo morali?

Iz kmetijskih hlevov v mariborski občini gre več živine tudi letos, tako kot prejšnja leta, ob tem časa. Premalo je krme, a živinorejci ne morejo dokupiti, ker je predraga. Čez zimo bodo redili manj živine. Ničje pa ne ve, koliko je bode imeli. Saj tudi nihče ne ve, kolikšna je dejanska škoda zaradi letošnje suše. Ekonomski center v Mariboru sicer ocenjuje, nima pa na voljo dovolj podatkov, da bi bila ocena dovolj natančna. Zato naj bi pri tem delu sodelovale vse kmetijske organizacije in drugi organi, ki lahko pomagajo. Le tako bo možno gospodarjenje v kmetijstvu tudi usmerjati in odpravljati hude posledice letošnjega neugodnega vremena.

Neugodnemu vremenu se pridružujejo še drugi dejavniki, ki kmetovalcem povzročajo težave in zavirajo kmetijsko proizvodnjo. Na območju Jurja ob Pesnici, tik ob avstrijski meji, je letos padala toča. Sicer ni povzročila veliko škode, ker ni ušla v kmetijske površine. V zgodnji pomladi je še slana storila svojo. V Vinici traja je pozebla do 80 odstotkov. V dobro obdelanih in pognojnih vinogradih je sicer znova pognala. Takih pa je malo. Ker se gnolja dražje, cene vinu pa ne rastejo enako hitro, jih kmetje uporabljajo vse manj. Pred leti so v okolici Sečine porabili letno okrog 600 zlitov gramov gnojil povprečno na hektar, zdaj pa le še 300 kilogramov. Tudi zaščitnih sredstev uporabljajo manj. Vse to zmanjšuje pridelek, ne le vremenske neugode. Enako

na žitnih poljih in travnikih, kot v vinogradih in sadovnjakih.

Več urejenih kmetij in več neobdelane zemlje

Potrebni so veliko širši ukrepi, kot je ugotavljanje ali evidentiranje škode v kmetijstvu. Vsako leto je več neobdelanih ali slabo obdelanih kmetijskih zemljišč. Občina sicer izdaja podpirna urejanje kmetij, za kar je letos namenila 640.000 dinarjev. Toliko je dodala še banka. Doslej so uredili 46 kmetij, do konca leta pa naj bi jih še okrog 30. A kaj je to v primerjavi z več 1000 kmetijami v občini?

Najprej urejajo posestva najpogostejših kmetov, ki imajo tudi sami nekaj denarja za investicije. Tako se do

da se čez zimo hlevi ne bi preveč izpraznili. Na preskrbo z mesom v prihodnjih mesecih in letih je treba misliti že zdaj, ne šele takrat, ko bodo hlevi že prazni, na trgu pa bo premalo živine. Suša ni zmanjšala pridelkov krme le v mariborski občini, temveč tudi drugod, skoraj po vsej Sloveniji in državi. Nadaljnji razvoj kmetijstva, zlasti zvišanje v posameznih občinah, pa bo močno odvisen od tega, kako bodo živinorejci letos prezimili.

JOZE PETER

ČATEŠKE TOPLICE

Gostje z velesejca

ČATEŠKE TOPLICE, 14. sept. — Velesejski »izživ« sega vse do Brežic. Do nedelje je zasedena večina prenočišč v Brežicah in na Čateškem, v Čateških Toplicah oddaja po poslovnim ljudem z zagrebškega velesejca več kot polovico razpoložljivih postelj. Pod zavrtilskimi streho prenočišč vsako noč do 330 gostov.

Na preskrbo z mesom v prihodnjih mesecih in letih je treba misliti že zdaj, ne šele takrat, ko bodo hlevi že prazni, na trgu pa bo premalo živine. Suša ni zmanjšala pridelkov krme le v mariborski občini, temveč tudi drugod, skoraj po vsej Sloveniji in državi. Nadaljnji razvoj kmetijstva, zlasti zvišanje v posameznih občinah, pa bo močno odvisen od tega, kako bodo živinorejci letos prezimili.

JOZE PETER

ČATEŠKE TOPLICE

Gostje z velesejca

ČATEŠKE TOPLICE, 14. sept. — Velesejski »izživ« sega vse do Brežic. Do nedelje je zasedena večina prenočišč v Brežicah in na Čateškem, v Čateških Toplicah oddaja po poslovnim ljudem z zagrebškega velesejca več kot polovico razpoložljivih postelj. Pod zavrtilskimi streho prenočišč vsako noč do 330 gostov.

Težav ni konec

Zaradi prešolanja otrok, slabih cest in pomanjkanja učiteljev vse večja stiska tudi na viniški osnovni šoli

Dejstvo je, da je na viniški osemletski s podružničnimi šolami vred število učencev v štirih letih padlo za 111. Samo od lanskega šolskega leta do zdaj je v osnovnošolskih klopih 35 učencev manj. Zaradi tega, ker je na zunanjih, nižje organiziranih šolah premalo učencev in ker tudi učitelje v hribovske vasi dobijo vedno težje, je vsako leto več otrok, ki jih morajo prešolati na Vinico.

Tu nastaja stiska s prostori. Petnajst let je tega, kar so začeli graditi šolo. Je lepo urejena, ima sodobne učilnice in vse, kar sodi zraven, toda kljub večnemu dograjevanju je še vedno premalo prostora. Po načrtu o razvoju šolske mreže v črnomaljski občini je predvidena do graditve štirih učilnic do leta 1974, toda še mnogo prej bodo razmere nesnosne.

Na šoli so imeli lepe načrte, kako bodo začeli novo šolsko leto, toda vse je padlo v vodo. Nameravali so začeti z malo šolo, ki bi bila vsakim otrokom nujno potrebna, zato, ker tudi vrtna ne obiskujejo in je prehod iz otroštva v reden ter zahteven pouk prvega razreda prehud.

Za socialno ogrožene otroke in šolarje iz Bojanc, ki bi jih morali z avtobusom voziti na Vinico, so hoteli uvesti avtobus. Prevoz zaradi slabih cest ni mogel, manjka pa tudi učiteljskega kadra. Trenutno bi potrebovali še štiri učne moči, a jih ne dobijo.

Tako bo ostalo pri starem. Otroci in Bojanci, tudi iz prvih razredov, bodo morali še naprej bivati na Vinici pri tujih ljudeh, kar je zanje in za starše neugodno, da ne rečemo škodljivo. Šole v vasi ni, prevoza tudi ne, torej ni drugega izhoda kot otroka dati doma. Čeprav imajo nekatere še tako dobro oskrbo, je to vendarle premalo za sedemletnega otroka, ki s'a mu potrebna materinska ljubezen in dom.

M. B.

GOVEJEK

Kdo bo popravil mostno ograjo?

Ob luskni prometni nesreči je bila na mostu pri Govejku v naselju Strazha odstranjena mostna ograja. Od časa nesreče do danes je minilo že precej časa, vendar še ni nihče popravil ograje, da bi preprečil nesrečo, ki se lahko zgodi vsak čas.

Slaba voda

V brežiškem vodovodu so odkrili klice - Vir okužbe je najbrž v Brezini

BREŽICE, 14. sept. Pred dnevi so dodatno klorirali centralni brežiški vodovod, kjer je sanitarna inspekcija ugotovila, da je voda neprimerna za pitje. Do nedavnega je bila voda iz tega vodovoda bakteriološko edino brezhibna v občini.

Tokrat se je izkazalo, da je voda, s katero se oskrbuje mesto in bližnja okolica, okužena s klicami fekalnega izpisa, ki so opredeljena v viru Dolenjskega. To je vir, kjer bodo morali čimprej napeljati kanalizacijo. Glavni načrt za kanalizacijo v Brežicah bo napravljen do konca leta in bo odpravil skrb v zvezi z odpadnimi vodami za več desetletij, toda trenutne težave je treba odpraviti po hitrejši poti. Za sedaj se ni vzroka za prehlad. Inspekcija bo še z večjo pozornostjo bdela nad kakovostjo vode, ki jo pijejo Brežičani in ukrepe.

S. D.

„Riko“ se širi

Kovinska industrija v Ribnici bo že letos pridobila nov obrat

Gradnja novih proizvodnih prostorov v podjetju RIKO v Ribnici poteka po načrtu. Novi tovarniški objekt bo zgrajen na površini nekaj več kot 3.000 kvadratnih metrov in bo za RIKO velika pridobitev. Objekt gradi kočevsko gradbeno podjetje »Zidara«. Gradnja je že toliko napredovala, da bo predvidoma že letos končana. Z dograditvijo novih prostorov se bo proizvodnja v ribniški kovinski industriji znatno povečala. Sicer pa to podjetje znano po dinamični rasti proizvodnje, ki jo iz leta v leto povečuje. RIKO precej svojih izdelkov prodaja na Zahodu, predvsem pa trguje z Zahodnimi Nemci.

Veliko skrb povzroča strokovnemu izobraževanju. V okviru podjetja imajo poseben delavce za strokovno vzgojo vajencev, ki jih imajo sedaj 40, za nekalificirane delavce pa organizirajo poseben tečaj.

Kot je znano, bo »RIKO« odprl obrat kovinske stroje tudi v Loškem potoku. Zaradi tehničnih zapletov se je gradnja novega objekta v tem kraju zavlekla. Z gradnjo naj bi začeli v kratkem. Prebivalci Loškega potoka, predvsem pa delavci, ki bi se radi zaposlili v novem obratu, že težko čakajo, da bo novi obrat začel s proizvodnjo.

K. O.

METLIKA

Dom onemoglih bodo povečali

V novi in stari stavbi doma onemoglih v Metliki je trenutno 110 oskrbovancev iz domačih in iz drugih občin. V novi stavbi imajo centralno ogrevanje, ki ga bodo sedaj vgradili še v stari stavbi. Predvidena je tudi dozdajava doma, ker je interesentov za dom čedalje več predvsem med ostarelimi upokojenci, ki so na stara leta ostali sami.

Pri investicijah za povečanje doma bo sodelovala tudi novomeška občina in si tako zagotovila prostor za oskrbovance in svoje občine. Nekaj oskrbovancev iz novomeške občine je v domu že sedaj. Tudi v skrb za ostarele ljudi se kaže koristnost medobčinskega sodelovanja.

R.

Loto

Prvo žrebanje: 4, 7, 15, 18, 25 in dodatna 32; drugo žrebanje 11, 19, 21, 25, 30 in dodatna 2.

TOLMIN

Dobra molža v Pologu

Letošnje pastirsko vsakodnevno, enakomerno življenje bo kmalu pri kraju. V Pologu in v drugih tolnjskih planinah preživlja živina zadnje sončne, jesenske dneve na pašah. Ob tem pa pastirje kupci vsakodnevno oblegajo in spravljajo po dozorevajočem tolnjskem siru in skuti. Planinska skuta je za turiste posebej poslastica. Te pa je vedno manj, ker je manj tudi živine in mleka. Pastirji pa še vedno lahko pohvalijo, takšna je tudi pastirska navada, da so namolzi velike količine mleka. Pastirji v Pologu so namolzi vsak po približno en milijon in pol litrov mleka.

RIBNICA

Krompirja več kot dovolj

Letos je krompirjava letina v Ribniški dolini dobra. Kmetje trdijo, da ni bilo tolikšnega pridelka že dolgo. Marsikateri kmet bo imel preveč krompirja. Precej presežka bodo porabili za krmljenje živine, kar je za kmete bolj donosno, kot da bi kupovali krmilo. Po drugi strani pa je tudi težko vse presežene količine krompirja prodati, ker je večja poudba kot povpraševanje.

K. O.

IZJAVA

Zaradi razširitve proizvodnega programa podjetja odbor za kadrovska vprašanja podjetja

»IGO« Ljubljana, TRNOVSKI PRISTAN 8

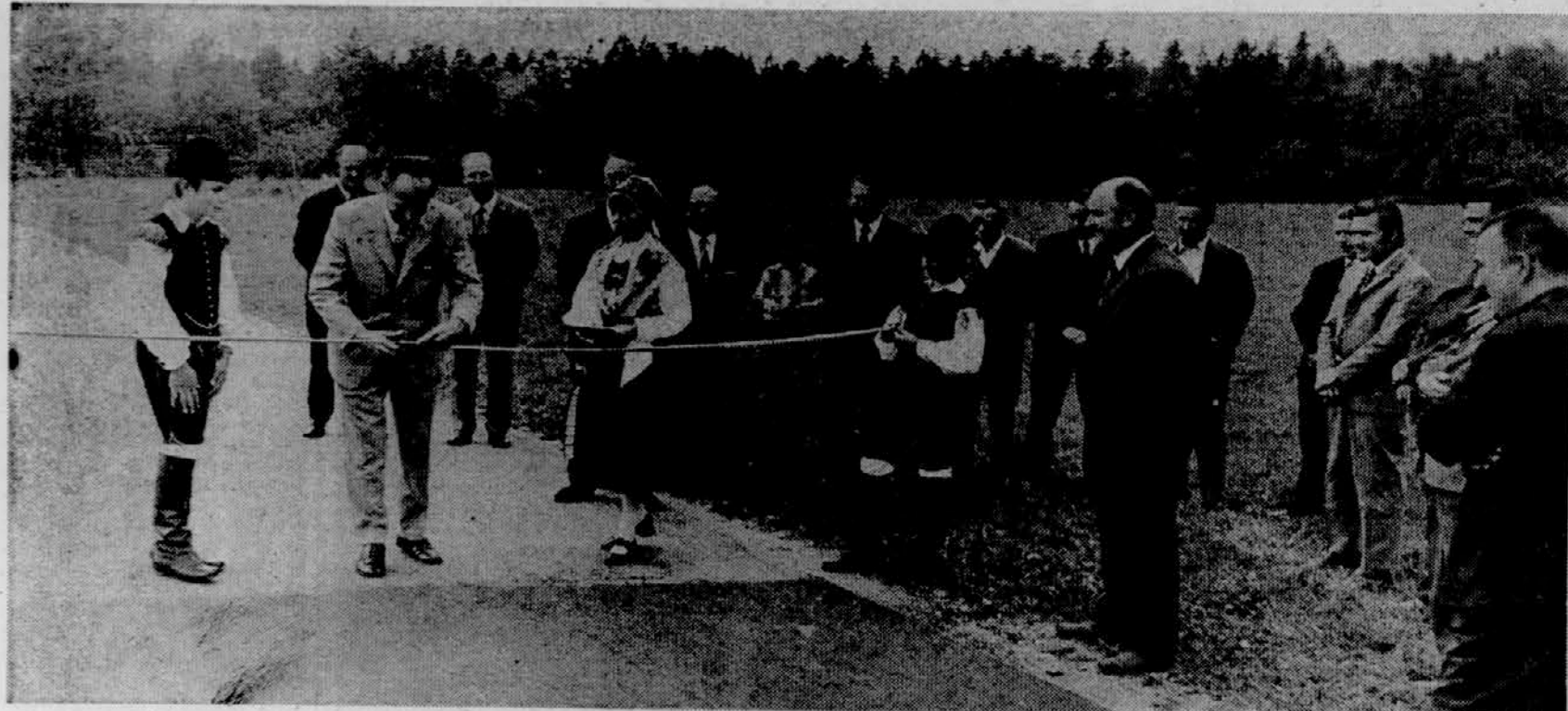
razglašala naslednja prosta delovna mesta za:

1. TEHNOLOGA v pripravi dela
2. MATERIALNEGA KNJIGOVODJO
3. KONSTRUKTORJA
4. ORODJARJA za delo v razvojni delavnici
5. VEČ TRANSPORTNIH DELAVCEV
6. KURJACA centralne kurjave
7. VEČ VAJENCEV splošne ključavničarske stroke
8. SNAŽILKO za upravne prostore

POGOJI ZA SPREJEM:

1. strojni inženir ali strojni tehnik
2. srednja ekonomska šola ali dveletna administrativna šola
3. strojni inženir ali strojni tehnik
4. orodjar
5. NK delavec, starost nad 18 let
6. izprašani kurjak
7. dokončana osemletka
8. nedokončana osemletka, starost nad 18 let

Kandidati naj svoje vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo na naslov: podjetje »IGO« Ljubljana, Trnovski pristan 8, splošni sektor. Nastop službe je mogoč takoj ali po dogovoru. Osebnih dohodkov po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. Za vsa delovna mesta je poizkusna doba 3 mesece. Podjetje s stanovanjem ne razpolaga. Rok razglašanja velja do zasedbe delovnih mest.

ASFALT V PREDVDORU — V Predvdoru nad Kranjem so pred dnevi izročili svojemu namenu nov odsek asfaltirane ceste od zdravstvenega doma do grada Hrib. Za tri kilometre dolg asfaltni trak so porabili milijon dinarjev, od tega so prebivalci sami zbrali s prostovoljnimi prispevki 370 tisoč dinarjev. — Na sliki: predsednik skupščine občine Kranj Slavko Zalokar je na otvoritvi prerezal vrvice. Foto: Marijan Kregar

Mala anketa

Modri utrip

Ne dirkajmo več z reševalci - Pretep s pijančki - Lop s steklenico

Če Slovenec zagleda rešilni avto s prižgano utripajočo lučjo in zasliši sireno, je to zanj znak, da se začne dirka! Silovito bo pritisnil na plin, češ neki rešilni avto bo mene, strokovnjaka za avtomobilizem, prehitel! Še na misel mi ne pride! In ne sme, Slovenec! Prav takšen si, mogoče še slabši! Si mogoče slisal za nek predpis, da se je treba rešilnemu avtomobilu umakniti? Če še nisi, preberi, kaj mislijo o tebi vozniki belih avtomobilov z rdečim križem.

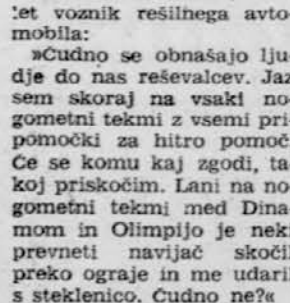
LENART BLAGOJEVIČ, sedem let voznik rešilca: »Po mojem je najbolje, da kar snamemo z avtomobila rešilni križ, sireno in luč ter se gremo navadno prevoziti. Saj nas tako nihče ne upošteva. Pa tudi novi prometni predpisi pravijo, da ne smemo skozi rdečo luč na semaforju, razen na lastno odgovornost. Če pride do nesreče si kriv. Humornost je že umrla!«

LIUBO STARC, sedem let voznik:

»Tudi če vedo, kaj pomeni luč na rešilnem avtomobilu, naši vozniki — pa kot se komu zdi! — pa lastni presoji se umaknejo ali pa ne! Veliko vožim, pa pijančkov tulje precej. Navadno jih peljem na pranje želodca, pa so tako srboriti, da bi se najraje pretepali. Sicer pa so ispalci stalni abonenti.«

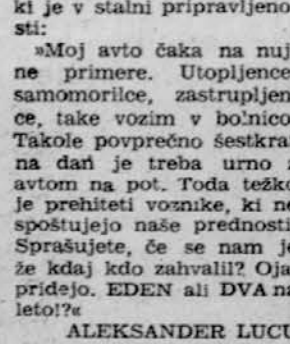
IVAN MELIK, deset let sprejema pozive za hitro pomoč: »Ogromno telefoniranja je vsak dan, posebno kadar je na cesti veliko avtomobilov. Ja pa tudi tak, ki se norčujejo. Nujno naročijo rešilni avto. Si sirenami in lučjo drvi po ponesrečenca. Ko pa pride voznik tja, pa se navadno nekaj barab v smešno razveži. Ko bi jih le enkrat dobili!«

NIKOLA NOVKOV, osem let voznik rešilnega avtomobila: »Čudno se obnašajo ljudje do nas reševalcev. Jaz sem skoraj na vsaki nogometni tekmi z vsemi pomočniki za hitro pomoč. Če se komu kaj zgodi, takoj prisrskam. Lani na nogometni tekmi med Dinamo in Olimpijo je neki premetli navijač skočil preko ograje in me udaril s steklenico. Čudno ne?«

MIRO PEKLIJA, eno leto voznik: »Da bi se kdo umaknil s ceste, še misli ni! Isčem prostor, kako bi hitro smuknil proti bolnici. Čez pločnike, po zelenicah in še kje drugje se moram prebiti, da prehitim vrsto trmastih ali preponosnih voznikov. Nočejo in nočejo s ceste. Kaznuje jih pa tako nihče ne.«

FRANC ČIUHA, dežurni, ki je v stalni pripravljenosti: »Moj avto čaka na nujne primere. Utopljence, samomorilce, zastrupljence, take vozim v bolnico. Takole povprečno šestkrat na dan je treba urno z avtom na pot. Toda take je prehiteti voznike, ki ne spoštujejo naše prednosti. Sprašujete, če se nam je že kdaj kdo zahvalil? Oja, pridejo. EDEN ali DVA na leto!«

ALEKSANDER LUCU FOTO: EDI SELHAUS

Prejeli smo

Lačni šolarji

Otroci zaposlenih staršev v Škofji Loki so mnogokrat brez kosila - Hrana v Ljudski menzi za šolarje neprimerna

S pričetkom šolskega leta 1971/72 smo zaposleni starši šolskih otrok v Škofji Loki pred neresljivim vprašanjem. Če tako so otroci, katerih starši so zaposleni, pred ali po pouku prepuščeni sami sebi, še težje pa je z njihovo prehrano.

Osnovna šola v Škofji Loki dela v nemogočih pogojih. Pouk je v treh izmenah. Nekateri otroci hodijo v 8.30 popoldne, nekateri v turnusu, drugi spet ob 11. uri, je malo je tistih srečnejših, ki hodijo v šolo zjutraj. Otroci, katerih starši so zaposleni do 14. ali 15. ure, gredo v šolo brez kosila, otroci, ki pridejo iz šole okrog 11.

ali 12. ure pa čakajo nanj do treh ali štirih, da se s šolarji vrnejo in ga pripravijo. Prejšnja leta so taki otroci hodili na kosilo v otroški vrtec, starejši pa v dijaški dom. Letos pa sta obe ustanovi zaradi preobremenjenosti te storitve odpovedali.

Kakšna nepopravljiva škoda je za otroke, ki do 16. ure, razen šolske malice ne poje ničesar, ali pa gre vsak drugi teden v šolo brez kosila, ni treba posebej poudarjati. Primerna prehrana je sedaj, ko je zaradi petdnevne tednika pouka še bolj zahteven in zgoščen, še toliko bolj pomembna.

Razumemo, da zaradi pomanjkanja prostora in preobremenjenosti otroški vrtec, dijaški dom in šola sama, ne morejo staršem pomagati, in nuditi otroku skromen toplotni obroki. Ne moremo pa razumeti, da za to ni nihče odgovoren in zadožen, da bi po-

iskal kakšno rešitev. Predlog, naj bi otroci hodili na kosilo v Ljudsko menzo, se nam ne zdi sprejemljiv, ker sta okolje in hrana v tem obratu za 8-letnega otroka neprimerna. Poleg tega pa je ta menza na Spodnjem trgu, po katerem se odvijajo vsi otroci in osebni promet.

Prepričani smo, da bi z dobro voljo odgovorni in za to poklicani v Škofji Loki lahko našli kakšno rešitev.

Starši bomo vsem, ki bodo prisluhnili našim resničnim težavam zelo, zelo hvaležni.

STARŠI

Jesenice: številne naloge

Sklepi in dogovori predsedstva občinske konference SZDL

Na zadnji skupni seji predsedstva občinske konference SZDL in članov politične volilne komisije pri občinski konferenci SZDL Jesenice so za možne kandidate za nadomestne volivce v zbor narodov zvezne skupščine evidentirali Jožeta Božiča, Majdo Gaspari in Marjana Rožiča. Dgovorili so se, da bodo do konca septembra organizirali predvsem po krajevnih skupnostih javno razpravo o ustavnih amandmajih k ustavi SR Slovenije. Za izvedbo tega so imenovali posebno komisijo, ki jo sestavljajo: Janjo Burjak, Miro ing. Noč, Slavko Oštrdar, Franc Pintar, Bine Kobentar in Stefan Rodi.

Sporazumeli so se tudi, da bodo do konca septembra pripravili javno razpravo o pokojninskem zavarovanju kmetov. Posvetovanja naj bi bila na jesenjakih in v Kranjski gori.

Zaradi uvedbe stalnega načina evidentiranja kadrov so se dogovorili, da bodo ustanovili poseben koordinacijski odbor, ki bo skrbel za evidentiranje kadrov v vseh političnih organizacijah. Predlog bo pripravilo predsedstvo občinskih konference SZDL. V zvezi z informacijo o aktivnosti nekaterih poslancev ob izvolitvi slovenske delegacije v predsedstvo SFRJ so bili mnenja, da akcija ni bila vedena pravilno, oziroma da jo je treba obsoditi, ker je šla mimo SZDL. Pri tem so bili mišljenja, da je bilo v zvezi s tem preveč nepotrebnih polemik.

B. B.

Jesenice: Zopet ples za mlade

Mladinci so pred časom imeli zabavne večere v veliki dvorani delavskega doma pri Jelenju. Zaradi nereda so te prireditve začasnoma ukinili. V avgustu pa je predsedstvo občinske konference ZMS privolilo, da s plesi v teh prostorih nadaljujejo. Vodstvo te zabavne prireditve pa so zadožili, da mora skrbeti za red in disciplino.

B.

oglašujte v
DELU

BRIGA PRI KOČEVJU

Odčitje spomenika

V nedeljo, 19. septembra ob 11. uri popoldne bodo v Brigi odčitje spomenik komisarju Ladu in drugim borcem. Odčitje in kasneje tovariške srečanja v Banja Loki se bodo udeležili bivši borci, ki so delali v Beli krajini, na Dolenjskem in Kočevskem v partizanskih tiskarnah, ciklostilnih tehnikah, v gradbeni skupini in v skupini za oskrbo tehničnih baz. Na slovesnosti so vabljeni tudi drugi borci in aktivisti, ki so delovali v teh krajih.

SMLEDNIK

V Zarici gostov ni manjkalo

Kamping »Zarica« je letos obiskalo že skoraj 2 tisoč gostov, predvsem tujece. V primerjavi z enakim obdobjem lani se je obisk povečal za četrtno.

F. R.

NOVI TELEFONSKI PRIKLJUČKI — Na Gorenjskem je iz leta v leto večje pomanjkanje prostih telefonskih priključkov. Kljub temu, da so šele pred nedavnim začele delati nove telefonske centrale na Jesenicah, v Kranju in v Škofji Loki, pa na Gorenjskem že ni mogoče dobiti novega telefonskega priključka. Prav zato so predstavniki PTT podjetja Kranj in Iskre podpisali pred dnevi v Kranju pogodbo o razširitvi sedanjega omrežja za novih 6500 telefonskih števil. To pomeni kar četrtno celotne proizvodnje kranjske Elektromehanike. Foto: M. Kregar

Letos veliko novega

Z zasavsko poletno turistično sezono so bolj zadovoljni kot lani — Medijske toplice dobro obiskane — Kdaj boljša opremljenost planinskih domov?

Zasavski turizem je šele v povojih in vendar ugotavljajo, da bi kazalo čim prej izkoristiti dosežane izkušnje na tem področju in hitreje razvijati vse oblike rekreacijskega oziroma izletniškega turizma, za kar je na tem območju še največ pogojev. Gostje in turisti od drugod radi pridejo za dan, dva, v zasavske planinske domove, priljubile so se jim znane izletniške točke v okolici Litije, predvsem na Dolah, Jančah, na Savi, v dolini Sopot, motel v Marnem, Izlake, Javor in druge.

Gostišča v teh in drugih krajih so zaslovela po tem, ker imajo veliko izbiro hrane in dobre pitjače, razmeroma poceni.

Veliko tujih gostov

Ceprov za dokončno oceno poletne turistične sezone še ni pravi čas, vrsta podatkov kaže, da bo znatno boljše kot lani.

K temu so prispevali tudi nekateri novi turistični objekti, motel na Marnem in dom na Javorju, boljše opremljenost nekaterih zasebnih gostišč in boljše urejenost turističnih centrov.

V Medijskih toplicah na Izlahah se je od začetka sezone do konca avgusta kopalo najmanj 25.000 ljudi, vsotopne za kopanje pa so prodali nad 23.000. Najbolj so obiskovali Izlake ob sobotah in nedeljah. V hotelu so imeli od začetka leta do konca avgusta blizu 900 nočitev. Tujih gostov pa so nasteli nad tri sto. V trboveljskem kopališču se je poleti hladilo najmanj 30.000 ljudi, polovico manj pa v Radečah oziroma na Jagnjenici.

Število obiskovalcev v zasavskih planinskih domovih še ni znano, vendar jih je bilo ponekod manj kot prejšnja poletja, drugod pa več, odvisno od tega, kakšne so ceste in ne nazadnje opremljenost teh postojank. Uporabe planinskih domov so sicer mesto marsikaj izboljšale, niso pa imeli denarja za nakup nove opreme, bodisi v gostinskih ali drugih prostorih.

Najprej popraviti ceste

Vseposred pa zahtevajo, da do izbora za razvoj zasavskega izletniškega turizma najprej obnovijo in popravijo ceste. Ceprov so občinske skupščine letos namenile za te potrebe več denarja, so številne ceste IV. reda že tako poškodovane, da se promet odvijal počasi, izletniki pa raje ne vozijo po njih in usmerjajo svoje avtomobile v druge kraje, kjer so boljše ceste. Prihodnje leto bo treba dati za obnovu številnih zasavskih cest še več denarja ali pa bo izletniški turizem stagniral. To bi bila velika škoda, ker turistični promet prinaša čedalje večji dohodek tako družbenemu, kot zasebnemu sektorju.

M. VIDIC

Steklarji pripravili sporazum

Slovenski steklarski kolektivi so že predložili samoupravni sporazum

Slovenski steklarski kolektivi so predložili predlog samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za delovni dohodek in osebnih dohodkov v verifikacijo pristni republiški komisiji.

Komisija Steklarnice Hrastnik, Rogaske Slatine, industrijske steklarske šole Rogaske Slatine in Herpelje je opravila nekatere popravke in dopolnitve, čeprav komisija republiškega odbora sindikatov na predlog v avgustu ni imela posebnih pripomb.

Posamezne podpisane sporazuma bodo morale po treh mesecih po podpisu sporazuma uskladiti svoje samoupravne akte. Sporazum pa bo stopil v veljavo, ko ga bodo podpisali vsi steklarski kolektivi in ko bo verificiran.

P. B.

Regulacija Jezernice

Vodna skupnost Gorenjske je začela z večjim deli na regulaciji potoka Jezernice na Milnem na Bledu. Ta regulacija je v zvezi s sanacijo Blejskega jezera, saj brez ureditve tega potoka ne morejo povečati dotoka sveže vode iz Radovne v jezero.

Del regulacije so že opravili, nerazumljivo pa je to, da posamezni posestniki ob samem potoku Jezernice ne dovolijo ureditve tega potoka, od katerega bodo imeli le korist, saj bi s tem odstranili legla mrušca in umazanih na tem predelu Bleda. Tako nerazumevanje bo potrebno počakati na odlok občinske skupščine.

B. B.

Pokljuka Gobarji letos nezadovoljni

V zadnjih dneh avgusta, pa tudi sedaj v septembru je na Gorenjskem, na Pokljuki, Jelovici in na Mežakliji vse polno izletnikov-gobarjev. Včasih so rekli, da ima skoraj vsaka smreka svojega čuvaja, kar velja predvsem za Pokljuko. Letos pa je bera gob zelo skromna. Led vedki »iskovalci Pokljuke ali Jelovice se lahko pohvali, da je našel kakšnega jurčka. Nekaj več je drugih gob, ki pa za nekatere gobarje niso zanimive. Pravijo, da letošnja vročina gobam ni preveč prijala.

B. B.

Zavrtnjen akcijski program

Svet za gospodarstvo občine Tržič je zavrtnjen predloženi program

TRŽIČ, 14. sept. — Svet za gospodarstvo občine Tržič je sinoči med drugim razpravljal o predlogu akcijskega programa skupščine občine Tržič in ga zavrnil. Svet meni, da je program, kakršen je bil dan v razpravo, preveč resolucijski, premalo konkreten v zadolžitvah in nalogah in sploh nima postavljanih rokov za izpolnitve posameznih nalog. Oddelek za gospodarstvo mora zaradi tega pripraviti do sedanjega občinske skupščine, ki bo predvidoma prihodnji teden, nov predlog programa, ki bo upošteval pripombe in stališča sveta.

Svet je razpravljal tudi o gospodarskih gibanjih. Od oddelka za gospodarstvo je zahteval temeljito analizo vseh tistih gospodarskih organizacij v občini, ki ne dosegajo najboljših rezultatov, da bo lahko na podlagi tega dal skupščini konkretne predloge za ukrepanje.

S. BREZAVŠCEK

Pregledi otrok

Skrb litijskih zdravstvenih delavcev za šolarje - Čakalnice pretesne za vse

Redni zobozdravstveni in zdravstveni pregledi šolskih otrok kažejo vse večjo skrb za zdravje šolarjev na litijskem območju. V novem šolskem letu so najprej začeli z zdravstvenimi pregledi otrok osnovne šole Primskovo. Ze prihodnji teden bodo imeli zdravstvene pregledne otroke podružničnih šol na območju Litije, potem matična šola Litija in za njo otroci z območja Smartna in Gabrovke.

Zobozdravstveni pregledi bodo za vse šolske otroke, zdravstveni pregledi pa za vse otroke prvih, tretjih, petih in sedmih razredov. Skupaj bo pregledano preko 2300 šolarjev litijske občine.

Kljub vsej skrbi, ki jo ima o litijski zdravstveni delavci za šolarje, pa velja po-

JAVORNIK

Dom upokoencev večji

Društva upokoencev Javornik-Koroška Bela zelo skrbijo za svoje člane. Pred leti so s pomočjo delovnih organizacij postavili dom upokoencev, katerega sedaj širijo. Delo vodi poseben gradbeni odbor, dela pa izvajajo delavci SGP Sava in železarne. Za nov priridek so nekaj denarja zbrali sami upoko-jenci, večji del pa bodo prispevala delovne in druge organizacije.

M. D.

Loto

Prvo žrebanje: 4, 7, 15, 13, 25 in dodatna 32; drugo žrebanje 11, 19, 21, 25, 30 in dodatna 2.

Zaradi razširitve proizvodnega programa podjetja odbor za kadrovska vprašanja podjetja »IGO« Ljubljana, TRNOVSKI PRISTAN 8

razglašala naslednja prosta delovna mesta za:

1. TEHNOLOGA v pripravi dela
2. MATERIALNEGA KNJIGOVODJO
3. KONSTRUKTORJA
4. ORODJARJA za delo v razvojni delavnici
5. VEC TRANSPORTNIH DELAVCEV
6. KURJACE centralne kurjave
7. VEC VAJENCEV splošne ključavničarske stroke
8. SNAŽILKO za upravne prostore

POGOVI ZA SPREJEM:

1. strojni inženir ali strojni tehnik
2. srednja ekonomska šola ali dveletna administrativna šola
3. strojni inženir ali strojni tehnik
4. orodjar
5. NK delavec, starost nad 18 let
6. izprašani kurjač
7. dokončana osemetka
8. nedokončana osemetka, starost nad 18 let.

Kandidati naj svoje vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo na naslov: podjetje »IGO« Ljubljana, Trnovski pristan 8, splošni sektor.

Nastop službe je mogoče tako ali po dogovoru.

Osebnih dohodkov po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov za vsa delovna mesta je polizkusna doba 3 mesece.

Podjetje s stanovanji ne razpolaga.

Rok razglašanja velja do zasedbe delovnih mest.

8222

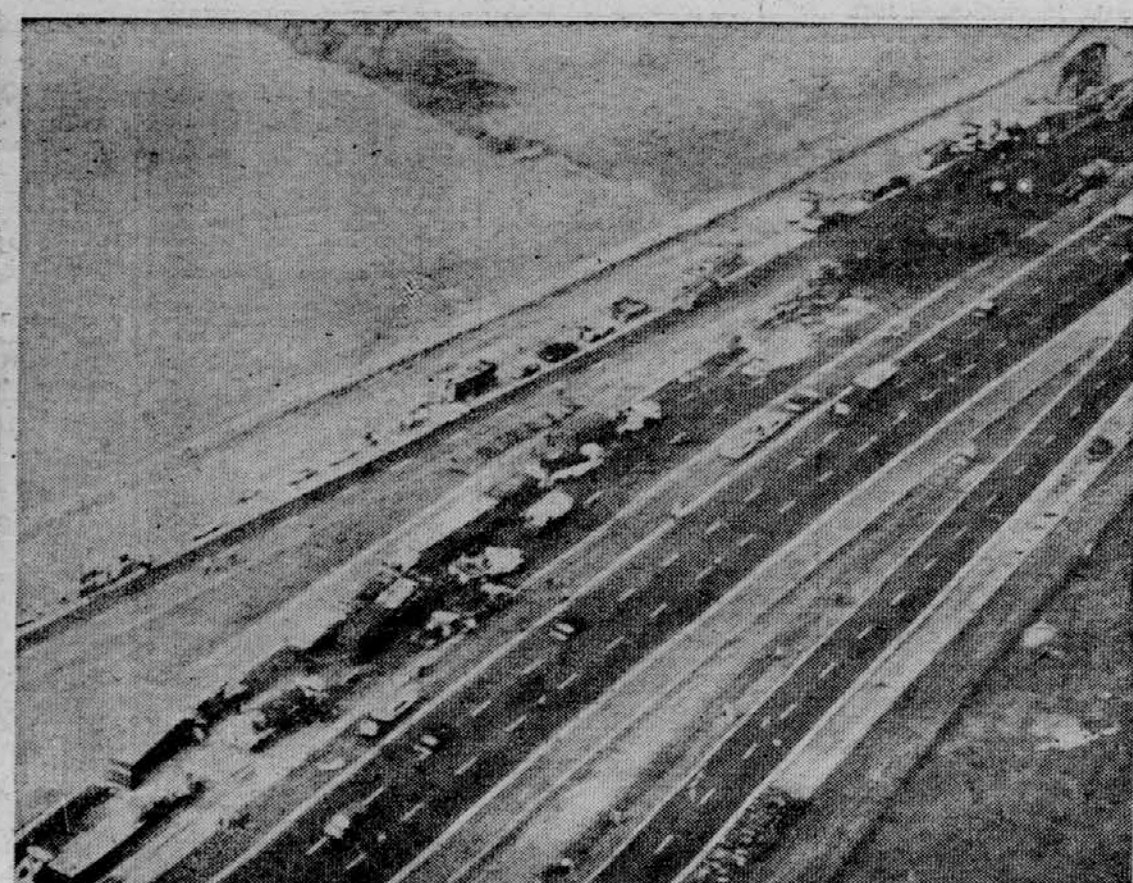
ARETIRANI DUBLINSKI NOVINAR — Belfasta policija je aretirala novinara Vincenta Browna, pri katerem so našli puške, ki so jih izdelali v skrivnih delavnicah. Oorožje je bilo namenjeno ekstremnim protestantom. Foto: UPI

SOVJETSEKE LADJE BLIZU HAVAJEV — Flota šestih sovjetskih vojnih ladij, med njimi podmornice, se je med križarjenjem po vodah Tihga oceana močno približala havajskim otokom. To je v zadnjih letih največja sovjetska flota, ki je plula skozi kanal med otokoma Maui in Havaji. Telefoto: UPI

DEMONSTRACIJE PROTI THIEUJU — Saigonski študentje se nikakor ne morejo spoprijazniti s kandidaturom dosedanjega južnovietnamskega predsednika Nguyen Van Thieuja. Telefoto: UPI

PRIZORIŠČE HUDEGA VERIZNEGA TRČENJA — Slika prikazuje del avtomobilske ceste M-6 v angleški grofiji Lanashire, kjer je zaradi goste megle trčelo dvesto avtomobilov. V nesreči je izgubilo življenje deset ljudi, šestdeset pa jih je bilo huje in lažje ranjenih. Policija je reševalci, ki so bili na mestu nesreče, so povedali, da so avtomobilske razbitine nudile pogled kot po veliki bitki. Telefoto: UPI

Zaželen gost

Pogovori britanskega zunanjega ministra Homea z egiptovskimi državniki

LONDON, 14. sept. Londonski politični krogi zelo pozorno spremljajo uradni obisk britanskega zunanjega ministra Homea v Kairu, ki se je pogovarjal s predsednikom Sadatom, premierom Favzijem in zunanjim ministrom Riadom.

Okoliščine so prispale k temu, da je vsaj po londonskih ocenah minister Home v Kairu zdaj zaželen gost in da je njegov obisk dobil večji pomen, kakor so pričakovali. Takrat, ko so ga pripravljali politični vizum za Kairo, si je Home pridobil s svojim govorom v Harroguatu, v katerem je med drugim govoril o tem, da bi se morali Izraelci umakniti zasedenih ozemelj, preden bi lahko prišlo na Bliznem vzhodu do resnega mira.

Toda po londonskih ocenah so se drugi dejavniki, zaradi katerih je postal sedanjí Homeov obisk v Kairu tako pomemben. V Londonu ocenjujejo, da je Kairo dobera razočaran, ker ni prišlo do nobenega napredka v bližnjem hodni krizi. Zato je Kairo sklenil, da bo vsa zadeva spet sprožil pred OZN. Kairo se dobro zaveda, da Britanija ne more dosti vplivati na to, ali cel na Izrael, vendar bi se red natančno počeli, če

Poljskim kmetom bo lažje

Vlada bo predlagala skupščini spremembe zakonskih predpisov

VARSAVA, 14. septembra (Tanjug) — Poljska vlada bo predlagala skupščini pomembne spremembe zakonskih predpisov za razvoj kmetijstva, kar naj bi bil prvi praktični korak pri uresničevanju smernic pred VI. kongresom ZFDP. S sprejetjem osnutka zakona o ukinitvi obveznega odkupa žitaric, krompirja in živine za zakol se bodo kmetje končno rešili prisile, ki je veljala četrt stoletja. Vlada je pripravila tudi načrt o spremembi dekreta o zemljiškem prispevku. Prispevek v državi ni sklad za razvoj kmetijstva bodo kmetje odsej plačevali z rednimi davki.

Razveljavljena prepoved »Kulture«

BEOGRAD, 14. sept. (Tanjug) — Vrhovno sodišče v Srbiji, ki mu je predsedoval sodnik Rodoljub Stamenković, je razveljavilo prepoved razpisovanja zadnje številke trimesečne revije »Kultura«, ki jo je 19. avgusta izrekel okrožni javni tožilec, 23. avgusta pa potrdilo beograjsko okrožno sodišče. Vrhovno sodišče Srbije je ugotovilo, da neki članek krščanskega filozofa in protimarksista Nikolaja Berdjajeva, objavljen v tej reviji in napisan pred 26 leti, ne more vznemiriti občanov, ker je bila »sa številka revije vsebinsko posvečena religiji in so bila v njej navedena tudi nasprotja stališča o tej temi.

vse za vašo prehrano
dobite v novi Tržnici
na Kerkovem trgu 2
Sadje zelenjava

V Gradcu obilno udeleženi

Jugoslovanskih razstavljavcev bo 92 — Zagotavljen tečaj dinarja

OD DOPISENKA RTV LJUBLJANA

CELOVEC, 14. sept. — Vodstvo graškega razstavišča je pred jesenskimi sejnim prireditelji dopoldne v Celovcu tradicionalno tiskovno konferenco. Na sejmju, ki bo odprt od 2. do 10. oktobra, bo sodelovalo 1900 razstavljavcev, med njimi 777 iz tujine, od tega 92 jugoslovanskih. Poleg domačinov je po številu razstavljavcev pred Jugoslovanci rekordni udeležbi v Gradcu, zato na današnji konferenci posvetili še posebno pozornost. Med drugim so poudarili, da Jugoslavije ne gre pritevati med paradižne razstavilce po vzhodnoevropskem vzoru, ki bodo udeleženi le z 0,2 odstotka, temveč med povsem enakovredne trgovske partnerje.

Vodstvo graškega sejma bo že konec septembra, ne glede na dneve tečaja dinarja, zagotovilo v svojih menjalnicah trdni tečaj, ki bo že vnaprej objavljen.

VLADO PLAVČAK

Četrti Intart v Celovcu

CELOVEC, 14. sept. V celovski umetniški galeriji se že konec tedna odprli 4. Intart razstavo. Na njej je razstavilo svoja dela 16 slikarjev, kiparjev in grafičarjev iz Koroske, Furlanije, Julijske krajine in Slovenije. Na otvoritvi sta bila poleg zastopnikov Furlanije-Juljske krajine tudi podpredsednik izvršnega sveta Slovenije dr. France Hočvar in sekretar za kulturo in prosveto Slavko Bohanec. Od slovenskih umetnikov so bili najgrajeni slikar Stefan Hauko, grafik Lojze Logar in kipar Dušan Tršar. Zmaga Jeruš je bilja podelila zlato medaljo. Razstava Intart bo odprta do 10. oktobra.

V. PLAVČAK

Nizozemski veleposlanik v Ljubljani

LJUBLJANA, 14. sept. — Nizozemski veleposlanik baron Schelte van Heemstra je danes obiskal in se pogovarjal s predsednikom gospodarske zbornice SR Slovenije Leopoldom Kresetom, z rektorjem univerze prof. dr. inž. Mitjem Grudnom, generalnim direktorjem združenega podjetja Iskra Vladimirjem Logarjem in v glavnim urednikom »Delavca« Mitjo Gorjupom.

Usoda brošure — znana čez deset dni

BEOGRAD, 14. sept. (Tanjug) — Dokončna usoda brošure »Siroki brega bo znana čez približno deset dni, ko bo svoje mnenje objavilo zvezno javno tožilstvo ali vrhovno sodišče Jugoslavije. Vrhovno sodišče Hrvatske je namreč dovolilo prodajo brošure, republiko tožilstvo BiH pa je preprečilo razpisovanje v re publiku. Tožilec BiH Ljubo Kovačević bo najbrž od zveznega tožilstva zahteval, naj razveljavi razsodbo vrhovnega sodišča Hrvatske.

Zvezno javno tožilstvo ima dve možnosti: da zavrne zahtevo tožilstva Kovačevića, ali pa da jo upošteva in pri vrhovnem sodišču Jugoslavije zahteva zaščito zakonitosti.

Zadnje vesti

Nad 500 žrtev poplav

V Indiji so poplave uničile ali poškodovale nad 540.000 hiš

NEW DELHI, 14. sept. (Reuter) — Zaradi katastrofalnih poplav je prizadetih nad 20 milijonov prebivalcev Utar Pradeša. V uradnem sporočilu je rečeno, da je nad 500 ljudi izgubilo življenje, materialno škodo pa ocenjujejo nad dve milijardi rupij. Po nepopolnih podatkih je nad 540.000 hiš uničenih ali poškodovanih.

Poplave grozijo tudi državi Bihar in Zahodni Bengal. Se posebej so poplave prizadele Zahodni Bengal, kjer so taborišča milijonov beguncev iz Pakistana. Sedaj se boje, da bi nove poplave hudo prizadele sestranske otroke v taboriščih, kjer bi bila še tako nezadostna preskrba s hrano prekinjena.

Kardelj obiskal zagrebski velesajem

ZAGREB, 14. sept. (Tanjug) — Član izvršnega biroja predsedstva ZKJ Edvard Kardelj je z ženo Pepco v spremstvu člana izvršnega komiteja CK ZKH Jure Bilica obiskal danes popoldne mednarodni jesenski zagrebski velesajem.

S posebnim zanimanjem si je Edvard Kardelj ogledal veliko domačih paviljonov, kjer je razstavljeno blago za široko potrošnjo, prehrambeni proizvodi, nadalje razstavo jugoslovanske strojegradnje, ladjedelništva in več tujih kolektivnih razstav.

Pet helikopterjev sestreljenih

SAIGON, 14. sept. (AP) — V delti reke Mekong so osvoobodilne sile sestrelile pet ameriških helikopterjev. V Saigonu pa so vrgli zažgalno bombo v neko cerkev v trenutku, ko je imej v njej ameriški senator George McGovern sestanelek z verskimi in študentskimi voditelji. Ameriški senator ni bil poškodovan.

Delegacija pri Kavčiču

LJUBLJANA, 14. septembra — Predsednik republiškega izvršnega sveta Stane Kavčič je danes sprejel delegacijo slovenskega sodniškega društva. Predsednik društva dr. Svetozar Polić in člani delegacije so se zanimali Stane Kavčič za delom in nalogami slovenskega sodniškega društva ter o položaju pravosodja v našem samoupravnem družbenem sistemu.

Sodnik bo določil organizatorja koride

BEOGRAD, 14. sept. (Tanjug) — Za 17. septembra je že napovedana korida, kar so razprodane, beograjsko okrožno sodišče pa naj bi še le jutri razsodilo, kdo bo organizator. Podjetje »Montenegro-turista« in njegov direktor Jakob Vujović sta tožila beograjsko trgovsko podjetje »Zadrugar«, turistično zvezo Beograd in stadion »Fakelj« da nimajo pravice prirediti koride, ker je »Montenegro-turista« odkupil za Jugoslavijo in Švico ključno pri rivoce. Kdo bo organizator, toženi ali tožilec, bo jutri odločil sodnik.

Pet v ožjem izboru

Predlog 10 RK SZDL za možne kandidate v zvezi zbor narodov

LJUBLJANA, 14. sept. Izvršni odbor republiške konference SZDL je na popoldanski razširjeni seji razpravljal o predlogu kandidatov za domovne volivce v slovensko delegacijo zbora narodov zvezne skupščine. Po temeljiti razpravi je izvršni odbor sklenil, da pridejo v ožji izbor za sestavo predloga kandidatske liste isti možni kandidati, ki so v dosedanjem kandidacijskem postopku dobili podporo najmanj v tretini občin. Ti možni kandidati so: Majda Gasparič, Franc Pogajen, Marko Kršinič, Franc Rogelj in Mihaela Verbič. O predlogu izvršnega odbora bo razpravljala in dokončno odločala konferenca SZDL na svoji petkovi seji. Na tej seji pa bo imel vsak član RK SZDL možnost predlagati dodatne kandidate, če ga bo podprlo še deset članov.

M. R.

Začel se je kongres PEN

DUBLIN, 14. sept. — V bližini Dublina se je danes začel 38. mednarodni kongres mednarodne organizacije pisateljev (PEN). Kongres je v navzočnosti delegacij predstavnikov 35 dežel, vključno Jugoslavije, odprl predsednik irske vlade Jack Lynch, ki je poudaril vlogo pisateljev pri utrjevanju miru in mednarodnega sporazumevanja.

BOGDAN POGACNIK

General Viktor Bubanj se je sestel z vojaškimi starešinami

ZAGREB, 14. sept. — Načelnik generalnega štaba JLA generalpolkovnik Viktor Bubanj se je danes v Zagrebu pogovarjal z vojaškimi starešinami o aktualnih vprašanjih v zvezi s koncepcijo splošne ljudske obrambe in izgradnje oboroženih sil.

Pomoč vietnamskemu ljudstvu

BEOGRAD, 14. sept. (Tanjug) — S posredovanjem jugoslovanskega Rdečega križa so danes poslali iz Beograda Rdečemu križu DR Vietnamu še eno pošiljko jugoslovanskega kooperacijskega odbora za pomoč vietnamskemu ljudstvu. Ghe so kompletno kirurško poljsko bolnišnico. To je še ena v vrsti pošilk, s katerimi jugoslovanski koordinacijski odbor od svoje ustanovitve leta 1966 pomaga vietnamskemu ljudstvu.

Neredi v jetniščih v Baltimoru

BALTIMORE, 14. sept. (AFP) — Potem ko so se uprli kaznjenci v jetnišnici Attica, kjer je policija z njimi kravabo obračunala, so zdaj nastali neredi še v dveh jetniščih. V Baltimoru (Maryland) se je okrog 300 kaznjencev zadrževalo v jetniški kantini. Četa policajev je nastopila proti njim s solznilnim plinom in jih naglala nazaj v celice. Hkrati poročajo o uporabi zaornikov tudi v neki drugi baltimorski kaznišnici.

„Osebni pogovori“ Bahr-Kohl

Prihodnji sestanek je napovedan za 22. september v vzhodnem Berlinu

BONN, 14. sept. (Tanjug) — Predstavnika vlade ZRN in NDR, državna sekretarja Bahr in Kohl, sta nadaljevala danes popoldne v Bonnu pogovora o izvajanju četvertega sporazuma o Berlinu. Hkrati so se v zahodnem Berlinu nadaljevali pogovori predstavnika senata Müllerja s predstavnikom vlade NDR Kohrtom.

Pogovori so bili prekinjeni zaradi četrtke prekinjeni zaradi nesoglasja v zvezi z nemškimi besedilom sporazuma. Bonn zahteva, naj bi bila podlaga za pogovore nemška besedila, ki je bilo sestavljeno s sodelovanjem strokovnjakov obeh Nemčij pred podpisom četvertega sporazuma; Bonn smatra, da je to besedilo avtorizirano. Toda predstavniki NDR, četudi ne zavračajo tega besedila, pa smatrajo, da ni obvezno, ker so prej v Bonnu objavili nepopolno besedilo. V Bonnu predpostavljajo, da je prišlo do spora v zvezi s formulacijama »povezavnosti ali zveze« zahodnega Berlina z ZRN. Medtem ko Bonn vztraja, da je treba ustrezno formulacijo v angleškem besedilu razlagati kot »povezavnost«, kar bi pomenilo pravno in politično povezavo zahodnega Berlina z ZRN, pa Vzhodna Nemčija vztraja, da gre za »zvezo«, kar bi pomenilo promet in komunikacijo.

Po mišljenju tujih opazovalcev je spor v bistru globlji in zadeva obseg pooblastil Bonn, da se pogovarja v imenu zahodnega Berlina.

Današnji pogovor Bahr-Kohl je trajal samo uro in pol. V kratkem sporočilu je rečeno, da so bili osebni pogovori. Prihodnji sestanek bo 22. septembra v vzhodnem Berlinu.

Razprava o dnevnem redu

BEOGRAD, 14. sept. (Tanjug) — Danes je bila seja sekretariata predsedstva zvezne konference SZDL pod predsedstvom generalnega sekretarja zvezne konference Ali Šukrija. Sodeloval je tudi predsednik zvezne konference Veljko Milatović. Razpravljali so o vprašanju, ki bodo na dnevnem redu seje predsedstva, ki bo koncem septembra 1971. leta. Pogovarjali se bodo o gospodarskem položaju in ukrepih za stabilizacijo, programu aktivnosti zvezne konference, poslovanju in organizaciji organov zvezne konference.

Mesolice Leonov v Zagrebu

ZAGREB, 14. sept. (Tanjug) — Na povabilo astronavskega raketnega kluba v Zagrebu je danes popoldne prišel na obisk v glavno mesto Hrvatske sovjetski vesoljec Leonov, prvi človek, ki se je »sprehodil po vesolju«.

Ostrostrelci ubili volaka

LONDONDERRY, 14. sept. (Reuter) — Severnoirski ostrostrelci so danes v Londonderryju ubili enega britanskega vojaka, drugega pa huje ranili. Ostrostrelci so tudi v Belfastu danes huje ranili enega britanskega vojaka.

Telegrami

TITOVCI CESTITKI — BEOGRAD. Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku Hondurasa in Kostariki, dr. Ramonu Ernestu Cruzu in Joseju Figueru Ferreru, brzjavni čestitki ob honduraskem in kostariškem državnem prazniku.

KONČAN OBISK — BEOGRAD. Pariski župan Jean Cherieux s sodelavci je po štirnem obisku v Beogradu odpotoval v Pariz.

OBISK ZAMBIJSKIH PARLAMENTARCEV — BEOGRAD. Na povabilo zvezne skupščine je prispela v Beograd parlamentarna delegacija Zambije, ki jo vodi predsednik parlamenta R. O. Nabuluto. To je prvi uradni obisk zambijskih parlamentarcev v Jugoslaviji. Pri nas bodo ostali 12 dni.

BENČSIK ODPOTOVAL — BEOGRAD. Po sedemdnevnem obisku v Jugoslaviji je odpotoval iz Beograda generalni sekretar domoljubne ljudske fronte Madžarske Istvan Bencsik.

SESTANEK GANDHI-NIXON — WASHINGTON. Bela hiša je sporočila, da se bo predsednik Nixon 4. novembra v Washingtonu sešel z indijsko ministrom predsednic Indiro Gandhi. To bo njen prvi uradni obisk v ZDA, odkar je leta 1966 postala predsednica vlade.

ZAHR SAH V SZ — MOSKVA. V Sovjetsko zvezo je prispel na uradni prijateljski obisk afganistanski kralj Mohamed Zahir Sah z ženo. Na povabilo britanske kraljice Elizabete bo afganistanski kralj decembra uradno obiskal tudi Veliko Britanijo.

SCHUMANN POJDE V LONDON — PARIZ. Francoski zunanji minister Maurice Schumann bo v novembru prispel na uradni obisk v Veliko Britanijo.

ALON V NORVEŠKI — OSLO. Podpredsednik izraelske vlade Jigal Alon je prispel na petdnevni obisk na Norveško. Sestal se bo s premierom Bratteliem in zunanjim ministrom Cappelenom.

NAGRT O SKUPNI AKCIJI — KAIRO. Odbor zunanjih ministrov arabske lige je sklenil predložiti voditeljem arabskih držav načrt o skupni akciji. Če bodo ta delovni dokument sprejeli, bodo zunanji ministri na prihodnjem sestanku že pripravili naslednjo arabsko konferenco na vrhu.

PRESTOP — MANILA. Pakistanski veleposlanik v Manili Kurum Kan Pan je izjavil, da prestopa na stran osvobodilnega gibanja. To je že drugi pakistanski diplomat, ki je prešel k Bangla dešu.

KIPRIANU POTUJE — PARIZ. Ciprski zunanji minister Spiros Kiprianu se je v Parizu sešel z državnim sekretarjem v francoskem zunanjem ministrstvu Jeanom de Lipkowskim. Iz Pariza potuje v Bruselj, nato pa v New York na zasedanje generalne skupščine OZN.

ULBRICHT ODLIKOVAL ABRASIMOVA — BERLIN. Predsednik državnega sveta NDR Walter Ulbricht je odlikoval sovjetskega veleposlanika Pjotra Abrasimova s častnim naslovom »heroja dela«. Abrasimov je bil sovjetski ambasador v NDR devet let.

KOLERA V FRANCJI — PARIZ. V južni Franciji sta dva človeka zbolela za kolero. Eden od njiju se je pred kratkim vrnil iz Barcelone.

URAGAN — MANAGUA. Nad Nikaragvo se je v ponedeljek razbešnel silovit uragan. V mestu je izgubilo življenje več kot 100 ljudi, okrog 7000 jih je ostalo brez strehe, skoraj 2000 pa je poškodovanih.

HUDA URA — NAPOLI. Včeraj so se nad Napoliem utrgali oblaki. Hudourn voda je meter visoko zalila nižje dele mesta.

ARETIRANI CRNCI — BUTLER. Ameriška policija je v Butlerju, mestu v jugovzhodni Alabami, aretirala 125 crncev, v glavnem dijakov in študentov. V nedeljo so crnci demonstrirali, ko je neki avtomobil do smrti povozil črno deklico.

NASILJE — DAMASK. Izraelski okupatorji množično zapirajo ljudi na zasedenem arabskem ozemlju. Samo prejšnji teden so jih zaprli 90. Izraelski odred je obkrožil vas Halgun, kjer preiskuje hišo za hišo. Vasčanom groze, da jih bodo izgnali.

ZAPLEMBA — SAIGON. Policija je večkrat zaplenila tri saigonske liste, ker so sprekršili zakon o tiskui. V minulih štirih dneh so zaplenili štiri od 43 tiskajšnih dnevnikov.

Pa še to:

BAGATELNA CENA — Beograščane, ki menijo, da je 100 do 250 dinarjev previsoka cena za ogled bikoborbe, je beograjski humorist zavrnil takole: »Sposlojani občani! Pomislite vendar, da boste za ta denar imeli priložnost uživati ob nekaj tisoč kilogramih govedine — in to uvožene! Po čem pa je kilogram domače govedine?«

SONCE
vzhod 05:37
zalaz 18:12

LUNA
vzhod 01:05
zalaz 16:30

VREMENSKO POROČILO

Prognostična karta za 15. september 1971 ob 0,7 uri

Legenda:

- sončno
- delno oblačno
- oblačno
- dež
- nevihte
- sneg
- megla
- burja
- topla fronta
- hladna fronta
- okludacija
- črta: ciklona
- antiklona

Vreme in temperatura 14. septembra 1971

kraj	vreme ob 7 uri	stopinj	vreme ob 13 uri	stopinj
Ljubljana	jasno	7	oblačno	11
Planica	oblačno	3	poloblačno	10
Brnik	poloblačno	9	poloblačno	15
Kranj	oblačno	-3	oblačno	10
Maribor	oblačno	13	oblačno	16
Sl. Gradec	oblačno	13	oblačno	16
Celje	poloblačno	10	oblačno	16
Novo mesto	megla	6	oblačno	17
Koper	jasno	15	oblačno	16
Seča	oblačno	17	poloblačno	22
Ptuj	jasno	16	poloblačno	20
Ilirija	oblačno	17	jasno	21
Duruvnik	oblačno	16	oblačno	20
Zagreb	oblačno	9	poloblačno	22
Beograd	oblačno	12	oblačno	17
Sarajevo	oblačno	11	oblačno	18
Rtograd	oblačno	17	oblačno	14
Skopje	oblačno	15	poloblačno	23
Celovec	oblačno	15	poloblačno	22
Jadrce	oblačno	11	oblačno	17
Dunaj	poloblačno	8	poloblačno	16
Benecke	jasno	13	poloblačno	16
Milano	oblačno	14	oblačno	23
Genova	jasno	16	oblačno	20
München	jasno	5	jasno	25
Zürich	jasno	6	oblačno	15
Stutt	poloblačno	18	jasno	16
Pariz	oblačno	12	jasno	26
Berlin	poloblačno	9	poloblačno	19
Stockholm	jasno	3	poloblačno	14
Moskva	—	—	poloblačno	8

Napoved:

SLOVENIJA
Jutri bo spremenljivo oblačno, na Primorskem deloma sončno. Najnižje nočne temperature okoli 6, v Primorju 15, najvišje dneve do 18, v Primorju 22.

IZGLEDI ZA CETRTEK
Se nestalno in sveže vreme bo.

JUGOSLAVIJA
Tudi drugod po Jugoslaviji bo spremenljivo oblačno, v jugovzhodnih krajih države še manjše padavine.

VREMENSKA SLIKA
Večji del zahodne in srednje Evrope je v območju visokega zračnega pritiska. Od severa doteka nad Alpe in Balkan še nadalje hladan zrak, ki povzroča pri nas oblačnost.

Temperatura morja:
Koper, Rao in Sibenik 21, Split in Hvar 22, Lošinj 23, Portorčar danes jutru 19; voda v Blejskem jezeru včeraj popoldne 18,5.

Mala anketa

Modri utrip

Ne dirkajmo več z reševalci - Pretep s pijančki - Lop s steklenico

Če Slovenec zagleda rešilni avto s prigrizano utripajočo lučjo in zasliši sireno, je to zanj znak, da se začne dirka! Silovito bo pritisnil na plin, češ: nekdo rešilni avto bo mene, strokovnjaka za avtomobilizem, prehitel! Še na misel mi ne pride! In ne sme se, Slovenec! Prav takšen si, mogoče še slabši! Si mogoče slišal za nek predpis, da se je treba rešilnemu avtomobilu umakniti? Če še nisi, preberi, kaj mislijo o tebi vozniki belih avtomobilov z rdečim križem.

LENART BLAGOJEVIČ, sedem let voznik rešilca: »Po mojem, je najbolje, da kar snamemo z avtomobila rdeči križ, sirene in luč ter se gremo navadno prevoznike. Saj nas tako nihče ne upošteva. Pa tudi novi prometni predpisi pravijo, da ne smemo skozi rdečo luč na semaforju, razen na jasno odgovornost. Če pride do nesreče si kriv. Humanost je že umrla!«

LJUBO STARČ, sedem let voznik:

»Tujci že vedo, kaj pomeni luč na rešilnem avtomobilu, naši vozniki — pa kot se komu zdi! Po lastni presoji se umaknejo ali pa ne! Veliko voznikov, pa pijančkov tudi precej. Navadno jih peljemo na pranje želodca, pa so tako srbotili, da bi se najraje prepele. Sicer pa so »spiralcia« stalni abonenti.«

IVAN MELIK, deset let sprejema pozive za hitro pomoč: »Vgronom telefoniranja je vsak dan, posebno kadar je na cesti veliko avtomobilov. Ja pa tudi tak, ki se ne noreje. Nujno naročijo rešilni avto. S sireno in lučjo drvi po ponesrečenca. Ko pa pride voznik tja, pa se navadno nekaj barab v sme-hu razobe. Ko bi jih le enkrat dobili!«

NIKOLA NOVČOV, osem let voznik rešilnega avtomobila:

»Čudno se obnašajo ljudje do nas reševalcev. Jaz sem skoraj na vsaki no-gometni tekmi z vsemi pri-pomočmi za hitro pomoč. Če se komu kaj zgodi, takoj priskočim. Lani na no-gometni tekmi med Dinamo in Olimpijo je neki prevzeti navijač skušal preko ograje in me udariti s steklenico. Čudno ne?«

MIRO PEKLAJ, eno leto voznik: »Da bi se kdo umaknil s ceste, se misli na lase, čem prostor, kako bi hitro smuknil proti bolniku. Če plovec, po zelenicah in se kje drugje se moram prebiti, da prehitim vrsto trmastih ali preponosnih voznikov. Nočejo in nočejo s ceste. Kaznuje jih pa tako nihče ne.«

FRANC CIUHA, dežurni, ki je v stalni pripravljenosti:

»Moj avto čaka na nujne primere. Utopljenje, samomorilce, zastrupljen-ce, take vozim v bolnico. Takole povprečno šestkrat na dan je treba urno z avtom na pot. Foda težko je prehiteti voznike, ki ne spoštujejo naše prednosti. Sprašujete, če se nam je že kdaj kdo zahvalil? Oja, pridejo. EDEN ali DVA na leto!«

ALEXANDER LUCU FOTO: EDI SELHAUS

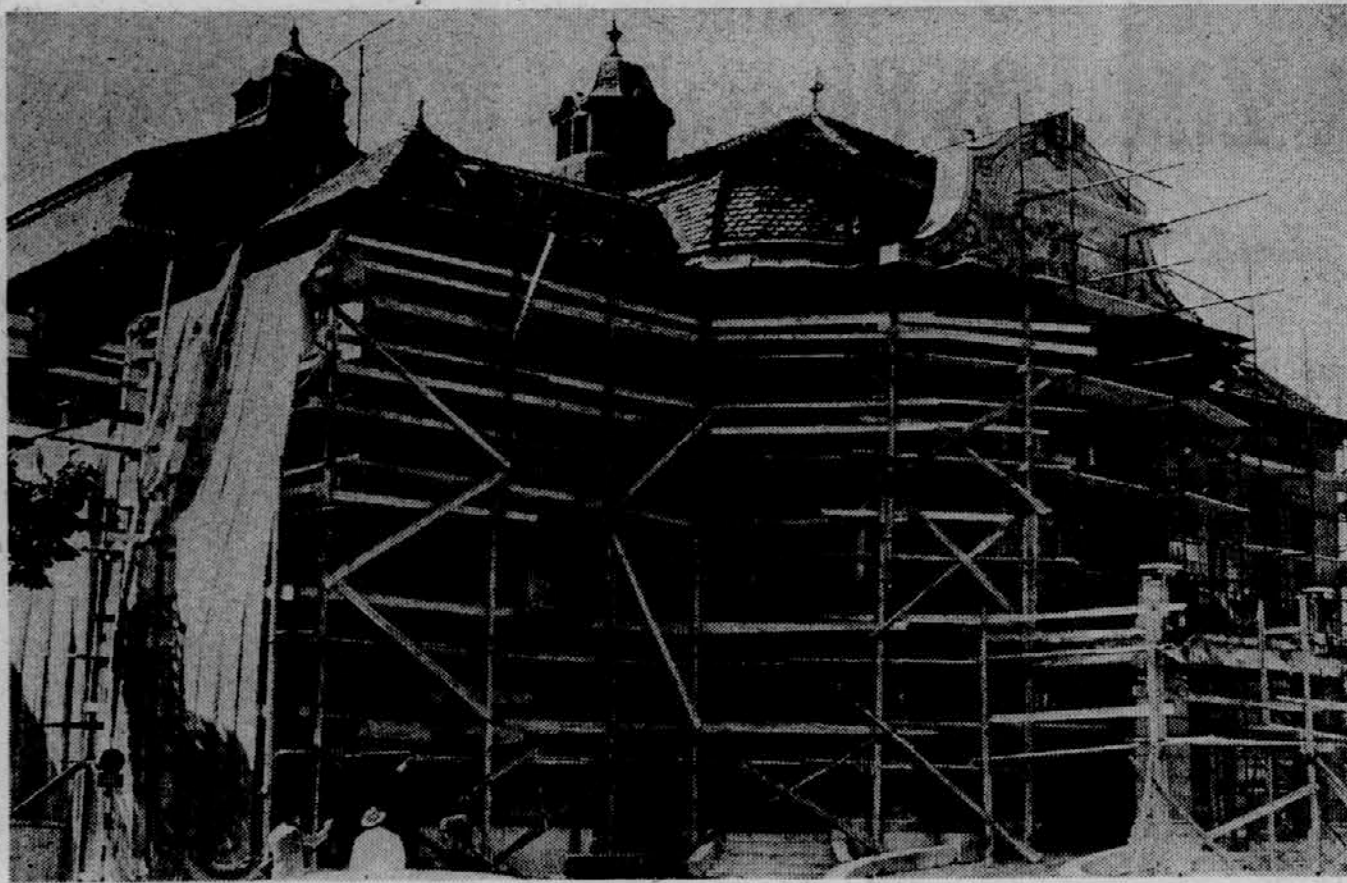
Zaradi razširitve proizvodnega programa podjetja odbor za ka-drovska vprašanja podjetja

»IGO« Ljubljana, TRNOVSKI PRISTAN 8

razglašna naslednja prosta delovna mesta za:

1. TEHNOLOGA v pripravi dela
 2. MATERIALNEGA KNJIGOVODJO
 3. KONSTRUKTORJA
 4. ORODJARJA za delo v razvojnih delavnicah
 5. VEC TRANSPORTNIH DELAVCEV
 6. KURJACA centralne kurjave
 7. VEC VAJENCEV splošne ključavničarske stroke
 8. SNAŽILKO za upravne prostore
- POGOVI ZA SPREJEM:
1. strojni inženir ali strojni tehnik
 2. srednja ekonomska šola ali dveletna administrativna šola
 3. strojni inženir ali strojni tehnik
 4. orodjar
 5. NK delavec, starost nad 18 let
 6. izprašani kurjač
 7. dokončana osemetilka
 8. nedokončana osemetilka, starost nad 18 let
- Kandidati naj svoje vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo na naslov: podjetje »IGO« Ljubljana, Trnovski pristan 8, splošni sektor. Nastop službe je mogoč takoj ali po dogovoru. Osebnih dohodkov po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. Za vsa delovna mesta je polizkusna doba 3 mesece. Podjetje s stanovanjem ne razpolaga. Rok razglašanja velja do zasedbe delovnih mest.

DRAMA V ZIDARSKIH ODRIH — Gledalce pa čakajo presenečenja tudi v notranjosti Foto: S. Busić

Sindikati v občine?

Ljubljanski mestni sindikalni svet: kakšna organizacijska osnova je najprimernejša? — Anketa pravi, da je članstvo za dosedanja organizacija

LJUBLJANA, 14. sept. Na precejšen odpor je na današnji seji predsedstva mestnega sveta zveze sindikatov Ljubljana naletel osnutek predloga za nekatere dopolnitve organizacije sindikatov z občinskimi sindikalnimi svetovi. Precej burno razpravljanje so sklenili preložiti na drugič; do takrat pa zbrati stvarne argumente za in proti »dezintegraciji« organizacije sindikatov.

Osnutek predloga so sestavili po rezultatih ankete med sindikalnim članstvom. Ta je pokazala zadovoljstvo z delom sindikatov in sedanjimi organizacijskimi sestavi, torej po dejavnostih. »Osnutek predloga je drugačen, kot želi članstvo,« je zardil najprej Zvone Zagar, tajnik sindikata delavcev v industriji, in dodal, da bi ustanovitev novih sindikalnih teles po občinah zahtevala preveliko investicijo v času, ko je treba do konca zgraditi sedanjo sindikalno organizacijo. »Verjetno je osnutek rezultat zahtev drugih skupin; mi pa nismo tu za to, da bi ustregli njim, ampak članstvu, ki nas je ustanovilo.«

Temu mnenju so pritegnili tudi nekateri drugi. Karel Primožič, predsednik komisije za družbeno ekonomsko odnose, je odločno zagovarjal mnenje, da ne bi pustili tistega, kar so si sindikati pred leti težko priborili. Sindikati, organizirani po dejavnostih, so »mestno bolj racionalna oblika. Jože Predkac, predstavnik sindikata prometa in zvez, se je zavzel za nadaljnjo graditev organizacije — predvsem z novimi strokovnjaki — kakršna je zdaj. »Mislim, da tu ne bi smeli kloniti pred nobenimi morebitnimi pritiski,« je dodal.

»Ne dezintegracija — obogatitev!«

Podpredsednik mestnega sindikalnega sveta Franc Sladič je nato navedel nekaj razlogov, ki zagovarjajo ustanavljanje sindikalnih organizacij pri občinah. Predvsem — je poudaril — ne gre za dezintegracijo, ampak za obogatitev obstoječe strukture. Danes lahko občan vrsto zadev rešuje le na ravni občine, ki je pristojna za reševanje kar 1.700 različnih zadev. Po tem, ko je v občinah močnejša prisotna zveza komunistov, socialistična zveza, v kratkem pa bo tudi zveza mladine, bi bila odsotnost sindikatov na občinskem nivoju huda napaka. »Osiromašitev enotne fronte. Pobuda za začetek procesa integracije, kar bo nedvomno nujnost, bodo morale priti od spodaj, torej iz občin, je utemeljeval Sladič.

Večina razpravljalcev se je strinjala, da so rezultati ankete za obstoj sindikatov v sedanjih shemi zelo vzporedni. Opozorili pa so na treznost in realnost, ki jo v sedanjem političnem trenutku zahteva odločanje za ali proti občinskim sindikalnim telesom. O tem bodo bolj trezno in argumentirano razpravljali prihodnji teden, v prisotnosti najvišjih predstavnikov republikanskih sindikatov; padel pa je celo predlog, da naj bi reorganizacija zadevno odložili, saj čaka sindikatsko reševanje vrste izredno perečih problemov — cene, naraščanje življenjskih stroškov, plače, stanovanja ...

Talija se lepša

Ljubljanska Drama v novi obleki — Obnovili bodo še električno napeljavo, zamenjali reflektorje — Naglica

LJUBLJANA, 14. sept. Gledalci, ki jih bo osmega oktobra zvečer pot zanesla v ljubljansko Dramo, bodo brez dvoma nemalo presenečeni. Pa ne le zaradi Nušičevih »Zaljubljenih ostalih«, ki se bodo tistega dne verjetno prvič predstavili, marveč zlasti zato, ker se jim bo Talijin hram po dolgih letih (odslanjanja) končno lahko približal vsaj malo spremenjeni, lepši bleščavi.

Te dni lahko opazujemo delavce, ki so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Do zdaj smo govorili o tistem, kar so se lotili obličja Dramine. Ornet, očito krepko »osivelo, se je na številnih mestih odločno naveličal svojega večnega spreminjalca. Zidu. Po desetletjih je le »prilike« denarce za novo fasado mojstrovine avstroogrškega arhitekta. Pročelje z njegovo razsvetljavo bodo letos lahko uradili, domala nedotaknjena pa bo še vedno ostala okolica gledališča.

Primer Žura

Poročati smo že, da je svet za zdravstvo in socialno varstvo mariborske občinske skupščine zavrnil prošnjo dr. Vladimira Žure in njegove žene dr. Ljubice Stajkovič za zasebno zobozdravstveno prakso v Mariboru. Poprej je svet na eni od svojih sekcij, naj oba dobijo zasebno zobozdravstveno prakso, če ne bi bila sprejeta v službo na razpis zdravstvenega doma Maribor. Zakonca, ki zdaj živita in delata v Nemčiji, na razpis ZD Maribor nista javila. Večina članov sveta je zato menila, da nista izkoristila možnosti, ki jima je bila ponujena.

Ni znano, ali se bosta zakonca Žura pritožila na odločilo odbora, čudna pa je utemeljitev, ki so jo sprejeli na sednji seji sveta ob odločitvi zasebno zobozdravstvene prakse. Ugotovili so namreč, da (glede na izpolnjene kriterije) nista izkoristila možnosti, ki jima je bila ponujena.

Na znano, ali se bosta zakonca Žura pritožila na odločilo odbora, čudna pa je utemeljitev, ki so jo sprejeli na sednji seji sveta ob odločitvi zasebno zobozdravstvene prakse. Ugotovili so namreč, da (glede na izpolnjene kriterije) nista izkoristila možnosti, ki jima je bila ponujena.

Ob tem bi se morali zamisliti tudi ustrezni republiški zdravstveni organi in pregledati kadrovske norme, ki jih je treba upoštevati pri pripravi razpisov za zdravstvene službe. Vrstni red razpisov, da bi to normaliziralo, je dolga niso več razmišljali, da bi to kazalo spremiti.

Zadnji sklep sveta za zdravstvo pa ne pomeni, da je naletelo zoper zasebno zobozdravstveno prakso. Ob sedanjih dokazih razširjenosti črtnih zobozdravstvenih praks.

M. KOS

Vrstni red šol

Občinska skupščina Maribor je v programu razvoja osnovnih šol sprejela tudi vrstni red gradenj. Na prvem mestu je dograditev novega šolskega poslopja v Zgornji Kungoti. Na drugem mestu graditve nove šole v Kilmurju, na tretjem mestu pa graditve osnovne šole v Kilmurju na Dravskem polju.

Potem se vrstijo nove šole v Sentilju, Dupleku, posebna osnovna šola Maribor, osnovna šola Sladki vrh, v Mariboru na Taboru in v Brazju.

Pri dograditvah šolskih stavov pa je vrstni red naslednji: osnovna šola Ljudvik Pliheček Radvanje, Lovrenc na Pohorju, Pesnica, Starše, Selnica, Hoče, Rače, Slivnica in Limbus.

Žlender v jugoslovanski delegaciji
Predsednik mariborske občinske skupščine Mirko Žlender se bo od 15. do 22. septembra mudil v Eisenstadtu v Avstriji kjer bo član jugoslovanske delegacije na drugem zasedanju stalne jugoslovansko-avstrijske mešane komisije za malobrojne promet.

MARIBORSKI »MATIČKARJI« med bralno vajo.

Osnovne šole „pod streho“

Skupščina občine Maribor sprejela program razvoja osnovnih šol - Odbornik R. Kotnik iz Frama odstopil - Nekatero letošnje investicije vključiti v finančne načrte I. 1972 - Pogodba z EGM

MARIBOR, 14. sept. Skupščina občine Maribor je na današnji seji ugotovila, da je razdrobljenost kmetijstva največja ovira za celovitejši razvoj družbenega in zasebnega sektorja. Zato skupščina sodi, da je potrebna hitrejša uresničitev programa razvoja kmetijstva za zaostreno odgovornostjo vodilnih delavcev v kmetijstvu.

Skupščina je vzela na znanje informacijo o uresničevanju stabilizacijskega programa občine. Zavzela je stališče, da se morajo vse investicije, ki so zajete v programih posameznih skladov in samoupravnih skupnosti za leto 1971 in jih letos zaradi

novih stabilizacijskih ukrepov ne bo možno uresničiti, kot prioritete investicije vključiti v finančne načrte in skladov v letu 1972. Upravičnim odborom skladov so priporočili, naj še v septembru (zaradi novih predpisov o 30-odstotnem plogu za nekatere investicije), spreminijo svoje finančne načrte in jih predložijo občinski skupščini. Davčna uprava pa naj vse predloge (po strokovni uskladitvi) posreduje republiškim organom.

Po daljši razpravi je občinska skupščina za večino glasov sprejela program razvoja osnovnih šol v mariborski občini in ustrezen odlok. Na skupščini so zavrnili amandmaje predstavnikov Frama in Korene, kjer bi radi obdržali osnovno šolo. Odborniki so na predlog Stojana Požarja, podpredsednika

občinske skupščine, sprejeli amandma, po katerem mora SO Maribor pred uvedbo postopka za odpravo šol ugotoviti, ali so uresničena tudi predvidevanja programa razvoja osnovnih šol, zaradi katerih se te šole odpravljajo.

Če skupščina občine ugotovi, da ta predvidevanja niso uresničena, mora program razvoja osnovnih šol in mrežo osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama. Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

gradbenih stroškov, s poglavitno da stroški obratovanja prečpalne naprave ne bremenijo občine Maribor. Če do 31. oktobra ne bo sklenjena pogodba z EGM, bodo prek občinskega javnega pravobranilstva vložili pri sodišču predlog za razmejitve stroškov med EGM in občino. EGM Maribor mora do konca leta 1971 izpolniti vse neizpolnjene obveznosti, ki mu jih nalaga odločba o vodnogospodarskem dovoljenju skupščine občine Maribor. Težno.

MARJAN KOS

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odbornik mariborske občinske skupščine, ker leta ni upoštevala predloga družbenopolitičnih organizacij Frama.

Občinska skupščina je zavzela tudi stališče glede razvoja osnovnih šol in mreže osnovnih šol uskladiti z dejanskim stanjem in potrebami.

Odbornik iz Frama Rihard Kotnik je odstopil in izjavil,

da ne želi več biti odborn